

ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଔଷଧ ଓ ସୁଗନ୍ଧ ଜାତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦର ଚାଷ

ଡଃ. ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ବେହେରା
ସୁଶାନ୍ତ ରଞ୍ଜନ ଦାଶ
ଦେବାଶିଷ ବେହେରା

ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ
ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷଲତା
ଓ

ସୁଗନ୍ଧ ଉଦ୍ଭିଦ ଚାଷ

*(Commercial Cultivation of Medicinal &
Aromatic Plants)*

ଡଃ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣ ବେହେରା
ଶ୍ରୀ ସୁଶାନ୍ତ ରଞ୍ଜନ ଦାଶ
ଶ୍ରୀ ଦେବାଶିଷ ବେହେରା

ଉତ୍ତମ ପବ୍ଲିକେଶନ
ଭୁବନେଶ୍ୱର - ଢେଙ୍କାନାଳ

ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଔଷଧିୟ ବୃକ୍ଷଲତା

ଓ ସୁଗନ୍ଧ ଉଦ୍ଭିଦ ଚାଷ

ଲେଖକ : ଡଃ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣ ବେହେରା

ଶ୍ରୀ ସୁଶାନ୍ତ ରଞ୍ଜନ ଦାଶ

ଶ୍ରୀ ଦେବାଶିଷ ବେହେରା

ପ୍ରକାଶକା : ଶ୍ରୀମତୀ ମିନତି ବେହେରା

ଭମା ପବ୍ଲିକେଶନ

ପ୍ଲଟ ନଂ - ଏନ୍ - ୫/୪୬୨, ଆଇ. ଆର୍. ସି. ଭିଲେଜ୍

ନୟାପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୭୫୧ ୦୧୫

ଫୋନ : (୦୬୭୪) ୨୫୫୪୦୨୮

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶନ : ୨୦୦୫

ଅକ୍ଷର ସଜା ଓ ମୁଦ୍ରଣ : ଗ୍ଲୋବାଲ୍ ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ

ଏ/୧୯, ରସୁଲଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ, ରସୁଲଗଡ଼, ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୧୦

ଫୋନ : ୨୫୮୫୭୧୪

ମୂଲ୍ୟ : ଟ.୭୫.୦୦

Commercial Cultivation of Medicinal & Aromatic Plants

Author: **Dr. Surya Narayan Behera**

Shri Shusant Ranjan Dash

Shri Debasis Behera

Publisher: **Srimati Minati Behera**

Uma Publication, N-5/462, IRC Village

Nayapalli, Bhubaneswar - 751 015

Phone : (0674) 2554028

First Edition : **2005**

DTP Layout & Printed at :

Global Printers, A/19, Rasulgarh, Indl. Estate

Bhubaneswar - 10, Ph. : 22585714

Price : **75/-**

- 'ରା' -

ପରମ ପ୍ରେମମୟ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଠାକୁର ଅନୁକୂଳଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସର୍ବସଙ୍ଗର

ପ୍ରଧାନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଦେବ

ପରମ ପୂଜ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଦାଦା

(ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅଶୋକ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ)ଙ୍କ

କରକମଳରେ...

ବିନୀତ

ସୂର୍ଯ୍ୟ

ଭୂମିକା

ଜଗତର ନାଥ 'ଜଗନ୍ନାଥ', ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା 'ବଳଭଦ୍ର' ଓ ଭଗ୍ନୀ 'ଶୁଭଦ୍ରା' - ତିନି ଠାକୁର ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରାରେ ଚନ୍ଦନ ପୋଖରୀରେ ଏକୋଇଶ ଦିନ ସ୍ନାନ କରିବା ପରେ ସ୍ନାନ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ ଦିନ ପୁଣି ୧୦୮ ଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଦ୍ଵାରା କ୍ଷୁରରେ ପିଡ଼ିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହି କ୍ଷୁରରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ରୀବିଗ୍ରହଙ୍କୁ ଦଶମୂଳ (ବେଲ, ପଣପଣା, ଗନ୍ଧାରୀ, ପାଟଳୀ, ଅଗ୍ନିମହ, ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ, କୃଷ୍ଣପର୍ଣ୍ଣୀ, ତେଜାଭେଜି, ଭେଜି ବାଇଗଣ ଓ ଗୋସୁରା) ପାଚନ ଲାଗି କରାଯାଏ । ଦଶମୂଳ ପାଚନ ସେବନ ପରେ ସେ ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇ ରଥଯାତ୍ରାକୁ ବିଜେ କରିଥାନ୍ତି ।

ଭାରତରେ ବନୌଷଧି ପରମ୍ପରା ବିଶ୍ଵରେ ସର୍ବପୁରାତନ । ବେଦ, ଚରକ ସଂହିତା, ଶୁଶ୍ରୂତ ସଂହିତାରେ ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କର ଔଷଧୀୟ ବ୍ୟବହାରକୁ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଅଛି ଏବଂ କ୍ରମଶଃ ବନୌଷଧିର ଉନ୍ନତ ପରମ୍ପରା 'ଆୟୁର୍ବେଦ' ନାମରେ ଜନ୍ମ ନେଇଅଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶ୍ଵରେ ଚିକିତ୍ସା ପଦ୍ଧତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏଲୋପାଥୀୟରେ ୪୦%, ହୋମିଓପାଥୀୟରେ ୬୦%, ଆୟୁର୍ବେଦିକରେ ୨୫% ଏବଂ ଯୁନାନୀରେ ୨୫% ଔଷଧ ଉଦ୍ଭିଦ ଜଗତରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥାଏ । କ୍ରମଶଃ ଏଲୋପାଥୀୟ ଏବଂ ଶଲ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାର ଉନ୍ନତିକରଣ ପ୍ରଭାବରେ ଆୟୁର୍ବେଦ, ଯୁନାନୀ ତଥା ହୋମିଓପାଥୀ ଇତ୍ୟାଦି ସିଧାସଳଖ ବନୌଷଧି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଅବକ୍ଷୟ ଘଟି ଆସୁଥିଲା ମାତ୍ର ଆଜିକାଲି ଏଲୋପାଥୀୟ ଔଷଧର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଏବଂ ପାର୍ଶ୍ଵକ୍ରିୟା ତଥା ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗବେଷଣା ଦ୍ଵାରା ବିଭିନ୍ନ ଉଦ୍ଭିଦର ବିଶେଷ ଔଷଧି ଗୁଣର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିଷ୍କାର ଯୋଗୁଁ ପୁଣିଥରେ ଆୟୁର୍ବେଦିକ ବିଜ୍ଞାନର ଲୋକପ୍ରିୟତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଅଛି । ଦେଶୀୟ ଔଷଧ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ଭାରତର ପ୍ରାୟ ୫୬୦୦ ରୁ ଅଧିକ ପାର୍ମାସୀ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ଆୟୁର୍ବେଦିକ ଔଷଧର ଚାହିଦା ହୁ ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ିବା ସହ ରସ୍ତାମାନ ବିପୁଳ ପରିମାଣରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି । ବିଦେଶରେ ଯୁନାନୀ ଓ ହୋମିଓପାଥୀୟ କମ୍ପାନୀମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କେତେକ ଔଷଧି ଉଦ୍ଭିଦଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ଭାରତରୁ ନେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏହି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଚାହିଦା ବୃଦ୍ଧି ତଥା ଆମ ଦେଶରେ ଜଙ୍ଗଲର ଦୃଢ଼ ଅବକ୍ଷୟ ହେତୁ ଭେଷଜ ବଜାରରେ ଅନେକ ଜଡ଼ିବୁଟି ଚାହିଦା ଅନୁସାରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜରୁରୀ ଜଡ଼ିବୁଟିର ବୈଜ୍ଞାନିକ ତରିକାରେ ବ୍ୟବସାୟୀକ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଷ କରାଯିବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଏବଂ ଲାଭଜନକ ଚାଷ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଆରମ୍ଭ

ହୋଇଗଲାଣି । ଓଡ଼ିଶାର ଗଣମାର୍ଦ୍ଦନ, ସିମିଳିପାଳ, କପିଳାସ, ସପ୍ତସନ୍ଧ୍ୟା, ଟକରପଡ଼ା କୋରାପୁଟ, ଫୁଲବାଣୀ, ଗଜପତି, ଗୋଡ଼ଭଗା (ସମ୍ବଲପୁର), ନୃସିଂହନାଥ (ବରଗଡ଼), ହରିଶଙ୍କର (ବଲାଙ୍ଗୀର) ଆଦି ଅନେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ସହସ୍ରାଧିକ ଔଷଧି ଉଦ୍ଭିଦ ଥିବାର ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଅଛି । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଅନେକ ଔଷଧି ଉଦ୍ଭିଦ ମାନଙ୍କର ମରୁଡ଼ି ପ୍ରତିରୋଧ ଶକ୍ତି ଅଛି । ଏଣୁ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଯେ, ଓଡ଼ିଶାର ଜଳବାୟୁକୁ ଚାହିଁ ସବୁଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାକୃତିକ ରୂପରେ ହେଉଥିବା ଏବଂ ବଜାରରେ ଚାହିଦା ଥିବା ଔଷଧି ଗଛ ମାନ ଏପରିକି ଉଚ୍ଚ ଜମି, ଅନୁର୍ବର ଜମି, ପଥୁରିଆ ଜମି, ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ଜମିରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଷ କରି ଚାଷୀ ସ୍ବାବଳମ୍ବୀ ହୋଇପାରିବ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଘର ବଗିଚାରେ, ଅଗଣାରେ, ଛାତ ଉପରେ, କୁଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ଉପକାରୀ ଔଷଧ ଗଛ ଲଗାଇଲେ ତାହା ପରିବାରର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସହାୟ ହେବ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ଔଷଧୀୟ ଓ ସୁଗନ୍ଧ ଉଦ୍ଭିଦ ଉପରେ ଅନେକ ବହି ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚାଷ ବାସ ଉପରେ ବନ ବିଭାଗ ଓ କୃଷି ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରକାଶନ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ବହି ଛଡ଼ା ସେପରି ବିଶେଷ କିଛି ବହି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେକ ଔଷଧୀୟ ଓ ସୁଗନ୍ଧ ଉଦ୍ଭିଦ ଚାଷ ଉପରେ ନାବାର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏ ବହିରେ ସେହିପରି ଉଦ୍ଭିଦର ଚାଷ ସହ ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ଲାଭର ହିସାବ ଦିଆଯାଇଅଛି । ଯାହାକି ଚାଷୀମାନଙ୍କର ବହୁତ କାମରେ ଆସିବ ।

ସୁଶାନ୍ତବାରୁ ଓ ଦେବାଶିଷ ଏ ବହି ଲେଖିବାରେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କଠାରେ ମୋର କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସେମାନେ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନକୁ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସରଳ ଭାବରେ ପହଞ୍ଚାଇବାରେ ସଫଳକାମୀ ହୁଅନ୍ତୁ, ସେମାନଙ୍କୁ ମୋର ଏତିକି ଆଶୀର୍ବାଦ । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ମିନତୀ ବେହେରା ଯେ କି ଏ ବହିର ପ୍ରକାଶନ ଭାର ନେଇଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ଓ ଉଦ୍ୟମ ପାଇଁ ତାଙ୍କଠାରେ ମୋର କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ।

ଆଶାକରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅଗଣିତ ଚାଷୀଭାଇ, ବନ ବିଭାଗ ଓ କୃଷି ଉଦ୍ୟାନର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଏବଂ ବିଶେଷକରି ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂସ୍ଥାମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତଥା ପରୋକ୍ଷଭାବେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଔଷଧୀୟ ଓ ସୁଗନ୍ଧଜାତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଲାଗିଛନ୍ତି, ମୋର ବହି ପଢି ଯଦି ଉପକୃତ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ଏ ବହି ଲେଖିବାରେ ମୋର ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେଲାବୋଲି ଆମ୍ଭ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିବି ।

ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ବେହେରା

୭.୧.୨୦୦୬

ସୂଚୀପତ୍ର

କ୍ରମାଙ୍କ	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ
----------	------	-----------

ଔଷଧିୟ ବୃକ୍ଷଲତା ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ

୧.	ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା - <i>Withania somnifera</i>	୧
୨.	ସଫେଦ ମୁସଲି - <i>Chlorophytum borivillianum</i>	୬
୩.	ଅଁଳା - <i>Phyllanthus emblica</i>	୧୧
୪.	ଘି'କୁଅଁରୀ - <i>Aloe barbadensis</i>	୧୭
୫.	ଷ୍ଟିଭିଆ - <i>Stevia rebaudiana</i>	୨୦
୬.	ବତ - <i>Acorus calamus</i>	୨୩
୭.	ତୁଳସୀ - <i>Ocimum sanctum</i>	୨୭
୮.	ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ (ସର୍ପ ଗନ୍ଧା) - <i>Rauvolfia serpentina</i>	୩୨
୯.	ପିପ୍ପଳୀ - <i>Piper longum</i>	୩୮
୧୦.	ଇସବଗୁଲ - <i>Plantago ovata</i>	୪୩
୧୧.	ଗୁଡ଼ମାରୀ - <i>Gymnema sylvestre</i>	୪୮
୧୨.	ଗୁଳୁଚି - <i>Tinospora cordifolia</i>	୫୨
୧୩.	ପାଷାଣ ଭେଦୀ - <i>Coleus forskohlii</i>	୫୫
୧୪.	ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ - <i>Gloriosa superba</i>	୫୯
୧୫.	ବାଇଡ଼ଙ୍ଗ - <i>Mucuna pruriens L.</i>	୬୩
୧୬.	ଭୂଇଁ ନିମ୍ବ - <i>Andrographis periculata</i>	୬୬
୧୭.	ଭୂଜାରାଜ - <i>Wedelia cinensis</i>	୬୯
୧୮.	ଯଷ୍ଠି ମଧୁ - <i>Glycyrrhiza glabra</i>	୭୩
୧୯.	ସଦା ବହାର - <i>Vinca rosea</i>	୭୭
୨୦.	ସୁନାମୁଖୀ (ସେନା) - <i>Cassia angustifolia</i>	୮୧
୨୧.	ଶତାବରୀ - <i>Asparagus racemosus</i>	୮୬
୨୨.	ବ୍ରାହ୍ମୀ - <i>Bacopa monnieri</i>	୮୯
୨୩.	ଗୁଗୁଳ - <i>Commiphora wightii</i>	୯୨
୨୪.	ଭେଜି ବାଇଗଣ - <i>Solanum viarum Dunal</i>	୯୬
୨୫.	ବେଲ - <i>Aegle marmelos</i>	୯୯

୨୬.	ଡାଲଚିନି - <i>Cinnamomum verum</i>	୧୦୨
୨୭.	ଗୋଲମରିଚ - <i>Piper nigrum</i>	୧୦୫
୨୮.	କାକମାଟୀ - <i>Solanum nigrum</i>	୧୦୮
୨୯.	ଅଶୋକ - <i>Saraca indica</i>	୧୧୧
୩୦.	ଜାତ୍ରୋଫା - <i>Jatropha curcas</i>	୧୧୩
୩୧.	ଭୂଇଁ ଅଁଳା - <i>Phyllanthus amarus</i>	୧୧୫

ସୁଗନ୍ଧ ଉଦ୍ଭିଦ ଚାଷ

୧.	ପାଚୋଲି ଚାଷ - <i>Pogostemon patchouli</i>	୧୧୮
୨.	ପାମାରୋକା ଚାଷ - <i>Cymbopogan martinii</i>	୧୨୧
୩.	ସିନ୍ତ୍ରୋନେଲା ଚାଷ - <i>Cymbopogon winterianus</i>	୧୨୮
୪.	ଲେମନ୍ ଗ୍ରାସ୍ ଚାଷ - <i>Cymbopogon citratus</i>	୧୩୦
୫.	ଭାନିଲା ଚାଷ - <i>Vanilla planifolia.</i>	୧୩୨
୬.	ଫ୍ରେସ୍ ଜାସ୍ମିନ୍ ଚାଷ - <i>Jasminum grandi florum.</i>	୧୩୫
୭.	କିଆ ଚାଷ - <i>Pandanus fscicularis.</i>	୧୩୮

ବିବିଧ

୧.	କେତେକ ଔଷଧିୟ ବୃକ୍ଷଲତାଙ୍କର ଗୁଣ	୧୪୧
୨.	ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ ପରିଭାଷା	୧୫୧
୩.	କେତେକ ଔଷଧିୟ ବୃକ୍ଷର ବଂଶ ବିସ୍ତାର	୧୫୨
୪.	ଔଷଧିୟ ଉଦ୍ଭିଦ ଚାରା ପାଇବାର କେତୋଟି ଠିକଣା	୧୫୩
୫.	ଔଷଧିୟ ଉଦ୍ଭିଦର ବିକ୍ରିବଟା ପାଇଁ କେତୋଟି ଠିକଣା	୧୬୧
୬.	ଔଷଧିୟ ଉଦ୍ଭିଦର ବିକ୍ରିବଟା ପାଇଁ କେତୋଟି ବିଦେଶୀ ସଂସ୍ଥାର ଠିକଣା	୧୬୫
୭.	ଔଷଧୀୟ ଓ ସୁଗନ୍ଧ ଉଦ୍ଭିଦ ଉପରେ କେତୋଟି ପୁସ୍ତକର ନାମ	୧୬୮

ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା

Ashwagandha, Withania somnifera Dunal (Solanaceae)

ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧାର ଗୁଣ ଗାରିମା କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର । ଏହାର ସେବନ ଦ୍ୱାରା ଯଯାତିଙ୍କର ନୂତନ ଜୀବନଲାଭ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଏହାର ସେବନ ଦ୍ୱାରା କାଶ, ଶ୍ୱାସ, ବାତ, କଫ, ବ୍ରଣ, ଶୋଥ, ଶ୍ୱେତକୃଷ୍ଣ, କୃଷ୍ଣ, ସୂତିକା ରୋଗ, ମୂତ୍ରାଘାତ ତଥା ପୂରାତନ ଜ୍ୱର ନିବାରିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ ରକ୍ତ ଶୋଧକ, ରକ୍ତ ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷକ ତଥା ନିପୁଂସକତା ନାଶକ ଅଟେ ।

କନ୍ୟାମୂଳ ପ୍ରାୟ ଏହାର ଚେରରେ ଉଠିଥାଏ ଯେଉଁଠି ନାମକ କ୍ଷୀରଦ୍ରବ୍ୟ ରହିଛି ଯାହାକି ଅର୍ବୁଦ ନାଶକ ଏବଂ ଶାରୀରିକ ଦୁର୍ବଳତା ଏବଂ ଲିଙ୍ଗର ଶିଥିଳତାକୁ ଦୂର କରିଥାଏ । ଚେର ଏହାର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଂଶ ଏବଂ ଏହାର ଚାହିଦା ସାରା ପୃଥିବୀରେ ରହିଛି । ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ରାଜସ୍ଥାନରେ ଏହାର ଚାଷ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ କରାଯାଉଅଛି ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହି ଉଦ୍ଭିଦ ବିଶେଷତଃ ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିସ୍ତୃତି ଲାଭ କରିଥାଏ । ଏହା ଅତି ଛୋଟ ଛୋଟ ହୋଇ ଭୂମି ଉପରେ ଦେଖାଯାଏ । ଏହା ଏକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗାମୀ ଗୁଳ୍ମ । ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ୧.୫ ମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଗଛର ଡାଳଗୁଡ଼ିକ ତାରାକୃତ ଲୋମଦ୍ୱାରା ଆବୃତ । ପତ୍ର ୧୦ ସେଣ୍ଟିମିଟର ଲମ୍ବ, ଅଣ୍ଟାକୃତି । ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପିତା । ପତ୍ରର ନିମ୍ନଭାଗ ଲୋମଶ । ପୁଷ୍ପ ସବୁଜ ପାତ । ଫଳ ଗୋଲାକାର, ପକ୍ୱ ହେଲେ କମଳା ରଙ୍ଗ ହୋଇଯାଏ । ମୂଳ ଶୁଖିଲାପରି ଧୂସୁରିଆ ରଙ୍ଗ ଧରେ । ଶୁଖିଲା ମୂଳକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ଭିତର ଅଂଶ ଧଳା ଦେଖାଯାଏ । ଶୁଖିଲା ମୂଳକୁ କୁଟିଲେ ଠିକ୍ ଅରୁଆ ଚାଉଳ ଗୁଣ୍ଡପରି ଦେଖାଯାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଉପକ୍ରାନ୍ତି ମଣ୍ଡଳୀୟ ଶୁଷ୍କ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଏହା ଭଲ ବଢ଼ିଥାଏ । ବାର୍ଷିକ ୬୫୦-୭୦୦ ମି.ମି. ବୃଷ୍ଟିପାତ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରେ । ଆମ ରାଜ୍ୟର ଅଧିକାଂଶ ଅଞ୍ଚଳ ଏହି ଚାଷ ପାଇଁ ବେଶ ଉପଯୋଗୀ । ଶୀତଋତୁର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିଲେ ଅମଳ ବଢ଼ିଯାଏ । ସମୁଦ୍ର ପତନ ଠାରୁ ୬୦୦ ମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା ଚାଷ କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଗିଡ଼ା, ମଧ୍ୟମ ଉର୍ବର, ବାଲିଦୋରସା ମାଟିରେ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ମିଳିଥାଏ । ମାଟିର ପି.ଏଚ. ୬ ରୁ ୮ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । କିଆରୀରେ ଜଳ ନିଷ୍କାସନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଉଚିତ ।

ଉନତ କିସମ : ଜବାହାର ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା ୨୦ ।

ବିହନ : ଏକର ପ୍ରତି ୨-୫ କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ । ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତି କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ସହିତ ୩ ଗ୍ରାମ୍ କାପ୍ଟାନ କିମ୍ବା ୧ ଗ୍ରାମ୍ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ ମିଶାଇ ବିଶୋଧନ କଲେ ମଞ୍ଜି ସଫାରୋଗ ହୋଇନଥାଏ ।

ବୁଣିବା ପ୍ରଣାଳୀ : ଅଣଜଳସେଚିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଲୁଲାଇ ମାସର ଦ୍ୱିତୀୟ ସପ୍ତାହରେ ଏବଂ ଜଳସେଚିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ଶେଷରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ମାଟିକୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଠ ଚାଷ କରି ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୨ ଟନ୍ ସଫା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଲଙ୍ଗଳ ପଛରେ ସିଆରରେ ୨୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ମଞ୍ଜି ପକାଇଲେ କୋଡ଼ା ଖୋସା ସୁବିଧାରେ ହୋଇଥାଏ । ୨୦-୨୫ ଦିନପରେ ଅଧିକ ଗଛ ଉପାଡ଼ି ୭.୫ ସେ.ମି. ଦୂରତାରେ ଗଛ ରଖାଯାଏ ।

ରୋପଣ ପ୍ରଣାଳୀ : ବର୍ଷାରତୁ ଆରମ୍ଭରେ ତଳିଘାଟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ୫-୭ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଗାର ଟାଣି ୧-୨ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ପୋତି ମାଟି ଘୋଡ଼ାଇ ହାଲୁକା ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ୬-୭ ଦିନ ପରେ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ବାହାରିଥାଏ । ଚାରାଗୁଡ଼ିକ ୬ ସପ୍ତାହର ହୋଇଥିବା ସମୟରେ ପୂର୍ବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଜମିରେ ୨୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଗଛକୁ ଗଛ ୭.୫ ସେ.ମି. ଦୂରତାରେ (ଏକର ପ୍ରତି ୨,୪୦,୦୦୦ ଗଛ) ଲଗାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧାରେ ସାର ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ନଥାଏ । ମାତ୍ର ରୋପଣ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଏବଂ ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଲଗାଇବା ଠାରୁ ୧ ମାସ ଅନ୍ତରରେ ୨ ଥର କୋଡ଼ାଖୋସା ଏବଂ ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରିବା ଉଚିତ । ଶୀତ ଋତୁରେ ୨ଟି ଜଳ ସେଚନ ଦେଲେ ଅମଳ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧାରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ଓ ପୋକଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ :-

(୧) **ମୂଳସଫା ରୋଗ :** ତଳିଘାରୀରେ କିମ୍ବା ମୁଖ୍ୟ ଜମିରେ ବୁଣିବା ପରେ ଗଛର ମୂଳ ସଫାକରି ଗଛସବୁ ମରିଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ :-

(କ) ବିହନକୁ ବିଶୋଧନ କରି ବୁଣିବା ଉଚିତ୍ ।

(ଖ) ତଳିଘରାର ମାଟିକୁ ଭଲଭାବରେ ଖରା ଦିଅନ୍ତୁ ଏବଂ ମଞ୍ଜି ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ମାଟିକୁ ବିଶୋଧନ କରନ୍ତୁ (କାଫିରାନ ଦ୍ରବଣ ୩ ଗ୍ରାମ୍ ୧ ଲିଟର ପାଣି ଏବଂ ବର୍ଗମିଟର ପ୍ରତି ୫ ଲିଟର ଦ୍ରବଣ ବୁଣିବାର ୩ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଭଲଭାବରେ ମିଶାଯାଏ ।) ।

(୨) **ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ :** ପତ୍ର ଏବଂ ଫୁଲରେ ପ୍ରଥମେ ଛୋଟ ଛୋଟ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଇ ପରେ ମିଶିଯାଇ ପତ୍ର ପୋଡ଼ିଗଲା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ-

(କ) ବିହନକୁ ବେନୋମିଲ୍ (୧.୫ ଗ୍ରାମ୍/କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି) ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ ।

(ଖ) ସହନଶୀଳ କିସମ ଡବ୍ଲୁ.ଏସ୍. ୯୦୦୧୩୪ ଲଗାଯାଏ ।

(ଗ) ଫସଲରେ ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ (୬୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ ୧୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ୨ ଥର କରାଯାଏ ।

(୩) **ଅଗମରା ରୋଗ :** କଅଁଳ ତାଳର ଅଗ୍ରଭାଗ ଶୁଖିଯାଇ ଓହଳି ପଡ଼େ । ଏଥିପାଇଁ ୧୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ (୬୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

(୪) **ପତ୍ରମୋଟା ରୋଗ :** ଏହା ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧାର ଏକ ଭୂତାଣୁ ଜନିତ ରୋଗ । ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଛବିଲା ହୁଏ ଏବଂ ମୋଡ଼ି ହୁଏ । ବେଳେ ବେଳେ ପତ୍ର ବଳିହୁଏ ଏବଂ ଅସମାନ ହୋଇଯାଏ । ଏହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଗଛକୁ ଉପାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଫସଲରେ ରୋଗବାହୀ କୀଟମାନଙ୍କର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ନିମ୍ନ ତେଲ (୪୦ ମିଲି./ଲିଟର ପାଣି) କିମ୍ବା ତାଜମିଥୋଏସ୍ ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

ମୁଖ୍ୟ ପୋକ :-

- (୧) **ଅଷ୍ଟପଦୀ ପୋକ (ମାଇର୍) :** ଶୁକରୁଡ଼ିକ ରସ ଶୋଷି ଖାଇବାରୁ ଗଛ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇପଡ଼େ । ଏହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଫସଲରେ ଡ୍ରାଟେବଲ୍ ସଲଫର (୮୦୦ ଗ୍ରାମ/ଏକର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।
- (୨) **ଚୁନିଆ ପୋକ :** ଗଛର କଅଁଳ ଅଂଶରେ ଧଳା ରଙ୍ଗର ମାଂସାଳ ପୋକଗୁଡ଼ିକ ଲାଗିରହି ରସ ଶୋଷି ଖାଆନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଅଧିକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ତାଳ ସବୁ କାଟି ଦେଇ ଫସଲରେ ତାଳମିଥୋଏର୍ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।
- (୩) **ପାଉଁଶିଆ ଶୁଣ୍ଠା ପୋକ :** ଶୁକରୁଡ଼ିକ ତେର ଖାଇବାରୁ ଗଛ ଝାଉଁଳିଯାଏ । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ପୋକ ପତ୍ରକୁ ଖାଇଥାନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ :-
- (କ) ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ପୋକକୁ ଧରି ମରାଯାଇପାରେ ।
 - (ଖ) ଫସଲରେ ମାଲ୍ୟୁଆର୍ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।
 - (ଗ) ମାଟିରେ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ ଗୁଣ୍ଠ କିମ୍ବା ଦ୍ରବଣ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।
- (୪) **କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ :** ଶୁକରୁଡ଼ିକ ଗଛର କାଣ୍ଡରେ କଣା କରିବାରୁ ଗଛର ତାଳ ଝାଉଁଳେ ପଡ଼େ । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ ଫେନ୍‌ଡାଲେରେର୍ (୨୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।
- (୫) **ପତ୍ରଖୁଆ ପୋକ :** ସଂବାଳୁଆଗୁଡ଼ିକ ପତ୍ରକୁ ଖାଇ ଗଛ ଲଣ୍ଠା କରିଦିଅନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଫସଲରେ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଚାରା ଲଗାଇବାର ୨୪୦ ଦିନରେ ଅଶ୍ବଗନ୍ଧାରୁ ତେର ଅମଳ କରାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ପେବୃନ୍ଦାରୀ-ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସର ତଳ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପାଟି ଶୁଖୁ ଆସିଲେ ତେର ଖୋଳାଯାଏ । ଅମଳ ପୂର୍ବରୁ ଗଛକୁ ମାଟି ପାଖରୁ ୧-୨ ସେ.ମି. ଛାଡ଼ି କାଟି ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଅମଳ ପରେ ତେରଗୁଡ଼ିକୁ ୭-୧୦ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଛୋଟ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟି ଖରାରେ ଶୁଖାଯାଏ । ତେରରେ ୮ ପ୍ରତିଶତ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ଥିବାଯାଏ ଶୁଖାଯାଏ । ତେରଗୁଡ଼ିକୁ ଅଖା ବସ୍ତାରେ ପୁରାଇ ଥଣ୍ଡା ଏବଂ ଶୁଷ୍କ ସ୍ଥାନରେ ରଖାଯାଏ । ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଖାଇ ମଞ୍ଜି ବାହାର କରାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୨-୨.୫ କୁଇଣ୍ଟାଲ ଶୁଖିଲା ତେର ଏବଂ ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଞ୍ଜି ଅମଳ ହୋଇପାରେ ।

ଲାଲ କ୍ଷତି : ଏକର ପ୍ରତି ପ୍ରାୟ ୭୦୦୦ ଟଙ୍କା ଚାଷ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ୧୯,୫୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ
ଏକ ଏକର ଅଶ୍ଵଗନ୍ଧା ଚାଷ ପାଇଁ
ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ	- ମଞ୍ଜି (୫କି.ଗ୍ରା)
ମଜୁରୀ	- ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ
ବ୍ୟବଧାନ	- ୨୫ସେ.ମି. ଓ ୭.୫ ସେ.ମି.
ଗଛ ସଂଖ୍ୟା	- ୨.୧ ଲକ୍ଷ/ଏକର

କ୍ର.ସଂ.	ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧.	ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦
୨.	ବିହନ ଟ.୫୦-୬୦/କି.ଗ୍ରା.	୩୦୦
୩.	କମ୍ପୋଷ୍ଟ, ସାର ଏବଂ କୀଟନାଶକ ପ୍ରୟୋଗ, ଚାରା ରୋପଣ	୨୦୦୦
୪.	ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଅନ୍ତରାଷ୍ଟ	୫୦୦
୫.	ଜଳସେଚନ	୫୦୦
୬.	ଅମଳ, ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ	୧୫୦୦
୭.	ଗଣ୍ଠିଳି କରଣ	୫୦୦
୮.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୬୩୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ		୬୯୩୦ କିମ୍ବା ୭୦୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଶୁଖିଲା ଚେର	୩୦୦କି.ଗ୍ରା ଟ.୬୦/କି.ଗ୍ରା.	୧୮୦୦୦
ମଞ୍ଜି	୩୦କି.ଗ୍ରା. ଟ. ୫୦/କି.ଗ୍ରା.	୧୫୦୦
ମୋଟ ଆୟ		୧୯୫୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ		୧୨୫୦୦

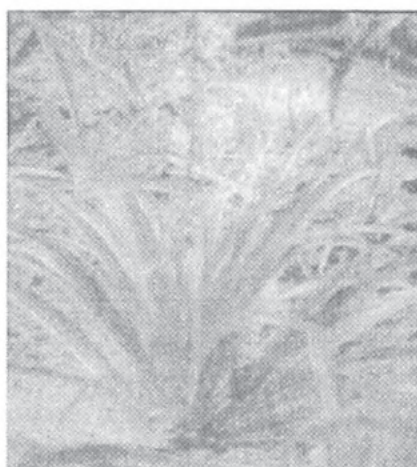

ସଫେଦ ମୁସଲି

Safed Musli, *Chlorophytum borivillianum* (Liliaceae)

ସଫେଦ ମୁସଲିର ଆୟୁର୍ବେଦିକ ବ୍ୟବହାର କହିଲେ ନ ସରେ । ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ପ୍ରକାର ଔଷଧରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ରହିଛି । ଅଥର୍ବ ବେଦରେ ଏହାକୁ ଶାଶ୍ୱତ ବୃକ୍ଷ କୁହାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହା ଅନେକ ରୋଗର ଉପଶମରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରକୁ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କରାଇଥାଏ । ଏହା ରକ୍ତ ସଫା ରଖେ, ବାତ, ପିତ୍ତ ଓ ଦୂର୍ବଳତା ଦୂର କରେ । ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା କାମୋଦିପକ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ ମଧୁମେହ ରୋଗର ଉପଶମ କରିପାରେ । ବ୍ୟବହାର ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ରହିଛି ।

ଏହାର ଚେର ହେଉଛି ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଂଶ । ଏଥିରେ ସାପୋନିନ୍ ନାମକ ଏକ କ୍ଷିରାବ୍ଦ ରହିଛି ଯାହା ଶକ୍ତି ଯୋଗାଇଥାଏ । ଚେରରେ ପ୍ରାୟ ୨-୧୭% ସାପୋନିନ୍ ରହିଥାଏ ।

ଉଚ୍ଚିତ ପରିଚୟ : ପତ୍ର ଈଷତ୍ ହଳଦିଆ । ୬ ଦଳ ବିଶିଷ୍ଟ ୨୦ ରୁ ୨୫ଟି ଛୋଟ ଧଳା ଫୁଲ ପୁଷ୍ପବଦଳରେ ଥାଏ । ମଞ୍ଜି ଅତି ଛୋଟ । କଳା ରଙ୍ଗର ଫଳିକାରେ ୧୦ ରୁ ୧୨ଟି କଢ଼ି ଥାଏ । ଗଛମୂଳରେ ୫ ରୁ ୩୦ଟି କନ୍ଦିଳ (ଟିଉବର) ପେଛା ହୋଇ ଫଳେ । ଟିଉବରର ହାରାହାରି ଲମ୍ବ ୮ ସେ.ମି. ଓ ମୋଟ ୦.୯ ସେ.ମି. । ଟିଉବର ରଙ୍ଗ ସଫା ଧଳା । ତେଣୁ ଏହାର ନାମ ସଫେଦ ମୁସଲି ।

ଜଳବାୟୁ : ଉପକ୍ରାନ୍ତି ମଣ୍ଡଳୀୟ (ସବ୍‌ଟ୍ରପିକାଲ) ଉଷ୍ଣ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଏହି ଗଛ ଭଲ ବଢ଼ିପାରେ । ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବେ ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷପାତ, ଉଚ୍ଚତା ଏବଂ ଜଳବାୟୁରେ ବଢ଼ିବାର ଦେଖାଯାଏ । ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ୧୨୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହା ଲଗାଯାଇପାରେ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଜଙ୍ଗଲରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଅମୃତା ଥିବା ଏବଂ ଗୁଣ ଥିବା ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଉର୍ବର, ନିଗିଡ଼ା, ଦୋରସାରୁ ବାଲିଦୋରସା ଏବଂ ସମତାପୀ ଅମୃତା ଥିବା ମାଟିରେ ଭଲ ହୋଇଥାଏ । ଅଧିକ ଟାଣ ବା କାଦୁଆ ତଥା ପାଣି ଜମି ରହୁଥିବା ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ ନ କରିବା ଉଚିତ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ସଫେଦ ମୁସ୍‌ଲିର ବଂଶ ବିସ୍ତାର ମଞ୍ଜି ଏବଂ ତେର ଦ୍ଵାରା କରାଯାଇଥାଏ । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକ ଶୁସ୍ତାବସ୍ଥା (ପ୍ରା ୧୦ ମାସ) ତଥା ଅଳ୍ପରୋଦରମ୍ବ କ୍ଷମତା କମ୍ ଥାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ମଞ୍ଜିରୁ ଚାରା କରି ଅମଳ ପାଇବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେଉଥିବାରୁ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଏହି ପଦ୍ଧତି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଅନ୍ୟଥା ତେରରୁ ବଂଶବିସ୍ତାର କରି ୮-୯ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ଏହାର ଚେରଗୁଡ଼ିକ ଗୁଚ୍ଛ ପରି ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଚେର ଗୁଚ୍ଛରେ ୫-୩୦ ଗୋଟି ଚେର ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରୁ ବାହାରି ଥାନ୍ତି । ଏହି ଚେର ସହିତ କାଣ୍ଡର କିଛି ଅଂଶ ମିଶି ରହିଲେ ସେଥିରୁ ଗଜା ବାହାରିଥାଏ । କାଣ୍ଡ ଅଂଶ ନ ଥିଲେ ତାହା ବିହନ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇ ନଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିହନ ଚେରର ଓଜନ ୮-୧୦ ଗ୍ରାମ୍ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଅଧିକ ମୋଟା ଚେରକୁ ବିକ୍ରି ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ବିହନ ବିଶୋଧନ : ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ୪୦୦-୫୦୦ କି.ଗ୍ରା. ବିହନ ଆବଶ୍ୟକ (୪୦୦୦୦-୬୦୦୦୦ ଚେର) । ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଚେରଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋମୂତ୍ରରେ କିମ୍ବା ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ ଦ୍ରବଣରେ (ଡିଥେନ୍ ଏମ୍-୪୫, ୫ଗ୍ରାମ୍ ପ୍ରତି ଲିଟର ପାଣିରେ ମିଶାଯାଏ) ୩୦ ମିନିଟ୍ ବୁଡ଼ାଇ ଲଗାଇଲେ ଚେର ସଢ଼ା ରୋଗ କମ୍ ହୋଇ ଅଧିକ ଗଛ ଉଠିଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଲଗାଇବା ୩-୪ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ଗଭୀର ଚାଷ (୩୦-୪୫ ସେ.ମି. ଗଭୀର) ଚାଷ କରି ଧନିତା, କ୍ରୋଟୋଲାରିଆ ପ୍ରଭୃତି ସବୁଜ ସାର ମଞ୍ଜି ବୁଣି ଦେଇ ଏଗୁଡ଼ିକରେ ଫୁଲ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଚାଷ କରି ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦେଲେ ମାଟିର ଉର୍ବରତା ବଢ଼ିଥାଏ । ପରେ ଏକର ପ୍ରତି ୫୦ କି.ଗ୍ରା. ସିଙ୍ଗିଲ୍ ସୁପର ଫସ୍‌ଫେଟ୍ ଏବଂ ୪-୭ କୁଇଣ୍ଟାଲ୍ ସଢ଼ା କମ୍ପୋଷ୍ଟକୁ ମାଟିରେ ମିଶାଇ ୨୦-୨୫ ଦିନ ପରେ ଚେର ଲଗାଯାଇଥାଏ । ଏହି ସମୟରେ ଘାସ ବାହାରିଲେ ଚାଷ ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା ରାସାୟନିକ ତୃଣନାଶକ

ଗ୍ଲାଇଫୋସେଟ୍ ୪୦% ଇସି ୨୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର ୪୦୦ ଲିଟର ପାଣିରେ ସ୍ତେ
କରାଯାଇ ନଷ୍ଟ କରାଯାଏ ।

ଚେରଗୁଡ଼ିକ ହୁଡ଼ା କରି ଲଗାଯାଏ । ଜଳ ନିଷ୍କାସନ ପାଇଁ ମାଟିରେ ଢାଲୁ ଅଂଶକୁ
ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ୪୦-୪୫ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚର ଏବଂ ୧ ମିଟର ଓସାରର ହୁଡ଼ା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ
ଯେପରି କିଆରୀରେ ପାଣି ଜମି ନ ରହେ । ଦୁଇଟି ହୁଡ଼ା ମଧ୍ୟରେ ୪୦-୪୫ ସେ.ମି.
ବ୍ୟବଧାନ ରଖିଲେ ଜଳ ନିଷ୍କାସନ ଏବଂ ଅନ୍ତ ଚାଷ କରିବାରେ ସୁବିଧା ହୋଇଥାଏ ।

ଚେର ରୋପଣ : ହିଡ଼ ଉପରେ ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୩୦ ସେ.ମି. ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ
୧୫-୨୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ୪-୫ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ବିଶୋଧିତ ଚେରଗୁଡ଼ିକୁ
ଛୁନ୍ ମାସରେ ଲଗାଯାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ସାଧାରଣ ଭାବେ ରାସାୟନିକ ସାର ପ୍ରୟୋଗ ନ କରି ଏକର
ପ୍ରତି ୨-୩ କୁଇଣ୍ଟାଲ୍ ନିମ୍ବ ବା କରଞ୍ଜ ପିଡ଼ିଆ ଦିଆଯାଏ । ମାତ୍ର ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ
ହିଡ଼ଗୁଡ଼ିକରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦୦ କି.ଗ୍ରା. ସିଙ୍ଗିଲ୍ ସୁପରଫସଫେଟ୍ ୧୦୦ କି.ଗ୍ରା.
ହାଡ଼ଗୁଣ୍ଡ ସାର ଏବଂ ୫୦ କି.ଗ୍ରା. ମ୍ୟୁରେଟ୍ ଅଫ୍ ପୋଟାସ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରାଗଲେ ଅମଳ
ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ସଫେଡ଼ ମୁସଲିର ଗଛଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ ଘାସ ଗଛ
ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିବାରୁ ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରିବା ସମୟରେ ଏଥି ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ
ଦିଆଯାଏ । ୧ ମାସ ବ୍ୟବଧାନରେ ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ସାଧାରଣ ଭାବେ
ଲଗାଇବାର ୧୦ ଦିନରେ ଚେରରୁ ଗଜା ବାହାରିଥାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ଲଗାଇବା ପରେ ହାଲ୍‌କା ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ପରବର୍ତ୍ତୀ
ସମୟରେ ବର୍ଷା ରତ୍ନ ଆସୁଥିବାରୁ ଜଳସେଚନର ଆବଶ୍ୟକ ନଥାଏ ମାତ୍ର ଅଧିକ ଦିନ
ଶୁଷ୍କ ପାଗ ରହିଲେ ଜଳସେଚନ କରିବା ଉଚିତ । ବୁନ୍ଦା ଜଳସେଚନ ସବୁଠାରୁ ଉପଯୋଗୀ
ହୋଇଥାଏ । ମୂଳ ଫସଲ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ଜଳଭାବ ରହିବା ଅନୁଚିତ୍ । ଜଳସେଚନ
ଦ୍ୱାରା ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଚେର ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ସଫେଡ଼ ମୁସଲିରେ ଲାଗୁଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗଯୋକ ବିଷୟରେ
ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

(୧) **ଚେର ସଫା ରୋଗ :** ଲଗାଇବା ପରେ ଅନେକ ଚେର ସଫି ଯାଇଥାଏ ।
ଏଥିପାଇଁ-

- (କ) କାଣ୍ଡ ଅଂଶ ଥିବା ଚେର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।
- (ଖ) ବିହନ ବିଶୋଧନ କରି ଲଗାନ୍ତୁ ।
- (ଗ) ଫସଲରେ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ (୧୮୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ମାଟି ପାଖରେ ସ୍ତେ
କରାଯାଏ ।

(୨) ପତ୍ର ଦାଗ ରୋଗ : ପତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରର ମାଟିଆରୁ କଳା ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ ଏବଂ ଅଧିକ ହେଲେ ଦାଗ ସବୁ ମିଶିଯାଏ । ଏହାର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ମାନକୋଜେବ୍ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ (୪୦୦ ଗ୍ରାମ/ଏକର) କିମ୍ବା କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ (୩୦୦ ଗ୍ରାମ/ଏକର) ସ୍ତେଷ କରାଯାଏ ।

(୩) ଉଇ : ମାଟି ଶୁଖି ଆସିଲେ ଉଇ ଲାଗି ପାରନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ -

(କ) ଅଧିକ ଉଇ ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ମାଟିରେ ଏକର ପ୍ରତି ୨-୩ କୁଇଣ୍ଟାଲ ନିମ୍ବ ପିଡ଼ିଆ କିମ୍ବା ୧୦ କି.ଗ୍ରା. କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ ୧.୫% ଗୁଣ୍ଠ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

(ଖ) ଫସଲରେ ଦେଖାଗଲେ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ ଦ୍ରବଣ (୪୦୦ ମି.ଲି/ଏକର) ସ୍ତେଷ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଅକଟୋବର-ନଭେମ୍ବର ମାସ ବେଳକୁ (ଲଗାଇବାର ୧୨୦ ଦିନ) ତଳ ପତ୍ର ଶୁଖି ଆସି ପାକଳ ହେବାର ସୂଚନା ଦିଏ, ମାତ୍ର କନ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଲଗାଇବାର ୯ ମାସରେ (ମାର୍ଚ୍ଚ-ଅପ୍ରେଲ ମାସ) ଅମଳ କରାଯାଏ । ଅମଳ ସମୟରେ ସାବଧାନତାର ସହିତ ଖୋଲିବା ଉଚିତ୍ ଯେପରି କନ୍ଦରେ କ୍ଷତ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଅମଳ ପରେ କନ୍ଦରୁ ମାଟି ଛଡ଼ାଇ ଚେର ଗୁଡ଼ିକୁ ଛାଇରେ ୪-୫ ଦିନ ଶୁଖାଯାଏ । (ଆସନ୍ତା ବର୍ଷ ଚାରା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚେରଗୁଡ଼ିକୁ ୧୫-୨୦ ଦିନ ଛାଇରେ ଶୁଖାଯାଏ) । ପରେ ଏକାଠି ଗଦାଇ ପତ୍ର କିମ୍ବା ଛୋଟ ଅଖା ଦ୍ଵାରା ୧୦-୧୫ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖାଯାଏ । ଏହି ସମୟରେ ଗଦାକୁ ୨-୩ ଥର ଏପଟ ସେପଟ ଖେଳେଇ ଦିଆଯାଏ । ପରେ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଚାପି ଦେଲେ ଚୋପା ବାହାରିଯାଇ ସଫା ଧଳା ରଙ୍ଗର ସଫେଦ ମୁସ୍ଲି ବାହାରିଥାଏ । ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲେ ଛୁରା ଦ୍ଵାରା ହାଲୁକାରେ ଚୋପା ଛଡ଼ାଯାଏ । ଏହି ଚେରଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଷ୍କାର ପାଣିରେ ଧୋଇ ପରିଷ୍କାର କପଡ଼ାରେ ୫ ପ୍ରତିଶତ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ରହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖରାରେ ଶୁଖାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଲଗାଇଥିବା ଚେର ୬-୮ ଗୁଣ ଓଜନର କଞ୍ଚା ଚେର ଅମଳ ହୋଇଥାଏ । ଶୁଖିଯିବା ପରେ ଏକର ପ୍ରତି ୪୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଚେର ମିଳିଥାଏ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଲଗାଇବ ପାଇଁ ୨୫୦ କି.ଗ୍ରା. ଚେର ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ ।

ଭାଇ କ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ସଫେଦ ମୁସ୍ଲି ଚାଷ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୨ ଲକ୍ଷ ୨୫ ହଜାର ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିରୁ ୩ ଲକ୍ଷ ୪୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ (ବଜାର ଦର ଅନୁସାରେ) ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ସଫେଦ ମୁସଲି ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - କନ୍ଦ (୫କ୍ୟୁଣ୍ଡାଲ)

ମଜୁରୀ - ଟ.୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ - ୩୦ସେ.ମି. X ୨୦ସେ.ମି.

ଗଛସଂଖ୍ୟା - ୬୦,୦୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧. ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି, ହିଡ଼ ପ୍ରସ୍ତୁତି	୨୦୦୦
୨. ଜଳସେଚନ ଏବଂ ଅନାବନାଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୨୦୦୦
୩. କନ୍ଦ ଟ.୪୦୦/କି.ଗ୍ରା.	୨,୦୦,୦୦୦
୪. ସତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ	୩୦୦୦
୫. ରାସାୟନିକ ସାର, ପସଲ ସଂରକ୍ଷଣ	୧୦୦୦
୬. ସବୁଜସାର, ଛାଦିକରଣ	୨୦୦୦
୭. ଚାରା ରୋପଣ	୨୦୦୦
୮. ଅମଳ, ପରିଷ୍କାର କରିବା	୨୦୦୦
୯. ଚୋପାଛତା, ଶୁଖାଇବା ଟ.୨୫/କି.ଗ୍ରା.	୧୦,୦୦୦
୧୦. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୧୦୦୦
ମୋଟଖର୍ଚ୍ଚ	୨,୨୫,୦୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ - ଶୁଷ୍ଟ ଚେର/କନ୍ଦ - ୪୦୦କି.ଗ୍ରା.

ଲଗାଇବା କନ୍ଦ - ୨୫୦କି.ଗ୍ରା.

ଆୟ - ଶୁଷ୍ଟ ଚେର ଟ.୬୦୦/କି.ଗ୍ରା. - ୨,୪୦,୦୦୦

ଲଗାଇବା କନ୍ଦ ଟ.୪୦୦/କି.ଗ୍ରା. - ୧,୦୦,୦୦୦

ମୋଟ ଆୟ - ୩,୪୦,୦୦୦

ନେଟ୍ ଆୟ - ୧,୧୫,୦୦୦

ଅଁଳା

Amla, phyllanthus emblica (Euphorbiaceae)

ଅଁଳାକୁ ଫଳ ଏବଂ ଔଷଧ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହାର ଫଳରୁ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣର ଭିଟାମିନ୍-ସି (୧୦୦ ଗ୍ରାମ୍ ଅଁଳାରୁ ୯୨୧ ମିଲି ଗ୍ରାମ୍ ଭିଟାମିନ୍-ସି) ମିଳିଥାଏ । ଏଥିରୁ ଆଚାର, ସ୍ବାସ, ମୁରବ ପ୍ରଭୃତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ । ଅଁଳା ବାତ, ପିତ ଓ କଫ ବିନାଶକାରୀ । ଏହା ଅଗ୍ନିଦୀପକ ଏବଂ ପରିପାଚକ ଅଟେ । ଅଁଳା ବାନ୍ତି, ହିକ୍କା ଓ ଶ୍ବାସ ନିରୋଧକ । ଏହା ରକ୍ତହୀନତା ଓ କାମଳ ରୋଗର ପଥ୍ୟ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ତ୍ରିଫଳା ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଚ୍ୟବନପ୍ରାଶ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଏହା ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ଅଟେ । ଫଳ ବ୍ୟତୀତ ଏହାର ପତ୍ର ଛେଲି, ମଞ୍ଜି ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ଔଷଧ ତିଆରିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ଆମ ଦେଶର ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶରେ ଏହା ବହୁଳ ଭାବରେ ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ । ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳରେ ଏହା କମ୍ ଜଳ ସେଚନରେ ଅମଳ ହେଉଥିବାରୁ ଏବଂ ଆୟୁର୍ବେଦିକ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରତି ଲୋକଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ବଢୁଥିବାରୁ ଏହି ଚାଷର ଚାହିଦା ବଢ଼ି ଏବେ ଗୁଜରାଟ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ତାମିଲନାଡୁ, ହରିଆନା, ପଞ୍ଜାବ, ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ପ୍ରଭୃତି ରାଜ୍ୟରେ ଏହାର ବ୍ୟବସାୟିକ ଚାଷ ଆରମ୍ଭ ହେଲାଣି ।

ଉଚ୍ଚିତ ପରିଚୟ : ଅଁଳା ଗଛ ଆମ ଦେଶରେ ବଣ ଜଙ୍ଗଲଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେବାଳୟ ଓ ବାଡ଼ିବଗିଚାରେ ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ପତ୍ର ତେନ୍ତୁଳି ପତ୍ର ପରି, ଅପେକ୍ଷାକୃତ

ଛୋଟ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଫୁଲ ଧରେ, ଫୁଲରୁ ଫଳ ବାହାରେ ଏବଂ ତାହା ପତ୍ର ତଳେ ଝୁଲି ରହିଥାଏ । ଫଳଗୁଡ଼ିକ ଛୋଟ ବରକୋଳି ପରି ହୋଇଥାଏ । ଫଳଗୁଡ଼ିକ କଷା । ଅଁଳା ଫଳ ଖାଇବା ପରେ ପାଣି ପିଇଲେ ମିଠା ଲାଗେ । ତ୍ରିଫଳାର ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନ ହେଲା ଅଁଳା, ଅନ୍ୟ ଉପାଦାନ ହେଲେ ହରିଡ଼ା ଓ ବାହାଡ଼ା । ବର୍ଷାଦିନେ ଏଥିରେ ଫୁଲ କଷି ଧରେ । ଶୀତଦିନ ବେଳକୁ ଫଳ ପାଚିଯାଏ । ବହୁତ ପାଚିଗଲେ ଫଳ ଝଡ଼ିଯାଏ । କଞ୍ଚାଫଳ ଇଷଡ଼ ହଳଦିଆମିଶ୍ରା ଶାଗୁଆ ରଙ୍ଗର । ପାଚିଗଲେ ଫଳ ହଳଦିଆ ଦେଖାଯାଏ । ଶୁଖିଗଲେ ଫଳଗୁଡ଼ିକର ରଙ୍ଗ ମାଟିଆ ହୋଇଯାଏ । ଫଳ ଭିତରେ ମଞ୍ଜିଥାଏ । ଶୁଖିଲା ଫଳ ଗୁଡ଼ିକର ଆପଣାଛାଏଁ ଫଳର ଶସ ଭାଗ ଭାଗ ହୋଇ ଝଡ଼ିଯାଏ । ଗୋଟିଏ ଫଳ ୬ ଭାଗ ହୋଇଯାଏ ଓ ତିନୋଟି ମଞ୍ଜି ଥାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଅଁଳା ଏକ ଉପଗ୍ରୀଷ୍ମ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଫଳ । ଫଳଟି ଗଛ ଶୂନ ରୁ ୪୬ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲ୍‌ସିୟସ୍ ଉତ୍ତାପକୁ ସହ୍ୟ କରିପାରେ । ଭୁଲାଲ-ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ଫଳବୃଦ୍ଧି ହେଉଥିବାରୁ ସେହି ସମୟରେ ଜଳବାୟୁ ଆର୍ଦ୍ର ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ସମୟରେ ଶୁଷ୍କ ଜଳବାୟୁ ରହିଲେ ଫଳ ଝଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ଅଁଳା ଆମ ରାଜ୍ୟର ଶୁଷ୍କ ମିଶ୍ରିତ ଜଙ୍ଗଲରେ ଦେଖାଯାଏ ଏବଂ ଏହାର ମରୁଡ଼ି ସହଣୀ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅଁଳା ଏକ କଠିନ ଗଛ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ବଢ଼ିପାରେ । ଶୁଷ୍କ ଓ ଅନୁର୍ବର ମାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଗଛ ଭଲ ବଢ଼ିଥାଏ । ନିଗିଡ଼ା, ଉର୍ବର ଏବଂ ପିଏଚ୍ ୬.୫ - ୯.୫ ଥିବା ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ ଲାଭଜନକ ଭାବେ କରାଯାଇପାରେ ।

କ୍ଷେତ୍ର : କାଞ୍ଚନ (ଏନ୍.ଏ.-୪), ଏନ୍.ଏ.-୬, ଏନ୍.ଏ.-୭, ଏନ୍.ଏ.-୮, ବନାରସୀ, ଚକିଆ, କୃଷ୍ଣା ଓ ବି.ଏସ୍.ଆର. ।

ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର : ମଞ୍ଜି, ଆଖି କଲମୀ ଏବଂ ଯୋଡ଼ କଲମୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଁଳାର ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର କରାଯାଏ । ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଆଖି କଲମୀ (ବଡ଼ିଙ୍ଗ) ଚାରା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଦେଶୀ ଅଁଳା ମଞ୍ଜିରୁ ଚାରା କରି ୨ ମାସରୁ ୧ ବର୍ଷିଆ ଚାରାରେ ମେ'ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଲମୀ କରାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଭୁଲାଲ - ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ଅଁଳା ଗଛ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଦୁଇ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ୬ ମିଟର x ୬ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ୧ ମିଟର ଲମ୍ବ, ଓସାର ଏବଂ ଗଭୀରର ଗାତ ଖୋଳି ୧୫-୨୦ ଦିନ ଖରା ଦିଆଯାଏ । ପରେ ଗାତ ପ୍ରତି ୩୦-୪୦ କି.ଗ୍ରା. ସଡ଼ା କମ୍ପୋଷ୍ଟ, ୧ କି.ଗ୍ରା. ନିମ୍ବ ପିଡ଼ିଆ କିମ୍ବା ୫୦୦ ଗ୍ରାମ୍ ହାଡ଼ଗୁଣ୍ଡ ସାର ଏବଂ ଉପର ମାଟି ଦେଇ ଗାତ ପୂରଣ କରାଯାଏ ।

ଚାରା ରୋପଣ : ଦୁଇ ଡିନି ଗୋଟି ମୌସୁମୀ ବର୍ଷା ପରେ ମେଘୁଆ ପାଗରେ କିମ୍ବା ଉପର ବେଳା ଚାରା ଲଗାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ପାଖାପାଖି ଦୁଇଟି ଧାଡ଼ିରେ ୨ଟି କିସମ ଲଗାଇଲେ ଫଳ ଧାରଣରେ ଅସୁବିଧା ହୋଇ ନଥାଏ । ଲଗାଇବା ପରେ ବାଡ଼ିଟିଏ ପୋତି ହାଲୁକା ଭାବରେ ଗଛକୁ ବାନ୍ଧି ଦିଆଯାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଗଛର ବୟସ ମାଟିର ଉର୍ବରତା ଏବଂ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଅନୁସାରେ ଖତ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଏକ ବର୍ଷର ଗଛକୁ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. କମ୍ପୋଷ୍ଟ, ୧୦୦ ଗ୍ରାମ୍ ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୫୦ ଗ୍ରାମ୍ ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ୧୦୦ ଗ୍ରାମ୍ ପଟାସିୟମ୍ ଦିଆଯାଏ । ଗଛର ବୟସ ଅନୁସାରେ ଏହି ପରିମାଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ୧୦ ବର୍ଷ ଏବଂ ଅଧିକ ଗଛକୁ ଉପରୋକ୍ତ ପରିମାଣର ୧୦ ଗୁଣ ଖତସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଏଥିରୁ ସମସ୍ତ କମ୍ପୋଷ୍ଟ, ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ପରିମାଣର ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଓ ପଟାସିୟମ୍ ଫେବୃୟାରୀ ମାସରେ ଦିଆଯାଇ ଅବଶିଷ୍ଟ ସାର ଅଗଷ୍ଟମାସରେ ଦିଆଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ମଝିରେ ମଝିରେ କୋଡ଼ାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ମାଟିଠାରୁ ୭୫ - ୧୦୦ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଶାଖା ନ ରଖିବା ପରେ ୪-୬ଟି ଡାଳ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗକୁ ରଖାଯାଏ । ଏହି ଗଛ ପତ୍ରଝଡ଼ା ଦେଉଥିବାରୁ ଏବଂ ପତ୍ରରେ ଗହଳି ନ ଥିବାରୁ ୪-୫ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଳ୍ପ ଫସଲ ହିସାବରେ ଅଳ୍ପ ଦିନିଆ ଫଳ ଗଛ, ପନିପରିବା, ଫୁଲ, ମସଲା, ଔଷଧି ଓ ବାସ୍ନାଥିବା ଉଦ୍ଭିଦର ଚାଷ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରେ ।

ଜଳସେଚନ : ଏହା ଏକ ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳ ଗଛ ହୋଇଥିବାରୁ ଅଧିକ ଜଳର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଏ । ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ୧୫-୨୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ଜଳ ସେଚନ କରାଯାଏ । ଫଳନ୍ତି ଗଛରେ ପ୍ରଥମ ଦଫା ସାର ପ୍ରୟୋଗ ପରେ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ, ମାତ୍ର ଫୁଲ ସମୟରେ (ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୫ ରୁ ଏପ୍ରିଲ ୧୫) ଜଳସେଚନ ବନ୍ଦ ରଖାଯାଏ, ବୁଢ଼ା ଜଳସେଚନ ସହିତ ଛାଦିକରଣ କଲେ ଅଧିକ ଉପକାର ମିଳିଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଅଁଳା ଗଛରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ଓ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

୧। **କଳକି ରୋଗ :** ପତ୍ର ଏବଂ ଫଳରେ କଳା ରଙ୍ଗର କଳକି ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ, ଆକ୍ରାନ୍ତ ଫଳ ଝଡ଼ି ପଡ଼େ । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଗଛରେ ଫ୍ଲୁଟେବଲ୍ ସଲଫର (୪ ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

- ୨। **ଜଉପୋକ :** ଗଛର କଅଁଳ ଅଂଶରେ ଜଉପୋକ ଲାଗି ରସ ଶୋଷି ଖାଆନ୍ତି, ଏଥିପାଇଁ ଡାକମିଥୋଏର୍ (୨ ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।
- ୩। **ଫଳବିକ୍ଷା ପୋକ :** ଫଳରେ ପୋକପଣି କଣା କରିବାରୁ ଫିମି ପ୍ରବେଶ କରି ଫଳ ପତ ଝଡ଼ିପଡ଼େ । ଏହାର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଝଡୁଥିବା ଫଳ ଗୋଟାଇ ନଷ୍ଟ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଗଛରେ ଡାକମିଥୋଏର୍ (୨ ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।
- ୪। **ବକବାଖୁଆ ପୋକ :** ଶୁକଗୁଡ଼ିକ ଉଇ ଧାର ପରି ଧାର କରି ବକଳା ଖାଆନ୍ତି । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଧାରଗୁଡ଼ିକୁ ସଫା କରି କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୨ ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ । ଗାତରେ କିରୋସିନି ଭିଜା ତୁଳା ଦିଆଯାଇ ମାଟି ଲେପ ଦିଆଯାଏ ।
- ୫। **ଆବୁଆ ପୋକ :** ଅଗଷ୍ଟ-ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଶୁକଗୁଡ଼ିକ ନୂତନ ଡାଳ ଭିତରେ ପଶି ଖାଇବାରୁ ଡାଳ ଆବୁଆ ହୋଇ ଡାଳ ବଢ଼େ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଅଧିକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଡାଳକୁ କାଟି ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ କାର୍ବାରିଲ୍ (୪ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଫଳ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗ ଦେଖାଗଲେ ତୋଳିବା ଉଚିତ । ଅଧିକ ସମୟ ଡେରିରେ ତୋଳିଲେ ଫଳ ଝଡ଼ିପାରେ । ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ହାତରେ ସକାଳ କିମ୍ବା ଉପରବେଳା ତୋଳାଯାଏ । କଳମୀ ଗଛ ୬-୮ ବର୍ଷରେ ଫଳ ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଫଳଟି ବୟସ୍କ ଗଛ ବର୍ଷକୁ ୧-୩ କୁଇଣ୍ଟାଲ୍ ଫଳ ଦେଇଥାଏ । ଆକାର ଅନୁସାରେ ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରାଯାଏ ।

ଲାଲ କ୍ଷତି : ଏକ ଦଶ ବର୍ଷ ଏବଂ ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ବ ବଗିଚାରେ ବାର୍ଷିକ ୬୦୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ୩୬୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ମିଳିଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ
ଏକ ଏକର ଅଁଳା ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ
Amala (Indian Gooseberry) Emblica officinalis

ବିହନ - ଆଖି କଳମୀ ଚାରା

ମଜୁରୀ - ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ - ୭ମି. X ୭ମି.

ଗଛସଂଖ୍ୟା - ୮୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାର (ଟଙ୍କାରେ)				
	୧	୨	୩	୪	ମୋଟ
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତିକ	୪୦୦				୪୦୦
୨. ଗାଡ଼ଖୋଳା ଏବଂ ପୂରଣ	୭୫୦				୭୫୦
୩. କଳମୀ ଚାରା (ଟ. ୨୦.୦୦)	୧୭୬୦				୧୭୬୦
୪. ଚାରା ରୋପଣ ଏବଂ କାଠିପୋତା	୩୫୦				୩୫୦
୫. ବାଡ଼ାବନ୍ଦି	୧୨୦୦				୧୨୦୦
୬. ଖତସାର ପ୍ରୟୋଗ	୧୨୫୦	୧୫୦୦	୧୫୦୦	୨୦୦୦	୬୨୫୦
୭. ଜଳସେଚନ	୭୫୦	୧୨୦୦	୧୫୦୦	୧୫୦୦	୪୯୫୦
୮. ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୭୫୦	୨୨୫୦
୯. ବଗିଚା ପରିଚାଳନା	୬୦୦	୯୦୦	୧୨୦୦	୧୨୦୦	୩୯୦୦
୧୦. ଅମଳ				୪୦୦	୪୦୦
୧୧. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୭୫୦	୪୧୦	୪୭୦	୫୮୫	୨୨୧୫
ମୋଟଖର୍ଚ୍ଚ	୮୩୧୦	୪୫୧୦	୫୧୭୦	୬୪୩୫	୨୪୪୨୫

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

	୪	୫	୬	୭	୮	୯	୧୦-୨୫
୧. ଅମଳ							
କି.ଗ୍ରା/ଏକର	୪୦୦	୧୨୦୦	୨୦୦୦	୩୨୦୦	୪୦୦୦	୪୮୦୦	୬୦୦୦
୨. ମୋଟ ଆୟ							
ଟ. ୬/କି.ଗ୍ରା.	୨୪୦୦	୭୨୦୦	୧୨୦୦୦	୧୯୨୦୦	୨୪୦୦୦	୨୮୮୦୦	୩୬୦୦୦
୩. ନେଟ୍ ଆୟ	୪୦୩୫	୭୭୫	୫୫୬୫	୧୨୭୬୫	୧୭୫୬୫	୨୨୩୬୫	୨୯୫୬୫

ଅଁଳାଗଛ ପ୍ରାୟ ୧୦ରୁ ୨୫ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବର୍ଷକୁ ଟ. ୩୬,୦୦୦/- ହିସାବରେ ମୋଟ ଆୟ ଦେବ । ବର୍ଷକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଟ. ୬୪୩୫/- ଗଲେ ଲାଭ ରହିବ ଟ. ୨୯୫୬୫ ।

ଘି'କୁଆଁରୀ

Guarpatha (Aloe), Aloe Vera (Liliaceae)

ଘି'କୁଆଁରୀକୁ ଔଷଧ ଓ ପ୍ରସାଧନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାର ପତ୍ର ରସରେ ଆଲୋଇନ୍ ନାମକ ଏକ ଗ୍ଲୁକୋସାଇଡ୍ ରହିଛି ଯାହାକି ଚର୍ବିନାଶକ ଓ ମୃଦୁ ରେଚକ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏଥିରେ ଥିବା କ୍ରାଇସୋ-ଫେନିକ୍ କ୍ଷାରୀୟ ଜୀବାଣୁ ନାଶୀ । ଏହା ପୋଡ଼ା ଘା, ସ୍ତନ୍ୟ ପୁଲ୍ଲୀ, ଅର୍ଶବଳୀ ତଥା ଅନେକ ଚର୍ମ ରୋଗର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ମୁଖର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଏଥିରୁ ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ଗୋରୁ ଗାଈମାନଙ୍କର କେତେକ ରୋଗର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଏହା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । କୋଷ୍ଠ କାଠିନ୍ୟ, କାମଳ ରୋଗ, ଯକୃତ ରୋଗ ଉପଶମ ପାଇଁ ଏହାର ରସ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଉଚ୍ଚିତ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ମାଂସଳ ପତ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ ଗୁଳ୍ମ । ଏହି ଗଛର ମୂଳରୁ ହିଁ ମାଂସଳ ପତ୍ର ସବୁ ବାହାରିଥାଏ । ପତ୍ରର ଲମ୍ବ ୩୦ ରୁ ୪୫ ସେ.ମି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ପତ୍ରର ଧାର ଦୁଇ ପାଖରେ ମୂଳରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛୋଟ ଛୋଟ କଣ୍ଟା ଥାଏ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ମାଟି ଓ ପରିବେଶ ନେଇ ଏଥିରେ ପୁଲ୍ଲ ମଧ୍ୟ ପୁଟେ । ପତ୍ରକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ସେଥିରୁ ଜେଲିପରି ଲାଲୁଆ ଶସ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ଏକ ପ୍ରକାର ବହଳିଆ ଲାଳ ପରି ହାତକୁ ଲାଗେ ଏବଂ ଏହି ଶସ୍ୟ ବେଶ୍ ଚିକଣ ଓ ଥଣ୍ଡା ।

ଜଳବାୟୁ : ଅନେକ ପ୍ରକାର ଜଳବାୟୁରେ ଘି'କୁଆଁରୀ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ବାର୍ଷିକ ୩୫୦-୨୦୦୦ ମି.ମି. ବର୍ଷା ହେଉଥିବା ଏବଂ ଉଷ୍ମ, ଆର୍ଦ୍ର କିମ୍ବା ଶୁଷ୍କ ଜଳବାୟୁରେ ଏହି ଚାଷକୁ ଲାଭଜନକ ଭାବେ କରାଯାଇପାରେ । ସମୁଦ୍ର ପତନ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ।

ମୃତ୍ତିକା : ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଗିଡ଼ା, ଉର୍ବର ଏବଂ ଦୋରସାରୁ ବାଲି ଦୋରସା (ପି.ଏଚ୍.-୫ ରୁ ୮.୫ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ମାଟିରେ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ମିଳିଥାଏ । ଏହାର ଚେର ମାଟି ଭିତରେ ବେଶି ବାଟ ଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ୩୦ ରୁ ୪୫ ସେ.ମି. ଗଭୀର ମାଟି ଥିବା ଜମିରେ ଏହା ଭଲ ରୂପେ ବଢ଼େ । ପାଣି ଜମି ରହୁଥିବା ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ ନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଅଧିକ ବ୍ୟବଧାନରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଫଳ ବଗିଚା ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ଧା ଫସଲ ହିସାବରେ ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଆଯାଇ ପାରେ । କେତେକ ଏହାକୁ କୁଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ଲଗାଇଥାନ୍ତି ।

କି ସମ : ଘି'କୁଆଁରୀର ଅନେକ ପ୍ରଜାତି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚାଷ ପାଇଁ ନିମ୍ନ ପ୍ରଜାତିଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ ।

୧। ଆଲିଓ ଭେରା, ଭାର - ଡାଇନେନ୍ସିସ୍

୨। ଅଲିଓ ଭେରା, ଭାର - ଲିଟୋରାଲିସ୍

୩। ଆଲିଓ - ବାର୍ବାଡେନ୍ସିସ୍

୪। ଆଲିଓ - ଆବିସିନିକା

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ଘି'କୁଆଁରୀର ବଂଶବିସ୍ତାର ଚେର, ପୁଆ ବା କନ୍ଦ ଖଣ୍ଡ ଦ୍ଵାରା ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ କରାଯାଏ । ମଧ୍ୟମ ଆକାରର ପୁଆକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ତଳିଘରାରେ ପାଖାପାଖି ଲଗାଯାଏ । ତଳିଘରାରେ ଛାଇ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ । ୩-୫ ପତ୍ର ଥିବା ପୁଆଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଖ୍ୟ ଜମିରେ ଲଗାଯାଏ । ଶଙ୍କର କିସମ ପାଇବା ପାଇଁ ମଞ୍ଜିରୁ ଚାରା କରି ଲଗାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦୦ ପୁଆ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଚାରା ଲଗାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ମାଟିକୁ ଗୁଣ୍ଡ ଚାଷ କରି ସମସ୍ତ ଅନାବନା ଗଛ ବାଛି ଦିଆଯାଏ । ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୬-୮ ଟନ୍ ସଢ଼ା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଏବଂ ମୂଳ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ରୋପଣ : ୧୫-୧୮ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ନୀରୋଗ ପୁଆଗୁଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ିକୁ ଧାରି ୬୦ ସେ.ମି. ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ୩୦-୪୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଲଗାଇ ଜଳସେଚନ

କରାଯାଏ । ଲଗାଇବା ସମୟରେ ପୁଆର ଦୁଇ ଚୂଡ଼ାୟାଂଶ ମାଟି ଭିତରେ ରଖାଯାଏ । ଚାରା ରୋପଣ ପରେ ହାଲୁକା ଜଳସେଚନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଘି'କୁଆଁରୀ ଗଛରେ ରାସାୟନିକସାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ନାହିଁ ମାତ୍ର ଏକର ପ୍ରତି ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ପଟାସିୟମ୍ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଗଛର ଉତ୍ତମ ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ମୋଟ ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ମଝିରେ ମଝିରେ କୋଡ଼ାଖୋସା କରି ସମସ୍ତ ଅନାବନା ଗଛ ପରିଷ୍କାର କରାଯାଏ । ଜମିରୁ ଜଳ ନିଷ୍କାସନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଗଛର ମୂଳକୁ ମାଟି ଟେକାଯାଏ ।

ଜଳ ସେଚନ : ଏହା ଏକ ସିଲୁ ଜାତୀୟ ଗଛ ହୋଇଥିବାରୁ କମ ଜଳରେ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚିପାରେ, କିନ୍ତୁ ମାଟିର ବତର ଓ ପାଗ ଦେଖି ବର୍ଷକୁ ୩-୪ଥର ଜଳସେଚନ କଲେ ଅମଳ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଘି'କୁଆଁରୀ ଗଛରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

(୧) **ପତ୍ର ଦାଗ ରୋଗ :** ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରର ପାଉଁଶିଆରୁ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ଦାଗ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ (୬୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ଦ୍ରବଣ ଏକର ପ୍ରତି ୨୦୦ ଲିଟର ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

(୨) **ଆକ୍ରାନ୍ତୋଇ ରୋଗ :** ପତ୍ରରେ ପ୍ରଥମେ ଛୋଟ ଛୋଟ ମାଟିଆ ଦାଗ ଦେଖାଯାଇ ପରେ ଏହି ଦାଗଗୁଡ଼ିକ ମିଶିଯାନ୍ତି ଏବଂ ପତ୍ର ପତିଯିବା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ୬-୧୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ଦୁଇଥର କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ (୩୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

(୩) **ଚୁନିଆ ପୋକ :** ଧଳା ରଙ୍ଗର ମାଂସାଳ ପୋକ ଗୁଡ଼ିକ ପତ୍ର ଏବଂ ପତ୍ର ସନ୍ଧିରେ ଲାଗି ରସ ଶୋଷିଥାନ୍ତି । ଗଛ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇପଡ଼େ । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ ମୋନୋକ୍ରୋଟୋଫସ୍ (୩୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) କିମ୍ବା କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଲଗାଇବାର ୮-୯ ମାସରେ ପ୍ରଥମ ଫସଲ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଗୋଟିଏ ଗଛରୁ ୧୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମଳ ମିଳିପାରେ । ସାଧାରଣତଃ ଜାନୁଆରୀ-ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ଛୁରା ସାହାଯ୍ୟରେ ପତ୍ରକୁ କଟାଯାଏ । କାଟିବା ସମୟରେ କାଣ୍ଡରେ କ୍ଷତ ନ ପଡ଼ିବାକୁ ଉଚିତ୍ । ଏକର ପ୍ରତି ୪-୫ ଟନ୍ ସତ୍ୟ ପତ୍ର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଅନ୍ୟ ବର୍ଷମାନଙ୍କର ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ ।

ମୂଳ ଫସଲର ଯତ୍ନ : ଥରେ ଲଗାଇଲେ ୧୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମଳ ମିଳୁଥିବାରୁ ମୂଳ ଫସଲର ଯତ୍ନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ । କାରଣ ଏଥିରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କମ୍ ଏବଂ ଅମଳ ଅଧିକ

ମିଳିଥାଏ । ଫେବୃଆରୀ-ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ପତ୍ର କାଟିବା ପରେ ଗଛ ମୂଳରୁ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର, ଅନାବନା ଗଛ ଇତ୍ୟାଦି ସଫା କରାଯାଏ ଏବଂ କୋଡ଼ାଖୋସା କରାଯାଏ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ଜଳସେଚନ ଏବଂ ଛାଦିକରଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ । ବର୍ଷା ଋତୁ ଆରମ୍ଭ ଓ ଶେଷରେ ପୂର୍ବାଲୋଚିତ ଖତ ଓ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଭାଇ କ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଜମି ଚାଷ କଲେ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ପ୍ରାୟ ୨୫୦୦୦ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ପ୍ରାୟ ୩୦୦୦ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରଥମ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ବର୍ଷ କମ୍ ଆଦାୟ ହୋଇ ୪ର୍ଥ ବର୍ଷ ଠାରୁ ୧୦ମ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ୧୬୦୦୦ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଏକର ପ୍ରତି ନେଟ୍ ଭାଇ ମିଳିଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ଘି'କୁମାରୀ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - ପୁଆ

ମଜୁରୀ - ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟୟମାନ - ୬୦ସେ.ମି. X ୩୦ସେ.ମି.

ଗଛ ସଂଖ୍ୟା- ୨୨୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)				
	୧	୨	୩	୪	୫
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦	୦	୦	୦	୦
୨. ଚାଉ	୧୬୦୦	୦	୦	୦	୦
୩. ଜଳସେଚନ ଓ ଅନ୍ତରାଷ୍ଟ	୧୦୦୦	୦	୦	୦	୦
୪. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୧୦୦୦	୦	୦	୦	୦
୫. ଖତସାର	୩୦୦୦	୩୦୦୦	୩୦୦୦	୦	୦
୬. ପସଲ ସଂରକ୍ଷଣ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୦	୦
୭. ଅମଳ		୧୦୦୦	୧୫୦୦	୧୫୦୦	୧୫୦୦
୮. ଗଣ୍ଡିକରଣ		୫୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦
୯. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୨୫୦୦	୫୦୦	୬୦୦	୨୫୦	୨୫୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୨୫୦୦୦	୫୫୦୦	୬୬୦୦	୨୭୫୦	୨୭୫୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

କଞ୍ଚାପତ୍ର (କି.ଗ୍ରା.)	-	୪୮୦୦	୭୨୦୦	୭୨୦୦	୭୨୦୦
ମୋଟ ଆୟ	-	୧୨୦୦୦	୧୮୦୦୦	୧୮୦୦୦	୧୮୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ -		୨୫୦୦୦	୬୫୦୦	୧୧୫୦୦	୧୫୨୫୦

ଚାରିବର୍ଷଠାରୁ ଦଶ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିବର୍ଷ ୧୫୨୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ଯାଇ ଆୟ ମିଳିଥାଏ ।

ଝିଡିଆ

Stevia, *Stevia rabaudiana* (Chrysanthemum)

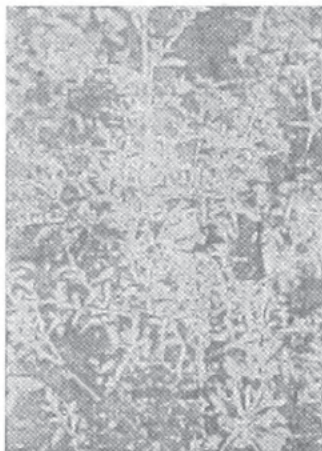
ଝିଡିଆର ଉତ୍ପତ୍ତି ପାରାଗୁଏ ଦେଶରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ଦକ୍ଷିଣ ଆମେରିକା, କୋରିଆ ଓ ଜାପାନରେ ବହୁଳ ଚାଷ ହେଉଛି । ୧୯୯୯ ମସିହାରେ ଆମ ଦେଶକୁ ଏ ଗଛ ଆସିଲା । କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ତାମିଲନାଡୁ ଓ ଆନ୍ଧ୍ରରେ ବ୍ୟାପକଭାବରେ ଚାଷ କରାଗଲାଣି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏ ଚାଷ ଆରମ୍ଭ ହେଲାଣି ।

ଝିଡିଆ ଶୁଖିଲା ପତ୍ରର ମିଠା ଅଂଶ ଚିନିଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୪୦ଗୁଣ ଅଧିକ । ଏହାର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି ଏହା ଶତକଡ଼ା ଶହେଭାଗ କ୍ୟାଲୋରୀଯୁକ୍ତ ମିଠା । ତେଣୁ ଏହାକୁ ବହୁ ମୃଦୁ ରୋଗୀ ଖାଇଲେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ମେଦ ହ୍ରାସ ପାଇଁ, ଓଜନ କମାଇବା ପାଇଁ, ରକ୍ତଚାପ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଔଷଧରେ ଏହା ହେଉଛି ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ । ଦ୍ରାଘକେଳ, ଆଇସକ୍ରିମ୍, ଚକୋଲେଟ୍, ମୃଦୁପାନୀୟ, ଚା, କଫିରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଚାଷୀମାନେ ଏ ଚାଷ କରି ବିଶେଷ ଭଲ ଦି'ପଇସା ପାଉଛନ୍ତି ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଦ ପରିଚୟ : ଝିଡିଆ ଗଛଟି ଅତିବଡ଼ରେ ୪୫ ରୁ ୬୦ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚତାରେ ରହେ । ପତ୍ରସବୁ ସରୁ ସରୁ ଏବଂ ୨ ରୁ ୩ ସେ.ମି. ଲମ୍ବା । ଗଛରେ ଫୁଲ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ପତ୍ରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ମିଠା ଥାଏ । ଫୁଲ ଫୁଟିଗଲା ପରେ ମିଠାଅଂଶ କମିଯାଏ । ଏ ଗଛ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ବଞ୍ଚେ ।

ଜଳବାୟୁ : ଉଷ୍ଣ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଝିଡିଆ ଚାଷ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୁଏ । ଯେଉଁ ଯାଗାରେ ୧୦° ରୁ ୪୦° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ଉତ୍ତାପ ରହେ, ସେ ଯାଗାରେ ଝିଡିଆ ଚାଷ ଭଲ ହେବ । ସମୁଦ୍ର ପତନ ଠାରୁ ୧୦୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ଚାଷ ଭଲ ଭାବରେ ହୋଇପାରିବ । ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ଯେଉଁ ଯାଗାରେ କଦଳୀ ଚାଷ ଭଲ ହୁଏ ସେଠାରେ ଝିଡିଆ ଚାଷ ଭଲ ହେବ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଲାଲ ଓ ବାଲିଆ-ଦୋରସା ମୃତ୍ତିକା ସବୁଠାରୁ ଭଲ । ତେବେ ଅଧିକାଂଶ କିସମରେ ଏହାର ଚାଷ ହୋଇ ପାରିବ କିନ୍ତୁ ଚିକିଟା, କ୍ଷାରୀ-ଲୁଣି ଓ ପାଣି ଜମୁଥିବା ଯାଗାରେ ଏ ଚାଷ ମୂଳରୁ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ । ମାଟିର ପି.ଏଚ୍. ୬.୫ରୁ ୭.୫ରେ ଭଲ ହୁଏ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ଯେହେତୁ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ବହୁତ କମ୍ ହୁଏ, ଅଙ୍ଗଜ ଉପାୟରେ ଏହାର ବଂଶ ବିସ୍ତାର ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଟିସୁକଲ୍ଲଚର ଚାରା ସବୁଠାରୁ ଉନ୍ନତ । ଭଲ କିସମ ଭିତରେ ଏସ୍.ଆର.ବି.-୧୨୩, ଏସ୍.ଆର.ବି.-୫୧୨, ଏସ୍.ଆର.ବି.-୧୨୮ ପ୍ରଧାନ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଚାରା ରୋପଣ : ଷ୍ଟିଡିଆ ଚାଷ ପାଇଁ ଜମି ଭଲ ଭାବରେ ୩/୪ ଓଡ଼ ଚାଷକରି ମାଟିକୁ ଗୁଣ୍ଡ କରାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ପଟାଳୀରେ ଚାରା ରୋପଣ କରାଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ ୬୦ ସେ.ମି.ର ଚଉଡ଼ାରେ ୧୦ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚତାର ପଟାଳୀ କରାଯାଏ । ୬୦ ସେ.ମି. ରଖିବାର କାରଣ ପତ୍ର ତୋଳିବା ସହଜ ହୁଏ । ଦୁଇଟି ପଟାଳି ମଧ୍ୟରେ ୪୦ ସେ.ମି. ଛଡ଼ାଯାଏ । ଏକର ପିଛା ୧୦ ଟନ୍ ଭଲ କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପଟାଳୀରେ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ । ଚାରା, ବର୍ଷର ଚାଣ ଖରାଦିନ (ମେ'-ଜୁନ) ଛାଡ଼ି ସବୁ ସମୟରେ ଲଗାଯାଇପାରେ । ପଟାଳୀରେ ୫୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଗଛକୁ ଗଛ ୨୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଲଗାଯାଏ । ଏକର ପିଛା ପ୍ରାୟ ୩୦,୦୦୦ ଗଛ ଦରକାର ହୁଏ ।

ଖତସାର : ଯେହେତୁ ଷ୍ଟିଡିଆର ପତ୍ର ଆମ ଦରକାର, ସେହି ଅନୁପାତରେ ସାର ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଦେବାକୁ ହେବ । ଏକର ପିଛା ୧୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବସାରଜାନ, ୪୫ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ଓ ୪୫ କି.ଗ୍ରା. ପଟାସିୟମ୍ ମୂଳ ସାର ହିସାବରେ ଦରକାର । ସମୁଦାୟ ଫସଫରସ୍ ସାରକୁ ମୂଳ ସାର ହିସାବରେ ୧୦ ଟନ୍ ଖତ ସହ ଦିଆଯାଏ । ଯବସାରଜାନ ଓ ପଟାସିୟମ ସାରକୁ ଥର ଥର କରି ଦୁଇମାସ ଅନ୍ତରରେ ୩/୪ ଥରରେ ଦିଆଯାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ଷ୍ଟିଡିଆ ନିୟମିତ ଜଳସେଚନ ଦରକାର କରେ । ସେଥିପାଇଁ ମାଇକ୍ରୋ-ସ୍ପ୍ରିଙ୍କଲରେ ଓ ଡ୍ରିପ୍ ଜଳସେଚନ ସବୁଠାରୁ ଭଲ । ତେବେ ବଡ଼ର ଦେଖି ଖରା ଓ ଶୀତଦିନେ ୨/୩ ଦିନ ଅନ୍ତରରେ ହାଲୁକା ଜଳ ସେଚନ କରାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଯେହେତୁ ଷ୍ଟିଡିଆ ସବୁ ଉଚ୍ଚା ପଟାଳୀରେ ଲଗାଯାଏ ହାତର ଘାସବଘା ଓ କୋଡ଼ାଖୁସା ଇତ୍ୟାଦି କରାଯାଏ । ଷ୍ଟିଡିଆ ଗଛରେ ଫୁଲ ଆସିବାକୁ ଦିଆଯାଏନି । ଗଛର ଅଗ ମୁକୁଳକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଲେ ଗଛ କେନା ଦେଇ ବଢ଼େ ।

ରୋଗ ପୋକ : ସାଧାରଣତଃ ଷ୍ଟିଡିଆର ସେପରି ମାରାତ୍ମକ ରୋଗ ପୋକ ନାହିଁ । ଯେହେତୁ ପତ୍ର ଆମର ଦରକାର ରୋଗ ପୋକ ଲାଗିଲେ ଔଷଧ ପକାଇବା ମନା । ତେବେ ପୋକ ଲାଗିଲେ ନିମ୍ନ ତେଲରେ ପାଣି ମିଶାଇ ଛିଞ୍ଚାଯାଇପାରେ ।

ଅମଳ : ଗଛ ଲଗାଇବାର ୪-୫ମାସ ପରେ ପତ୍ର ତୋଳା ହୁଏ । ତା'ପରେ ପ୍ରତି ୩ ମାସରେ ଥର ଲେଖାଏଁ ୩ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପତ୍ର ତୋଳା କାମ ଚାଲୁ ରହେ । ଠିକ୍ ଫୁଲ ଫୁଟିବାର ପୂର୍ବାବସ୍ଥାରେ ପତ୍ର ସବୁଠାରୁ ମିଠା ଥାଏ । ପୁରା ଗଛକୁ ନଷ୍ଟକରି ପତ୍ର

ତୋଳାଯାଏ ବା ମୂଳ ଓ ଡାଳକୁ ମୂଳରୁ ୧୦-୧୫ ସେ.ମି. ଛାଡ଼ି କାଟି ଦିଆଯାଏ ।
ହାରାହାରି ଏକ ଏକ ଏକରରୁ ୨୭୦୦ ରୁ ୩୦୦୦ କି.ଗ୍ରା. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ମିଳେ ।

ପତ୍ର ତୋଳିବା ପରେ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରିନ୍‌ହାଇଭ୍, ବ୍ଲାସ୍ ହାଇଭ୍ ବା ତାର ଜାଲି
ଘରେ ଶୁଖାଇବା ଉଚିତ୍ । ସିଧା ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ଶୁଖାଇଲେ ପତ୍ରର ମାନ କମିଯାଏ ।
ତାପରେ ପତ୍ରକୁ ଗୁଣ୍ଡ କରି ପଲିଥିନ୍ ବ୍ୟାଗ୍‌ରେ ରଖାଯାଏ ।

ନାବାର୍ଡ଼ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ଷ୍ଟିଜିଆ ଚାଷପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ-ଟିସୁଲ୍‌ଚର ଚାରା ଦୂରତା :- ୫୫ ସେ.ମି. X ୨୫ ସେ.ମି.

ମଜୁରୀ ଟ.୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ ଗଛ ସଂଖ୍ୟା : ୩୦,୦୦୦

କ୍ର.ସଂ.ବିଷୟ/ଖର୍ଚ୍ଚର ବିବରଣୀ	ପ୍ରଥମ	ଦ୍ଵିତୀୟ	ତୃତୀୟ	ମୋଟ
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦			
୨. ଗରା ୩୦୦୦୦ @ ଟ.୫/-	୧୫୦୦୦୦	୧୫୦୦୦	୧୫୦୦୦	୧୮୦୦୦୦
୩. ଡିଜିପଟିଟିଆରି ୧୫ କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ	୭୫୦			
୪. ଚାରା ଲଗାଇବା	୮୦୦			
୫. ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୩୦୦୦
୬. ଘାସବଢ଼ା ଓ ଗଛର ଯତ୍ନ -	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୬୦୦୦
୭. ଖତସାର - (୬ଟନ୍)	୩୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୭୦୦୦
୮. ଟ୍ରେବିକ କିଟନିୟନ୍‌ସ ଔଷଧ	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୩୦୦୦
୯. ଅମଳ - ୫୦ କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ	୨୫୦୦	୨୫୦୦	୨୫୦୦	୭୫୦୦
୧୦. ଶୁଖାଇବା - ୧୦ କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୧୫୦୦
୧୧. ଗଣ୍ଡିଲି କରଣ - ୧୦ କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୧୫୦୦
୧୨. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ (୧୦%)	୧୬୩୦	୨୪୫୦	୨୪୫୦	୬୫୩୦
ମୋଟଖର୍ଚ୍ଚ	୧୭୯୩୫୦	୨୬୯୫୦	୨୬୯୫୦	
ରେବ	୧୮୦୦୦୦	୨୭୦୦୦	୨୭୦୦୦	

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଶୁଖିଲା ପତ୍ର - କେଜିରେ ୨୫୦୦ ୨୫୦୦ ୨୫୦୦

ମୋଟ ଆୟ ୫୦୦୦୦୦ ୫୦୦୦୦୦ ୫୦୦୦୦୦

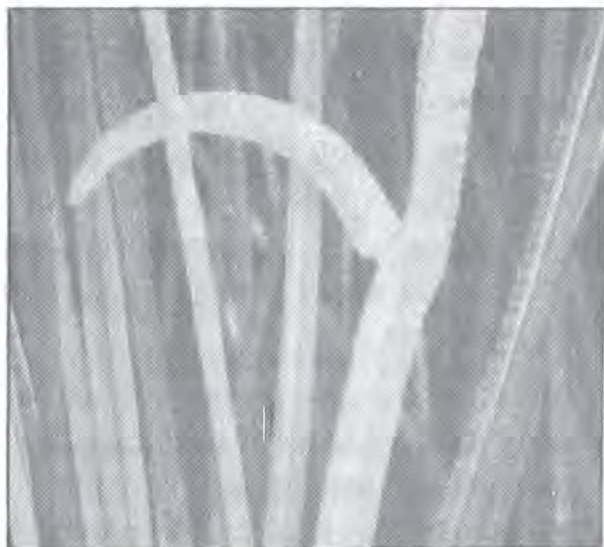
ନେଟ୍ ଆୟ ୩୨୦୦୦୦ ୪୭୩୫୦୦ ୪୭୩୫୦୦

ବଟ

Buch, *Acorus Calamus* (Araceae)

ବଟର ଔଷଧିୟ ଗୁଣ କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର । ଏହା ବାୟୁ ନାଶକ, ପିତ୍ତ ନାଶକ, କଫ ନିଷ୍ଠାସନ, ନିଦ୍ରାକାରକ, କ୍ଷୁଧାକାରକ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣା ନିବାରକ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଅପସ୍ମାର, ଉନ୍ମାଦ ରୋଗ, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ, ନାଲରକ୍ତ ଝାଡ଼ା ରୋଗ, ଶ୍ଳେଷ୍ମା କାଶ ପ୍ରଭୃତିର ଉପଶମ ପାଇଁ ବଟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାର କନ୍ଦରେ ସୁଗନ୍ଧ ରହିଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଧୂପ, ଅଗରବତୀ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏଥିରୁ ନିରାପଦ କୀଟନାଶକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ । ଆମ ରାଜ୍ୟର ଅନେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଏହାର ବଜାର ଚାହିଦା ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ଉଚ୍ଚିତ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ବହୁ ବର୍ଷୀୟ ଗୁଳ୍ମ ଅଟେ । ଏହା ପତ୍ର ଖଣ୍ଡ ଆକାରର ତଥା ଲମ୍ବା ଅଟେ । କାଣ୍ଡ ବହୁ ଶାଖା ବିଶିଷ୍ଟ ଓ ସୁଗନ୍ଧିତ ଅଟେ । କାଣ୍ଡ ବାହାରିଥିବା ଧାବକ କନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ସୁଗନ୍ଧିଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଫୁଲ ଛୋଟ, ହାଲୁକା ସବୁଜ ଓ ହଳଦିଆ ମିଶ୍ରିତ, ୫ ରୁ ୧୦ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ ତଥା ନଳି ଆକୃତିର କେଣ୍ଡାରେ ହୋଇଥାଏ । ଫଳ ସବୁଜ ଗୋଲାକାର ତଥା ୧ ରୁ ୩ ମମ୍ମି ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଜଳବାୟୁ : ବ୍ରାଜି ଓ ଉପବ୍ରାଜି ମଣ୍ଡଳୀୟ ଜଳବାୟୁରେ ବଡ଼ ତାପ କରା ଯାଇପାରେ । ବର୍ଷସାରା ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ କିମ୍ବା ଜଳ ସେଚନର ସୁବିଧା ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଏହି ତାପ ଲାଭଜନକ ଭାବେ କରାଯାଇପାରେ । ଏଥି ପାଇଁ ପ୍ରଚୁର ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ମୃତ୍ତିକା : ବଡ଼ ତାପ ପାଇଁ ସନ୍ତସନ୍ତ କିମ୍ବା ଯାଣି ରହୁଥିବା ମାଟି ଆବଶ୍ୟକ । ଧାନ ତାପ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମଧ୍ୟମ ବା ଖାଲୁଆ ଜମିରେ ଏହି ତାପକୁ କରାଯାଇପାରେ । କାଦୁଆ ଦୋରସା ଏବଂ ଉର୍ବର ପତୁ ମିଶା ମାଟି ସବୁଠାରୁ ଉପଯୋଗୀ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ବଡ଼ ଗଛର କନ୍ଦ ବା ତେର ଦ୍ଵାରା ବଂଶ ବିସ୍ତାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୨୦ କୁଇଣ୍ଟାଲ (୪୫୦୪୦୫୫) କନ୍ଦ ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇଥାଏ । ବଡ଼ ଗଛର କାଣ୍ଡର ଅଗକୁ ଭାଙ୍ଗି ତାରା ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ମୂଳ କନ୍ଦକୁ ୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟି ତାରା ପଟାଳୀରେ ତାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଆଖି ରହିବା ଦରକାର, ଯେଉଁଥିରୁ ଗଜା ବାହାରିବ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ରୁଆ ଧାନ ତାପ ପରି ବଡ଼ ପାଇଁ ଜମିକୁ କାଦୁଅ କରାଯାଏ । ତେଣୁ ଜଳକୁ ବାନ୍ଧିରଖି କିମ୍ବା ଜଳସେଚନ କରି ଜମିକୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗଜାର ତାପ କରାଯାଏ । ସବୁଜ ସାର ମଞ୍ଜି ବୁଣି ଫୁଲ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଜମିକୁ ତାପ କରି ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦେଲେ ଜମିର ଉର୍ବରତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ । ମାର୍ଚ୍ଚ-ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ବଡ଼ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ଶେଷ ଓଡ଼ ତାପ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ ଟନ୍ କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଏବଂ ମୂଳସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥାଏ ।

ତାରା ରୋପଣ : ଗଜା ହୋଇଥିବା କନ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ିକୁ ଧାନି ୩୦ ସେ.ମି. ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ୩୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ୫ ସେ.ମି. ଗଜାରରେ କାଦୁଅରେ ଲଗାଯାଇଥାଏ । କନ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଲଗାଯାଏ ଯେପରିକି ଦ୍ଵିତୀୟ ଧାଡ଼ିର ଗଛଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ିର ଗଛଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ରହିବ ଅର୍ଥାତ୍ ଦ୍ଵିତୀୟ ଧାଡ଼ିର କନ୍ଦକୁ ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ିର ଦୁଇଟି କନ୍ଦର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ପୋତାଯାଏ । କନ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ସିଧା ଭାବରେ ପୋତିବା ଉଚିତ୍ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ତାରା ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୩ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ଫସ୍ଫରସ୍ ଏବଂ ୨୪ କି.ଗ୍ରା. ପଟାସିୟମ୍ କାଦୁଅରେ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଲଗାଇବାର ୪ ମାସ ଏବଂ ୮ ମାସରେ ଏକର ପ୍ରତି ୪ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଫସଲକୁ ସର୍ବଦା ପରିଷ୍କାର ରଖିବା ପାଇଁ ଅନାବନା ଗଛ ସମୟାନୁସାରେ ବନ୍ଧାଯାଏ । ଏହି ଅନାବନା ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ଉପାଡ଼ି କ୍ଷେତର ମାଟି ଭିତରେ ପୋତି ଦେଲେ ମାଟିର ଉର୍ବରତା ବଢ଼ିଥାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ଧାନ ଚାଷ ପରି ବଟ କିଆରୀରେ ସର୍ବଦା ପାଣି ବାନ୍ଧି ରଖାଯିବା ଉଚିତ୍ । ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ ୫ ସେ.ମି. ଏବଂ ପରେ ୧୦ ସେ.ମି.ର ପାଣି ରଖାଯାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ବଟରେ ଲାଗୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ରୋଗ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

୧। **ପତ୍ର ଦାଗ :** ବଟ ଗଛର ପତ୍ରରେ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଏକର ପ୍ରତି ୬୦୦ ଗ୍ରାମ୍ କାପ୍ଟାନକୁ ୨୦୦ ଲିଟର ପାଣିରେ ମିଶାଇ ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୨। **ପତ୍ରଖୁଆ ସଂବାକୁଆ :** ଏଗୁଡ଼ିକ ଗଛର ପତ୍ର ଖାଇଯାନ୍ତି, ଏମାନଙ୍କର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଏକର ପ୍ରତି ୪୦୦ ମି.ଲି. କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଇଥାଏ ।

୩। **ଚୁନିଆ ପୋକ :** ଧଳା ରଙ୍ଗର କୋମଳ ଦେହଧାରୀ ପୋକଗୁଡ଼ିକ ଗଛର କାଣ୍ଡ ଏବଂ ଚେରରେ ଲାଗି ରସ ଶୋଷି ଖାଇଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଫସଲରେ କୁଇନାଲ୍‌ଫସ୍ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) କିମ୍ବା ମିଥାଇଲ୍ ପାରାଥ୍‌ଆନ୍ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଲଗାଇବାର ୧ ବର୍ଷ ପରେ ଏଥିରୁ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ଗଛର ପତ୍ର ହଳଦିଆ ପଡ଼ି ଶୁଖି ଆସିଲେ ଜମିରୁ ପାଣି କାଟି ଦେଇ ଶୁଖିଲା କରାଯାଏ । ଏହି ଗଛର କନ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମାଟି ପତନରୁ ପ୍ରାୟ ୬୦ ସେ.ମି. ଗଭୀର ଏବଂ ଗଛଠାରୁ ୩୦-୬୦ ସେ.ମି. ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ ଥାଏ । ତେଣୁ ସାବଧାନତା ସହିତ ସମସ୍ତ ଚେରକୁ ଖୋଳି ଅମଳ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଅମଳ ପରେ ସମସ୍ତ କନ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ୫-୭.୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଛୋଟ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡ କରି ପରିଷ୍କାର ପାଣିରେ ଧୋଇ ଖରାରେ ଶୁଖାଯାଏ । ୭-୮ ଦିନ ଶୁଖିବା ପରେ ଚେରଗୁଡ଼ିକୁ ଅଖା ବସ୍ତାରେ ପୁରାଇ ଶୁଷ୍କ ଏବଂ ଥଣ୍ଡା ସ୍ଥାନରେ ବିକ୍ରି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୪୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଶୁଖିଲା କନ୍ଦ ମିଳିଥାଏ ।

ଭାଇ କ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଚାଷରେ ପ୍ରାୟ ୨୭୫୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୬୫୦୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଦାୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାକାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ
ଏକ ଏକର ବଡ଼ ଟାକ୍ସ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - କନ୍ୟାଶ୍ରମ (୨୦ କ୍ୟୁଆଲ୍) ମଜୁରୀ - ଟ.୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ- ୩୦ ସେ.ମି. X ୩୦ ସେ.ମି. ଗଛସଂଖ୍ୟା - ୪୫୦୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)	
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	-	୧୦୦୦
୨. ବିହନ ଟ.୪୦/ଖଣ୍ଡ	-	୧୮୦୦୦
୩. କମ୍ପୋଷ୍ଟ, ସାର, କୀଟନାଶକ ପରିମାଣ ଓ ପ୍ରୟୋଗ		୨୦୦୦
୪. ରୋପଣ, ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	-	୧୫୦୦
୫. ଅମଳ ଏବଂ ଗଣିଳିକରଣ	-	୨୫୦୦
୬. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	-	୨୫୦୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	-	୨୭୫୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଶୁଖିଲା ଚେର ୧୬ କ୍ୟୁଆଲ୍ ଟ.୨୫୦୦/କ୍ୟୁଆଲ୍	-	୪୦୦୦୦
ଲଗାଇବା କନ୍ୟା	-	୨୫୦୦୦
ମୋଟ ଆୟ	-	୬୫୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	-	୩୭୫୦୦

ତୁଳସୀ

Tulsi, Ocimum Sanctum L (Labiaceae)

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପବିତ୍ର ଗଛ ତୁଳସୀ ଏବଂ ଏହାର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷ ଓ ଓଡ଼ିଶାର ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ତୁଳସୀ ପତ୍ରର ରସ କାଶ, କଫ, ବ୍ରୋଙ୍କାଇଟିସ୍, କୃମିଦୋଷ, ଦାନ୍ତବିନ୍ଧା, ପେଟ ଗୋଳମାଳ, ଚକ୍ଷୁରୋଗ, ଚର୍ମରୋଗ ପ୍ରଭୃତିର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଶାରୀରିକ ଦୁର୍ବଳତା ଦୂର କରିବା ସହିତ ସୁରଣ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ ।

ଏହାଛଡ଼ା ଧାନର ରକ୍ଷିଯୋକ, ମାଟିଆ ଗୁଣ୍ଡିଯୋକ ଏବଂ ଜଡ଼ା, ମୁଗ, ବିରି, ଚିନାବାଦାମ ପ୍ରଭୃତିର ପତ୍ର କଟା ଯୋକର ପରିଚାଳନାରେ ତୁଳସୀକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ ।

ତୁଳସୀ ଗଛର ପତ୍ର, ଫୁଲ, ଚେର ଏବଂ ଶାଖା ପ୍ରଶାଖାରେ ଔଷଧି ଗୁଣ ରହିଥାଏ ।

ଭୂମିକ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ସୁଗନ୍ଧି ଗଛ । ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ୭୦ ସେ.ମି. ବା ସମୟ ସମୟରେ ଉର୍ଦ୍ଧର ମୃତ୍ତିକାରେ ଉଚ୍ଚତା କିଛି ଅଧିକା ହୋଇଥାଏ । ଏହା ବର୍ଷକରୁ ତିନି ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଞ୍ଚିଥାଏ । କାଷ୍ଠ ସବୁଜ ବା କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ । ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ତାଳରେ ମୁହଁମୁହିଁ ଏବଂ ଚତୁଃସାରା ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପତ୍ରରେ ଛୋଟ ଗ୍ରନ୍ଥିଟିଏ ଥାଏ । ପତ୍ରର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ବ ଛୋଟ ଛୋଟ ଲୋମଦ୍ୱାରା ଆବୃତ ହୋଇଥାଏ । ତୁଳସୀ ଫୁଲ ତୁଳସୀ ଜଟାରେ ରହିଥାଏ । ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଫିକା ଗୋଲାପି ରଙ୍ଗର । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକ ଅପକୃ ବେଳେ ଇଷଡ଼ ଲାଲ ବା ହଳଦିଆ ମିଶା ଲାଲ୍ ରଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ । ପକ୍ୱାବସ୍ଥାରେ ଧୂସୁରିଆ ରଙ୍ଗ ଧରେ । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକ ଶୀଘ୍ର ମଞ୍ଜିଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଛୋଟ । ମଞ୍ଜିରୁ ଚାରା ଗଛ ଜନ୍ମେ ।

ଜଳବାୟୁ : ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଓ ଉପଗ୍ରୀଷ୍ମ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଜଳବାୟୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଆମ ଦେଶ ତଥା ରାଜ୍ୟ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ଏଥି ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ । ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ୪୦୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଗଛ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ମୂରିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ତୁଳସୀ ଗଛ ବଢ଼ିପାରେ । ଏହା ଅନୁର୍ବର ନାଲି ମାଟିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଉର୍ବର ଦୋରସା ମାଟିରେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ମାତ୍ର ମାଟିରେ ପାଣି ଜମି ନ ରହୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

କିସମ : କୌଣସି ଉନ୍ନତ କିସମ ବାହାରି ନାହିଁ । ପ୍ରକାର ଭେଦରେ ଶ୍ୱେତ ତୁଳସୀ, କଳା ତୁଳସୀ ଏବଂ ବଣୁଆ ତୁଳସୀ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତେବେ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ତୁଳସୀର ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ପ୍ରକାରି ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଯାହାର ସାଧାରଣ ପ୍ରକୃତି ପ୍ରାୟତଃ ସମାନ । କିନ୍ତୁ ରାସାୟନିକ ସଂଗଠନରେ ଭିନ୍ନତା ଥାଏ । ଓଡ଼ିଶାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତୁଳସୀ ମିଳିଥାଏ ।

୧. ଓସିମମ୍ ବେସିଲିକମ୍ (*Ocimum basilicum*), ସୁଗନ୍ଧ, ଲଣ୍ଡାବଗୁଲି, ସୁବାସି, କପୁରକାତି ।
୨. ଓସିମମ୍ କିଲି ମଣ୍ଡସ୍ଚ୍ରିକମ୍ (*Ocimum kilimandschricum*), କର୍ପୁର ତୁଳସୀ ।
୩. ଓସିମମ୍ କେନମ୍/ଓସିମମ୍ ଆମେରିକାନମ୍ (*Ocimum canum*), ଗଙ୍ଗା ତୁଳସୀ, ଦୁର୍ଲ୍ଲଭା ।
୪. ଓସିମମ୍ ଗ୍ରାଟିସିମମ୍ (*Ocimum gratissimum*), ବଣ ତୁଳସୀ, ରାମ ତୁଳସୀ ।
୫. ଓସିମମ୍ ସାକଟମ୍ (*Ocimum sanctum*), ତୁଳସୀ, ଶ୍ରୀତୁଳସୀ, ଶ୍ୟାମା ତୁଳସୀ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରୁ ଓସିମମ୍ ସାକଟମ୍ ବା ଶ୍ରୀତୁଳସୀକୁ ପବିତ୍ର ତୁଳସୀ ହିସାବରେ ଗଣନା କରାଯାଏ । ଏହା ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ । ଏହା ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର । ଯଥା- କଳା ତୁଳସୀ ଓ ଧଳା ତୁଳସୀ । କଳା ତୁଳସୀ ମୁଖ୍ୟତଃ ଔଷଧୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ହିସାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ତୁଳସୀର ବଂଶ ବିସ୍ତାର ମଞ୍ଜିରୁ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ୨୦୦-୩୦୦ ଗ୍ରାମ୍ ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ କାପ୍‌ଚାନ୍ କିମ୍ବା ଥିରାମ୍ (ମାଗ୍ରାମ୍/କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି) ଦ୍ୱାରା ବିଶୋଧୋନ କରାଯାଏ ।

ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଚାରା ରୋପଣର ୨ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ମାଟିକୁ ଗୁଣ୍ଡକରି ୩ ମିଟର ଲମ୍ବ, ୧-୧.୨ ମିଟର ଓସାର ଏବଂ ୧୫-୨୦ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚ ତଳିଘାରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ବର୍ଷମିତର ପ୍ରତି ୩ କି.ଗ୍ରା. ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମିଶାଯାଏ । ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୫-୭ ସେ.ମି.

ବ୍ୟବଧାନରେ ଗାର ଟାଣି ୧-୨ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ମଞ୍ଜି ପକାଇ ଗୁଣ୍ଡ ମାଟି କିମ୍ବା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପତଳାରେ ଘୋଡ଼ାଇ ଝରାରେ ପାଣି ଦିଆଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଚାରା ରୋପଣ : ଫେବୃଆରୀ-ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ଚାରା ଲଗାଯାଏ । ମାଟିକୁ ଗୁଣ୍ଡ ଚାଷ କରି ସୁବିଧା ଅନୁସାରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ପଟାଳୀରେ ଭଜାଯାଏ । ପଟାଳୀରେ ଏକର ପ୍ରତି ୫-୬ ଟନ୍ ସଢ଼ା କମ୍ପୋଷ୍ଟ, ଏବଂ ମୂଳସାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ୪୦ ସେ.ମି. x ୪୦ ସେ.ମି., ୫୦ ସେ.ମି. x ୪୦ ସେ.ମି. କିମ୍ବା ୫୦ ସେ.ମି. x ୩୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ମେଘୁଆ ପାଗ କିମ୍ବା ଉପରବେଳା ଲଗାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଚାରା ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୨୪ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ପୋଟାସିୟମ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର କୋଡ଼ାଖୋସା କରିବା ପରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୨ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଦିଆଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଲଗାଇବାର ୧୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଚାରା ମରିଥିବା ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ଚାରା ଲଗାଯାଏ । ପରେ ମଧ୍ୟ ଭଲ ଭାବରେ ବହୁ ନ ଥିବା ଚାରା ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ଚାରା ଲଗାଯାଇଥାଏ । ଚାରା ଲଗାଇବାର ୧ ମାସ ପରେ କୋଡ଼ାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ୨ ମାସରେ ଆଉଥରେ କୋଡ଼ାଖୋସା କରାଯାଏ । ଫସଲରେ କୋବାଲ (୫୦ ପି.ପି.ଏମ୍) ଏବଂ ମଲିବିଡେନମ୍ (୧୦୦ ପି.ପି.ଏମ୍) ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ପତ୍ରରେ ତେଲ ଅଂଶ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ଚାରା ରୋପଣ ପରେ ଜଳ ସେଚନ କରାଯାଏ । ଖରାଦିନରେ ୭-୧୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ମାଟିର ବତର ଓ ପାଗ ଦେଖି ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ବର୍ଷା ଋତୁରେ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ତୁଳସୀ ଗଛରେ ଦେଖା ଯାଉଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

(୧) **ମୂଳସଫା ରୋଗ :** ଡଳିଘାରିରେ ଚାରାଗୁଡ଼ିକର ମାଟି ପାଖରେ ଥିବା କାଷ୍ଠ ପରିଯାଇ ଚାରା ଢଳି ପଡ଼ନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଡଳିଘାରିକୁ ବିଶୋଧନ କରିବା ସହିତ ମଞ୍ଜି ବିଶୋଧନ କାପ୍ଟାନ୍ ବା ଥିରାମ୍ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଏ । ଡଳିଘାରିରେ କାପ୍ଟାନ୍ (ଏଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର ପାଣି) ଦ୍ରବଣ ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

(୨) **ପାଇଁଶିଆ ରୋଗ :** ତୁଳସୀ ଗଛର ପତ୍ରରେ ଧଳା ରଙ୍ଗର ଫିମି ମାଡ଼ି ପାଉଥିବା ପଡ଼ିବା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଅଧିକ ହେଲେ ପତ୍ର ମୋଡ଼ି ହୋଇ ଝଡ଼ିପଡ଼େ ।

ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଡ୍ରାଟେବଲ୍ ସଲ୍‌ଫର (୪ ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ
କରାଯାଏ ।

(୩) **ଚେର ସକ୍ଷା ରୋଗ** : କିଆରୀରେ ଗଛର ଚେର ସଢ଼ିଯାଇ ଗଛ ଝାଉଁଳି ପ୍ରଥମେ
ପତ୍ର ଝଡ଼ା ଦିଏ ଓ ପତ୍ର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମରିଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଗଛ ମୂଳ ମାଟିରେ
ବେନୋମିଲ୍ (୧ ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ଦ୍ରବଣ ଗଛର ମୂଳ ଓ ମାଟି ଓଦା ହେବା
ପରି ଦିଆଯାଏ ।

(୪) **ଜଉପୋକ** : ତୁଳସୀ ଗଛର କଅଁଳ ଅଂଶ (ଅଗିଲା ଡାଳ) ଏବଂ ଫୁଲ କେଣ୍ଡାରେ
କଳା ରଙ୍ଗର ଛୋଟ ଛୋଟ ଜଉପୋକ ଲାଗି ରସ ଶୋଷି ଖାଇବାରୁ ଗଛ ଦୁର୍ବଳ
ହୋଇପଡ଼େ । ଏହାର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଏନ୍.ଏସ୍.କେ.ଇ. (୫୦ ମି.ଲି./ଲିଟର
ପାଣି) କିମ୍ବା ନିମାଜଲ୍ (୪ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) କିମ୍ବା ଡାଇମିଥୋଏଟ୍ (୨ମି.ଲି./
ଲିଟର ପାଣି) ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

୫। **ପତ୍ରଖୁଆ ପୋକ** : ଶୁକରୁଡ଼ିକ ପତ୍ରକୁ ଖାଇ ଗଛ ଲଣ୍ଡା କରିଥାନ୍ତି । ଗଛ ମୂଳରେ
କଳା ରଙ୍ଗର ମଳ ଚା'ଦାନା ପରି ପଡ଼ିଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ
ଏନ୍.ଏସ୍.କେ.ଇ. (୫୦ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) କିମ୍ବା ମୋନୋକ୍ରୋଟୋପସ୍ (୧.୫
ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ଅନେକେ ଗାଧୋଇବା ପରେ ୭ଟି ପତ୍ର ଗଛରୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଖାଇଥାନ୍ତି ।
କୀଟନାଶକ ଅନୁସାରେ ପ୍ରୟୋଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିନ ପରେ ତୁଳସୀ ପତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବା
ଉଚିତ୍ ।

ଏକ ଏକର ଭୂଲକ୍ଷୀ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - ମଞ୍ଜି

ମଜୁରୀ ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ ୪୦ x ୪୦ ସେ.ମି.

ଗଛସଂଖ୍ୟା- ୨୫୦୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)			
	୧	୨	୩	ମୋଟ
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି, କୋଡାଖୋସା	୧୦୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୨୦୦୦
୨. ବିହନ	୨୦୦	-	-	୨୦୦
୩. ଡଳି ପ୍ରସ୍ତୁତି	୩୦୦	-	-	୩୦୦
୪. ପଟାଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି	୫୦୦	-	-	୫୦୦
୫. ଚାରାରୋପଣ	୪୦୦	୫୦	-	୪୫୦
୬. ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୩୦୦୦
୭. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୨୦୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୩୦୦୦
୮. ସତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ (୮ଟନ୍)	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୬୦୦୦
୯. ରାସାୟନିକ ସାର	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୩୦୦୦
୧୦. ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ (ଜୈବିକ)	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୩୦୦୦
୧୧. ଅମଳ	୧୩୦୦	୧୭୦୦	୧୭୦୦	୪୭୦୦
୧୨. ଶୁଖାଇବା	୨୫୦	୨୫୦	୨୫୦	୭୫୦
୧୩. ଗଣ୍ଠିଜିକରଣ	୧୫୦	୧୫୦	୧୫୦	୪୫୦
୧୪. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୮୭୦	୮୧୫	୮୧୦	୨୪୯୫
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୯୫୭୦	୮୯୭୫	୮୯୧୦	୨୭୪୫୫

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ ଶୁଷ୍କ ପତ୍ର (କି.ଗ୍ରା.)	୧୫୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୫୫୦୦
ମୋଟ ଆୟ ଟ. ୧୮/କି.ଗ୍ରା.	୨୭୦୦୦	୩୬୦୦୦	୩୬୦୦୦	୯୯୦୦୦
ନେଟଆୟ	୧୭୪୩୦	୨୭୦୩୫	୨୭୦୯୦	୭୧୫୫୫

ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ (ସର୍ପ ଗନ୍ଧା)

Sarpagandha, Rauvolfia serpentina Linn (Apocyanaceae)

ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ (ସର୍ପ ଗନ୍ଧା) ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଆମ ଦେଶର ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ ଔଷଧ ସହିତ ଜଡ଼ିତ । ଏହାର ବିଷୟରେ ଚରକ ସଂହିତାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି । ଏହି ଗଛର ସର୍ପେଣ୍ଡାଇନ୍, (୧.୪ - ୩.୦%) ନାମକ ଏକ କ୍ଷାରତ୍ବ ରହିଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆଇମାଲିସିନ୍, ଆଇମାଲିନ୍, ଆଇମାଲିନାଇନ୍, ରେସିନା ମାଇନ୍, ରିସରପିନ୍, ରିସରପିନାଇନ୍ ଇତ୍ୟାଦି କ୍ଷାରତ୍ବ ଥାଏ । ଏହା ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତ ଚାପ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ମାନସିକ ରୋଗୀମାନଙ୍କର (ପାଗଳାମି, ମାନସିକ ଅସ୍ଥିରତା ଇତ୍ୟାଦି) ପାଇଁ ଏହା ଅବ୍ୟର୍ଥ ଔଷଧ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ନାକରୁ ରକ୍ତ ପଡ଼ିବା, କୃମି, ପିତ୍ତ, ବାତ, ଚର୍ମରୋଗ, ପେଟରୋଗ, ଶୂଳ, ଅର୍ଶ, ଉନ୍ମାଦନା ରୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହାର ମୂଳ ଓ ପତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଜ୍ୱର, ତୃଷ୍ଣା, ମୂର୍ଚ୍ଛା, କୁଷ୍ଠ, ପୋଡ଼ାଘା ଏବଂ ରକ୍ତ ଅପରିଷ୍କାର ଜନିତ ରୋଗକୁ ଭଲ କରିପାରେ । ଏହାର ଚେରର ଚୋପାରେ ଅଧିକ କ୍ଷାରତ୍ବ ରହିଥାଏ ।

ଉର୍ଜିତ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ସିଧା, ଚିରହରିତ୍, ଚିକ୍‌କଣ ତଥା ସୁନ୍ଦର ଗୁଳ୍ମ ଅଟେ । ଏହାର ହାରାହାରି ଉଚ୍ଚତା ୧ ମିଟର ଅଟେ । ପତ୍ର ବଳୟରେ ରହେ, ପୁଷ୍ପ ଧବଳ କିମ୍ବା ଗୋଲାପୀ, ଫଳ କ୍ଷୁଦ୍ର ଦୁଇମୁଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ, ଗୋଲାକାର । କଞ୍ଚାବେଳେ ସବୁଜ କିନ୍ତୁ ପାଚିଲେ ଧୂସର ଓ କଳା ରଙ୍ଗ ଧାରଣ କରେ । ଏହାର ଅନ୍ୟ ପ୍ରଜାତି ରାଉଲ୍‌ଫିଆ, ଟେଟ୍ରାଫିଲା ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ଦେଖାଯାଏ । ତାକୁ ମଇଁଷିଆ ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ କହନ୍ତି ।

ଜଳବାୟୁ : ଉପ ବିଷୁବ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଜଳବାୟୁରେ ଏହି ଚାଷ ଭଲ ଭାବରେ କରାଯାଇପାରେ । ବାର୍ଷିକ ୨୫୦ ସେ.ମି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିବା ଏବଂ ୧୦ ରୁ ୩୮ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲ୍‌ସିଅସ୍ ଉତ୍ତାପ ରହୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ ଲାଭଜନକ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ୨-୩ ବର୍ଷ ଯାଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ରହୁଥିବାରୁ ଏବଂ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ପାଣି ନ ପାଇଲେ ଗଛ ମରିଯାଉଥିବାରୁ (କିନ୍ତୁ ବଞ୍ଚି ରହି ପୁନଶ୍ଚ ବର୍ଷା ଋତୁରେ ଗଜା ହୁଏ) ଜଳସେଚିତ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ସମୁଦ୍ର ପତନରୁ ୧୦୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଗଛ ଲଗାଯାଇପାରେ ।

ମୂଲିକା : ନାମ ଅନୁସାରେ ଏହି ଗଛର ମୂଳ ମାଟି ଭିତରକୁ ଅଧିକ ଗଭୀରକୁ ଯାଇଥାଏ । ସେଥି ପାଇଁ ଗଭୀର ମାଟିର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ନିଗିଡ଼ା, ଉର୍ବର, ଦୋରସାରୁ ମାଟି ଦୋରସା ଏବଂ ପି.ଏଚ୍. ୬.୦ - ୮.୫ ଥିବା ମାଟିରେ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ ।

କିସମ : ଆର.ଏସ୍.-୧ । ଏହି କିସମ ଚାଷରୁ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳେ । ଏହାର ଚେରରୁ ୧.୬୪ ରୁ ୨.୯୪% ଆଲକାଲଏଡ୍ ମିଳିଥାଏ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ମଞ୍ଜି, ଡାଳ ଓ ଚେର କଳମୀ ମାଧ୍ୟମରେ ପାତାଗୁରୁଡ଼ର ବଂଶ ବିସ୍ତାର କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ମଞ୍ଜି ଦ୍ଵାରା ହିଁ କରାଯାଇଥାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୨.୫ କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକର ଅଳ୍ପରୋଦ୍‌ଗମ କ୍ଷମତା ଶୀଘ୍ର ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉଥିବାରୁ ଅମଳ ପରେ ଯଥାଶୀଘ୍ର ବୁଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ : ଏକ ଏକର ଜମିରେ ରୋପଣ ପାଇଁ ୨୦୦ ବର୍ଗମିଟର ତଳିଘାରୀର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ମାଟିକୁ ଗୁଣ୍ଠ ଚାଷ କରି ବର୍ଗମିଟର ପ୍ରତି ୧ କି.ଗ୍ରା. ସଜ୍ଜା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଏପ୍ରିଲ୍-ମେ ମାସରେ ମଞ୍ଜି ଚାରା ପକାଯାଏ । ଅଳ୍ପ ଛାଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ ତଳିଘରା କରାଯାଏ ।

ଚାରା ପକାଇବା ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଣ ପାଣି (୫୦ ଗ୍ରାମ ଲୁଣ/ଲିଟର ପାଣି)ରେ ପକାଇ ଭାସୁଥିବା ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ କେବଳ ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିବା ମଞ୍ଜି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଷ୍କାର ପାଣିରେ ୨୪ ଘଣ୍ଟା ବତୁରାଇ ଛାଇରେ ଶୁଖିଯିବା ପରେ କି.ଗ୍ରା. ପ୍ରତି ୩ ଗ୍ରାମ୍ ଥିରାମ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ । ତଳିଘାରୀରେ ୭.୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ୦.୫-୧ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣି ହାଲୁକା ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ପ୍ରାୟ ୪୦ ଦିନରେ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ବାହାରି ପ୍ରାୟ ୧୫ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲୁ ରହେ । ୪-୬ ପତ୍ର ବିଶିଷ୍ଟ (ବୁଣିବାର ୩-୪ମାସ) ଚାରା ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଏହା ଛଡ଼ା କଳମୀ ଓ ଚେର କଟିଙ୍ଗସ୍ ଦ୍ଵାରା ମଧ୍ୟ ବଂଶ ବିସ୍ତାର ହୁଏ ।

କଲମି : ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ ଗଛର ୧୫ ସେ.ମି.ରୁ ୨୧ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଅତି କମ୍‌ରେ ୩ ଗୋଟି ଆଖି ଥିବା ଶୁଷ୍କ ଡାଳକୁ ୩୦ ପି.ପି.ଏମ୍. ଇନ୍‌ଡୋଲ୍ ଏସିଡିକ୍ ଏସିଡ୍‌ରେ ୧୨ ଘଣ୍ଟା ବୁଡ଼ାଇ ରଖିଲେ ଭଲ କଲମି ଚାରା ମିଳିଥାଏ । ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସରେ ନର୍ସରୀରେ ଲଗାଯାଏ, ସେଥିରୁ ୩/୪ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କୁଆଁ ବାହାରିଥାଏ । ଏହାକୁ ପଇଥିନ୍ ବ୍ୟାଗରେ ରୋପଣ କରି ୭୦ ରୁ ୭୫ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖାଯାଇ ରୋପଣଯୋଗ୍ୟ ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଏ ।

ଚେର କଟିଙ୍ଗସ୍ - ୨ ରୁ ୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ ତଥା ୦.୨୫ ସେ.ମି. ମୋଟର କଟା ଯାଇ ପାରୁଥିବା ଚେରକୁ ଖତ ବାଲି ବା ମାଟି ଦ୍ଵାରା ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ପଲିଥିନ୍ ମୁଣିରେ ପୋତି ଦିଆଯାଏ । ଯେପରି ମାଟି ଉପରେ ମାତ୍ର ଏକ ସେ.ମି. ବାହାରକୁ ଦେଖାଯିବ । ମାର୍ଚ୍ଚ-ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ଏହା କରାଯାଏ । ମାସକ ମଧ୍ୟରେ ୫୦% କଟିଙ୍ଗସ୍ ଅଙ୍କୁରିତ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୪୦ କେ.ଜି. ଚେର କଟିଙ୍ଗସ୍ ଦରକାର ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ହୋଇଥିବା ଗଛ ଅଧିକ ଅମଳ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ମାଟିକୁ ଗଭୀର ଚାଷ କରି ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୨ ଟନ୍ ସଡ଼ା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୪୫ ସେ.ମି. ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ୩୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଚାରାଗୁଡ଼ିକୁ ମେଘୁଆ ପାଗ କିମ୍ବା ଉପରବେଳା ଲଗାଯାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଚାରା ରୋପଣ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୮ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଏବଂ ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଫସଫରସ୍ ଓ ପୋଟାସିୟମ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଲଗାଇବାର ୭୫ ଦିନରେ ଏବଂ ଆସନ୍ତା ବର୍ଷ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭରେ ୮ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ସାର ଉପାଦାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ମଝିରେ ମଝିରେ କୋଡ଼ାଖୋସା କରି ଅନାବନାଗଛ ବାଛି ଦିଆଯାଏ । ଅନ୍ତଃ ଫସଲ ହିସାବରେ ବିଭିନ୍ନ ପନିପରିବା, କିମ୍ବା ଡାଲି ଜାତୀୟ ଫସଲ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ଚେର ଅଧିକ ଗଭୀରକୁ ଯାଉଥିବାରୁ ଏହା ମରୁଡ଼ି ସହିପାରେ । ଖରା ଦିନରେ ଜଳସେଚନ ନ କଲେ ଗଛ ମରିଯାଏ ଏବଂ ବର୍ଷାପରେ ପୁଣି ଗଜା ବାହାରେ । ଏପରି ହେଲେ ଅମଳ କମିଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ ୧୫-୨୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ଜଳସେଚନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ରେ ଲାଗୁଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧। **ପାଇଁଶିଆ ରୋଗ :** ପତ୍ରରେ ଧଳା ରଙ୍ଗର ଫିମି ମାଡ଼ି ପାଇଁଶ ପଡ଼ିବା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଡ୍ରାଟେବ୍‌ଲ ସଲ୍‌ଫର୍ (୮୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୨। **ପତ୍ରଦାଗ ରୋଗ :** ପତ୍ରରେ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଛୋଟ ଛୋଟ ଦାଗ ହୋଇ ପରେ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗ ହୁଏ ଏବଂ ପତ୍ର ଝଡ଼ିଯାଏ । ଏହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ (୩୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୩। **ଝାଉଁଳା ରୋଗ** : ଫୁଜାରିଆମ୍ବ କବକ ଆକ୍ରମଣରେ ମୂଳ ବା ଚେର ସଢ଼ିଯାଇ ଗଛ ଝାଉଁଳି ମରିଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ-

କ) ବିହନ ବିଶୋଧନ କରିବା ଉଚିତ ।

ଖ) ଜଳ ନିଷାସନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଏ ।

୪। **ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ** : ପତ୍ରରେ ପ୍ରଥମେ ଛୋଟ ମାଟିଆ ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଇ ପରେ ବଡ଼ି ପତ୍ର ପୋଡ଼ିଗଲା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ-

କ) ବିହନ ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ ।

ଖ) ଫସଲରେ ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ (୬୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) କିମ୍ବା କ୍ଲୋରୋଥାଲୋନିଲ୍ (୪୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୫। **ଅଗମରା ରୋଗ** : ଗଛର ଅଗ ଆଡୁ ତଳ ପଟକୁ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଶୁଖୁ ଆସେ । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ ଜିନେବ୍ (୬୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୬। **ପତ୍ରମୋଡ଼ା ପୋକ** : ଶୁକଗୁଡ଼ିକ ପତ୍ରକୁ ମୋଡ଼ି ତା' ଭିତରେ ରହି ସବୁଜ ଅଂଶ ଖାଆନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ପତ୍ରକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ନଷ୍ଟ କରାଯାଏ ଏବଂ କୁଜନାଲ୍‌ଫସ୍ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୭। **କାଟି ପୋକ** : ପତ୍ର ତଳ ପଟରେ ଏବଂ ପାଖୁଡ଼ାରେ ମାଟିଆରୁ କଳା ରଞ୍ଜର ପୋକ ଲାଗି ରସ ଶୋଷି ଖାଇବାରୁ ଗଛ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ-

କ) ଅଧିକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ପତ୍ର ଓ ତାଳ କାଟି ଦିଆଯାଏ ।

ଖ) ଫସଲରେ ମିଥାଇଲ୍ ପାରାଥ୍‌ଅନ୍ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

୮। **ଝିଝିକା** : ଝିଝିକାଗୁଡ଼ିକ ପତ୍ର ଓ କଅଁଳ ତାଳ କାଟି ଖାଆନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ କାର୍ବାରିଲ୍ (୮୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଲଗାଇବାର ୧୮-୨୦ ମାସ (କେତେକ ୨-୩ ବର୍ଷ) ପରେ ଫସଲ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଏହାର ଚେର ଅଧିକ ଗଭୀରକୁ ଯାଉଥିବାରୁ ଏବଂ ସରୁ ଚେର ଗୁଡ଼ିକରେ ଅଧିକ କ୍ଷୀରତ୍ୱ ରହିଥିବାରୁ ଯତ୍ନ ସହିତ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଅମଳ କରାଯାଏ । ପ୍ରଥମେ ଜଳସେଚନ କରି ଅମଳ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅମଳ ସମୟରେ ଚେରର ବକଳା ଯେପରି

ନଷ୍ଟ ନ ହୁଏ ସେଥି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ, କାରଣ ତେର ଅପେକ୍ଷା ଏହି ବକଳାରେ ଅଧିକ କ୍ଷାରତ୍ୱ ରହିଥାଏ । ଅମଳ ପରେ ତେରଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଷ୍କାର ପାଣିରେ ଧୋଇ ଖରାରେ ୮ ପ୍ରତିଶତ ଜଳାୟ ଅଂଶ ରହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଖାଯାଏ । ସୁବିଧାରେ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ତେରଗୁଡ଼ିକୁ ୧୨-୧୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ ଛୋଟ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୬-୮ କୁଇଣ୍ଟାଲ୍ ଶୁଖିଲା ତେର ଅମଳ ହୋଇଥାଏ । ୩ ବର୍ଷିଆ ଫସଲରୁ ୧୨-୧୩ କୁଇଣ୍ଟାଲ୍ ଅମଳ ହୋଇପାରେ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ୧୫ କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ମଧ୍ୟ ଅମଳ ହୋଇଥାଏ ।

କାଳ କ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଜମିରୁ ଚାଷ କଲେ ଏକର ପ୍ରତି ଦୁଇ ବର୍ଷରେ ପ୍ରାୟ ୧୪୦୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୪୫୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ପାତାଳ ଗରୁଡ଼ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - ଚାରା

ମଜୁରୀ - ଟ.୫୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟୟାନ - ୪୫ସେ.ମି. X ୩୦ସେ.ମି.

ଗଛସଂଖ୍ୟା - ୩୦,୦୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)		
	୧	୨	ମୋଟ
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦	-	୧୦୦୦
୨. ଚାରା	୬୦୦୦	-	୬୦୦୦
୩. ଚାରାରୋପଣ	୧୦୦୦	-	୧୦୦୦
୪. ଜଳସେଚନ	୫୦୦	-	୫୦୦
୫. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୧୦୦୦	-	୧୦୦୦
୬. ଖତସାର	୧୦୦୦	-	୧୦୦୦
୭. ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ (ଜୈବିକ)	୫୦୦	-	୫୦୦
୮. ଅମଳ	୫୦୦	୫୦୦	୧୦୦୦
୯. ଶୁଖାଇବା, ପରିଷ୍କାର କରିବା	୨୫୦	୨୫୦	୫୦୦
୧୦. ଗଣ୍ଠିଲିକରଣ	-	୨୫୦	୨୫୦
୧୧. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୧୧୭୫	୧୦୦	୧୨୭୫
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୧୨୯୨୫	୧୧୦୦	୧୪୦୨୫

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ ମଞ୍ଜି (କି.ଗ୍ରା.)	୧୫
ଅମଳ ଶୁଷ୍କରେ (କି.ଗ୍ରା.)	୮୦୦
ଆୟ (ମଞ୍ଜିରୁ) ଟ.୩୦୦/କି.ଗ୍ରା.	୪୫୦୦
ଆୟ (ବେରରୁ) ଟ.୫୦/କି.ଗ୍ରା.	୪୦୦୦୦
ମୋଟ ଆୟ	୪୪୫୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୩୦୫୭୫

ପିପ୍ପଳୀ

Pippali, *Piper longum* linn (Piperaceae)

ପିପ୍ପଳୀ ଗୋଟିଏ ଲତା ଜାତୀୟ ଗଛ ଏବଂ ଏହାର ଫଳ, ତେଲ ଏବଂ ମୋଟା କାଣ୍ଡରେ କ୍ଷାରତ୍ବ (ପାଇପରାଇନ୍, ପାଇପର ଲାଙ୍ଗୁମିନାଇନ୍ ପ୍ରଭୃତି) ଥିବାରୁ ଏଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ଆୟୁର୍ବେଦିକ ଏବଂ ଯୁନାନି ଔଷଧ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଗଣ୍ଡିବାତ, କଟିବାତ, ପକ୍ଷାଘାତ ରୋଗ, ଜନ୍ତୁସ୍, ହେପାଟାଇଟିସ୍ ପ୍ରଭୃତିର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଶରୀରକୁ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଇଥାଏ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାସିକ ରତ୍ନସ୍ରାବ ପରିଷ୍କାର କରୁଥିବା ବେଳେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାମୋଦ୍ଦିପକ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏହାର ଚାହିଦା ବଜାରରେ ରହିଛି ଏବଂ ଆମ ଦେଶର ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଆସାମ୍, ମେଘାଳୟ, ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ, କେରଳ ପ୍ରଭୃତି ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଏହାର ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ବହୁ ଶାଖା ବିଶିଷ୍ଟ ଲତା ଜାତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦ ଅଟେ । ଏହାର ପତ୍ର ପାନପତ୍ର ସଦୃଶ, ଉପ ବୃତ୍ତାକାର ବା ତ୍ରିମାକାର, ୫ ରୁ ୭ ସେ.ମି. ଲମ୍ବା, ୩-୫ ଶିରା ବିଶିଷ୍ଟ, ଛୋଟ ତେମ୍ପ ବଳିଷ୍ଠ ଅଟେ । ବର୍ଷାରତ୍ନ ସମୟରେ ଏଥିରେ ଫୁଲ ଆସେ, ଶରତ ଋତୁ ବେଳକୁ ଫଳ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଫଳର ଲମ୍ବ ୨.୫ ରୁ ୪ ସେ.ମି. । ଫଳର ରଙ୍ଗ ପ୍ରଥମେ ହଳଦିଆ ଓ ପରିପକ୍ବ ସମୟରେ କୃଷ୍ଣାଭ ଧୂସର ରଙ୍ଗର ହୋଇଥାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଉଷ୍ଣ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଏହି ଗଛ ଭଲ ବଢ଼ିଥାଏ । ବାର୍ଷିକ ବୃଷ୍ଟିପାତ ୨୦୦୦ ମି.ମି. ଏବଂ ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ୧୦୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଅଳ୍ପ ଛାଇ (୨୦.୨୫ ପ୍ରତିଶତ) ଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଓ ଅମଳ ଆସିଥାଏ ତେଣୁ ଏହାକୁ ନଡ଼ିଆ, ଗୁଆ ପ୍ରଭୃତି ବଗିଚାରେ ଅନ୍ୟ ଫସଲ ରୂପେ ନିଆଯାଇଥାଏ ।

ମୂଲିକା : ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ପିସଳା ଚାଷ କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଗିଡ଼ା, ଉର୍ବର ଏବଂ ଦୋରସା ମାଟିରେ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିପାରେ ।

କିସମ : ବିଶମ

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ପୁଆ କାଟ କଲମୀ କିମ୍ବା ମଞ୍ଜି ଦ୍ଵାରା ଏହାର ବଂଶ ବିସ୍ତାର କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ତାଳକୁ କାଟି ନର୍ସରୀରେ ଟେର କରି ଲଗା ଯାଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ୩-୫ ଗୋଟି ଗଣ୍ଠି ଥିବା ତାଳକୁ କାଟି ଏପ୍ରିଲ-ମେ ମାସରେ ନର୍ସରୀରେ ଲଗାଯାଏ । ପଳିଥିନରେ ମାଟି, ଖତ ଓ ବାଲି ସମାନ ଅନୁପାତରେ ମିଶାଇ କଟାତାଳକୁ ମଧ୍ୟ ପୋତା ଯାଇପାରେ । ପାଣି ଛିଞ୍ଚି ମାଟିକୁ ଓଢ଼ା କରିବା ସହିତ ପରିବେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଅଣ୍ଟା ରଖାଯିବା ଉଚିତ୍ । ତାଳ ପୋତିବାର ୧୫-୨୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଟେର ଆସିଯାଏ । ଟେର କରିବା ପାଇଁ ହରମୋନ୍ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରେ । ତଳିଘାରୀରେ ନୂତନ ଟେରଗୁଡ଼ିକୁ ଚୁନିଆ ପୋକ ନଷ୍ଟ କରିଥାନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ତଳିଘାରୀର ମାଟି ସହିତ ବର୍ଗ ମିଟର ପ୍ରତି ୫୦ ଗ୍ରାମ୍ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୧୦%) ଗୁଣ୍ଠ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ମିଶାଇବା ଉଚିତ୍ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଚାରା ରୋପଣ : ମୌସୁମୀ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭରେ ଚାରା ଲଗାଇବା ଉଚିତ୍ । ଜଳ ସେଚନ ସୁବିଧା ଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର-ଅକ୍ଟୋବରରେ ମଧ୍ୟ ଲଗାଯାଇପାରେ । ଏଥିପାଇଁ ମାଟିକୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଠ ଚାଷ କରି ମାଟିକୁ ଗଦାଇ ପଟାଳୀ କରାଯାଏ । ସାଧାରଣ ଭାବେ ପଟାଳୀର ଲମ୍ବ ୩ ମିଟର ଏବଂ ଓସାର ୨.୫ ମିଟର ରଖା ଯାଇଥାଏ । ଦୁଇଟି ପଟାଳୀ ମଧ୍ୟରେ ୪୫-୬୦ ସେ.ମି. ଓସାରର ନାଳୀ ରଖାଯାଏ । ଏହା ଜଳ ନିଷ୍କାସନ ଏବଂ ଅନ୍ୟତାପ ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ପଟାଳୀ ଉପରେ ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୪୦-୬୦ ସେ.ମି. ଏବଂ ମହାକୁ ମହା ୪୦-୬୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗାତ କରି ଗାତ ପ୍ରତି ୧ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ସଢ଼ାଖତ ମାଟି ସହିତ ମିଶାଇ ପୂରଣ କରାଯାଏ । ବର୍ଷା ଋତୁ ଆରମ୍ଭରେ ଗାତ ପ୍ରତି ୧-୨ଟି ଟେର ହୋଇଥିବା ତାଳ କଲମୀ ଲଗାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ୨ ମାସିଆ ଚାରା ଲଗାଇବା ପାଇଁ

ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ମେଘୁଆ ପାଗରେ କିମ୍ବା ଉପରବେଳା ଲଗାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ଗୁଆ ଏବଂ ନଡ଼ିଆ ବଗିଚାରେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତଃ ଫସଲ ହିସାବରେ ଏହାକୁ ନିଆଯାଇପାରେ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ପିସ୍ତଳୀ ଗଛ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ୩-୫ ବର୍ଷ ଯାଏ ରଖାଯାଏ । ତେଣୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଖତସାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ । ବର୍ଷକୁ ଏକର ପ୍ରତି ୮ ଟନ୍ କମ୍ପୋଷ୍ଟ, ୩୨ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୨୪ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ୧୨ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମକୁ ଦୁଇ ଭାଗ କରି ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ଓ ଶେଷରେ ଲଗାଇବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ଦିଆଯାଏ । ଲଗାଇବା ବର୍ଷ ସମସ୍ତ ସାରକୁ ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଏବଂ ବର୍ଷା ଋତୁ ପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ମଝିରେ ମଝିରେ ବଗିଚାକୁ କୋଡ଼ାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ଗଛ ମୂଳକୁ ମାଟି ମଧ୍ୟ ଟେକିବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଗଛର ମୂଳକୁ ଛାଦିକରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଜୈବିକ ଛାଦକ ବ୍ୟବହାର କଲେ ମାଟିର ଉର୍ବରତା ବଢ଼ିଥାଏ । ଏହି ପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ଵାରା ମାଟିର ଆର୍ଦ୍ରତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ଅମଳ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ । ଲଗାଇବାର ୧୦-୧୫ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଚାରା ମରିଥିବା ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ଚାରା ଲଗାଯାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ଶୁଷ୍କ ସମୟରେ ଏବଂ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ୭-୧୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ଜଳାଭାବରେ ଅମଳ କମିଯିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ସିଞ୍ଚନ ପ୍ରଣାଳୀ (Sprinkler irrigation) ଜଳସେଚନ ସବୁଠାରୁ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ପିସ୍ତଳୀ ଗଛରେ ଲାଗୁଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ପୋକମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

୧। **ମୂଳସଫା ରୋଗ :** ଗଛର ମୂଳ ସଫିଯାଇ ଗଛ ଝାଉଁଳି ପଡ଼େ । ଜମିରୁ ଜଳ ନିଷ୍କାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରି ମୂଳ ପାଖରେ କାପ୍‌ଟାନ୍ ଦ୍ରବଣ (୩ ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରେ ଦିଆଯାଏ ।

୨। **ପତ୍ର ଓ କାଣ୍ଡ ପତା ରୋଗ :** ଏହି ରୋଗ ହେଲେ ପତ୍ର ଏବଂ କାଣ୍ଡରେ ପ୍ରଥମେ ପାଣି ଦାଗ ଦେଖାଯାଇ ପରେ ପଡ଼ିଯାଏ । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବୋରଡ଼ାକ୍ସ ଦ୍ରବଣ (୧%) କିମ୍ବା କପର ଅକ୍ସିକ୍ଲୋରାଇଡ୍ (୩ ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୩। **ତୁନିଆ ପୋକ :** ଧଳା ରଙ୍ଗର କୋମଳ ଦେହଧାରୀ (ଧଳା ରଙ୍ଗର ସାଧବ ପୋକପରି) ପୋକଗୁଡ଼ିକ ଗଛର କୋମଳ ଅଂଶଗୁଡ଼ିକରେ ଲାଗି ରସ ଖାଇଥାନ୍ତି ।

କେତେକ ଚେରକୁ ମଧ୍ୟ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିଥାନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ ମୋନୋକ୍ରୋଟୋପସ୍ (୧.୫ ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରୋ କରାଯାଏ । ଚେରରେ ଲାଗିଥିଲେ ମିଥାଇଲ୍ ପାରାଥ୍‌ଅନ୍ (୧୦ କି.ଗ୍ରା./ଏକର) ଗୁଣ୍ଡ ମାଟିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଚାରା ଲଗାଇବାର ୬ ମାସ ବେଳକୁ (ଜାନୁଆରୀ-ମାର୍ଚ୍ଚ) ଗଛରେ ଫୁଲ ଆସିଥାଏ ଏବଂ ୨ ମାସ ପରେ ତୋଳିବା ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ । ଅଧିକ ସମୟ ଗଛରେ ରହିଲେ ପିତ୍ତଳୀର ମାନ ଓ ରାଗ କମିଯାଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାକଳ ଏବଂ ସବୁଜରୁ କଳା ରଙ୍ଗର ଫଳ ତୋଳାଯାଏ । ଏହିପରି ଭାବରେ ବର୍ଷକୁ ୩-୪ ଥର ଫଳ ତୋଳାଯାଏ । ଅମଳ ପରେ ପରିଷ୍କାର ସ୍ଥାନରେ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣରେ ୫-୭ ଦିନ ଶୁଖାଇ ଦିଆଯାଏ । ଏକ କୁଇଣ୍ଟାଲ କଞ୍ଚା ଫଳରୁ ପ୍ରାୟ ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ଫଳ ମିଳିଥାଏ ।

ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଏକର ପ୍ରତି ୧୬୦ କି.ଗ୍ରା. ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ୨-୩ ବର୍ଷରେ ୪୦୦-୫୦୦ କି.ଗ୍ରା. ପିପ୍ପଳୀ ମିଳିଥାଏ । ଅଣଜସେଚିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅମଳ କମିଯାଏ । ପିତ୍ତଳୀର ଚେର ଏବଂ ମୋଟା କାଣ୍ଡକୁ ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରି କରାଯାଇପାରେ । ଏଥିପାଇଁ ୩ ବର୍ଷ ପରେ ଗଛକୁ ଚେର ସହ ଉପୁଡ଼ା ଯାଏ । ଚେରକୁ ଧୋଇ ଏବଂ ମୋଟା କାଣ୍ଡକୁ ଅଲଗା କରି ଖରାରେ ଶୁଖାଇ ୨-୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଖଣ୍ଡ କରି ନିବୁଜ୍ ପକିଥିବା ମୁଣାରେ ସଂରକ୍ଷିତ କରାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ପ୍ରାୟ ୨୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଶୁଖିଲା ଚେର ଓ କାଣ୍ଡ ମିଳିଥାଏ ।

ଭାର ଯନ୍ତ୍ର : ଲଗାଇବା ବର୍ଷ ଏକର ପ୍ରତି ପ୍ରାୟ ୨୩୦୦୦ ହଜାର ଏବଂ ଅନ୍ୟ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ୪୫୦୦ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ । ସେହିପରି ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ପ୍ରାୟ ୪୦୦୦୦ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ୪୮୦୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ । ଚେର ଏବଂ କାଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦୦ ଟଙ୍କା ମିଳିପାରେ ।

ନାବାର୍ଥ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ପିସ୍ତଳୀ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - ତାଳକଳମୀ

ମଜୁରୀ - ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ- ୪୦-୬୦ସେ.ମି. X ୪୦-୬୦ସେ.ମି.

ଗଛସଂଖ୍ୟା-୨୫୦୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)				
	୧	୨	୩	୪	୫
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି, ଆଶ୍ରୟଗଛ ରୋପଣ	୧୦୦୦	-	-		
୨. ଚାରା ଟ. ୪୦/ଚାରା	୧୦,୦୦୦	-			-
୩. ଚାରା ରୋପଣ	୩୦୦୦	-	-		-
୪. ଖତସାର, ପସଲ ସଂରକ୍ଷଣ	୪୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦
୫. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦
୬. ଜଳସେଚନ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦
୭. ଅମଳ, ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ, ଗଣିତକରଣ	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦
୮. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୨୧୦୦	୪୦୦	୪୦୦	୪୦୦	୪୦୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୨୩୧୦୦	୪୪୦୦	୪୪୦୦	୪୪୦୦	୪୪୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

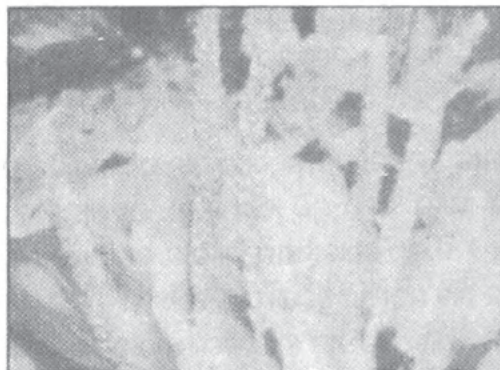
ଅମ, ମଞ୍ଜି (କି.ଗ୍ରା.)	୫୦୦	୬୦୦	୬୦୦	୬୦୦	୬୦୦
ଅମଳ ଶୁଷ୍ଟ ଚେର (କି.ଗ୍ରା.)					୧୦୦
ଆୟ (ମଞ୍ଜିରୁ) ଟ. ୮୦/କି.ଗ୍ରା.)	୪୦୦୦୦	୪୮୦୦୦	୪୮୦୦୦	୪୮୦୦୦	୪୮୦୦୦
ଆୟ (ଚେରରୁ) ଟ. ୧୫୦/କି.ଗ୍ରା.					୧୫୦୦୦
ମୋଟ ଆୟ	୪୦୦୦୦	୪୮୦୦୦	୪୮୦୦୦	୪୮୦୦୦	୬୩୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୧୬୯୦୦	୪୩୬୦୦	୪୩୬୦୦	୪୩୬୦୦	୫୮୬୦୦

ଇସବଗୁଲ୍

Isabgul, Plantago Ovata Forsk (Plantaginaceae)

ଇସବଗୁଲ୍ ଗଛର ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ପର୍ସିଆ ଦେଶରେ, ମାତ୍ର ଏହାର ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ରସ୍ତାନି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମ ଦେଶ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଅଛି । ଆମ ଦେଶର ଗୁଜୁରାଟ ଏବଂ ରାଜସ୍ଥାନରେ ଏହି ଚାଷ ଅଧିକ କରାଯାଇଥାଏ । ହରିଆନା, ପଞ୍ଜାବ, ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚାଷ ଅଳ୍ପ ବହୁତ କରାଯାଇଥାଏ । ମଞ୍ଜିର ଚୋପା ଏହାର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଂଶ ଏବଂ ଏହାର ଔଷଧିୟ ଗୁଣ ରହିଛି । ଏହା କୋଷ୍ଠକାଠିନ୍ୟ, ଅର୍ଶ, ରକ୍ତାମାଶୟ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଝାଡ଼ା ରୋଗର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ, ଆଇସକ୍ରିମ୍ ଏବଂ ଶୁଷ୍କ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଶିଳ୍ପରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ରହିଛି । ଚୋପା ବାହାରିବା ପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଂଶରେ ପ୍ରୋଟିନ୍ ଏବଂ ତେଲ ଅଂଶ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଏହାକୁ କୁକୁଡ଼ା ଖାଦ୍ୟ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଏହା ଏକ ଶୀତଦିନିଆ ଫସଲ । ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ସମୟରେ ଥଣ୍ଡା ଏବଂ ଅମଳ ସମୟରେ ଶୁଷ୍କ ଓ ପ୍ରଚୁର ଖରା ପାଗ ରହୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଅମଳ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ । ଫସଲ ପାଟିବା ସମୟରେ (ମାର୍ଚ୍ଚ-ଏପ୍ରିଲ୍) ବର୍ଷା କିମ୍ବା ଅଧିକ ବେଗରେ ପବନ ବହିଲେ ମଞ୍ଜି ଝଡ଼ିଯାଇ ଅମଳ କମିଯାଏ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଇସବଗୁଲ୍ ଚାଷ କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଗିଡ଼ା, ମଧ୍ୟମ ଉର୍ବର, ବାଲିଦୋରସାରୁ ଦୋରସା ଏବଂ ଅମ୍ଳତା (ପି.ଏଚ୍.) ୭.୦ରୁ ୮.୦ ଥିବା ମାଟିରେ ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ ।

କି ସମ : ଗୁଜରାଟ ଇସବ୍‌ଗୁଲ୍ ୧, ଗୁଜରାଟ ଇସବ୍‌ଗୁଲ୍ ୨, ହରିଆନା ଇସବ୍‌ଗୁଲ୍, ଇସି-୧୨୪୩୪୫ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ମଞ୍ଜି ଦ୍ଵାରା ଇସବ୍‌ଗୁଲ୍‌ର ବଂଶ ବିସ୍ତାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୨-୩ କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତି କି.ଗ୍ରା. ବିହନ ସହିତ ୫ ଗ୍ରାମ୍ ମେଟାଲାଇଡ୍ ଏଡି-୩୫ ମିଶାଇ ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ, ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକ ଖୁବ୍ ଛୋଟ ହୋଇଥିବାରୁ ବୁଣିବା ସମୟରେ ଦଶଗୁଣ ପରିମାଣର ମୋଟା ବାଲି କିମ୍ବା ଚଳା ହୋଇଥିବା ଗୁଣ୍ଡ କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମିଶାଇ ବୁଣାଯାଇଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ମାଟିକୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଡ ଚାଷ କରି ସୁବିଧାଜନକ ଆକୃତିର ପଟାଳୀ (୮ ମିଟର / ୩ ମିଟର)ରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଏ । ଏହି ପଟାଳୀ ଗୁଡ଼ିକରେ ଏକର ପ୍ରତି ୩ ଟନ୍ ସଢ଼ା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମିଶାଯାଏ । ଦୁଇ ପଟାଳୀ ମଧ୍ୟରେ ଜଳ ସେଚନ ପାଇଁ ପାଣି ନାଳୀ ରଖାଯାଇଥାଏ । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକ ଖୁବ୍ ଛୋଟ ହୋଇଥିବାରୁ ବୁଣିବା ପରେ ଜଳସେଚନ କଲେ ପାଣି ପ୍ରୋତରେ ଭାସିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ତେଣୁ ବତର ଥିବା ମାଟିରେ ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୩୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଗାର ଟାଣି ମଞ୍ଜି ପକାଇ ହାଲ୍‌କା ଭାବରେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଏ । ନଭେମ୍ବର ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣାଯାଏ । ବୁଣିବାର ୬-୭ ଦିନରେ ଗଛ ବାହାରିଥାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ମୃତ୍ତିକା ପରୀକ୍ଷା ପରେ ସାର ପରିମାଣ ସ୍ଥିର କରିବା ଉଚିତ୍ । ଅନ୍ୟଥା ବୁଣିବା ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ. ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ୧୨ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ୪୦ ଦିନରେ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ସାର ଉପାଦାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ମାତ୍ର ମାଟି ଦୋରସା ମାଟିରେ ମୂଳସାର ପ୍ରୟୋଗ ସହିତ ୩୦ ଦିନ ଏବଂ ୫୦ ଦିନରେ ୫ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଲଗାଇବାର ୨୦-୨୫ ଦିନ ଏବଂ ୫୦-୬୦ ଦିନରେ ଦୁଇଥର କୋଡ଼ା ଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ବାଛି ଦିଆଯାଏ । ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଫୁଲ୍‌କୋରାଲିନ୍ ୪୮% ଇସି (୮୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) କିମ୍ବା ଆଇସୋପ୍ରୋପ୍ୟୁରନ୍ ୫୦% ଡିସୁପି (୪୦୦ ଗ୍ରାମ୍/ଏକର) ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଅନାବନା ଗଛ ଅଧିକ ଉଠିନଥାନ୍ତି । ଗଛକୁ ଗଛ ୧୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଗଛ ଗଣ୍ଡ ଅଧିକ ଗଛ ଉପାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ମାଟିରେ ବତର କମ୍ ଥିଲେ ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ବୁଣିବା ପରେ (ଛିଆ ପାଣି) ହାଲ୍‌କା ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ୩୦ ଦିନ ଏବଂ ୭୦ ଦିନ

(କେନ୍ଦ୍ରୀୟ, ଆସିବା ସମୟକୁ)ରେ ଜଳସେଚନ ଜରୁରୀ । ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ୭-୧୦ ଗୋଟି ଜଳସେଚନ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଇସବ୍‌ଗୁଳ ଗଛରେ ଲାଗୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ପୋକ ସଂବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

୧) **ଝାଉଁଳା ରୋଗ :** ଗଛର ପୁରୁଣା ପତ୍ର ପ୍ରଥମେ ଝାଉଁଳି ପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଛ ଝାଉଁଳି ପଡ଼େ । ପୁଞ୍ଜାରିୟମ୍ ନାମକ ଫିମି ଦ୍ଵାରା ଗଛର ଚେର ନଷ୍ଟହେବାରୁ ଏପରି ହୋଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ :-

(କ) ଗୋଟିଏ ଜମିରେ ବାରମ୍ବାର ଏହି ଚାଷ ନ କରି ଫସଲ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ।

(ଖ) ଫସଲ ପାଇଁ ନିଗିଡ଼ା ଜମି ବାଛନ୍ତୁ ।

(ଗ) ବିହନ ବିଶୋଧନ କରି ବୁଣନ୍ତୁ ।

(ଘ) ଗଛ ମୂଳ ମାଟିରେ ବେନୋମିଲ୍ କିମ୍ବା କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ (୧.୫ ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର) ଦ୍ରବଣ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

୨। **ପାଇଁଶିଆ ରୋଗ :** ଗଛରେ ଧଳା ପାଉଁସ ପଡ଼ିବା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଫ୍ଲୁଟେବଲ୍ ସଲ୍‌ଫର ୮୦% ଡବ୍‌ଲ୍‌ପି (୪ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର) ସ୍ତ୍ରୋ କରାଯାଏ ।

୩। **ପତ୍ର ପୋଡ଼ା ରୋଗ :** ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଅଗ୍ରଭାଗ ପ୍ରଥମେ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ ଦେଖାଯାଇ ପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପତ୍ର ପୋଡ଼ିଗଲା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ବିହନକୁ ବେନଲେଟ୍ ଦ୍ଵାରା ବିଶୋଧନ କରି ଫସଲରେ ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ (୩ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରୋ କରାଯାଏ ।

୪। **ମୂଳସଫା ରୋଗ :** ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ବାହରିବା ସମୟରେ ଏବଂ ପରେ ତାରା ଗଛର ମୂଳ ସଫି ଯାଇ ଗଛ ମରିଯାଏ । ଏହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ମଞ୍ଜିକୁ ବିଶୋଧନ କରି ଲଗାଇବା ସହିତ ତାରା ଗଛ ମୂଳରେ କପର ଅକ୍ସିକ୍ଲୋରାଇଡ୍ (୩ଗ୍ରାମ୍/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରୋ କରାଯାଏ ।

୫। **ତଳୋନ୍ମୁଖୀ ପାଇଁଶିଆ ରୋଗ :** ପତ୍ରର ତଳ ଭାଗରେ ପାଇଁଶିଆ ଫିମି ମାଡ଼ି ପତ୍ରର ଉପର ଭାଗରେ ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ସହନଶୀଳ କିସମ,

ଗୁଜରାଟଇସ୍‌ଗୁଲ୍-୨ ଏବଂ ଇସି ୧୨୪୩୪୫ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏବଂ
ଫସଲରେ ମେଟାଲାଇଡ୍‌ସ୍ ଏମ୍. ଜେଡ୍ (୨ଗ୍ରାମ/ଲିଟର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

୬। **କଇ ପୋକ :** ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ଛୋଟ ଛୋଟ ପୋକ ଗଛର କଅଁଳ ଅଂଶରୁ ରସ
ଶୋଷି ଖାଇଲେ ଗଛ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ ଡାଇମିଥୋଏଟ୍
(୨ମି.ଲି./ଲିଟର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

୭। **ମୂଳ କଟା ପୋକ :** ଶୁକଗୁଡ଼ିକ ଗଛର ମୂଳ ଓ ଚେର କାଟି ଦିଅନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ
ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ କି.ଗ୍ରା. କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୧.୫%)
ଗୁଣ୍ଡ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ମଞ୍ଜି ଲଗାଇବାର ୧୧୦-୧୩୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଫସଲ ଅମଳ
କରାଯାଏ । ଏହି ସମୟରେ ତଳପତ୍ର ସବୁ ହଳଦିଆ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ
କେଣ୍ଡାକୁ ରଗଡ଼ିଲେ (ମଳିଲେ) ମଞ୍ଜି ବାହାରି ଥାଏ । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଟାଣ ଖରା
ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଜମିରୁ ଇସ୍‌ଗୁଲ୍ ଗଛକୁ କଟାଯାଏ, କାରଣ ଟାଣ ଖରା ପଡ଼ିଲେ ଅମଳ
ବେଳେ ମଞ୍ଜି ଝଡ଼ିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ତା'ପରେ ଖରାରେ ଦୁଇ/ଚାରିଦିନ ଶୁଖାଇ
ଧାନ ପରି ବେଙ୍ଗଳା କରି ମଞ୍ଜି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ମଞ୍ଜିରୁ ଚୋପାକୁ ଅଲଗା କରିବା
ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ଯନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୪ ରୁ ୮ କୁଇଣ୍ଟାଲ୍
ମଞ୍ଜି ଅମଳ ହୋଇପାରେ ।

ଭାଇ କ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୬୫୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ମୋଟ
୧୫୦୦୦ ଟଙ୍କା ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ଥ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ମଜୁରୀ- ଟ.୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ଗଛସଂଖ୍ୟା - ୧.୦୭ ଲକ୍ଷ

କ୍ର. ସଂ. ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦
୨. ବିହନ (ଟ.୫୦/କି.ଗ୍ରା. ମାଞ୍ଜି)	୧୫୦
୩. ବିହନ ବୁଣିବା	୨୫୦
୪. ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦
୫. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୧୦୦୦
୬. ଖତସାର	୧୦୦୦
୭. ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ (ଜୈବିକ)	୫୦୦
୮. ଅମଳ	୫୦୦
୯. ଶୁଖାଇବା, ପରିଷ୍କାର କରିବା	୨୦୦
୧୦. ଗଣିଳିକରଣ	୨୦୦
୧୧. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୫୮୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୬୩୮୦

ଅନୁବଦ୍ଧ ଏବଂ ଆପ୍ତ

ଶୁଷ୍ଟ ମଞ୍ଜି (କ୍ୟୁଟାଲ୍)	୬
ମୋଟ ଆୟ ଟ. ୨୫୦୦/କ୍ୟୁଟାଲ୍	୧୫୦୦୦
ଖର୍ଚ୍ଚ ଯାଇ ଆୟ	୮୬୨୦

ଗୁଡ଼ମାରୀ

Gudmar, Gymnema sylvestre (Asclepiadaceae)

ଗୁଡ଼ମାରୀ ଏକ ଲତା ଏବଂ ଏହାର ପତ୍ର ଓ ଚେର ଔଷଧ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହାର ପତ୍ରରେ ଜିମ୍‌ନେମିନ୍ ଏସିଡ୍ ନାମକ ଏକ ଔଷଧିୟ କ୍ଷାତ୍ତ୍ୱ ରହିଥାଏ । ଏହି ପତ୍ର ଅନେକ ପ୍ରକାର ରୋଗର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଜନ୍ତୁସ୍, ଡାଇବେଟିସ୍, ଅର୍ଶ, କୃମି, କଫ, ଶ୍ୱାସ, ପାଲିଙ୍ଗର, କୋଷ୍ଠ କାଠିନ୍ୟ, ଅଳସର ତଥା ଆଖିର ଯନ୍ତ୍ରଣା ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଗୁଡ଼ମାରୀ ପତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ସାପ କାମୁଡ଼ିଲେ ଏହାର ଚେର ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଚ୍ଚିତ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ବହୁବର୍ଷୀୟ, ବୃହତ୍, ମୃଦୁ ଲୋମଶ, ଶକ୍ତ ଆରୋହୀ କାଠୁଆ ଲତା ଅଟେ । ଏହାର ପତ୍ର, ସମ୍ମୁଖୀ ଅଣ୍ଡାକୃତି ଓ ସାମାନ୍ୟ ଲୋମଶ । ଏହାର ପୁଷ୍ପ କ୍ଷୁଦ୍ର ହଳଦୀ ରଙ୍ଗର ସସାମ କକ୍ଷୀୟ ସ୍ତବକରେ ସଜିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଫଳଗୁଡ଼ିକ ସାବନା, ସରୁ ସରୁ ଓ ୭ ସେମି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବା । ମଂଜି ପକ୍ଷକୟୁକ୍ତ ଧୂସର ରଙ୍ଗ ଓ ସିମିଳି ମଞ୍ଜି ସଦୃଶ ଅଟେ । ପତ୍ରକୁ ଚୋବାଇ ଖାଇଲେ କିଛି ଘଣ୍ଟା ଜିଭ ମିଠା ଓ ଖଟା ଶକ୍ତି ହରାଇଥାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା : ଉଷ୍ଣ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁ ଏହି ଚାଷ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ । ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ୨୫୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷକୁ ଲାଭଜନକ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

ମୁଲିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଗୁଡ଼ମାରୀ ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରେ । ମାତ୍ର ନିଗିଡ଼ା, ଉର୍ବର ଏବଂ ବାଲିଦୋରସା ମାଟିରେ ଅଧିକ ଲାଭ ମିଳିଥାଏ ।

ବିଷୟ : ଏହାର ଉଚ୍ଚତ ବିଷୟ ବାହାରି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଏହା ବଡ଼ ପତ୍ର ଓ ଛୋଟ ପତ୍ର ଏହିପରି ଦୁଇଟି ପ୍ରକାରରେ ମିଳିଥାଏ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ଗୁଡ଼ମାରୀ ଗଛର ବଂଶ ବିସ୍ତାର ଦୁଇ ପ୍ରକାରରେ କରାଯାଏ ।

(କ) **ମଞ୍ଜି :** ଗୁଡ଼ମାରୀ ଗଛର ଫଳ ନଭେମ୍ବର-ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ଅମଳ କରାଯାଏ । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକରୁ ଗଜାଖଣ୍ଡି ଶୀଘ୍ର ନଷ୍ଟ ହେଉଥିବାରୁ ଅମଳର ଯଥାଶୀଘ୍ର ମଞ୍ଜି ସଂଗ୍ରହ କରି ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ୧୦-୧୨ ଘଣ୍ଟା ପରିଷ୍କାର ପାଣିରେ ଭିଜାଇ ଚାରା ପକାଯାଏ । ପ୍ରାୟ ୧୫ ଦିନରେ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ମାହାରିଥାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୧ କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଚାରାଗୁଡ଼ିକ ୪୦-୪୫ ଦିନ ହେବା ପରେ ପଲିଥିନ୍ ମୁଣାରେ ରଖାଯାଏ ।

(ଖ) **କାଟ କଲମୀ :** ଡାଳଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକର ମୂଳଭାଗଗୁଡ଼ିକ ଡେରଛା ଭାବରେ କଟାଯାଏ । ପରେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆଇ.ବି.ଏ. (୦.୫ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ଦ୍ରବଣରେ ପ୍ରାୟ ୧୮ ଘଣ୍ଟା ଭିଜାଇବା ପରେ ପଲିଥିନ୍ରେ ମାଟି, ଖଟ ଓ ବାଲିକୁ ୧:୧:୧ ଅନୁପାତରେ ଭରି ଲଗାଯାଏ । ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଡାଳ ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ବେଣ୍ଡାକ୍ଲିମ୍ (୧ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ଦ୍ରବଣରେ ବିଶୋଧନ କରି ଲଗାଇବା ଉଚିତ୍ । ଡାଳଖଣ୍ଡ ଲଗାଇବାର ପ୍ରାୟ ୧୦ ଦିନରେ ଚେର ବାହାରିଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଚାରା ଲଗାଯାଏ । ଜମିକୁ ୨-୩ ଓଡ଼ ଚାଷ କରି ଅନାବନା ଗଛ ନଷ୍ଟ କରାଯାଏ । ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୧ ମିଟର ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ୧ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ୫୦ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଗଭୀର ଗାତ ୧୫-୨୦ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଖୋଳି ଗାତ ପ୍ରତି ୨ କି.ଗ୍ରା. ସଜା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଏବଂ ଉପର ମାଟି ଦେଇ ପୂରଣ କରାଯାଏ । ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ବର୍ଷାପରେ ମାଟି ଦବିଗଲେ ୩-୪ ମାସର ଚାରା ଲଗାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୪୦୦୦ଟି ଗଛ ଲାଗିଥାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଚାରା ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ୪୫ ଦିନ ପରେ ଗଛ ପ୍ରତି ୪୦ ଗ୍ରାମ ଯବସାରଜାନ, ୨୦ ଗ୍ରାମ ଫସଫରସ ଏବଂ ୧୫ ଗ୍ରାମ ପୋଟାସିୟମ ସାର ଉପାଦାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ଓ ଶେଷରେ ଉପରୋକ୍ତ ପରିମାଣର ସାର ଏବଂ ୨ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ସଜା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭରେ ଦିଆଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ମଝିରେ ମଝିରେ କୋଡାଖୋସା କରି ଗଛ ମୂଳକୁ ହାଲକା ରଖାଯାଏ ଏବଂ ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ମାଟିର ବତର ଓ ପାଗ ଦେଖି ଏବଂ ସାର ପ୍ରୟୋଗ ପରେ ଜଳସେଚନ କଲେ ଅମଳ ବଢିଥାଏ । ଗୁଡ଼ମାରା ଗୋଟିଏ ଲତା ହୋଇଥିବାରୁ ରଞ୍ଜା ପୋତି ମଡ଼ାଯାଏ । ମାତ୍ର ଏହା ୧୦-୧୫ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ରହିଥିବାରୁ ତାର ଟାଣି ମଡ଼ାଇବା ଉଚିତ୍ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଗୁଡ଼ମାରା ଗଛରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ରୋଗ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **ପତ୍ରହୀନ ରୋଗ :** ପତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରର ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।
୨. **ପାଣ୍ଡୁରକ ରୋଗ :** ପତ୍ର ଉପରେ ପାଉଁଶ ପଡ଼ିବା ପରି ଧଳାରଙ୍ଗର ଫିମ୍ପି ମାଡ଼ିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଫସଲରେ ଡ୍ରାଟେବଲ୍ ସଲ୍‌ଫର (୪ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।
୩. **ଅଷ୍ଟପଦୀ ପୋକ :** ଶୁଳ ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ପୋକ ଗଛର କଅଁଳ ଅଂଶରୁ ରସ ଶୋଷି ଖାଇବାରୁ ଗଛ ଦୂର୍ବଳ ହୋଇପଡେ । ଏଥିପାଇଁ ଡାଇକୋଫଲ୍ (୨.୫ ମି.ଲି./ଲିଟର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।
୪. **ସବୁଜ ମାଛି :** ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ଗଛରୁ ରସ ଶୋଷି ଖାଇଥାନ୍ତି । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ମୋନୋକ୍ରୋଟୋଫସ୍ (୧.୫ ମି.ଲି./ଲିଟର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଲଗାଇବାର ୨ ବର୍ଷଠାରୁ ଗଛରୁ ପତ୍ର ତୋଳାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଗଛରେ ଫୁଲ ଆସିବା ପରେ ପତ୍ର ତୋଳିବା ଉଚିତ୍ । ଜୁନ୍ ଜୁଲାଇ ମାସରେ ପତ୍ରକୁ ତୋଳି ଛାଇରେ ୫-୬ ଦିନ ଶୁଖାଯାଏ । ଗଛ ପ୍ରତି ବାର୍ଷିକ ୫-୬ କି.ଗ୍ରା. ପତ୍ର ଅମଳ ହୋଇଥାଏ । ୩ବର୍ଷ ପରେ ଗଛର ଚେର ମଧ୍ୟ ଅମଳ କରି ବିକ୍ରି କରାଯାଇପାରେ ।

ଲାଇକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷଠାରୁ ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷଯାଏ ଯଥାକ୍ରମେ ପ୍ରାୟ ୮୩୦୦, ୪୪୦୦ ଏବଂ ୪୪୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୬୫୦୦, ୧୫୦୦ ଏବଂ ୩୬୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ଗୁଡ଼ମାରୀ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - ଚାରା

ମଜୁରୀ - ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ - ୧ମି. X ୧ମି.

ଗଛସଂଖ୍ୟା - ୪୦୦୦

କ୍ରମଂ ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)			
	୧	୨	୩	ମୋଟ
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦	୦	୦	୧୦୦୦
୨. ବିହନ (ଟ. ୦.୫୦/ଗଛ)	୨୦୦୦	୦	୦	୨୦୦୦
୩. ଲଗାଇବା	୧୦୦୦	୦	୦	୨୦୦୦
୪. ଜଳସେଚନ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୧୫୦୦
୫. ଖତସାର	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୩୦୦୦
୬. ପସଲ ସଂରକ୍ଷଣ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୧୫୦୦
୭. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୩୦୦୦
୮. ଅମଳ	୨୫୦	୫୦୦	୫୦୦	୧୨୫୦
୯. ଶୁଖାଇବା, ଶ୍ରେଣୀକରଣ	୧୫୦	୨୫୦	୨୫୦	୬୫୦
୧୦. ଗଣ୍ଠିଲିକରଣ	୧୫୦	୨୫୦	୨୫୦	୬୫୦
୧୧. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୭୫୦	୪୦୦	୪୦୦	୧୫୫୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୮୩୦୦	୪୪୦୦	୪୪୦୦	୧୭୧୦୦

ଅମଳ ଓ ଆୟ

ଶୁଖିଲା ପତ୍ର (କି.ଗ୍ରା.)	୫୦୦	୧୦୦୦	୨୦୦୦
ଶୁଖିଲା ଚେର (କି.ଗ୍ରା.)	-	-	୨୦୦
ଶୁଖିଲା ପତ୍ରର ଦାମ୍ (ଟ. ୧୫/କି.ଗ୍ରା.)	୭୫୦୦	୧୫୦୦୦	୩୦୦୦୦
ଶୁଖିଲା ଚେରର ଦାମ୍ (ଟ. ୩୦/କି.ଗ୍ରା.)	-	-	୬୦୦୦
ମୋଟ ଆୟ	୭୫୦୦	୧୫୦୦୦	୩୬୦୦୦
ଖର୍ଚ୍ଚ ଯାଇ ଆୟ	୮୦୦	୧୦୬୦୦	୩୧୨୦୦

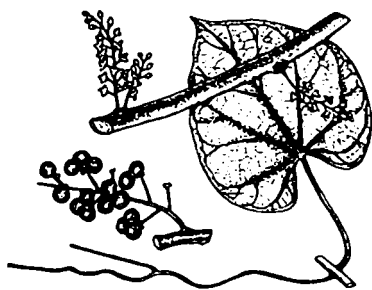

ଗୁଳୁଚି

Giloe, Tinospora Cordifolia (Menispermaceae)

ଗୁଳୁଚି ଏକ ଲତା ଏବଂ ଏହାର କାଣ୍ଡ, ତେର, ପତ୍ର, ଫଳ ପ୍ରଭୃତି ଔଷଧ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ନିମ୍ନ ଗଛରେ ମାଡ଼ିଥିବା ଗୁଳୁଚିକୁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ କୁହାଯାଏ । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଏହା ଆମ୍ବ, ନିମ୍ବ, ତେନ୍ତୁଳି ପ୍ରଭୃତି ଗଛରେ ମାଡ଼ିଥାଏ । ଏହା ପୁରାତନ କ୍ଷୁର, ବାନ୍ତି, ଶିଶୁର କୃମିରୋଗ, ଉଦର ରୋଗ, ଶୂଳ, ଜଣ୍ଡିସ୍, ମେହ, ବାତ, ବାତରକ୍ତ, କୁଷ୍ଠ, ହୃଦରୋଗ, କର୍କଟ ରୋଗ, ପ୍ଲାହା ରୋଗ, ମଧୁମେହ ପ୍ରଭୃତିର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଗୁଳୁଚି ରକ୍ତ ବର୍ଦ୍ଧକ, ଶକ୍ତି ବର୍ଦ୍ଧକ, ଦୁର୍ବଳତା ବିନାଶକ ଏବଂ ବ୍ରତୋଷ୍ଟ ନାଶକ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ଆରୋହୀ ଲତା ଜାତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ଅନ୍ୟ ଗଛ ଉପରେ ମାଡିଥାଏ । କାଣ୍ଡ ଓ ପତ୍ରରେ ଧଳା ରଙ୍ଗର ଗ୍ରନ୍ଥିଗୁଡ଼ିଏ ଥାଏ । କାଣ୍ଡ କୋମଳ ଓ ସରସ । ପତ୍ର ବଡ଼ ବଡ଼ ଓ ପାନପତ୍ର ସଦୃଶ ହୋଇଥାଏ । ପତ୍ରର ତେମ୍ପ ପତ୍ର ଫଳକ ଠାରୁ ଲମ୍ବରେ ଛୋଟ ।

ପତ୍ରରେ ୭ ରୁ ୯ଟି ଶିରା ରହିଥାଏ । ଏହି ଲତାରେ ବାୟବାୟ ତେରମାନ କାଣ୍ଡର ଗଣ୍ଡିରୁ ବାହାରିଥାଏ । ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଛୋଟ ଛୋଟ ଏବଂ ଏକଲିଙ୍ଗୀ । ଫୁଲରୁ ଫଳ ଧରେ । ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ମଟର ମଞ୍ଜିପରି ହୋଇଥାଏ । ଗୋଲାକାର ଓ ଲୋହିତ ବର୍ଣ୍ଣ ଫଳ ପାଚିଗଲେ ଲାଲ୍ ବର୍ଣ୍ଣ ଧାରଣ କରେ । ଫଳରେ ଟିକି ଟିକି ମଞ୍ଜି ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଉପଗ୍ରୀଷ୍ମ ମଣ୍ଡଳୀୟ ତଥା ଉଷ୍ଣ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଗୁଳୁଚି ଭଲ ବଢିଥାଏ । ବାର୍ଷିକ ୩୦୦ ସେ.ମି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଉର୍ବର ଅନୁର୍ବର ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଏହା ବଢିପାରେ । ମାତ୍ର ଏଥିପାଇଁ ନିଗିଡ଼ା ବା ପାଣି ଜମି ରହୁନଥିବା ମାଟି ଜରୁରୀ । ଉର୍ବର ତଥା ସମତାବାପନ ମାଟିରେ ଏହି ଗଛ ବଢିଥାଏ ।

କିଷମ : ଏହାର ଉନ୍ନତ କିଷମ ବାହାରି ନାହିଁ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ଦୁଇ ପ୍ରକାରରେ ଏହାର ବଂଶ ବିସ୍ତାର କରାଯାଏ ।

(କ) ମଞ୍ଜି : ମଞ୍ଜି ଗୁଡ଼ିକର ଗଢ଼ା ଶକ୍ତି କମ୍ ଥିବା ହେତୁ ଏବଂ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଅଧିକ ସମୟ ଲାଗୁଥିବାରୁ ଏହାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

(ଖ) କାଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ : ବ୍ୟବସାୟିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଡାକ କଲମିରୁ ଚାରା କରିବା ବିଧେୟ, କାରଣ ଏଥିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଶିଘ୍ର ହୁଏ ଏବଂ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ପୁରୁଣା ଲତାରୁ ୯ - ୧୨ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବ ଓ ଆଙ୍ଗୁଠି ମୋଟାର ଡାଳରୁ କଲମି କାଟି ଲଗାଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କଲମୀରେ ଅତି କମ୍ରେ ଗୋଟିଏ ଆଖି ଥିବା ଦରକାର । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଚେର ବର୍ଷକ ଯଥା- ସେରାତିକ୍ତ ବା ରୁଟେକ୍ତ ଲଗାଯାଇ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପଲିଥିନ୍ ମୁଣିରେ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ କଟିଙ୍ଗସ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ ଚେର ବାହାରିଥାଏ । ଚେର ବାହାରିବାର ୨ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ରୋପଣ କରାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ମେ-ଜୁନ୍ ମାସରେ ଚାରା ଲଗାଯାଏ । ତେଣୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ଧାତିକୁ ଧାତି ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ଏକ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ୩୦ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଗଭୀର ଗାତ କରି ଏକର ପ୍ରତି ୧୫ କ୍ୟୁଣ୍ଟାଇ ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଗାତ ପୂରଣ କରାଯାଏ । ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭରେ ଚାରା ଲଗାଇବା ଉଚିତ୍ । ଏକର ପ୍ରତି ୪୦୦୦ ଚାରା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଗୁଳୁଟୀ ଫସଲରେ ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୨ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ ଏବଂ ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ ସାର ଉପାଦାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଲଗାଇବାର ୬୦ ଦିନ ପରେ ୧୨ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଦିଆଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଲଗାଇବା ପରେ ହାଲକା ଜଳାସଚନ କରାଯାଏ । ମଝିରେ ମଝିରେ କୋଡାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ରଞ୍ଜା ପୋତି ଏହାକୁ ମଡ଼ାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନିମ୍ନ ଗଛରେ ମାଡ଼ିଥିବା ଗୁଳୁଟିର ମାନ ଏବଂ ବ୍ୟବହାର ଅଧିକ ଥିବାରୁ ନିମ୍ନ ଗଛ ଲାଗିଥିବା ଜମିରେ ଏହି ଚାଷ କଲେ ଅଧିକ ଦରରେ ବିକ୍ରି ହୋଇଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଗୁଳୁଟୀ ଗଛରେ ରୋଗ ପୋକ ପ୍ରାୟ ଲାଗିନଥାନ୍ତି ।

ଅମଳ : ଏହା ଏକ ବହୁ ବାର୍ଷିକ ଗଛ ମାତ୍ର ଏକ ବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଲଗାଇବାର ୩-୪ ମାସଠାରୁ ଦୁଇମାସ ଅନ୍ତରରେ ଗଛରୁ ପତ୍ର ତୋଳି ଶୁଖାଇ ରଖାଯାଏ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ଫୁଲ ଆସିବା ପରେ ଗଛ ପାକଳ ହେବାରୀ ଜଣାଯାଏ ଏବଂ ଏହି ସମୟରେ କାଣ୍ଡ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । କାଣ୍ଡ ଅମଳ ପରେ ଗଣ୍ଠି ଅଂଶକୁ ବାଦ ଦେଇ ଛୋଟ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡରେ ପରିଣତ କରି ବିକ୍ରି କରାଯାଏ । ଶୁଖିଲା କାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରି କରାଯାଏ । ବର୍ଷରେ

ଏକର ପ୍ରତି ୧୨ କ୍ୟୁଷାଳ କାଣ୍ଡ ମିଳିଥାଏ । ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ୩ ବର୍ଷ ଯାଏ ଗୁଳୁଟି ଗଛ ରଖାଯାଏ ।

ଭାରକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରେ ପ୍ରାୟ ୭୭୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୧୨୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ବର୍ଷରେ ୩୩୦୦ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ପ୍ରାୟ ୧୬୦୦୦ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ଡ଼ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ଗୁଳୁଟି ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - ତାଳ ଖଣ୍ଡ

ମଜୁରୀ - ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ଲଗାଇବା ଦୂରତା - ୧ମି. X ୧ମି.

ଗଛ ସଂଖ୍ୟା - ୪୦୦୦

କ୍ରମଂ ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)			
	୧	୨	୩	ମୋଟ
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୫୦୦	୦	୦	୫୦୦
୨. ଚାରା ଟ. ୦.୫୦/ଚାରା	୨୦୦୦	୦	୦	୨୦୦୦
୩. ରୋପଣ	୧୦୦୦	୦	୦	୧୦୦୦
୪. ଜଳସେଚନ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୧୫୦୦
୫. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୧୫୦୦
୬. ଖତସାର	୧୦୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୨୦୦୦
୭. ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୧୫୦୦
୮. ଅମଳ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୧୫୦୦
୯. ଶୁଖାଇବା, ପରିଷ୍କାର କରିବା	୨୫୦	୨୫୦	୨୫୦	୭୫୦
୧୦. ଗଣ୍ଠିଳିକରଣ	୨୫୦	୨୫୦	୨୫୦	୭୫୦
୧୧. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୭୦୦	୩୦୦	୩୦୦	୧୩୦୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୭୭୦୦	୩୩୦୦	୩୩୦୦	୧୪୩୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଶୁଷ୍ପ ପତ୍ର (କି.ଗ୍ରା.)	୬୦୦	୮୦୦	୮୦୦
ମୋଟ ଆୟ (ଟ. ୨୦/କି.ଗ୍ରା.)	୧୨୦୦୦	୧୬୦୦୦	୧୬୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୪୩୦୦	୧୨୭୦୦	୧୨୭୦୦

ପାଷାଣ ଭେଦୀ (କୋଲିଅସ୍)

Coleus, Coleus Forskholli Brif (Lamiaceae)

ପାଷାଣଭେଦୀ ଗଛକୁ ଇଂରାଜୀରେ କୋଲିଅସ୍ କୁହାଯାଏ । ଏହାର ଚେରରେ ଫରସ୍କୋଲିନ୍ ନାମକ କ୍ଷାରତ୍ୱ ରହିଛି ଯାହା ଅନେକ ପ୍ରକାର ରୋଗର (ଯଥା:- ଚକ୍ଷୁରୋଗ, ଶ୍ୱାସରୋଗ, ହୃଦରୋଗ, କର୍କଟ ରୋଗ) ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଧଳା ବାଳକୁ କଳା କରିବାରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏହାର ଚାହିଦା ଦେଶ ବିଦେଶରେ ରହିଛି । ଆମ ଦେଶରେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଡାମିଲନଡୁ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ ପ୍ରଭୃତି ରାଜ୍ୟରେ ଏହି ଚାଷ ଆରମ୍ଭ କରାଗଲାଣି । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚାଷ ଲାଭଜନକ ଭାବେ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହା ଦୁଇଫୁଲ୍ ଉଚ୍ଚତା ବିଶିଷ୍ଟ ବହୁ ବର୍ଷୀୟ ଗୁଳ୍ମ ଅଟେ । ଏହାର ଫୁଲ ନିଜ ରଙ୍ଗର । ଏହାର ପତ୍ର ତଥା ଚେରରୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦ ଗନ୍ଧ ବାରିହୁଏ । ଏହାର ଚେର ଛୋଟ ଛୋଟ ଗାଢ଼ର ପରି ଦେଖାଯାଏ ଓ ଅଦା ପରି ବାସନା ହୁଏ । ଏହାର କାଣ୍ଡ ଗୋଲାକାର ଓ ଚିକ୍ଷଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : କୋଲିଅସ୍ ଗଛ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ତଥା ଉପଗ୍ରୀଷ୍ମ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଜଳବାୟୁରେ ବାର୍ଷିକ ୧୦୦୦ରୁ ୧୬୦୦ ମି.ମି. ବୃଷ୍ଟିପାତ ଏବଂ ୧୦-୧୫ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲ୍‌ସିୟସ୍ ଉତ୍ତାପ ରହୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଲାଭଜନକ ଭାବେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଏହି ଚାଷ ପାଇଁ ଉଷ୍ମ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳରେ ଜଳସେଚନ କରି ମଧ୍ୟ ଚାଷ କରାଯାଏ । ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୪୦୦୦ ଫୁଟ୍ ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଖୁବ୍ କମ୍ ଉର୍ବରତା ଥିବା ମାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଏଥିପାଇଁ ନିଗିଡା ମାଟି ଜରୁରୀ । ହାଲକା ମାଟିରେ ଏହା ଭଲ ବଢିପାରେ । ତେଣୁ ନିଗିଡା,

ଉର୍ବର, ଦୋରସା ଏବଂ ପି.ଏଚ. ୫.୫-୭.୦ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମାଟିରେ କୋଲିଅସ୍ ଚାଷକୁ ଲାଭଜନକ ଭାବେ କରାଯାଇପାରେ ।

କିସମ : ସିଲେକ୍ସନ୍ କେ-୮, ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନକ୍ଷମ ।

ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର : ଦୁଇ ପ୍ରକାରରେ ଏହାର ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର କରାଯାଏ ।

(କ) **ମଞ୍ଜି :** ଚାରା ରୋପଣର ୩-୪ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜିକୁ ତଳି ଘାଟାରେ ପକାଯାଇ ଚାରା କରାଯାଇଥାଏ । ମଞ୍ଜିର ଗଢାଗଣ୍ଡି ବହୁତ କମ୍ ଥିବାରୁ (୮-୧୦%) ଏବଂ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ହୋଇଥାଏ ।

(ଖ) **କାଟ କଲମୀ :** ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଷ ପାଇଁ ଏହି ପଦ୍ଧତି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଲଗାଇବାର ଏକ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ୧୦-୧୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଡାଳଖଣ୍ଡ କାଟି ବାଲି, ମାଟି ଓ କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ତଳିଘାଟାରେ ପୋତାଯାଏ । ତଳି ଘାଟାକୁ ଛାୟା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ସବୁଜ ଗୃହ ସବୁଠାରୁ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ । ଜଳସେଚନ ନିୟମିତ କରାଯାଏ, ମାତ୍ର ତଳିଘାଟାରେ ପାଣି ଜମି ରହିବା ଅନୁଚିତ୍ । ଏକ ମାସରେ ଚେର ଆସିଥାଏ । ଚେର କରିବା ହରମୋନ (ସେରାଡିକ୍ସ, ରୁଟେକ୍ସ ପ୍ରଭୃତି) କଟା ଅଂଶରେ ଲଗାଇ ମାଟିରେ ପୋତିଲେ ଶୀଘ୍ର ଚେର ଧରିଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ ମାସରେ କୋଲିଅସ୍ ଚାରା ଲଗାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଏକ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ମାଟିକୁ ୨-୩ ଓଡ଼ ଚାଷ କରି ଶେଷ ଓଡ଼ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୪ଟନ୍ କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମିଶାଯାଏ । ପରେ ପଟାଳୀରେ ଭାଙ୍ଗି ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୬୦ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ମେଘୁଆ ପାଗରେ ବା ଉପର ବେଳା ଲଗାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ଅଧିକ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ହୁଡ଼ା ଟେକି ଲଗାଯାଇପାରେ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଚାରା ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ମାଟିରେ ଏକର ପ୍ରତି ୫କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୨୪ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ ମୂଳସାର ହିସାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଲଗାଇବାର ୩୦ ଦିନରେ ୫ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଦିଆଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଲଗାଇବାର ୧୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ମରିଥିବା ଗଛ ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ଗଛ ଲଗାଯାଏ । ୩୦ ଏବଂ ୬୦ ଦିନରେ ୨ ଥର କୋଡାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ଗଛରେ ଫୁଲ ଦେଖାଗଲେ ତାକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଛିଣ୍ଡାଇ ଦିଆଯାଏ । ଏହାଦ୍ଵାରା ଡାଳ ଓ ଚେର ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ । ମଞ୍ଜି ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ ଫୁଲ ଛିଣ୍ଡାଇବା ଅନୁଚିତ୍ ।

ଜଳ ସେଚନ : ଲଗାଇବା ପରେ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ବର୍ଷାରତ୍ନରେ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବାରୁ ଜଳସେଚନର ଆବଶ୍ୟକ ନଥାଏ । ମାତ୍ର ପାଗ ଶୁଖିଲା ରହିଲେ ଜଳସେଚନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : କୋଲିଅସ୍ ଗଛରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଚିଉନ ରୋଗ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **ଝାଉଁଳା ରୋଗ :** ଗଛର ମୂଳ ସଡ଼ିଯାଇ ଗଛ ଝାଉଁଳି ଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଗଛ ମୂଳ ମାଟିକୁ ମାନକୋଡ୍ରେବ୍ କିମ୍ବା କାପ୍ଟାନ ଦ୍ରବଣ (୬୦୦ ଗ୍ରାମ/ଏକର) ମାଟି ଭେଦିବା ପରି ଗଛ ମୂଳରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

୨. **ପତ୍ରଖୁଆ ପୋକ :** ସ୍ତ୍ରୀ ପୋକ କଅଁଳ ପତ୍ରରେ ଅଣ୍ଡା ଦିଏ । ଶୁକ ବାହାରି ପତ୍ରକୁ ଖାଇଥାଏ । ବଉଳ (ସାଇକ୍) ବାହାରିଲେ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରିଥାନ୍ତି । ଏହାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଫସଲରେ ଏଣ୍ଡୋସଲ୍‌ଫାନ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୩. **କଳାକଣ୍ଡା ଥିବା ପୋକ :** ଶୁକ ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ପୋକ ଗୁଡ଼ିକ କୋମଳ ଅଂଶରୁ ରସ ଶୋଷି ଖାଇବାରୁ ପତ୍ର ହଳଦିଆ ଛବିଲା ରଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ ଓ ପରେ ମୋଡ଼ିହୋଇ ଶୁଖିଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଅଧିକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଡାଳକୁ କାଟି ଦେଇ ଫସଲରେ କାର୍ବାରିଲ୍ (୮୦୦ ଗ୍ରାମ/ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୪. **ଚୁନିଆ ପୋକ :** ଗଛର ପତ୍ର ତଳେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କଅଁଳ ଅଂଶରେ କୋମଳ ଦେହଧାରୀ ଧଳା ରଂଗର ପୋକ ଲାଗି ରହି ରସ ଶୋଷି ଖାଇଥାନ୍ତି । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଫସଲରେ ମନୋକ୍ରୋଟୋଫସ୍ (୩୦୦ ମି.ଲି./ଲିଟର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଚାରା ଲଗାଇବାର ୧୩୫-୧୫୦ ଦିନରେ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଗଛକୁ ଉପାଡ଼ି ଚେରକୁ ପରିଷ୍କାର କରି ଧୋଇ ୧୦-୧୨ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଛୋଟ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡ କରି ଖରାରେ ଶୁଖାଯାଏ । କାଣ୍ଡକୁ ମଧ୍ୟ ଶୁଖାଇ ରଖାଯାଏ । ଏକ ଏକର ଜମିରୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଟନ୍ ଶୁଖିଲା ଚେର ଓ ୩ କ୍ୟୁଣ୍ଟାଲ ଶୁଖିଲା କାଣ୍ଡ ଅମଳ ହୋଇଥାଏ ।

କାଲକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର କୋଲିଅସ୍ ଚାଷରେ ପ୍ରାୟ ୧୦୦୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ପ୍ରାୟ ୪୦୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ପାଷାଣଭେଦୀ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - କାଟ କଲମୀ

ମଜୁରୀ - ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ - ୬୦ ସେ.ମି. X ୨୦ ସେ.ମି.

ଗଛ ସଂଖ୍ୟା - ୩୩୦୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧. ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି	- ୧୦୦୦
୨. ଚାରା	- ୧୦୦୦
୩. ପଟାଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି	- ୪୦୦
୪. ଚାରା ରୋପଣ	- ୫୦୦
୫. ଜଳସେଚନ	- ୫୦୦
୬. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	- ୨୦୦୦
୭. ଖତସାର	- ୧୦୦୦
୮. ଖତସାର ପ୍ରୟୋଗ	- ୫୦୦
୯. ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ	- ୧୦୦୦
୧୦. ଅମଳ	- ୫୦୦
୧୧. ଶୁଖାଇବା, ପରିଷ୍କାର କରିବା	- ୩୦୦
୧୨. ଗଣ୍ଠିଳି କରଣ	- ୧୫୦
୧୩. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	- ୮୮୫
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	- ୯୭୩୫

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

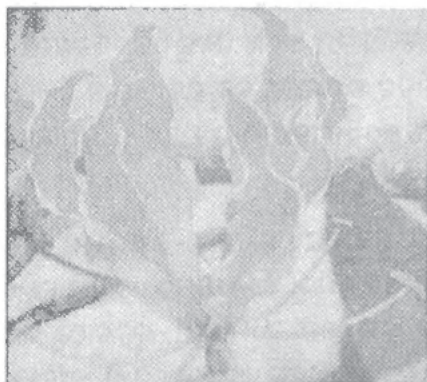
ଶୁଖିଲାରେ ୧୦୦୦କି.ଗ୍ରା. ଟ. ୩୬/କି.ଗ୍ରା.	- ୩୬୦୦୦
ଶୁଖିଲା କାଣ୍ଡ ୩୦୦କି.ଗ୍ରା. ଟ. ୧୨/କି.ଗ୍ରା.	- ୩୬୦୦
ମୋଟ ଆୟ	- ୩୯୬୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	- ୨୯୮୬୫

ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ

Kalihari, Glorylily- Gloriosa Superba (Liliaceae)

ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ ଗଛ ଆମ ରାଜ୍ୟର ବଣ ଜଙ୍ଗଲରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଆଶୁ ଗର୍ବି ବାତର ଉପଶମ ପାଇଁ ଏହାର ମଞ୍ଜି ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ସାପ କାମୁଡ଼ା ତଥା କୃମି ରୋଗର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଏହାର କନ୍ଦର ଉପଯୋଗ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାର ମଞ୍ଜିରେ କଲ୍ଚିସିନ୍ ନାମକ ଔଷଧିକ ଗୁଣଥିବା ପଦାର୍ଥ ରହିଛି ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହାକୁ ଲଙ୍ଗଲଙ୍ଗଳିଆ, ଟାଙ୍ଗିଫୁଲ, ଦଶହରା ଫୁଲ, ଶିବଲିଙ୍ଗି, ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ, ଅଗ୍ନିଶିଖା, ଗର୍ଭଘଟନ, ଖଣ୍ଡାଫୁଲ, ତାଙ୍ଗଗହଣା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହା ଏକ ଲତା ଜାତୀୟ ଆରୋହୀ ଉଦ୍ଭିଦ । ୨୦ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚକୁ ଆରୋହଣ କରିଥାଏ । ମୂଳ କର୍ଯ୍ୟକ ଅଟେ । ପତ୍ର ବାଉଁଶ ପତ୍ର ପରି ଛୋଟ ଡେଫ ବିହୀନ, ଏକାନ୍ତର । ପତ୍ର ଅଗ୍ରଭାଗ ଆକୃଷ୍ଟରେ ପରିଣତ ହୋଇଥାଏ । ବର୍ଷାରତ୍ନରେ ଏହାର ଫୁଲ ଆକର୍ଷଣ କାରୀ ଲାଲ ରଙ୍ଗ ହୋଇ ଫୁଟିଥାଏ । ଫୁଲ ପ୍ରଥମେ ପାତବର୍ଷ କିନ୍ତୁ କ୍ରମଶଃ ଲାଲ ହୁଏ, ପାଖୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ପାଞ୍ଚଆଙ୍ଗୁଳି ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଫଳ ସବୁଜ, ଚିକଣ, ଶୁଷ୍କ ଓ ଗୋଲାକାର, ତଥା ଲମ୍ବାଳିଆ ଏବଂ ବହୁ ମଞ୍ଜି ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଜଳବାୟୁ : ଉପଗ୍ରୀଷ୍ମ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଉଷ୍ମ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ପାଞ୍ଚଆଙ୍ଗୁଳିଆ ଗଛ ଭଲ ବଢ଼ିଥାଏ । ଏହା ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ୪୦୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାଯାଏ ମାତ୍ର ୬୦୦ ମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚତା ଯାଏ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ବର୍ଷସାରା ସମାନ ଭାବରେ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ବିନା ଜଳସେଚନରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରେ ।

ମୂଲିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଗିଡ଼ା, ଦୋରସା ଏବଂ ମଧ୍ୟମରୁ ଉର୍ବର ମାଟିରେ ଅମଳ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ । ପି.ଏଚ. ୬.୦-୭.୦ ଥିବା ମାଟିରେ ଏହି ଗଛ ଭଲ ବଢ଼ିଥାଏ ।

କିସମ : ଏହାର କୌଣସି ଉନ୍ନତ କିସମ ବାହାରି ନାହିଁ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ମଞ୍ଜି ଓ କନ୍ଦାରୁ ଏହାର ବଂଶବିସ୍ତାର କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ କନ୍ଦରୁ ହିଁ ଚାଷ କରାଯାଏ । କନ୍ଦର ଓଜନ ୫୦-୬୦ ଗ୍ରାମରୁ ଅଧିକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅନ୍ୟଥା ଗଛରେ ସେହିବର୍ଷ ଫୁଲ ଫଳ ହୋଇନଥାଏ । କନ୍ଦ ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ ୫୦% ଡବଲ୍ୟୁ ପି. ଦ୍ରବଣରେ (୧.୫ ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ୧୫-୨୦ ମିନିଟ୍ ବୁଡ଼ାଇଲେ କନ୍ଦ ସଜା ରୋଗ ହୋଇନଥାଏ । ଏକ ଏକର ଜମି ଚାଷ ପାଇଁ ୧୬୫୦୦ଟି କନ୍ଦ କିମ୍ବା ୮୨୫ କି.ଗ୍ରା. ଓଜନର କନ୍ଦ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ମାଟିକୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଠ ଚାଷକରି ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୫ଟନ୍ ସଜା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଛୋଟ ଛୋଟ ପଟାଳୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଏ । ଧାଡ଼ିକୁ ଧାତି ୬୦ ସେ.ମି. ଦୂରତାରେ ସିଆର ଟାଣି ମୂଳସାର ପ୍ରୟୋଗ ପରେ ମାଟି ଘୋଡ଼ାଇ କନ୍ଦକୁ କନ୍ଦ ୪୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ୬-୮ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ଲଗାଯାଏ । ଜୁଲାଇ-ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ସାଧାରଣତଃ ଏହା ଲଗାଯାଇଥାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଲଗାଇବା ସମୟରେ ସିଆରରେ ଏକର ପ୍ରତି ୨୫ କି.ଗ୍ରା. ଯବସ୍ଥାରଜାନ, ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ ଏବଂ ୩୦ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ୩୦ ଏବଂ ୬୦ ଦିନରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୨.୫ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବସ୍ଥାରଜାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଲଗାଇବା ପରେ ବର୍ଷା ନହେଲେ ଜଳସେଚନ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଶୀତଋତୁରେ ମାଟିର ବତର ଓ ପାଗ ଦେଖି ଜଳସେଚନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଲଗାଇବାର ୩୦ ଦିନ ଏବଂ ୬୦ ଦିନରେ କୋଡାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ବାଛି ଦିଆଯାଏ । ଏହା ଏକ ଲତାଜାତୀୟ ଗଛ ହୋଇଥିବାରୁ ରଞ୍ଜା ପୋତିବା କିମ୍ବା ଭାତି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ ଗଛରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ରୋଗ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **କନ୍ୟାସ୍ୱତୀ ରୋଗ** : ଲଗାଇବା ପରେ କନ୍ୟାସ୍ୱତୀ ଗଛ ବାହାରିନଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ବିଶୋଧନ କରି କନ୍ୟାସ୍ୱତୀ ଫସଲରେ ଦେଖାଗଲେ ଗଛ ମୂଳ ମାଟିକୁ କାର୍ବୋଆକ୍ସିମ୍ (୧.୫ ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ଦ୍ରବଣରେ ଭିଜାଯାଏ ।
୨. **ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ** : ପତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରରେ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଏ । ଗଛ ଦୂର୍ବଳ ହୋଇ ଅମଳ କମିଯାଏ । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ୧୫ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ୨ଥର କ୍ଲୋରୋଥାଲୋ ଜିଲ୍ (୨ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) କିମ୍ବା ମାଲ୍‌କୋଜେବ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରୋ କରାଯାଏ ।
୩. **ପତ୍ରଖୁଆ ପୋକ** : ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ସଂବାଳୁଆ ଗଛର ପତ୍ରକୁ ଖାଇ ଲଣ୍ଡା କରିଥାନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଗଛରେ ଏଣ୍ଟୋସଲ୍‌ଫାନ (୨ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) କିମ୍ବା କୁଜନାଲ୍‌ଫସ୍ (୨ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରୋ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : କନ୍ୟାସ୍ୱତୀର ୧୭୦-୧୮୦ ଦିନରେ ଫଳ ଅମଳ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଫଳଗୁଡ଼ିକର ରଙ୍ଗ ଗାଢ଼ ସବୁଜରୁ ହାଲୁକା ସବୁଜ ତଥା ଚୋପା ଗୁଡ଼ିକ ଆବୃତ୍ତା ଖାବୃତ୍ତା ହୋଇଗଲେ ଫଳ ତୋଳିବା ଉଚିତ୍ । ତୋଳିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଞ୍ଜି ବାହାର ନକରି ୧୦-୧୫ ଦିନ ଛାଇରେ ଶୁଖାଯାଏ । ଫଳର ରଙ୍ଗ ହଳଦିଆ ଏବଂ ମଞ୍ଜିର ରଙ୍ଗ କମଳା ରଙ୍ଗ ଦେଖାଗଲେ ମଞ୍ଜି ବାହାର କରି ୭-୮ ଦିନ ଛାଇରେ ପୁନଶ୍ଚ ଶୁଖାଯାଏ । କନ୍ୟାସ୍ୱତୀ ଅନୁସାରେ ଏକର ପ୍ରତି ବାର୍ଷିକ ୧୫୦-୪୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଶୁଖିଲା ମଞ୍ଜି ମିଳିଥାଏ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ୫ ବର୍ଷ ପରେ ପ୍ରାୟ ୩୦୦୦ କି.ଗ୍ରା. କନ୍ୟାସ୍ୱତୀ ଅମଳ ହୋଇଥାଏ ।

ଭାରକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ ଚାଷ ପାଇଁ ୧ମ ବର୍ଷଠାରୁ ୫ମ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯଥାକ୍ରମେ ପ୍ରାୟ ଟ.୧,୨୦,୦୦୦/-, ଟ. ୭,୦୦୦/- ଟ.୨୫,୦୦୦/-, ଟ.୭,୦୦୦/- ଓ ଟ.୨୫,୦୦୦/- ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ଯଥାକ୍ରମେ ପ୍ରାୟ ୭୫,୦୦୦/-, ଟ.୧,୦୦,୦୦୦/-, ଟ.୧,୨୫,୦୦୦/-, ଟ.୧,୫୦,୦୦୦/- ଏବଂ ଟ.୩,୦୦,୦୦୦/- ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ : ୮୨୫ କି.ଗ୍ରା. କନ୍ଦ

ମଜୁରୀ : ଟ.୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ :

ଗଛସଂଖ୍ୟା - ୧୬୫୦୦

କ୍ରମଂ ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)				
	୧	୨	୩	୪	୫
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦				
୨. କନ୍ଦ ଟ.୧୦୦/କି.ଗ୍ରା.	୮୨୫୦୦				
୩. ଚାରାରୋପଣ, ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୨୫୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦
୪. ରାଜି ଦେବା ଟ.୧/ରାଜି	୧୭୦୦୦		୧୭୦୦୦		୧୭୦୦୦
୫. କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଷଟ୍ଟର/	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦
୬. ରାସାୟନିକ ସାର, ପତଳ ସଂରକ୍ଷଣ	୧୫୦୦	୧୫୦୦	୧୫୦୦	୧୫୦୦	୧୫୦୦
୭. ଜଳସେଚନ	୮୦୦	୮୦୦	୮୦୦	୮୦୦	୮୦୦
୮. ଅମଳ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦
୯. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୧୦୬୮୦	୫୮୦	୨୨୮୦	୫୮୦	୨୨୮୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୧୧୭୪୮୦	୬୩୮୦	୨୫୦୮୦	୬୩୮୦	୨୫୦୮୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ ମଞ୍ଜି (କି.ଗ୍ରା.)	୧୫୦	୨୦୦	୨୫୦	୩୦୦	୪୦୦
ଆୟ ମଞ୍ଜି ଟ.୫୦୦/କି.ଗ୍ରା.	୭୫୦୦୦	୧୦୦୦୦୦	୧୨୫୦୦୦	୧୫୦୦୦୦	୨୦୦୦୦୦
ଅମଳ କନ୍ଦ (କି.ଗ୍ରା.)					୩୦୦୦
ଆୟ କନ୍ଦ ଟ.୪୦/କି.ଗ୍ରା.					୧୨୦୦୦୦
ମୋଟ ଆୟ	୭୫୦୦୦	୧୦୦୦୦୦	୧୨୫୦୦୦	୧୫୦୦୦୦	୩୨୦୦୦୦
ନେଟ୍ ଲାଭ	୪୪୫୮୦	୯୩୬୨୦	୯୯୯୨୦	୧୫୩୬୨୦	୨୯୪୯୨୦

ବାଇଡ଼ଙ୍କ

Kawanch beej, *Mucuna Pruriens* L. (Leguminoceale)

ଆମ ରାଜ୍ୟର ଗାଁ ଗହଳି ତଥା ବଣଜଙ୍ଗଲରେ ବାଇଡ଼ଙ୍କ ଲତା ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏହାର ମଞ୍ଜିରେ ଏଲଡିଓପସ (୨-୩-୪ ଡାଇହାଇଡ୍ରୋକ୍ସି ଫିନାଇଲ୍ ଆଲାନାଇନ୍) ନାମକ କ୍ଷାରତ୍ୱ ଥାଏ, ଯାହା ଔଷଧ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏହାର ଚେରରେ ମଧ୍ୟ ଔଷଧି ଗୁଣ ରହିଛି । ଏହାର ମଞ୍ଜିଓ ଚେର ଅନେକ ରୋଗ ଯଥା:- କୁର, ମଧୁମେହ, ଝାଡ଼ା ଗୋଗର ଉପଶମ ତଥା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ମାନଙ୍କର ମାସିକ ରତ୍ନସ୍ରାବରେ ଅନିୟମିତତା ଦେଖାଗଲେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଉଚ୍ଚିତ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ବାର୍ଷିକ ଶାକାୟ ଲତା । ଏହାର ଫଳଗୁଡ଼ିକ ବିନ୍ ବା ଶିମ୍ବ ଛୁଇଁ ଭଳି । ଏହି ଫଳର ଉପରେ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ଲୋମ ଥାଏ । ଯାହା କି ଚର୍ମ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଲେ କୁଣ୍ଡାଇ ହୁଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଓ ଉପଗ୍ରୀଷ୍ମ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଜଳବାୟୁରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଏହାର ମରୁଡି ସହଣୀ ଶକ୍ତି ରହିଛି ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ବାଇଡ଼ଙ୍କ ଚାଷ କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଗିଡ଼ା ଏବଂ ବାଲିବୋରସା ମାଟିରେ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ପାଣି ଜମିରହୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

କିସମ : ଏହାର କୌଣସି ଭଲତ କିସମ ବାହାରି ନାହିଁ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ବାଇଡ଼ଙ୍କର ବଂଶ ବିସ୍ତାର ମଞ୍ଜିଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ମଞ୍ଜି ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତି କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ସହିତ ୩ ଗ୍ରାମ କାପ୍ଟାନ/ଥିରାମ ମିଶାଇ ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ମାଟିକୁ ୨-୩ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଠ ଚାଷକରି ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ପଟାଳାରେ ଭାଜି ଦିଆଯାଏ । ଅଧିକ ବୃଷ୍ଟିପାତ ଅଞ୍ଚଳରେ ୬୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ହୁଡ଼ା ଟେକି ଦିଆଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୬ଟନ୍ ସଜା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଏବଂ ମୂଳସାର ହୁଡ଼ାରେ ଦିଆଯାଏ । ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ ମାସରେ ମଞ୍ଚିକୁ ମଞ୍ଚି ୪୫ ରୁ ୬୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ବୁଦାପ୍ରତି ଗୋଟିଏ ମଞ୍ଚି ଲଗାଇ ହାଲକା ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ମଞ୍ଚି ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୩୨ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଲଗାଇବାର ୩୦ ଦିନରେ ଏକର ପ୍ରତି ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଓ ୧୫ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ମଞ୍ଚି ବୁଣିବାର ୧୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଗଛ ନ ଉଠିଥିବା ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ମଞ୍ଚି ଲଗାଯାଇଥାଏ । ମୁଖ୍ୟତଃ ବର୍ଷା ଋତୁରେ ହେଉଥିବାରୁ ଏହି ଫସଲରେ ଜଳସେଚନର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଏ । ମାତ୍ର ଜଳାଭାବ ସମୟରେ ଜଳସେଚନ କରିବା ଜରୁରୀ । ସାର ପ୍ରୟୋଗ ସମୟରେ ଏବଂ ମଝିରେ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲେ କୋଡ଼ା ଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ମାଟିରେ ମଡ଼ାଇଲେ ଅମଳ କମିଥାଏ । ତେଣୁ ରଞ୍ଜା ପୋତି କିମ୍ବା ତାରଟାଣି ଖୁଣ୍ଟି ପୋତି ଏହି ଗଛକୁ ମଡ଼ାଯାଏ । ଯଦ୍ୱାରା ଅମଳ ପ୍ରାୟ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ବାଇଡ଼କ ଫସଲରେ ଲାଗୁଥିବା କେତେକ ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **ପତ୍ରଦାଗ ରୋଗ :** ପତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରର ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ମାନ୍‌କୋଜେବ (୩ ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ୬-୧୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

୨. **ପତ୍ରଖୁଆ ପୋକ :** ସଂବାଲୁଆ ଗୁଡ଼ିକ ପତ୍ରକୁ ଖାଇ ଗଛ ଲଣ୍ଡା କରିଥାନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୨ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେଷ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ମଞ୍ଚି ଲଗାଇବାର ୪୦-୪୫ ଦିନରେ ଫୁଲଆସିଥାଏ । ଏହା ଏକ ଡାଳିକାତାୟ ଫସଲ ଏବଂ ଫୁଲ ଓ ଫଳ ଏକ ସଂଗରେ ରହିଥାଏ । ସମସ୍ତ ଫଳ ଶୁଖିବା ପରେ ଏକାଥରକେ ନ ତୋଳି ୩-୪ ଥରରେ କେବଳ ଶୁଖିଲା ଫଳ ତୋଳିଲେ ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ । ଲଗାଇବାର ୧୭୦-୧୮୦ ଦିନରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଫସଲ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଭଲ ଭାବରେ ଶୁଖିବା ପରେ ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ବାଡ଼େଇ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଏହା ଶୁଳ୍କ ଦେହରେ ଲାଗିଲେ କୁଣ୍ଡେଇ ହେଉଥିବାରୁ ଅମଳ ସମୟରେ ହାତରେ ଗ୍ଲୋବସ୍ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ୍ । ପୁନଶ୍ଚ ଅଧିକ ପବନ ବହୁଥିବା ସମୟରେ ଏହା ଅମଳ କରିବା ଅନୁଚିତ୍ ।

ଅମଳ ପରେ ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଶୁଖାଇ ରଖାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୬୦୦ କି.ଗ୍ରା. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଖିଲା ମଞ୍ଜି ମିଳିଥାଏ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରାୟ ୨୦୦ କି.ଗ୍ରା. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଖିଲା ଚେର ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ ।

କାଲକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଚାଷରେ ପ୍ରାୟ ୬୦୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୧୯୦୦୦ଟଙ୍କା ଫଳାଫରେ ମୋଟ୍ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ବାଇଡକ୍ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ : ମଞ୍ଜି (୨୦କି.ଗ୍ରା.) ମଜୁରୀ : ଟ.୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ
ବ୍ୟବଧାନ : ୬୦ସେ.ମି. X ୪୫-୬୦ସେ.ମି. ଗଛସଂଖ୍ୟା : ୧୫୦୦୦

କ୍ରମଂ ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୫୦୦
୨. ବିହନ ଟ.୫୦/କି.ଗ୍ରା.	୧୦୦୦
୩. ବିହନ ବୁଣିବା	୫୦୦
୪. ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦
୫. ଖତସାର	୧୦୦୦
୬. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୧୦୦୦
୭. ପସଲ ସଂରକ୍ଷଣ (ବୈଦିକ)	୫୦୦
୮. ଅମଳ	୫୦୦
୯. ଶୁଖାଇବା, ପରିଷ୍କାର କରିବା	୨୫୦
୧୦. ଗଣିତକରଣ	୨୫୦
୧୧. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୫୫୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୫୧୫୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ମଞ୍ଜି ୬୦୦କି.ଗ୍ରା. ଟ.୨୫/କି.ଗ୍ରା.	୧୫୦୦୦
ଚେର ୨୦୦କି.ଗ୍ରା. ଟ.୨୦/କି.ଗ୍ରା.	୪୦୦୦
ମୋଟ ଆୟ	୧୯୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୧୨୮୫୦

ଭୂଇଁ ନିମ୍ବ

Kalmegh, *Andrographis Paniculata* Nees (Acanthaceae)

ଭୂଇଁନିମ୍ବ ଆମ ରାଜ୍ୟର ବଣ ଜଙ୍ଗଲରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏହା ଏକ ଅତି ଦରକାରୀ ଔଷଧି ଗଛ । ଏହିଗଛର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶରେ ଅଳ୍ପ ବହୁତେ ଲାଜୁଟୋନ୍ ଆଣ୍ଡ୍ରୋଗ୍ରାଫୋଲାଇଡ୍ ନାମକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ରହିଛି ଯାହାକି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଆୟୁର୍ବେଦିକ ଔଷଧ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରୋଗ ଯଥା: ଡାଇବେଟିସ୍, କୃମି, ହୃଦରୋଗ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଜ୍ୱର, ଜଣ୍ଡିସ୍, ରକ୍ତହୀନତା, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ, ଥଣ୍ଡା ପ୍ରଭୃତିର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ହିନ୍ଦିରେ ଏହାକୁ କାଲମେଘ ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି ।

ଭୂଇଁଦ ପରିଚୟ : ଭୂଇଁ ନିମ୍ବ ଏକରୁ ତିନି ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢୁଥିବା ଏକ ବର୍ଷୀୟ ଡ଼ିଶ ଅଟେ । ଏହାର ପତ୍ର ୭.୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବା, ୨.୫ ସେ.ମି. ଚଉଡ଼ା । ଧଳା ରଙ୍ଗର ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ାରେ ବାଇଗଣି ରଙ୍ଗର ଦାଗ ପଡ଼ିଥାଏ । ଫଳଗୁଡ଼ିକ ଲମ୍ବାଳିଆ ଓ ପାଚିଗଲେ ଶୁଖି ଫାଟିଯାଏ । ଏହା ମଞ୍ଜି ବହୁତ ଛୋଟ ଓ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ।

ଜଳବାୟୁ : ଉଷ୍ଣ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଭୂଇଁନିମ୍ବ ଗଛ ଭଲ ବଢିଥାଏ । ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ସମୟରେ (ଜୁନ୍-ଅକ୍ଟୋବର ମଧ୍ୟରେ) ସମାନୁପାତିକ ଭାବେ ବୃଦ୍ଧିପାତ ହେଲେ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ୫୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଅନୁର୍ବର ମାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଗଛ ବଢିପାରେ । ମାତ୍ର ନିଶିଡ଼ା, ବାଲିଦୋରସା, ଉର୍ବର ଏବଂ ସମତାବାପନ ମାଟିରେ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଭଲ ହୋଇ ଅମଳ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ । ମାଟିର ପି:ଏଚ୍ ୬.୫ ରୁ ୮.୫ ଭିତରେ ଭଲ ହୁଏ ।

କିସମ : ଏହାର କୌଣସି ଉନ୍ନତ କିସମ ବାହାରି ନାହିଁ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ମଞ୍ଜି ଓ ଡାଳ କଲମୀ ଦ୍ଵାରା ଏହାର ବଂଶ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ମଞ୍ଜିଦ୍ଵାରା କରାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୧୫୦-୨୦୦ ଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ । ବୁଣିବାର ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜିକୁ କାପଟନ୍ କିମ୍ବା ଥିରାମ (ମାଗ୍ରାମ/୧କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି) ଦ୍ଵାରା ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ମାଟିକୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଠ ଚାଷକରି ଏକର ପ୍ରତି ୫ଟନ୍ ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଏବଂ ମୂଳସାର ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ ।

ଚାରା ରୋପଣ : ଧାତିବୁଣା କରୁଥିଲେ ଗୁଣ୍ଠଚାଷ ପରେ ୩୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ସିଆର କରି ୧୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣିବାର ଉଚିତ୍ । ଜୁନ୍ ମାସରେ ବୁଣିବାର କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ । ରୋପଣ ପ୍ରଣାଳୀ ପାଇଁ ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ନର୍ସରୀରେ କିମ୍ବା ପଲିଥିନ୍ ମୁଣାରେ ଲଗାଇବାର ୪୦-୫୦ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ପକାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ତଳିଘରାର ମାଟିକୁ ଗୁଣ୍ଠ କରି ବର୍ଗମିଟର ପ୍ରତି ୨ କି.ଗ୍ରା. ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ତଳିଘରାର ଓସାର ୧-୧.୫ ମିଟର, ଉଚ୍ଚତା ୧୫ ସେ.ମି. ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ଲମ୍ବ ହୋଇଥାଏ । ତଳିଘରାରେ ୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଗାର ଟାଣି ୦.୫-୧ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ମଞ୍ଜି ପକାଇ ଗୁଣ୍ଠମାଟି ଘୋଡ଼ାଯାଏ । ପଲିଥିନ୍ ବ୍ୟାଗରେ କରୁଥିଲେ ଉର୍ବର ମାଟି, ବାଲି ଏବଂ ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟକୁ ସମାନ ଅନୁପାତରେ ମିଶାଯାଏ । ବୁଣିବାର ୮-୧୦ ଦିନରେ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ବାହାରିଥାଏ । ମୁଖ୍ୟ ଜମିରେ ୬-୭ ସପ୍ତାହର ଚାରା ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୧୫-୩୦ ସେ.ମି. ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ୧୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ରୋପଣ କରି ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ ।

ସାରପ୍ରୟୋଗ : ଲଗାଇବାର କିମ୍ବା ବୁଣିବା ସମୟରେ ମାଟିରେ ଏକର ପ୍ରତି ୬ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୧୨ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ୧୨ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ୍ ସାର ଉପାଦାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ରୋଇବାର ୧ ମାସ ପରେ ଏକର ପ୍ରତି ୬କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଦିଆଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଲଗାଇବାର ୩୦ ଏବଂ ୬୦ ଦିନରେ କୋଡ଼ାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ଏହି ଫସଲ ବର୍ଷାରତ୍ନରେ ହେଉଥିବାରୁ ଜଳସେଚନ ଆବଶ୍ୟକ ନଥାଏ । ରୋପଣ ସମୟରେ ଏବଂ ଅଧିକ ଲମ୍ବା ଶୁଷ୍କ ପାଗ ରହିଲେ, ଜଳସେଚନ କଲେ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ମିଳିଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଏହି ଗଛରେ ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତି କରିବା ପରି ରୋଗ ପୋକ ପ୍ରାୟ ଲାଗିନଥାନ୍ତି । ତଥାପି ବେଳେ ବେଳେ ପତ୍ରବାଗ ରୋଗ ଦେଖାଯାଇପାରେ । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ ମାନକୋଜେବ (୨୦୦ଗ୍ରାମ/ଏକର) ସିଞ୍ଚନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଅମଳ : ମଞ୍ଜି ବୁଣିବାର ୧୦-୧୨୦ ଦିନରେ ଫସଲ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଏହି ସମୟରେ ଗଛରେ ଫୁଲ ଆସିଥାଏ । ଗଛକୁ ମୂଳରୁ କାଟି ଛାଇରେ ଶୁଖାଯାଏ । ମାତ୍ର ଗଛ ମୂଳରୁ ୧୦-୧୫ ସେ.ମି. ଛାତି କାଟି ଜଳସେଚନ କଲେ ପୁନଶ୍ଚ ଡାଳପତ୍ର ବହାରି ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ । ଏକ ଏକର ଜମିରୁ ପ୍ରାୟ ୮-୧୦ କ୍ୟୁଝାଲ୍ ଶୁଖିଲା ଗଛ ମିଳିଥାଏ ।

ଭାରକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଭୂଇଁନିମ୍ନ ଚାଷ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୮୦୦୦ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୧୫୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ଡ଼ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ଭୂଇଁ ନିମ୍ନ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - ମଞ୍ଜି (୧କି.ଗ୍ରା.)

ମଜୁରୀ - ଟ.୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ- ୩୦ସେ.ମି. X ୧୫ସେ.ମି.

ଗଛସଂଖ୍ୟା - ୮୮୦୦୦

କ୍ରମଂ ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦
୨. ବିହନ ୧୦୦୦/କି.ଗ୍ରା.	୧୦୦୦
୩. ବିହନ ବୁଣିବା/ଚାରାରୋପଣ	୧୦୦୦
୪. କମ୍ପୋଷ୍ଟ (୫ଟନ୍), ଜୀବନାଶକ	୨୦୦୦
୫. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦
୬. ଅମଳ, ଶ୍ରେଣୀକରଣ, ଗଣ୍ଠିଲିକରଣ	୧୦୦୦
୭. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୭୦୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୭୭୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ (କି.ଗ୍ରା.)

୧୫୦୦

ମୋଟ ଆୟ ଟ.୧୦.୦୦/କି.ଗ୍ରା.

୧୫୦୦୦

ନେଟ୍ ଆୟ

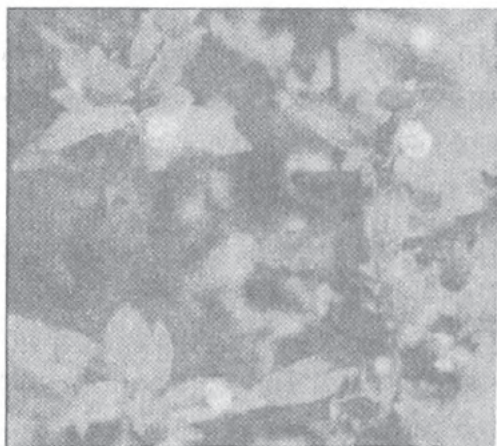
୭୩୦୦

ଭୃଙ୍ଗରାଜ

Bhingraj, *Eclipta alba* (Asteraceae)

ଭୃଙ୍ଗରାଜକୁ ଓଡ଼ିଆରେ କେଶଦୁରା ବା କେଶର୍ଦ୍ଦ କୁହାଯାଏ । ଏହା ଏକ ଲତାଜାତୀୟ ଗଛ ଏବଂ ତଳ ଭାଗର ଗଣ୍ଠିମାନଙ୍କର ଚେର ବାହାରିଥାଏ । ଏହାର ସମସ୍ତ ଅଂଶ ଔଷଧ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିରେ ଏଲ୍ଲିପ୍ଟିନ୍ ନାମକ କ୍ଷାରତ୍ୱ ରହିଥାଏ । ଏହା କେଶକୁ କଳା କରିବା ସହିତ ବଢ଼ିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଭୃଙ୍ଗରାଜ ଅଗ୍ନିମାନ୍ୟ, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ, ପିତ୍ତାବୃଦ୍ଧି, ଯକୃତ ବୃଦ୍ଧି, ଉଦରଶୂଳ, ମୂତ୍ରଦାହ, ଅର୍ଶ, ଶୀରଶୂଳ, ଶିର ଘୂର୍ଣ୍ଣନ, ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ, ଚର୍ମରୋଗ, ପାଣ୍ଡୁ, କୁଷ୍ଠ, ନେତ୍ରରୋଗ, ଆମଦୋଷ, ଶୋଥ, କାଶ, କଫ, ବାତ, କୃମି ପ୍ରଭୃତି ରୋଗର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରେ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ କେଶଝଟା, ରୂପି, ଅସମୟରେ କେଶପାଟିବା ଇତ୍ୟାଦି ଏହାଦ୍ୱାରା ନାଶ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ବହୁ ବର୍ଷିୟ ଔଷଧୀୟ ଯୂପ ଏବଂ ଏହା ଏଲ୍ଲିପ୍ଟିନ୍ ନାମକ ଏକ କ୍ଷାରତ୍ୱ ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ନିକୋଟିନ୍ ଏବଂ ରେଜିନ୍ ଭଳି କ୍ଷାରତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ଏହି ଯୂପର ଦେଖାଯାଏ ।

କଳ୍ପବାୟୁ : ଆମରାଜ୍ୟରେ ଉପକୂଳ ତଥା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଗଛ ରହିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏହା ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ୧୫୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାଯାଏ । ଏହା ଅଧିକ ଉଷ୍ମ ସହ୍ୟ କରିପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ୨୫-୩୫ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲ୍ସିୟସ୍ ଉଷ୍ମତା ରହୁଥିବା ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ଭଲ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ମୂଲିକା : ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବେ ଏହା ପାଣିଚଳା ଜାଗା କିମ୍ବା କ୍ଷେତବାଡ଼ିମାନଙ୍କରେ ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ଚାଷ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ କରାଯାଇପାରେ । ଉର୍ବର ଏବଂ ଅଧିକ ଆର୍ଦ୍ରତା ଥିବା ମାଟିରେ ଗଛ ବୃଦ୍ଧି ଭଲ ହୋଇଥାଏ ।

କିସମ : ଏହାର କୌଣସି ଉନ୍ନତ କିସମ ବାହାରି ନାହିଁ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ଦୁଇଟି ପ୍ରକାରରେ ଭୂଜାରାଜ ବଂଶବିସ୍ତାର କରାଯାଇଥାଏ ।

(କ) ମଞ୍ଜି : ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ୧ କି.ଗ୍ରା ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ତାରା ରୋପଣର ଦୁଇମାସ ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜିକୁ ତଳିଘାରିରେ ପକାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ତଳିଘାରିରେ ମାଟିକୁ ଗୁଣ୍ଡକରି ଆବଶ୍ୟକ ଲମ୍ବା, ୧ ମିଟର ଓ ସାର ଓ ୧୫-୨୦ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚରେ ତଳିଘାରି ପ୍ରସ୍ତୁତି କରି ବର୍ଗମିଟର ପ୍ରତି ୩ କି.ଗ୍ରା. ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମିଶାଇ ୬-୭ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଗାର ଟାଣି ୦.୫ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣି ମାଟି ଘୋଡ଼ାଇ ଝରାରେ ଜଳ ସେଚନ କରାଯାଏ ।

ଖ. ଡାଳକଲମୀ : ଗଛର ଅଗ୍ରଭାଗରୁ ୧୦-୧୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର (୫-୬ ଗଣ୍ଠିଥିବା) ଡାଳ କାଟି ତଳିଘାରି କିମ୍ବା ପଲିଥିନ୍ ମୁଣା ମାଟିରେ (ବାଲି, ମାଟି ଓ କମ୍ପୋଷ୍ଟ ସମଭାବରେ ମିଶାଇ) ପୋତାଯାଏ । ତେର କରିବା ହରମୋନ୍ (ସେରାଟିକ୍ସ କିମ୍ବା ରୁଟେକ୍ସ) କଟା ଅଂଶରେ ଲଗାଇଲେ ଶୀଘ୍ର ତେର ଆସିଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ତାରା ରୋପଣ : ବର୍ଷାରତୁ ଆରମ୍ଭରେ ଏହି ତାରା ଲଗାଇବା ସବୁଠାରୁ ଭଲ । ଏଥିପାଇଁ ମାଟିକୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଡ ଚାଷକରି ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୬-୮ ଟନ୍ ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଏବଂ ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ମୂଳସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ୪୫-୬୦ ଦିନର ତାରା କିମ୍ବା ଡାଳ କଲମୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ୧୫-୨୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ମେଘୁଆପାଗ କିମ୍ବା ଉପରବେଳା ଲଗାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ତାରା ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୩୦ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ ଏବଂ ୧୨ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଏଥିସହିତ ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟର କାଟିବା ପରେ ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନକୁ ଦୁଇଥର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ମଝିରେ ମଝିରେ କୋଡାଖୋସା କରି ଏବଂ ପ୍ରତିଥର କାଟିବା ପରେ ଅନାବନା ଗଛ ପରିଷ୍କାର କରାଯାଏ । ମାଟିରେ ବତର ଏବଂ ପାଗ ଦେଖି ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଭୂଜରାଜ ଗଛରେ ଆର୍ଥିକକ୍ଷତି କଲାପରି କୌଣସି ପୋକ ପ୍ରାୟତଃ ଲାଗିନଥାନ୍ତି । କେତେକ ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ :** ପତ୍ରରେ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ପୋତିଯିବା ପରି ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଏ । ଅଧିକ ହେଲେ ପତ୍ର ଶୁଖି ଝଟି ପଡ଼େ । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ କ୍ଲୋରୋଥାଲୋନିଲ୍ (୨ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) କିମ୍ବା ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

୨. **ପତ୍ର ଆବୁ :**

ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍-ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ (୨ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଲଗାଇବା ଠାରୁ ଚାରିମାସ ଅନ୍ତରରେ ଦୁଇଥର ଗଛକୁ କାଟି କାଣ୍ଡ ଓ ପତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ଚୂଡ଼ାୟ ଥର ଗଛକୁ ମୂଳ ସହିତ ଓପାଡି ପରିଷ୍କାର କରି କାଣ୍ଡ ଓ ମୂଳକୁ ଅଲଗା କରି ଛୋଟ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ କରି ଶୁଖାଯାଏ । ଏକ ଏକର ଜମିରୁ ପ୍ରାୟ ୧୨୦୦୦ କି.ଗ୍ରା. କଞ୍ଚା ତାଳ, ପତ୍ର ଓ ଟେର ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଶୁଖାଇଲେ ପ୍ରାୟ ୧୨୦୦ କି.ଗ୍ରା. ହୋଇଥାଏ ।

ଭାରକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୧୧୦୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୩୦୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ
ଏକ ଏକର ଭୂଜରାଜ ଚାଷପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ମାତ୍ର - ଟ. ୫୦.୦୦ / କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ଗଛସଂଖ୍ୟା -

କ୍ର.ସଂ	ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧.	ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦
୨.	ଚାରା କଲମୀ ଚାରା	୮୦୦
୩.	ଚାରାରୋପଣ	୭୫୦
୪.	ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦
୫.	ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୧୨୦୦
୬.	ଖତସାର (୮ଟନ୍ କମ୍ପୋଷ୍ଟ)	୨୦୦୦
୭.	ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ (ଢେଙ୍କିକ)	୧୦୦୦
୮.	ଅମଳ (୩ଥର/ବର୍ଷ)	୧୫୦୦
୯.	ଶୁଖାଇବା, ପରିସାର କରିବା	୨୫୦
୧୦.	ଗଣ୍ଡିଲିକରଣ	୫୦୦
୧୧.	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୧୦୦୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ		୧୧୦୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆଉ

ଅମଳ କଞ୍ଚା ଡାଳ, ପତ୍ର ଓ ଚେର (କି.ଗ୍ରା.)	୧୨୦୦୦
ଶୁଷ୍କ ଡାଳ, ପତ୍ର ଓ ଚେର (କି.ଗ୍ରା.)	୧୨୦୦
ମୋଟ ଆୟ ଡର. ୨.୫/କି.ଗ୍ରା. (କଞ୍ଚା)	୩୦୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୧୯୦୦୦

ଯଷ୍ଟିମଧୁ

Mulethi/Liquorice, *Glycyrrhiza glabra* Linn (Papilionaceae)

ଚେରରେ ଗ୍ଲାସିରିଜିନ୍ ନାମକ ଏକ ମିଠା ଜିନିଷ ଥିବାରୁ ଏହାର ନାମ ଏପରି ହୋଇଛି । ଏହା ଚିନିଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୫୦ ଗୁଣ ଅଧିକ ମିଠା । ନୂତନ ଭାବେ ଅମଳ କରାଯାଉଥିବା ଚେର ମିଠାଲାଗିଥାଏ ଯଷ୍ଟିମଧୁ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗ ଯଥା: ହିକ୍କା, ଆମାଶୟ, ଉଦରଶୂଳ, ସର୍ଦ୍ଦି, କାଶ, ବାନ୍ତି, ଅପମ୍ବାର, ରକ୍ତ ପିତ୍ତ, କଫ, ଅଗ୍ନିମାନ୍ଦ୍ୟ, ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, ଚକ୍ଷୁରୋଗ ପ୍ରଭୃତିର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ । ସମୋଗ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ତଥା ପେଟର ଗନ୍ଧଗୋଳ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ । ଆଜିକାଲି ପାନମସଲା ତଥା ବିସ୍କୁଇଁ ତିଆରି ଶିଳ୍ପାନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହାର ଅନ୍ୟ ନାମ ମୁଲେଥି । ମୁଖ୍ୟତଃ ମାଟିତଳେ ଥିବା ଏହାର କାଣ୍ଡ ବା ଚେର ଔଷଧ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଜଳବାୟୁ : କନ୍ଦ ବା ଚେର ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଶୀତଋତୁରେ ଅଧିକ ଅଣ୍ଡା ପଡୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହିଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ । ଶୁଷ୍କ ଓ ଉଷ୍ଣ ଜଳବାୟୁ ଏବଂ ୪୦୦ ମି.ମି. ବାର୍ଷିକ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଏହାର ପ୍ରସାର କରାଯାଇପାରେ । ଅଧିକ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହେଉଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଏନାହିଁ ।

ମୃତ୍ତିକା : ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଗିଡ଼ା, ଗଭୀର (୧ମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ), ଉର୍ବର, ବାଲିଦୋରସାରୁ ଦୋରସା ଏବଂ ପି.ଏଚ୍. ୫.୫.-୮.୫ ଥିବା ମାଟିରେ ଲାଭଜନକ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ।

କିସମ : ହରିଆଣା ମୁଲହାତୀ-୧, ଇସି ୧୨୪୫୮୭, ଇସି ୧୧୧୨୩୬

ବଂଶ ବିଷୟ : ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଷପାଇଁ ମାଟି ତଳେଥିବା କାଣ୍ଡ, ବିହନ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଦୁଇରୁ ତିନିଗୋଟି ଆଖୁଥିବା କାଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ କିମ୍ବା ବେନୋମିଲ୍ (୧ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ଦ୍ରବଣରେ ୨୦-୩୦ ମିନିଟ୍ ବୁଡ଼ାଇ ବିଶୋଧନ କରି ଲଗାଯାଏ । କଟା ଅଂଶରେ ତେର କରିବା ହରମୋନ ଲଗାଇଲେ ଶୀଘ୍ର ଏବଂ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ତେର ବାହାରିଥାଏ । ଲଗାଇବାର ୧୫-୨୦ ଦିନରେ କାଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡରୁ ଗଜା ବାହାରିଥାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୧୦୦-୧୫୦ କି.ଗ୍ରା. (ପ୍ରାୟ ୧୦୦୦୦ ଖଣ୍ଡ) କାଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ମୂଳ ତେର ଫସଲ ହୋଇଥିବାରୁ ଗଭୀର ଚାଷ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ହୁଡ଼ା କରି ମଧ୍ୟ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ମାଟିକୁ ଗୁଣ୍ଡ ଚାଷ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏହି ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୪ଟନ୍ କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମାଟିରେ ମିଶାଯାଏ । ଉଚ୍ଚ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଥିବା ଜମିରେ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୧.୫%) ଗୁଣ୍ଡ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଧାତିକୁ ଧାତି ୪୫ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନ ରଖି ୧୦-୨୦ ସେ.ମି. ସିଆର କରି ସିଆର ତଳେ ମୂଳସାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ମାଟି ଘୋଡ଼ାଇବା ପରେ କାଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକୁ ୨୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଲଗାଯାଏ । ମାର୍ଚ୍ଚ-ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସରେ ଏହା ଲଗାଯାଇଥାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ମୂଳସାର ହିସାବରେ ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୮କି.ଗ୍ରା. ଯବସାରଜାନ, ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ ସିଆର ତଳେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପରବର୍ଷ ଫେବୃଆରୀ-ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ୮କି.ଗ୍ରା. ଯବସାରଜାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥାଏ ।

ପରବର୍ଷ ୧ ଯଦ୍ : ବର୍ଷକୁ ୨-୩ ଥର କୋଡ଼ାଖୋସା କରି ସମସ୍ତ ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ଶରତ ଋତୁରେ (ଅକ୍ଟୋବର-ନଭେମ୍ବର ମାସ) ଏହି ଗଛ ପତ୍ରଝଡ଼ା ଦେଇଥାଏ । ଏହି ସମୟରେ ଗଛ ଗୁଡ଼ିକୁ ମାଟିଠାରୁ ୧୦ ସେ.ମି. ଛାତି କାଟିଦେଲେ ରୋଗ ପୋକ କମିବା ସହିତ ଉନ୍ନତ କନ୍ଦ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଜଳ ସେଚନ : ଲଗାଇବା ପରେ ହାଲୁକା ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ପରବର୍ଷ ୧ ସମୟରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁରେ ୭-୧୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ଜଳସେଚନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଯଦିମଧୁ ଗଛରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ରୋଗ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **ଚେର ପଟାରୋଗ** : ଚେର ପତିଯିବାରୁ ଗଛ ଝାଉଁଳି ପଡେ । ଏଥିପାଇଁ ଗଛ ମୂଳ ମାଟିରେ କାପ୍‌ଟାନ୍ ଦ୍ରବଣ (୩ ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।
୨. **ପତ୍ରଦାଗ ପୋକ** : ପତ୍ରରେ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଲଗାଇବା ସମୟରେ ବିହନକୁ ବିଶୋଧନ କରିବା ସହିତ ଫସଲରେ ମାନ୍‌କୋଜେବ୍ (୩ ଗ୍ରାମ/ଲିଟର) ୧୦-୧୫ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ୨-୩ ଥର ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।
୩. **ପାଉଁଶିଆ ରୋଗ** : ପତ୍ରର ତଳପେଟରେ ପ୍ରଥମେ ଧଳାର ଫିମି ମାଡିବାର ଦେଖାଯାଏ । ପରେ ପତ୍ରର ଉପର ପଟକୁ ମାଡିଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଫସଲରେ ଫ୍ଲୁଟେବଲ୍ ସଲଫର (୪ ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।
୪. **କଳଙ୍କି ରୋଗ** : ଗଛର କାଣ୍ଡ ଏବଂ ପତ୍ରରେ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର କଳଙ୍କି ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ବ୍ରାଜେଡେମର୍ଫ (୧ ମି.ଲି./ଲିଟର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।
୫. **ଭଲ**: ଏହି ଫସଲରେ ଭଲ ଲାଗିପାରନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୨ କି.ଗ୍ରା. କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୧.୫%) ଗୁଣ୍ଡ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଲଗାଇବାର ୨୦ ମାସରୁ ୩୬ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଲଗାଇବାର ପରବର୍ଷ ଅକ୍ଟୋବର-ନଭେମ୍ବର ମାସରେ ଏହା ଅମଳ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ଚେର (କନ୍ଦ) ମାଟି ସହିତ ସମାନ୍ତରାଳ ହୋଇ ଅଧିକ ଦୂରକୁ ଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ସାବଧାନତା ସହିତ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଚେର ପ୍ରାୟ ୪୦ ସେ.ମି. ଗଭୀର ମଧ୍ୟରେ ରହିଥାନ୍ତି । ଅମଳ ପରେ କନ୍ଦ ଗୁଡିକୁ ପରିଷ୍କାର କରି ୧୫-୨୦ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଖଣ୍ଡ କରି ଖରାରେ ଶୁଖାଯାଏ । ଅଧିକ ମୋଟା ଚେର ହୋଇଥିଲେ (୨ ସେ.ମି.ରୁ ଅଧିକ) ସେଗୁଡିକୁ ଫାଳ କରାଯାଏ । ସମୟେ ସମୟେ ଚେରକୁ ଚୋପା ଛଡାଇ ମଧ୍ୟ ଶୁଖାଯାଏ । ପୁରୁଣା ଚେରରେ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଔଷଧିୟ ଗୁଣ (ଗ୍ଲାଇସିରାହିଜିନ୍) ରହିଥାଏ । ଫସଲ ଅବଧି ଅନୁସାରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ କ୍ୟୁଝାଲ୍ (୨୦ମାସ ଫସଲ)ରୁ ୩୦ କ୍ୟୁଝାଲ୍ (୩୬ମାସ ଫସଲ) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଷ୍କ ଚେର ମିଳିଥାଏ । ଶୁଖିଯିବା ପରେ ବସ୍ତାରେ ପୁରାଇ ଶୁଷ୍କ ଏବଂ ଥଣ୍ଡା ସ୍ଥାନରେ ରଖାଯାଏ ।

ଭାରକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଚାଷରେ ପ୍ରାୟ ୨୩୦୦୦ ଟଙ୍କା ଡିନିବର୍ଷରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୯୦୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ଥ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ଯଷ୍ଟିମଧୁ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ : ଚେର କଣି

ମଜୁରୀ : ଟ ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ : ୧ ମିଟର x ୧ ମିଟର

ଗଛସଂଖ୍ୟା : ୪୦୦୦

କ୍ରମଂ ବିଷୟ	ବର୍ଷ ପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)					
	୧	୨	୩	୪	୫	ମୋଟ
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତ	୧୦୦୦					୧୦୦୦
୨. ଚାଲା-୪୦୦୦ ଚେର କଣି (୧ମି x ୧ମି) ୭ ୦.୫୦	୨୦୦୦					୨୦୦୦
୩. ସାର ଓ ଔଷଧ	୨୫୦୦	୨୫୦୦	୨୫୦୦	୨୫୦୦	୨୫୦୦	୧୨୫୦୦
୪. ଚାଲା ଭରାଉବା	୧୦୦୦					୧୦୦୦
୫. ଘାସବଢ଼ା, କୋଡାଖୋସା, ଓ ଜଳ ସେଚନ	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୫୦୦୦
୬. ଅମଳ, ଶୁଖାଇବା ଆଦି	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୨୦୦୦	୧୦୦୦୦
୭. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୯୫୦	୫୫୦	୫୫୦	୫୫୦	୫୫୦	୩୧୫୦
ମୋଟ ଆୟ	୧୦୫୫୦	୬୦୫୦	୬୦୫୦	୬୦୫୦	୬୦୫୦	୩୫୫୫୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ ଶୁଖାଇ ପତ୍ର (କେଟିରେ)			୩୦୦୦	୩୦୦୦	୩୦୦୦	୯୦୦୦
ମୋଟ ଆୟ - ୯୩୦/କେ.ଜି.	୯୦୦୦୦	୯୦୦୦୦	୯୦୦୦୦	୯୦୦୦୦	୯୦୦୦୦	୨୭୦୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୧୦୫୫୦	୬୦୫୦	୬୭୫୫୦	୮୩୯୫୦	୮୩୯୫୦	୨୩୫୫୫୦

ସଦାବାହାର

Sadabahar, *Catharanthus roseus* (Apocynaceae)

ସଦାବାହାରକୁ ଅନେକ ସଦାବସନ୍ତ ବା ସଦାବିହାରୀ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆରେ କହିଥାନ୍ତି । ଏହାର ଚାଷ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜଳବାୟୁ କିମ୍ବା ମୃତ୍ତିକାର ଆବଶ୍ୟକ ନଥାଏ । ଏହାର ଚେର ଏବଂ କାଣ୍ଡରେ ରେସେରପାଇନ୍, ଆଜମାଲିସିନ୍ ଏବଂ ରାଉବାସିନ୍ ନାମକ କ୍ଷାରତ୍ୱ ରହିଥାଏ ଯାହା ଉଚ୍ଚରକ୍ତଚାପର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ପତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଭି.ଏଲ୍.ବି କ୍ଷାରତ୍ୱ (VLB alkaloids) ପ୍ରାୟ ୦.୦୦୩% ରହିଥାଏ ଯାହାକି ରକ୍ତକର୍କଟ ରୋଗ (Blood Cancer) ର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଆଜିକାଲି ଏପରି ରୋଗୀଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଦିନକୁଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବାରୁ ଏହି ଫସଲର ଚାହିଦା ବଜାର ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଅଛି । ଏହାର ଚାଷ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ତାମିଲ୍‌ନାଡୁ ଏବଂ କର୍ଣ୍ଣାଟକରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ କରାଗଲାଣି ।

ଜଳବାୟୁ : କ୍ରାନ୍ତିୟ ଏବଂ ଉପକ୍ରାନ୍ତିୟ ଜଳବାୟୁରେ ଜଳସେଚନ ସହିତ ଏହିଚାଷକୁ ସଫଳ ଭାବରେ କରାଯାଇପାରେ । ମାତ୍ର ବୃଷ୍ଟିପାତ ସମଭାବରେ ବିଶିଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲେ ଜଳସେଚନ ବିନା ମଧ୍ୟ ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ । ଉଷ୍ମ ଓ ଶୁଷ୍କ ଜଳବାୟୁରେ ଏହିଚାଷ ଭଲ ହୋଇଥାଏ । ସମୁଦ୍ର ପତନଠାରୁ ୧୩୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହିଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମୃତ୍ତିକାରେ ଏହିଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ମାତ୍ର ନିଗିଡ଼ା, ଗଭୀର, ଉର୍ବର, ବାଲିଦୋରସା ଏବଂ ପି.ଏଚ୍ ୬ ରୁ ୪ ୮.୫ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିବା ମାଟିରେ ଲାଭଜନକ ଭାବେ କରାଯାଇପାରେ । ପାଣି ଜମି ରହୁଥିବା ମାଟିରେ ଏହିଚାଷ କରାଯାଏନାହିଁ ।

କି ସମ : ନିର୍ମଳ । ଏହି କି ସମଟିର ଅଗମରା ଏବଂ ମୂଳସଜା ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକାରୀ ଶକ୍ତି ରହିଛି ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ସଦାବିହାରର ବଂଶବିସ୍ତାର ମଞ୍ଜି ମାଧ୍ୟମରେ ହୋଇଥାଏ । ଧାତିବୁଣା ପାଇଁ ଏକର ପ୍ରତି ୧କି.ଗ୍ରା. ଏବଂ ରୋଇବା ପ୍ରଶାଳାରେ ୨୦୦ଗ୍ରାମ୍ ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ମୁଖ୍ୟ କିଆରୀ କିମ୍ବା ନର୍ସରୀରେ ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ଥିରାମ କିମ୍ବା କାପ୍‌ଗର୍ (୨ଗ୍ରାମ ପ୍ରତି କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ପାଇଁ) ଦ୍ୱାରା ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ୨-୪ ଘଣ୍ଟା ବତୁରାଇ ଶୁଖିଯିବା ପରେ ଫିମ୍ପିନାଶକ ମିଶାଯାଏ ।

ଚକିତ୍ତାରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଲଗାଇବାର ଦୁଇମାସ ପୂର୍ବରୁ ବିହନ ବୁଣିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିପାଇଁ ୧ ମିଟର ଓସାର, ୧୫-୨୦ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଲମ୍ବର ଚକିତ୍ତାରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତି ୩କି.ଗ୍ରା. ସଜା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଦେଇ ୫-୬ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଗାର ଟାଣି ୦.୫-୧ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣିବା ପରେ ଗୁଣ୍ଡମାଟି ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଇ ହାଲକା ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ବୁଣିବାର ୧୦ ଦିନରେ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ବାହାରିଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ମାଟିକୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଡତାସ କରି ଶେଷ ଓଡ଼ ତାସ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୫-୬ ଟନ୍ ସଜା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଦିଆଯାଏ । ଜୁନ-ଜୁଲାଇ ମାସରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣାଯାଏ । ଧାତିବୁଣା କରୁଥିଲେ ୪୫ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ସିଆର ଟାଣି ମଞ୍ଜିକୁ ୧୦-୧୫ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ବୁଣାଯାଏ ଏବଂ ୬୦ ଦିନରେ ଗଛକୁ ଗଛ ବ୍ୟବଧାନ ୩୦ ସେମି. ଗର୍ଭ ଅଧିକ ଗଛ ଉପାତି ଦିଆଯାଏ ।

ଚାରା ଲଗାଇବାକୁ ହେଲେ- ୧୨-୧୫ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚର ୫୦-୬୦ ଦିନର ଚାରାକୁ ଉପରବେଳା ଧାତିକୁ ଧାତି ୪୫ସେ.ମି. ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ୩୦ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଲଗାଇ ହାଲକା ଜଳସେଚନ ଦିଆଯାଏ । ଜୁନ-ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଚାରା ରୋପଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଅଣ ଜଳସେଚିତ ଜମିରେ ବୁଣିବା ସମୟରେ ସିଆରରେ ଏକର ପ୍ରତି ୮କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଁଏ ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ପୋଟାସିୟମ ଦିଆଯାଇ ୩୫ ଦିନରେ କୋଡାଖୋସା କରି ଏକର ପ୍ରତି ୮କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଜଳସେଚିତ ଜମିରେ ଚାରାରୋପଣ ସମୟରେ ମୂଳସାର ହିସାବରେ ଏକର ପ୍ରତି ୮କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ ଦିଆଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ୮କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଁଏ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଲଗାଇବାର ୬୦ ଦିନ, ୯୦ ଦିନ ଏବଂ ୧୨୦ ଦିନରେ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଅମଳ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଚାରା ଲଗାଇବାର ୧୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ମରିଥିବା ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ଚାରା ଲଗାଯାଏ । ୩୫ ଏବଂ ୬୦ ଦିନରେ କୋଡାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ବୁଣିବା କିମ୍ବା ରୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ଫ୍ଲୁକ୍ସୋରାଲିନ୍ ଏକର ପ୍ରତି ୩୦୦ଗ୍ରାମ ଏଆଇ ବତରଥିବା ମାଟିରେ ୪୦୦ ଲିଟର ପାଣିରେ ମିଶାଇ ସ୍ତ୍ରୋ କଲେ ଅନାବନା ଗଛ କମ୍ ଉଠିଥାଏ ।

ଜଳ ସେଚନ : ଏହା ଏକ ଟାଣ (Hardy) ଗଛ ହୋଇଥିବାରୁ କମ୍ ଜଳସେଚନ ଆବଶ୍ୟକତା କରିଥାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଅଳ୍ପ ମରୁତି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅଧିକ କ୍ଷାରତ୍ୱ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ । ଜୀବନ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ୪-୫ ଗୋଟି ଜଳସେଚନ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଗଛରେ ଅଧିକ ତାଳପତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଫସଲରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ଏବଂ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **ପତ୍ର ପୋଡ଼ାରୋଗ :** ଗଛର ଅଗ୍ରଭାଗ ନିସ୍ତେଜ ଦେଖାଯାଇ ଝାଉଁଳି ପଡ଼େ । ପତ୍ର ସବୁ ଝଡ଼ିଯାଇ ଅମଳ କମିଯାଏ । ଫାଇଟୋପ୍ଲାସ୍ମା ନାମକ କବକ ଦ୍ୱାରା ଏହି ରୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ବିହନକୁ ବିଶୋଧନ କରିବା ସହିତ ଫସଲରେ ମେଟାଲାକ୍ସିଲ୍ (୨ ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

୨. **ପତ୍ରଖୁଆ ପୋକ :** ଶୁକରୁଡ଼ିକ ପତ୍ରକୁ ଖାଇଯିବାରୁ ପତ୍ର ଅମଳ ଓ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି କମିଯାଏ । ଏହାର ନିରାକରଣ ଫସଲରେ କାର୍ବାରିଲ୍ (୪ଗ୍ରାମ / ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

୩. **ଝିଝିକା :** ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ଗଛର ପତ୍ର ଏବଂ କଅଁଳ ତାଳକୁ କାଟି ଖାଇଯାନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଗଛରେ କାର୍ବାରିଲ୍ (୪ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ସଦାବାହାର ଗଛର ପତ୍ର ଏବଂ ମୂଳପାଖ କାଣ୍ଡ ଏବଂ ଚେର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଂଶ । ଲଗାଇବାର ୨୦୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଗଛକୁ ଉପାଡ଼ି ଚେର ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ କାରଣ ଲଗାଇବାର ୧୫୦-୨୦୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଚେରର ବୃଦ୍ଧି ଅଧିକ ଥାଏ ଏବଂ କ୍ଷାରତ୍ୱ ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ । ଲଗାଇବାର ୧୨୦ ଦିନ, ୧୫୦ ଦିନ ଏବଂ ଗଛ ଉପାଡ଼ିବା ସମୟରେ ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ତୋଳି ଶୁଖାଯାଏ । ପତ୍ର ତୋଳିବା ସମୟରେ କିଛି ତଳ ପତ୍ର ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଠିକ୍ ରହିଥାଏ ଓ ସେ ଗୁଡ଼ିକୁ ଶେଷ ଥର ତୋଳାଯାଇ ପାରେ । ଚେର ଏବଂ କାଣ୍ଡକୁ ୧୫-୨୦ ସେ.ମି. ଲମ୍ବରେ କାଟି ୭-୧୦ ଦିନ ଛାଇରେ ଶୁଖାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୧୦୦୦କି.ଗ୍ରା. ଶୁଖା ପତ୍ର ଏବଂ ୬୦୦ କି.ଗ୍ରା. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଖା କାଣ୍ଡ ଓ ଚେର ମିଳିଥାଏ ।

ଲାରକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଚାଷରେ ପ୍ରାୟ ୭୦୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୨୨୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ସଦାବାହାର ଚାଷପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ -

ମଜୁରୀ - ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ -

ଗଛସଂଖ୍ୟା -

କ୍ରମଂ ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦
୨. ମଞ୍ଜି (ଚାରା)- (୪୫ ସେ.ମି. ୩୦ ସେ.ମି.)	୧୦୦
୩. ଚାରା ଉତ୍ତାରିବା, ଲଗାଇବା ଓ ଗ୍ୟାପ୍ ପିଲିଙ୍ଗ୍	୫୦୦
୪. ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦
୫. କୋଡ଼ାଖୋସା - ୨୦ ଜଣ	୧୦୦୦
୬. ଖତସାର	୫୦୦
୭. ଜୈବିକ କୀଟନାଶକ ଔଷଧ	୫୦୦
୮. ଅମଳ - ୧୦ ଜଣ	୫୦୦
୯. ଶୁଖାଇବା - ୪ ଜଣ	୨୦୦
୧୦. ଗଣ୍ଡିଳି କରିବା - ୪ ଜଣ	୨୦୦
୧୧. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୬୦୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୬୬୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ ଶୁଖିଲା (କ) ପତ୍ର - କେ.ଜି.	୧୦୦୦
(ଖ) କାଣ୍ଡ-କେ.ଜି.	୬୦୦
(ଗ) ଚେର - କେ.ଜି.	୬୦୦
ଆୟ (କ) ପତ୍ର - ଟଙ୍କା/- କେ.ଜି.	୮୦୦୦
(ଖ) କାଣ୍ଡ - ଟଙ୍କା/- କେ.ଜି.	୪୮୦୦
(ଗ) ଚେର - ଟଙ୍କା/- କେ.ଜି.	୯୦୦୦
ମୋଟ ଆୟ	୨୧୮୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୧୫୨୦୦

ସୁନାମୁଖୀ (ସେନା)

Senna/Sonamukhi, Cassia angustifolia Vahl (Fabaceae)

ସୁନାମୁଖୀ (ସେନା) ଏକ ବହୁ ବର୍ଷୀୟ ବୃକ୍ଷ । ଏହି ଗଛର ପତ୍ର ଏବଂ ଫଳରେ ସେନୋସାଇଡ୍-ଏ ଏବଂ ସେନୋସାଇଡ୍-ବି ନାମକ ଗ୍ଳୁକୋସାଇଡ୍ ରହିଥାଏ ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରୋଗର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ ଏବଂ ଯୁନାନି ଔଷଧ ତିଆରି କରିବାରେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । କୋଷ୍ଠକାଠିନ୍ୟ ଦୂର କରିବାରେ ଏହାର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ କୁଷ୍ଠରୋଗ, ରକ୍ତହୀନତା, କଫ, ଅଗ୍ନିମାନ୍ଦ୍ୟ, ଗଣ୍ଡିବାତ, ପିତ୍ତ ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ସୁନାମୁଖୀ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ବିଭିନ୍ନ ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ ଔଷଧ (ଯଥା: କାୟମ ଚୂର୍ଣ୍ଣ, କୋଷ୍ଠଶୁଦ୍ଧି ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ପଞ୍ଚସମ ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଆରାମ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଭୃତି) ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ସୁନାମୁଖୀର ପତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଆମ ଦେଶର ଚାମିଲ୍‌ନାଡୁ, ଗୁଜରାଟ, ରାଜସ୍ଥାନ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ ପ୍ରଭୃତି ରାଜ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭାବେ ଏହାର ଚାଷ ଆରମ୍ଭ କରାଗଲାଣି । ଭାରତ ସୁନାମୁଖୀ ଫୁଲ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ରସ୍ତାରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଅଛି ।

ଉଚ୍ଚିତ ପରିଚୟ : ସୁନାମୁଖୀ ଏକ ଛୋଟଧରଣର ଗଛ । ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ୧.୫ ମିଟର । ଏହାର ପତ୍ର ଯୌଗିକ, ଫୁଲ ଆକର୍ଷଣୀୟ ।

ଚଳବାୟୁ : ଉଷ୍ଣ ଓ ଶୁଷ୍କ ଉପଗ୍ରୀଷ୍ମ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଜଳବାୟୁରେ ସୁନାମୁଖୀ ଚାଷ ଭଲ ହୋଇଥାଏ । ବାର୍ଷିକ ୩୦୦ ମି.ମି. ବୃଷ୍ଟିପାତ ତଥା ୨୫-୪୫ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲ୍‌ସିୟସ୍ ଉତ୍ତାପ ରହୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷକୁ ଲାଭଜନକ ଭାବେ କରାଯାଇପାରେ । ଶୀତରତ୍ନ ଆରମ୍ଭରେ (ଅଧିକ ଶୀତ ପଡୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ) ଏହା ପତ୍ରହରା ଦେଇଥାଏ ।

ମୂଲିକା : ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଚାଷ ପାଇଁ ମାଟି ନିଗିଡ଼ା ହେବା ଜରୁରୀ । ଲାଲ୍ ବାଲି ଦୋରସା ଏବଂ ପି.ଏଚ୍. ୭.୦-୮.୫ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିବା ମାଟିରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ । ମାତ୍ର ଉର୍ବର ଏବଂ ଜଳସେଚିତ ଜମିରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ମିଳେ ।

କି ସମ : ସୋନା, ଏଲ୍.ଏଫ୍.ଟି.-୨ ଏହାର ଦୁଇଟି ଉନ୍ନତ କି ସମ । ତାମଲନାଡୁରେ ଡ଼େଣ୍ଡେଲି ସେନା ନାମକ ଏକ କମ୍ପୋଜିଟ୍ କି ସମ ଚାଷ କରାଯାଏ । ଏଲ୍.ଏଫ୍.ଟି.-୨ କି ସମରେ ଡେରିରେ ଫୁଲ ଆସୁଥିବାରୁ ଅଧିକ ଡାଳପତ୍ର ମେଲିଥାଏ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ସୁନାମୁଖୀର ବଂଶବିସ୍ତାର ମଞ୍ଜିରୁ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାର ଚୋପା ଟାଣ ହେତୁ ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ୧୦-୧୨ ଘଣ୍ଟା ବତୁରାଇବା ଉଚିତ୍ । ପାଣି ଛାଡିଯିବା ପରେ ପ୍ରତି କି.ଗ୍ରା. ବିହନ ସହିତ ୩ଗ୍ରାମ ଥିରାମ କିମ୍ବା କାପ୍ଟାନ୍ ମିଶାଇ ବିଶୋଧନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ୨-୨.୫ କି.ଗ୍ରା. ବିହନ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ବାଜ ବସନ : ଜୁଲାଇ, ସେପ୍ଟେମ୍ବର-ଅକ୍ଟୋବର କିମ୍ବା ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣାଯାଏ । ଅଣ-ଜଳସେଚିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଲଗାଇବା ଉଚିତ୍ । ଏଥିପାଇଁ ୨୦-୨୫ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଠଚାଷ କରି ଏକର ପ୍ରତି ୨-୪ ଟନ୍ ସଜା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମିଶାଇ ପଟାଳୀରେ ଭଜାଯାଏ । ଧାତିକୁ ଧାତି ୩୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ସିଆର ଟାଣି ମୂଳସାର ପ୍ରୟୋଗ ପରେ ୩୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ୧ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ମଞ୍ଜି ପକାଯାଏ । ବୁଣିବାର ୧୩-୧୫ ଦିନରେ ଗଜା ବାହାରିଥାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ମାଟି ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ନଥିଲେ ମଞ୍ଜି ବୁଣିବା ସମୟରେ ମୂଳସାର ହିସାବରେ ଏକର ପ୍ରତି ୮ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୧୬ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ ଏବଂ ୮ କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ ସାର ଉପାଦାନ ମାଟିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର କାଟିବା ପରେ ଏକର ପ୍ରତି ୮ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଦିଆଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ବୁଣିବାର ୩୦ ଏବଂ ୭୫ ଦିନରେ କୋଡାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ନଷ୍ଟ କରାଯାଏ । ଏହି ଫସଲକୁ ଅନ୍ୟ ଫସଲ (ଯଥା: ପନିପରିବା, ରାଶି ଇତ୍ୟାଦି) ସହିତ ମିଶ୍ରିତ ଫସଲ ରୂପେ ଚାଷ କରାଯାଏ । ଜଳସେଚିତ ଏବଂ କମ୍ ଥଣ୍ଡା ପଡୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଧାନ କାଟିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସୁନାମୁଖୀ ଚାଷ କରାଯାଏ । ଗଛରେ ପ୍ରଥମ କଟ ଆସିବା ସମୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେଲେ ଗଛରେ ଅଧିକ ଡାଳ ପଡୁଆସି ଅମଳ ବଢିଥାଏ ।

ଜଳ ସେଚନ : ବର୍ଷାରତ୍ନରେ କରୁଥିଲେ ଜଳସେଚନର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ି ନପାରେ । ମାତ୍ର ଅଧିକ ଦିନ ଶୁଖିଲା ପାଗ ରହିଲେ ଜଳସେଚନ ଆବଶ୍ୟକ । ବହୁବର୍ଷିୟ ଫସଲକୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ୫-୭ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ଜଳସେଚନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଗଛକୁ କାଟିବା ପରେ କୋଡାଖୋସା ଏବଂ ସାଗ ପ୍ରୟୋଗ ପରେ ଜଳସେଚନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ସୁନାମୁଖୀ ଗଛରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା କେତେକ ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ଏବଂ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **ପତ୍ର ଦାଗରୋଗ :** ବର୍ଷାରତ୍ନରେ ପତ୍ରରେ ପ୍ରଥମେ ହଳଦିଆ ଦାଗ ଦେଖାଯାଇ ପରେ ପତ୍ରର ଅଗ ଓ କଡ଼ ସବୁ ଶୁଖି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ଶୁଖି ଝଟିପଡ଼େ । ପତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ମାଟିଆରୁ କଳାଦାଗ ଦେଖାଯାଏ । ଅଲ୍‌ଚରନାରିଆ ଅଲ୍‌ଚରନାଟା କବକ ଦ୍ଵାରା ଏହି ରୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ନୀରୋଗ ବିହନକୁ ବିଶୋଧନ କରି ଲଗାଇବା ସହିତ ଫସଲରେ ୧୫ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ୨-୩ ଥର ମାନକୋଜେବ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

୨. **ମୂଳସଜା ରୋଗ :** ଚାରା ଗଛ ଗୁଡ଼ିକର ମାଟି ପାଖରେ ଥିବା କାଣ୍ଡରେ ମାଟିଆ ପତା ଦାଗ ଦେଖାଯାଇ ଗଛ ଝାଉଁଳି ଢଳିପଡ଼େ । ରାଇଜୋକ୍‌ଟୋନିଆ ବାଟାଟିକୋଲା ନାମକ କବକ ଦ୍ଵାରା ଏହି ରୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବିହନ ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ (୧.୫ଗ୍ରାମ)+ଥିରାମ (୧.୫ଗ୍ରାମ) ସହିତ ୧କି.ଗ୍ରା. ବିହନ ମିଶାଇ ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ । ଫସଲରେ ବେନୋମିଲ୍ (୧ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ଗଛ ମୂଳ ଓ ମୂଳ ପାଖ ମାଟି ଓଦା ହେବା ପରି ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

୩. **ପତ୍ରପୋଡା ରୋଗ :** ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ହୋଇ ପୋଡ଼ିଗଲା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ମେୟୁଆ ପାଗ ରହିଲେ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ବଢ଼ିଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ମାନକୋଜେବ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୪. **ପତ୍ରଖୁଆ ରୋଗ :** ସଂବାଳୁଆ ଗୁଡ଼ିକ ଗଛର ପତ୍ରକୁ ଖାଇ ଲଣ୍ଡା କରିଥାନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଗଛରେ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୨ମି.ଲି./ଲିଟର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୫. **ଫଳବିକ୍ଷା ପୋକ :** ଶୁକ ଗୁଡ଼ିକ ଫଳକୁ କଣା କରି ଖାଇଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଫସଲରେ ଏଣ୍ଡୋସଲ୍‌ଫୋସ୍ (୨ମି.ଲି./ଲିଟର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୬. **ମୁକବତା ପୋକ** : ଏମାନେ ମାଟିଭିତରେ ଲୁଚି ରହନ୍ତି ଏବଂ ସଂଧ୍ୟା ସମୟରେ ବାହାରି ଗଛକୁ ମାଟି ପାଖରୁ କାଟି ଦିଅନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଶେଷ ଓଡ଼ିଆ ଚାଷ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦କି.ଗ୍ରା. କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୧.୫%) ଗୁଣ୍ଡ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ । ଫସଲରେ ଏ ପୋକ ଦେଖାଗଲେ ସଂଧ୍ୟା ସମୟରେ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ (୨ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଥରେ ରୋପଣ କଲେ ଗୋଟିଏ ଜମିରେ ୫ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିପାରେ । ମାତ୍ର ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଏହାକୁ ଗୋଟିଏ ରତୁରେ (୧୧୦-୧୩୦ଦିନ) ଅମଳ କରାଯାଏ । ଲଗାଇବାର ୫୦, ୯୦ ଏବଂ ୧୧୦-୧୩୦ ଦିନରେ ପୁରୁଣା ପତ୍ର ଏବଂ ୧୫-୨୫ଦିନିଆ ଫଳସବୁ ତୋଳି ପତଳାରେ ଖରାରେ ୬-୧୦ ଘଣ୍ଟା ରଖାଯାଏ । ପରେ ୭-୮ ଦିନ ଛାଇରେ ଶୁଖାଇଲେ ଉକ୍ତ ରଙ୍ଗ ଓ ମାନର ଉତ୍ପାଦନ ମିଳିଥାଏ । ଗଛରେ ୮ପ୍ରତିଶତ ଜଳାୟ ଅଂଶ ଥିବା ସମୟରେ ଏହାକୁ ପତ୍ରର ଆକାର ଅନୁସାରେ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରି ପଲିଥିନ୍ ବ୍ୟାଗରେ ଶାତଳ ଏବଂ ଶୁଷ୍କ ସ୍ଥାନରେ ରଖାଯାଏ । ହାଲକା ସବୁଜରୁ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଶୁଖା ପତ୍ର ବା ଫଳର ବଜାର ଚାହିଦା ଅଧିକ ଏବଂ ଅଧିକ ଦାମରେ ବିକ୍ରି କରାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୫-୬ କ୍ୟୁଣ୍ଟାଲ୍ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ଏବଂ ୧-୨ କ୍ୟୁଣ୍ଟାଲ୍ ଶୁଖିଲା ଫଳ (ଛୁଇଁ) ମିଳିଥାଏ ।

ଭାରକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ସୁନାମୁଖୀ ଚାଷ ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ପ୍ରାୟ ୫୫୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୧୧୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ନାକାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ ଏକ ଏକର ସୁନାମୁଖୀ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ : ମଞ୍ଜି ଟକି.ଗ୍ରା.

ମଜୁରୀ : ଟ ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ :

ଗଛସଂଖ୍ୟା :

କ୍ରମଂ ବିଷୟ	ବର୍ଷ ପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)					
	୧	୨	୩	୪	୫	ମୋଟ
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତ	୧୦୦୦					୧୦୦୦
୨. ବିହନ ଟ.୨୦୦/ଟି.ଗ୍ରା.	୮୦୦					୮୦୦
୩. ବିହନ ବୁଣିବା	୨୦୦					୨୦୦
୪. ଖତସାର, ପସଲ ସଂରକ୍ଷଣ	୧୦୦୦					୧୦୦୦
୫. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, କୋଡାଖୋସା	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୨୫୦୦
୬. ଅମଳ	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୨୫୦୦
୭. ଶୁଖାଇବା, ରକ୍ଷିକିକରଣ	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୫୦୦୦
୮. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୫୦୦	୨୦୦	୨୦୦	୨୦୦	୨୦୦	୧୩୦୦
ମୋଟ ଆୟ	୫୫୦୦	୨୨୦୦	୨୨୦୦	୨୨୦୦	୨୨୦୦	୧୪୩୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ ଶୁଖା ପତ୍ର (କ୍ୟୁବାଲ)	୪୦୦	୪୦୦	୪୦୦	୪୦୦	୪୦୦	୨୦୦୦
ଶୁଖା ପତ୍ର (କ୍ୟୁବାଲ)	୧.୦୦	୧.୦	୧.୦	୧.୦	୧.୦	୫.୦
ଆୟ ଶୁଖା ପତ୍ର ଟ ୨୦/କି.ଗ୍ରା.	୮୦୦୦	୮୦୦୦	୮୦୦୦	୮୦୦୦	୮୦୦୦	୪୦୦୦୦
ଶୁଖାପତ୍ର ଟ.୩୦/କି.ଗ୍ରା.	୩୦୦୦	୩୦୦୦	୩୦୦୦	୩୦୦୦	୩୦୦୦	୧୫୦୦୦
ମୋଟ ଆୟ	୧୧୦୦୦	୧୧୦୦୦	୧୧୦୦୦	୧୧୦୦୦	୧୧୦୦୦	୫୫୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୫୫୦୦	୮୮୦୦	୮୮୦୦	୮୮୦୦	୮୮୦୦	୪୦୭୦୦

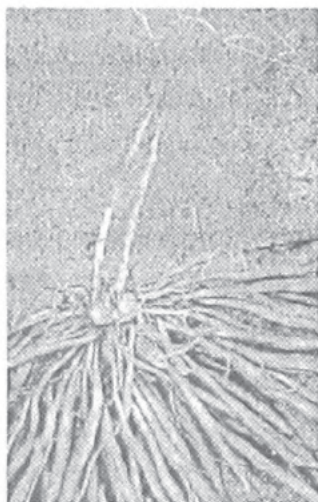

ଶତାବରୀ

Satawar, (*Asparagus racemosus Willd*) Liliaceae

ଶତାବରୀ ଭାରତୀୟ ଚିକିତ୍ସା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ଆଦିମ କାଳରୁ ବ୍ୟବହାର ହୋଇ ଆସୁଅଛି । ଏହା ସୁରଣଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ, ବାତକ୍ରମ, ମ୍ୟାଲେରିଆ, ଟାଇଫଏଡ୍, ଅର୍ଶ, ରକ୍ତଚାପ, ନିଃସ୍ପକତା ଦୂରୀକରଣ, ମୂତ୍ରାଶୟ ରୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ରୋଗର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏଥିରେ ସାପୋନିନ ଓ ସତାଭରିନ୍ ନାମକ ଦୁଇଟି ଷ୍ଟେରଏଡ୍ ମିଳେ, ଯାହାକି ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଜଳିଦ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ତୀକ୍ଷଣ କଣ୍ଠାସଦୃଶ ପତ୍ରଯୁକ୍ତ କଠିନ ଲତା ଅଟେ । ଏହାର ଛୋଟ ଛୋଟ ଦା' ଆକୃତିର ତୀକ୍ଷଣ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ କଣ୍ଠାଭଳି ହୋଇଥାଏ । ଏହା ୩୦ ରୁ ୩୫ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଡ଼ିପାରେ । ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଧଳା ଓ ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ । ଫଳଗୁଡ଼ିକ ଗୋଲ ଗୋଲ ଓ ପାଟିଲା ପରେ ଲାଲ୍ ରଙ୍ଗର ହୋଇଥାଏ । ଫଳରେ ଛୋଟ ମଞ୍ଜିଟିଏ ଥାଏ । ଏହାର ଚାରିପଟେ କଠିନ ଆସ୍ତରଣ ଥାଏ । ଗଛର କନ୍ଦମୂଳ ଧଳା ରଙ୍ଗର ଓ ୩୦ ସେ.ମି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବା ହୋଇଥାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଏହା ଉଷ୍ଣ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଭଲ ବଢ଼େ । ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁଠାରେ ତାପମାତ୍ରା ୧୦° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ରୁ ୫୦° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ମଧ୍ୟରେ ରହେ ଓ ବାର୍ଷିକ ହାରାହାରି ବୃଷ୍ଟିପାତ ୨୫୦୦ ମିଲିମିଟର ହୁଏ, ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୁଏ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ଦରକାରୀ ଅଂଶ ତେର ହୋଇଥିବାରୁ ବାଲିଆ ଦୋରସା ମାଟି ସବୁଠାରୁ ଭଲ । ତେବେ ମାଟି ଫସଫସିଆ ହେଲେ ଅନେକ କିସମ ମାଟିରେ ଏହାର ଚାଷ ହୋଇ ପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଚିକିତ୍ସା ପାଣି ଜମି ରହୁଥିବା ମାଟିରେ ଏହା ଉଧାଏ ନାହିଁ । ମାଟିର ପି.ଏଚ୍ ୫ ରୁ ୭.୫ ଭିତରେ ଭଲ ହୁଏ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର ଓ ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ : ଶତାବରୀ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଛ କରି କିମ୍ବା ପୁରୁଣା ଗଛରୁ ବାହାରୁଥିବା ପିଲକୁ ଚାରା କରି ଚାଷ ପାଇଁ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ବ୍ୟବସାୟିକ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଏକ ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ କେନ୍ଦ୍ର କରିବାକୁ ହୁଏ । ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ୧୦ ବର୍ଗ ମିଟର ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ ପଟାଳି କରି ମାଟିରେ ଗୋବର ଖତ ମିଶାଇ

ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏକ ଏକର ପାଇଁ ୫ କିଲୋଗ୍ରାମ ମଂଜି ଦରକାର ହୁଏ । ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପଟାଳୀରେ ମଂଜି ବୁଣିବା ପରେ ମଂଜି ଉପରେ ଗୋବର ମିଶା ମାଟିକୁ ହାଲକା ଭାବେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଏ । ୧୦ ରୁ ୧୫ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଗଜା ବାହାରିଥାଏ ଓ ଶତକଡ଼ା ୪୦ ଭାଗ ଚାରା ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ ପଲିଥିନ୍ ମୁଣିରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିରୋପଣ କରି ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଚାରା ରୋପଣ : ମେ ଜୁନ୍ ମାସରେ ଜମିକୁ ଭଲ ଭାବରେ ୩/୪ ଓଡ଼ ଚାଷ କରି ଏକର ପିଛା ୧୦ ଟନ୍ ଗୋବର ଖତ/କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମିଶାଇ ଦେବ । ସାଧାରଣତଃ କନ୍ୟାମୂଳ ପରି ଶତାବରୀକୁ ହୁଡ଼ାରେ ଲଗାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ୯୦ ସେ.ମି. ଓସାର, ୨୦ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚତାର ହୁଡ଼ା କରାଯାଏ । ତାପରେ ୩୦ ସେ.ମି. ଛାଡ଼ି ପୁଣି ୯୦ ସେ.ମି. ଓସାରର ହୁଡ଼ା କରାଯାଏ । ହୁଡ଼ାରେ ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୬୦ ସେ.ମି. ଓ ଗଛକୁ ଗଛକୁ ୬୦ ସେ.ମି. ଦୂରତାରେ ଗଛ ଲଗାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଗଛକୁ ହୁଡ଼ାର ୧୦ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ଲଗାଯାଏ ।

ଗଛର ଯତ୍ନ : ଶତବରୀ ଏକ ଲତା ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଛ ପାଖରେ ବାଉଁଶ ବା ଶଗୁଳା କାଠର ରଞ୍ଜା ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ଲତାର ମୂଳ ପ୍ରଧାନ ଔଷଧୀୟ ଅଂଶ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବଧାନରେ ଘାସ ବଛାବଛି କରିଲେ ମାଟି ହାଲକା ହୋଇ ମୂଳ ଭଲ ବୃଦ୍ଧି ଘଟେ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ମାସକୁ ଥରେ ବୁନ୍ଦା ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିଲେ ଅଧିକ ତେଜ ଅମଳ ହୋଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ତେଜ ମୂଳରେ ପାଣି ଜମି ରହିଲେ ଏହା ପତିଯିବ ।

ଅମଳ ଓ ଲାଭ : ରୋପଣ କରିବାର ୨୪ ମାସରୁ ୪୦ ମାସ ପରେ ଏପ୍ରିଲ-ମେ ମାସରେ ଏହାର ମୂଳକୁ ଖୋଳି ବାହାର କରାଯାଏ । ଫସଲ ଅମଳ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କମ୍ ଜଳସେଚନ କରି ସାବଧାନତାର ସହ ତେଜକୁ ଖୋଳିବାକୁ ହୁଏ । ତା'ପରେ ସଂଗେ ସଂଗେ ତେଜଗୁଡ଼ିକର ଉପରର ଚୋପା ଛଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଏ କାରଣ ଏହା ବିଷଯୁକ୍ତ ଥାଏ । ତେଜଗୁଡ଼ିକ ଓଦା ଥିବା ସମୟରେ ଚୋପା ଚଡ଼ାଇବା ସୁବିଧା ହୋଇଥାଏ । ଚୋପା ଛଡ଼ାଯାଇଥିବା ତେଜଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଖାଇ ନିରୁକ୍ତ ଅଖାରେ ପୁରାଇ ବିକ୍ରିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ।

ଏକ ଏକରରେ ଚାଷ କରାଯାଇଥିବା ୨ ବର୍ଷିଆ ଶତାବରୀ ଫସଲରୁ ପ୍ରାୟ ୩୫୦୦୦ କିଲୋଗ୍ରାମ କଞ୍ଚା ଟ୍ୟୁବର ଅମଳ କରାଯାଇ ପାରିବ, ଯାହା ଶୁଖିଗଲା ପରେ ୩୫୦୦ କି.ଗ୍ରା. ହୁଏ । ୧ କି.ଗ୍ରା. ଟ୍ୟୁବର ଆନୁମାନିକ ମୂଲ୍ୟ ୨୦ ଟଙ୍କା ହେଲେ ଏକ ଏକରରୁ ୭୦,୦୦୦ ଟଙ୍କା ମିଳିପାରିବ । ଫସଲ ଉତ୍ପାଦନରେ ପ୍ରାୟ ୨୦,୦୦୦ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ ହେଲେ ଏକର ପ୍ରତି ୫୦,୦୦୦ ଟଙ୍କା ଲାଭ ମିଳି ପାରିବ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ
ଏକ ଏକର ଶତାବରୀ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - ମଞ୍ଜି ମଜୁରୀ - ଟ. ୫୦.୦୦/ କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ
ବ୍ୟବଧାନ - ୬୦ ସେ.ମି. X ୬୦ ସେ.ମି. ଗଛସଂଖ୍ୟା - ୫୦୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)		
	୧	୨	ମୋଟ
୧. ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି	୨୦୦୦		୨୦୦୦
୨. ଚାରା	୫୦୦୦		୫୦୦୦
୩. ଚାରା ରୋପଣ	୨୦୦୦		୨୦୦୦
୪. ଖତସାର, ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ	୨୫୦୦		୨୫୦୦
୫. ଜଳସେଚନ	୫୦୦	୫୦୦	୧୦୦୦
୬. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୧୦୦୦	୫୦୦	୧୫୦୦
୭. ଅମଳ	୨୦୦୦	୨୦୦୦	
୮. ଶୁଖାଇବା, ଗଣ୍ଠିକରଣ	୨୦୦୦	୨୦୦୦	
୯. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୧୩୫୦	୫୫୦	୧୮୦୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୧୪୩୫୦	୫୫୫୦	୧୯୯୦୦
			ବା ୨୦,୦୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ - ଶୁଷ୍କ କନ୍ଦ (କୁଣ୍ଡାଳ) - ୩୫
ମୋଟ ଆୟ - ଟ. ୨୦୦୦/କୁଣ୍ଡାଳ - ୭୦୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ - ୫୦,୦୦୦

ଗଛ ଲଗାଇବାର ୧୮ମାସ ପରେ କନ୍ଦ ଅମଳ ହୁଏ ।

ବ୍ରାହ୍ମୀ

Brahmi, Bacopa monnieri (Linn.) Scrophulariaceae

ବ୍ରାହ୍ମୀ ସଂଧ୍ୱାତ ନିବାରଣ, ଶ୍ୱାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରୋଗ, ସ୍ମରଣଶକ୍ତି ତଥା ବୈଦିକ ଶକ୍ତିର ବିକାଶ, ମସ୍ତିକ ଜନିତ ରୋଗ ପାଇଁ ଔଷଧ ତିଆରିରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ବିପର୍ଯ୍ୟା କାଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ ମାଟିରେ ଲଟାଇଥିବା ଡ଼ଣା ଅଟେ । ଏହାର କାଣ୍ଡ ଏବଂ ପତ୍ର ସାମାନ୍ୟ ମାଂସଳ ଓ କୋମଳ । ଗଣ୍ଡିରୁ ତେର ବାହାରିଥାଏ । ପତ୍ର ଛୋଟ, ବୃତ୍ତହୀନ, ୧-୧୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ ଓ କାଣ୍ଡ ସହିତ ବିପରୀତ କ୍ରମରେ ରହିଥାଏ । ଫୁଲ ହାଲୁକା ନୀଳ ମିଶ୍ରିତ ଧଳା ରଙ୍ଗର ହୋଇଥାଏ । ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ବ୍ରାହ୍ମୀ ରହିଛି । ବାକୋପା ମୋନିଏରୀକୁ ଜଳବ୍ରାହ୍ମୀ କୁହାଯାଏ । ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁଳ୍ମ ସେଷେଲା ଏସିଆଟିକାକୁ ମଧ୍ୟ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବ୍ରାହ୍ମୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହାର ଅନ୍ୟନାମ ମଣ୍ଡକୁପର୍ଣ୍ଣୀ ଅଟେ ।

ଜଳବାୟୁ : ଉଷ୍ଣ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଏହା ଭଲ ବଢ଼େ । ସାଧାରଣତଃ ୧୦° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ରୁ ୪୦° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ଉତ୍ତାପରେ ଓ ବା ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ଯାଗାମାନଙ୍କରେ ଭଲ ବଢ଼େ ।

ମୂଲିକା : ଏହା ସବୁ ମାଟିରେ ବଢ଼ିଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ସନ୍ତସନ୍ତିଆ କାଦୁଆ ମାଟିରେ ଏହା ଭଲ ବଢ଼େ । ଅମ୍ଳଯୁକ୍ତ ମାଟିରେ ଏହା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବଢ଼ିଥାଏ ।

କିସମ : ପ୍ରଜାଶକ୍ତି ଓ ସୁବୋଧକ ।

ରୋପଣ ପଦ୍ଧତି : ଜମିକୁ ଭଲଭାବରେ ହଲକରି ପ୍ରତି ଏକର ୫ ଟନ୍ ଗୋବର ଖତ ଏବଂ ୫୦ କି.ଗ୍ରା. ଚୂନ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ । ରୋପଣ କରିବାର ପୂର୍ବଦିନ ଜମିକୁ ଭଲଭାବରେ ପାଣି ମଡ଼ାଇ କାଦୁଆ କରିଦିଆଯାଏ । ବ୍ରାହ୍ମା ତାଳକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡ (୪ ରୁ ୫ ସେ.ମି.) କରି କାଟି ଦିଆଯାଏ ଯେପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣ୍ଡରେ କିଛି ପତ୍ର, ଚେର ଓ ଆଖି ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାକୁ ପ୍ରାୟ ୨୦ x ୨୦ ସେ.ମି. ଦୂରତାରେ ରୋପଣ କରିଦିଆଯାଏ । ରୋପଣ ପାଇଁ ମାର୍ଚ୍ଚ ରୁ ଜୁନ୍ ମାସ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ଅଟେ ।

ରୋଗ ପୋକ ଓ ତୀ'ର ପ୍ରତିକାର : ପୋକ ଭିତରେ ଗ୍ରାସହପର୍ ଓ ଟୋବାକୋ କର୍ଡୁମ୍ପା ଏହାର ପ୍ରଧାନ ଶତ୍ରୁ ଅଟନ୍ତି । ଏମାନେ ବ୍ରାହ୍ମୀର ପତ୍ର ସବୁ ଖାଇଯାନ୍ତି । ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳରେ ଏମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ଅଧିକ ହୁଏ । କ୍ଲୋରପାଇରିଫସ୍ (ଏକ ଲିଟର ପାଣିରେ ୨ ମିଲି.) ସ୍ତେ କରି ପୋକକୁ ଆୟତ୍ତ କରାଯାଏ । ନିମ୍ନ ଆଧାରିତ ଜୈବିକ କୀଟ ନାଶକ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ ।

ଅମଳ : ରୋପଣ କରବାର ପ୍ରାୟ ୪-୫ ମାସ ପରେ ତାଳରେ ଫୁଲ ଆସିବା ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ନିମ୍ନ ଭାଗରୁ ୪ ରୁ ୫ ସେ.ମି. ଛାଡ଼ି ଏହାକୁ କାଟି ନିଆଯାଏ । ଅକ୍ଟୋବର ଓ ନଭେମ୍ବର ମାସରେ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଛଡ଼ା ଯାଇଥିବା ମୂଳରୁ ପୁନଃ ଅକ୍ବୁରିତ ହୋଇଥିବା ଫସଲକୁ ପୁନଶ୍ଚ ଜୁନ୍ ମାସରେ କଟାଯାଇଥାଏ । ଉତ୍ପାଦନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅକ୍ଟୋବର -ନଭେମ୍ବର ମାସ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ସମୟ ଅଟେ ଏବଂ ଏହି ସମୟରେ ଫସଲରେ ବେକୋସାଇଡସ୍ ମାତ୍ରା ଅଧିକ ଥାଏ । କଟା ସରିବା ପରେ ଏହାକୁ ଛାଇରେ ଶୁଖାଇ ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ମଝିରେ ମଝିରେ ଓଲଟ ପାଲଟ କରି ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଶୁଖାଯାଏ । ଏକ ଏକର ଜମିରୁ ପ୍ରଥମଥର ପ୍ରାୟ ୯୦ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମୀଶାଗ ମିଳିଥାଏ ଏବଂ ଶୁଖିଗଲା ପରେ ଏହାର ପ୍ରାୟ ୨୦% ରହିଥାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟଥର ଅମଳରେ ପ୍ରାୟ ୬୦ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ୍ ମିଳିଥାଏ ଏବଂ ଶୁଖିଗଲାପରେ ଏଥିରୁ ୧୨ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ୍ ରହିଥାଏ । ଏକରକୁ ପ୍ରାୟ ୪୨୦୦୦ (ଖର୍ଚ୍ଚ) ହୁଏ ଓ ମୋଟ ଆୟ ପ୍ରାୟ ୪୧୨୦୦୦ (ମିଳେ)

ନାବାର୍ଡ୍ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ବ୍ରାହ୍ମୀ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - କଟାକାଣ୍ଡ (୧୨୦କି.ଗ୍ରା.) ମଜୁରୀ - ଟ.୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ
ବ୍ୟବଧାନ - (୨୦ ସେମି × ୨୦ ସେମି) ଗଛସଂଖ୍ୟା- ୮୦୦୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦
୨. ଚାରା ଡି.୫.୦୦/କି.ଗ୍ରା.	୬୦୦
୩. ଚାରାରୋପଣ	୫୦୦
୪. ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦
୫. ଅନାବନା ଗଛ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	୧୦୦୦
୬. ଖତସାର (୪ଟନ୍)	୧୦୦୦
୭. ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ (ଜୈବିକ)	୫୦୦
୮. ଅମଳ	୫୦୦
୯. ଶୁଖାଇବା, ପରିଷ୍କାର କରିବା	୨୦୦
୧୦. ଗଣ୍ଡିଲିକରଣ	୨୦୦
୧୧. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୬୫୦
ମୋଟଖର୍ଚ୍ଚ	୭୧୫୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ- କଞ୍ଚା ଡାଳପତ୍ର (କି.ଗ୍ରା.)	୩୫୦୦
ମୋଟ ଆୟ - ଟ.୩.୫/କି.ଗ୍ରା.	୧୨୨୫୦
ନେଟଆୟ-	୫୧୦୦

● ● ●

ଗୁଗୁଳ

Commiphora Wightii (Burseraceae)

ଗୁଗୁଳ ଗଛର ଛେଲିକୁ କାଟିଲେ ଏକ ପ୍ରକାର ଅଠା ବାହାରେ ଯାହାକି ଆୟୁର୍ବେଦିକ୍ ଔଷଧ ରୂପେ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗର ଉପଶମ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ । ଏହା ରକ୍ତରୁ କୋଲେଷ୍ଟ୍ରଲ୍ କମାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଜଳାପୋତା, ଘା' ଶୁଖାଇବା, ବଦ୍‌ହଜମି ଦୂର କରିବା ତଥା ପେଟର ବିଭିନ୍ନ ବିକାରର ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଏହାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହାର ଅଠାରେ ତେଡ଼-ଗୁଗୁଳି ଷ୍ଟେରୋନ୍ ଏବଂ ଇ-ଗୁଗୁଳିଷ୍ଟେରୋନ୍ ଅଛି ଯାହା ଔଷଧରୂପେ କାମ କରିଥାଏ । ଆମ ଦେଶର ଗୁଳୁରାଟ ଏବଂ ରାଜସ୍ଥାନରେ ଏହି ଚାଷ କିଛି ପରିମାଣରେ କରାଯାଇଥାଏ, ମାତ୍ର ଆବଶ୍ୟକତା ଠାରୁ ବହୁତ କମ୍ ଉତ୍ପାଦିତ ହେଉଥିବାରୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହି ଗଛର ଛେଲିକୁ କାଟିଲେ ଏକ ପ୍ରକାର ଅଠା ଜାତୀୟ ପଦାର୍ଥ ବାହାରିଥାଏ । ଏହା ଅଠା ଭଳି ହେଉଥିବାରୁ ଧୂପକାଠି ବା ସୁଗନ୍ଧଜାତୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଔଷଧ ଡିଆରି ମଧ୍ୟ ଏହାର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଶୁଷ୍କ ଓ ଉଷ୍ଣ ଜଳବାୟୁରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ । ଶୀତଋତୁରେ ଶୁନ ଡିଗ୍ରୀରୁ ଗୀଷ୍ମଋତୁରେ ୪୦ ଡିଗ୍ରୀ ଉତ୍ତାପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ବୃଷ୍ଟିପାତ ୧୦୦-୪୦୦ ସେ.ମି. ହେଉଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ଗୁଗୁଳ ଚାଷ ଲାଭଜନକ ଭାବେ କରାଯାଇପାରିବ । ମାତ୍ର ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ କୁହୁଡ଼ି ପଡୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ ନ କରିବା ଭଲ । ଏହି ଚାଷ ପାଇଁ ପ୍ରଚୁର ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମୃତ୍ତିକାରେ ଏହିଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ମାତ୍ର ମାଟିର ଜଳନିଷ୍କାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ମାଟିର ଜଳଧାରଣ କ୍ଷମତା ଅଧିକ ହେବା ଉଚିତ୍ । ସାଧାରଣତଃ ନିଗିତା, ଉର୍ବର ଏବଂ ପଚୁଦୋରସାରୁ ଦୋରସା ମାଟିରେ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ ।

କିସମ : ଏହାର କୌଣସି ଉନ୍ନତ କିସମ ନାମିତ ହୋଇନାହିଁ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ମଞ୍ଜି ଏବଂ କାଟ କଲମୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହାର ବଂଶବିସ୍ତାର କରାଯାଇଥାଏ ।

ମଞ୍ଜିର ଅଳ୍ପରୋଦ୍ଗମ କ୍ଷମତା ବହୁତ କମ୍ (୧୦-୧୫%) ଏବଂ ଏହା ବୁଣିବାର ୧୦ ଦିନ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପ୍ରାୟ ୬ମାସଯାଏ ମଝିରେ ମଝିରେ ଉଠୁଥାଏ । ଜୁଲାଇ ମାସରେ ତଳିଘାରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ମଞ୍ଜି ବୁଣାଯାଏ । ମଞ୍ଜିର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ବରେ କଠିନ ଚୋପା ଥିବାରୁ ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହାକୁ ବାଲିକାଗଜରେ ଘସି ପ୍ରବାହମାନ ପାଣିରେ ୨୪ ଘଣ୍ଟା ଯାଏ ବତୁରାଇ ବୁଣାଯାଏ । ପଲିଥିନ୍ରେ ମଧ୍ୟ ଚାରା କରି ଆସନ୍ତା ବର୍ଷ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ନର୍ସରୀରେ ରଖାଯାଏ ।

ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଷ ପାଇଁ ମଧ୍ୟମ କାଠଥିବା ୩୦-୬୦ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ ପେନ୍‌ସିଲ୍ ମୋଟେଜର ଡାଳକାଟି ଚେର କରିବା ହରମୋନ୍ (ଆଇବିଏ) କଟା ଅଂଶରେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଓଦାଥିବା ନର୍ସରୀ ପଟାଳୀରେ ଜୁନ୍ ମାସରେ ଲଗାଯାଏ । ୧୦-୧୫ ଦିନରେ ଡାଳରେ ଚେର ଆସିଯାଏ । ପ୍ରାୟ ୧ମାସ ପରେ ପଲିଥିନ୍ରେ ଲଗାଇ ଆସନ୍ତା ବର୍ଷ ବର୍ଷାରତୁ ଆରମ୍ଭରେ ଚାରା ମୁଖ୍ୟ ଜମିରେ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ଜୁନ୍‌ରୁ ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ଗୁଟୀ କଲମୀ କରି ମଧ୍ୟ ଲଗାଯାଇପାରେ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଏହି ଗଛ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ୧ ମାସ ଆଗରୁ ଜମିକୁ ଚାଷ କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ଧାତିକୁ ଧାତି ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ୨ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ୫୦ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଗଭୀରର ଗାତ ଖୋଳାଯାଏ । ଏହିପରି ଏକର ପ୍ରତି ୧୦୦୦ ଗଛ ଲାଗିଥାଏ । ଗାତ ଗୁଡିକରେ ଉପର ମାଟି ଏବଂ ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଦେଇ ପୁରଣ କରାଯାଇ ଗାତ ପ୍ରତି ଗୋଟିଏ ଚାରା ଲଗାଯାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ ।

ଖତ ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଗାତ ପୁରଣ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ ଟନ୍ (ଗାତ ପ୍ରତି ୧୦କି.ଗ୍ରା.) ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଦିଆଯାଏ । ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଏବଂ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ରାସାୟନିକ ସାର ପ୍ରୟୋଗ ଫଳରେ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ଅଠା ଉତ୍ପାଦନରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପଡେନାହିଁ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦୁଇଥର କୋଡାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ । ଗଛ ପ୍ରତି ୨ରୁ ୪ଟି ଡାଳରଖି ମୂଳଅଂଶରୁ ଅଧିକ ତାଳ କାଟି ଦିଆଯାଏ ।

ଜଳ ସେଚନ : ଚାରା ରୋପଣ ପରେ ଜଳସେଚନ କରାଯାଇଥାଏ । ବର୍ଷାରତ୍ନପରେ ମାସକୁ ଥରେ ଜଳସେଚନ କଲେ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଭଲ ହୋଇଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ : ଗୁଗୁଳ ଗଛରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ଏବଂ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **ପତ୍ର ପୋଡ଼ାରୋଗ :** ଏହି ରୋଗ ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ୧ ଗ୍ରାମ ସ୍ତ୍ରେପ୍ଟୋଟୋସାଇକ୍ଲିନ ୧ ଲିଟର ପାଣିରେ ମିଶାଇ ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୨. **ପତ୍ରଦାଗ ରୋଗ :** ପତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରର ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ କପର ଅକ୍ସିକ୍ଲୋରାଇଡ୍ (୬୦୦ ଗ୍ରାମ/ଏକର) ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

୩. **ଭଲ :** ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳରେ ଲଗାଯାଉଥିବାରୁ ଏଥିରେ ଭଲ ଲାଗିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ଏକରପ୍ରତି ୧୦ କି.ଗ୍ରା. କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ ୧.୫% ଗୁଣ୍ଠ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଗାତ ପୂରଣ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଗାତ ପ୍ରତି ୫୦ ଗ୍ରାମ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଗୁଣ୍ଠ ଦିଆଯାଏ ।

୪. **ସଂବାହୁଆ ପୋକ :** ଏମାନେ ଗଛର ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଇ ଯାଇଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଫସଲରେ ଏଣ୍ଡୋସଲଫାନ୍ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସ୍ତ୍ରେ କରାଯାଏ ।

୫. **ଧଳାମାଛି :** ଶୁକ ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ପୋକ ଗଛରୁ ରସ ଶୋଷି ଖାଇବାରୁ ଗଛ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଫସାଲୋନ କିମ୍ବା ଫେନ୍ଥଥାନ (୪୦୦ ମି.ଲି./ଏକର) ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ : ଗଛ ଗୁଡ଼ିକ ଲଗାଇବାର ୭-୮ ବର୍ଷ ପରେ ଅମଳଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ତିସେମ୍ବର ମାସରୁ ଫେବୃଆରୀ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଅଠା ଆଦାୟ କରାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଗଛରୁ ମୁଖ୍ୟ ଗଣ୍ଠି କିମ୍ବା ୩-୪ ସେ.ମି. ମୋଟେଇ ତାଳରେ ୯-୧୧ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଗୋଲାକାର କିମ୍ବା ତ୍ରିଭୁଜାକାର କ୍ଷତ କରାଯାଏ ଯେପରି କେବଳ ଛେଲି ହିଁ କଟାଯିବ ମାତ୍ର କାୟିୟମ ସ୍ତର କିମ୍ବା କାଠ ଅଂଶରେ ବାଧା ହେବ ନାହିଁ । ୭ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଅଠା ବୋହିବା ଆରମ୍ଭ କରେ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ୧୫-୨୦ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଥାଏ । ବାୟୁ

ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଲେ ଏହି ଅଠା ଟାଣ ହେଉଥିବାରୁ କ୍ଷତର ତଳଭାଗରେ ଗୋଟିଏ ମାଟି ପାତ୍ର ଦେଇ ଏହାକୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ବର୍ଷକୁ ଗୋଟିଏ ଗଛରୁ ୨-୩ଥର ଅଠା ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ଗଛର ବେର ମାଧ୍ୟମରେ ଇଥେରନ୍ ଗଛପ୍ରତି ୪୦ମି.ଗ୍ରାମ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଅଠା ଅମଳ ବଢିଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଅମଳ କରିବାର ୮-୧୦ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଅମଳ କରାଯାଇଥିବା ତାଳଟି ମରିଯାଏ । ବର୍ଷକୁ ଗଛ ପ୍ରତି (୧୦ବର୍ଷ ଗଛ) ୭୦୦-୯୦୦ ଗ୍ରାମ ଅଠା ମିଳିଥାଏ ଓ ଏକର ପିଛା ୩୦୦ରୁ ୪୦୦ କେଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଭେଜି ବାଇଗଣ

Solanum Viarum Dunal (Solanaceae)

ଭେଜିବାଇଗଣ ଆମ ରାଜ୍ୟର ଗାଁ ଗହଳିରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଗଛଟି ତେଜା । ମାତ୍ର ଅନେକ ଅଙ୍କରାନ୍ତି ଗଛକୁ ଭେଜିବାଇଗଣ ବୋଲି ଭାବିଥାନ୍ତି । ଅଙ୍କରାନ୍ତି ଗଛଟି ଲତା ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଲଟେଇଥାଏ ମାତ୍ର ଭେଜିବାଇଗଣ ଗଛ ସିଧା ଉଠିଥାଏ । ଜେଭିବାଇଗଣ ଫଳରେ ସୋଲାସୋଡିୟମ ନାମକ ରାସାୟନିକ ତତ୍ତ୍ୱ ରହିଥାଏ ଯାହାକି ଔଷଧ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ । ପରିବାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବାରୁ ଔଷଧର ଏହା ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ଅଟେ ।

ଜଳବାୟୁ : ଅନେକ ପ୍ରକାର ଜଳବାୟୁରେ ଏହି ଗଛ ବଢିପାରୁଥିବା ସମୟରେ ଉଷ୍ମ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଅମଳ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ଆମ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ ଅକ୍ଟୋବରରେ କରାଯାଇପାରେ । ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ ଉତ୍ତାପ ୨୭-୩୧ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲ୍‌ସିୟସ୍ ରହିଲେ ଅଧିକ ଫଳ ଧାରଣ କରିଥାଏ, ମାତ୍ର ଉତ୍ତାପ ୩୪ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲ୍‌ସିୟସ୍‌ରୁ ଅଧିକ ହେଲେ ଫଳଝଟା ହୋଇଥାଏ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅନୁର୍ବର ଠାରୁ ଉର୍ବର ମାଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଭେଜିବାଇଗଣ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ମାତ୍ର ମାଟି ନିଗିତା ହେବା ଜରୁରୀ । ମଧ୍ୟମ, ଉର୍ବର, ବାଲିଦୋରସା ମାଟିରୁ ଅଧିକ ଅମଳ ଆଶା କରାଯାଇଥାଏ ।

କିଷମ : ଏହାର ଉଚ୍ଚତ କିଷମ ଭିତରେ:-

୧.	ଆର୍ଜା ସଂଜୀବନୀ	-	କଣ୍ଟା ନଥିବା କିଷମ ।
୨.	ଗୁଣ୍ଡୋ	-	କମ୍ କଣ୍ଟାଥିବା କିଷମ ।
୩.	ବି.ଏ.ଆର.ସି.	-	କମ୍ କଣ୍ଟାଥିବା କିଷମ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର : ଭେଜିବାଇଗଣର ବଂଶବିସ୍ତାର ମଞ୍ଜିରୁ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ଏକର ଜମି ପାଇଁ ୧୦୦ ଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ବିହନ ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତି କି.ଗ୍ରା. ବିହନକୁ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ୍ ୧.୫ ଗ୍ରାମ (ବାଡିଷ୍ଟିନ୍/ଧାନୁଷ୍ଟିନ୍) ଦ୍ୱାରା ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ ।

ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଚାରା ରୋପଣର ୫-୬ ସପ୍ତାହ ପୂର୍ବରୁ ତଳିଘାଟାରେ ବିହନ ବୁଣାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ୧ମିଟର ଓସାର, ଆବଶ୍ୟକ ଲମ୍ବ ଏବଂ ୧୫-୨୦ ସେ.ମି.

ଉତ୍ତର ତଳିଘାରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ବର୍ଗମିଟର ପ୍ରତି ୩କି.ଗ୍ରା. ସତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମିଶାଯାଏ । ମୂଳସତା ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ମାଟିକୁ କପର ଅକ୍ସିକ୍ଲୋରୋଇଡ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ଦ୍ଵାରା ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ । ତଳିଘାରୀରେ ୭-୧୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ଗାର ଟାଣି ବିଶୋଧିତ ମଞ୍ଜି ଗୁଡିକୁ ୧-୧.୫ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ପକାଇ ପତଳା ସ୍ତରରେ ମାଟି ଘୋଡାଯାଏ । ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜିଗୁଡିକୁ ଜିବରଲିନ୍ ଏସିଡ୍ (୫୦ପି.ପି.ଏମ୍) ଦ୍ରବଣରେ ୧୨ଘଣ୍ଟା ଭିଜାଇଲେ ଗଜା ବାହାରିବା ଶୀଘ୍ର ଓ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । ବୁଣିବାର ୧୫ ଦିନରେ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ବାହାରିଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ଫେବୃଆରୀ କିମ୍ବା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଚାରା ଲଗାଯାଏ । ମାଟିକୁ ୩-୪ ଓଡ଼ ଗୁଣ୍ଠ ଚାଷ କରି ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷ ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୨ଟନ୍ ସତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ କରି କିସମ ଅନୁସାରେ ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବଧାନରେ ମେଘୁଆ ପାଗ ବା ଉପରବେଳା ମୁଖ୍ୟ ଜମିରେ ୪-୬ ପତ୍ରଥିବା ୪୫ଦିନର ଚାରା ଲଗାଇ ଜଳସେଚନ କରାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ବାଲିଆ ମାଟିରେ କମ୍ ଏବଂ ମଟାଳ ମାଟିରେ ଅଧିକ ବ୍ୟବଧାନରେ ଚାରା ରୋପଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଆର୍ଜାସଞ୍ଜିବନୀ - ୩୦X ୪୫ ସେ.ମି. କିମ୍ବା ୪୦X ୪୦ସେ.ମି.

ଗୁଣ୍ଡୋ, ବି.ଏ.ଆର.ସି. - ୬୦X ୬୦ ସେ.ମି. କିମ୍ବା ୭୫X ୭୫ ସେ.ମି.

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଭେଜିବାଇଗଣରେ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଚାରା ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଏକର ପ୍ରତି ୮କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଏବଂ ୧୨କି.ଗ୍ରା. ପୋଟାସିୟମ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଲଗାଇବାର ୬୦ ଏବଂ ୭୫ଦିନ ପରେ ୮କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନକୁ ଦୁଇଥର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ଲଗାଇବାର ୧୨୦ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ୨-୩ଥର କୋଡାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ସଫା କରାଯାଏ ।

ପସର ସଂରକ୍ଷଣ : ଭେଜିବାଇଗଣ ଗଛରେ ଲାଗୁଥିବା ମୁଖ୍ୟ ରୋଗ ଏବଂ ପୋକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା ।

୧. **ମୂଳସତା ରୋଗ :** ଗଛର ମୂଳତେର ସଡ଼ିଯାଇ ଗଛ ପ୍ରଥମେ ଝାଉଁଳି ପରେ ମରିଯାଇଥାଏ । ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଗଛ ମୂଳ ମାଟି ଭିଜିବା ପରି ମାନକୋଜେକ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ । ତଳି ଘରାରେ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ବିହନକୁ ବିଶୋଧନ କରି ଲଗାଇବା ଉଚିତ୍ ।

୨. **କାଷ୍ଠ ଓ ଫଳବିକ୍ଷା ପୋକ** : ଶୁକଗୁଡ଼ିକ କାଷ୍ଠ ମଧ୍ୟରେ ପଶି ନଳୀ କରିବାରୁ ଗଛର ଅଗ ଝାଉଁଳି ପଡ଼େ । ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ଫଳ ଭିତରେ ପଶି ନଷ୍ଟ କରିଥାନ୍ତି । ଏହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଝାଉଁଳି ଥିବା କାଷ୍ଠକୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଦୂରରେ ନଷ୍ଟ କରିବା ସହିତ ଫସଲରେ ମୋନୋକ୍ରୋଟୋଫସ୍ (୧.୫ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସିଞ୍ଚନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଅମଳ : ବୁଣିବାର ୩ମାସରେ ଫୁଲ ଆସିଥାଏ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁଇମାସ ଯାଏ ଫଳ ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଗଛରେ ଫଳ ପାତି ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ ପଡ଼ିଲେ ଫଳ ତୋଳାଯାଏ । ପାଖାପାଖି ଲଗାଯାଇଥିବା ଗଛରେ ଏକା ଅରକେ (ଲଗାଇବାର ୧୮୦ ଦିନରେ) ଫଳ ତୋଳାଯାଏ ମାତ୍ର ଅଧିକ ବ୍ୟବଧାନରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଗଛରେ କିଛି ଫଳ ପାତିବା ପରେ ମଝିରେ ମଝିରେ (ସପ୍ତାହଅନ୍ତରରେ) ତୋଳିଲେ ମୋଟା ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ ଏବଂ ଅଧିକ ଫଳିବା ପାଇଁ ଗଛକୁ ପ୍ରେରଣା ମିଳିଥାଏ । ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ହାତରେ ତୋଳି ଅମଳ କରାଯାଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦୁଇ ଫାଳ କରିବା ପରେ ଖରାରେ ୫-୭ ଦିନ ଶୁଖାଯାଏ । ଅମଳ ପରେ ଫଳ ସହିତ ବର୍ଷା ପାଣି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ପାଣି ମିଶିବା ଅନୁଚିତ୍ କାରଣ ଏହାଦ୍ୱାରା ଫଳର ଔଷଧି ଗୁଣ କମିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୧୦-୨୦ କ୍ୟୁଷ୍ଟାଲ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଖିଲା ଫଳ ଅମଳ କରାଯାଇପାରେ ।

ଲାଇକ୍ଷତି : ଏକ ଏକର ଚାଷରେ ପ୍ରାୟ ୯୦୦୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ୧୮୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୋଟ ଆୟ ହୋଇଥାଏ ।

ବେଲ

Bael, Aegle marmelos L. Rutaceae

ବେଲଫଳ ଏକ ଜଣାଶୁଣା ଓ ଉକୃଷ୍ଟ ଫଳଭାବେ ସରା ଭାରତରେ ପରିଚିତ । ଭାରତରେ ଏମିତି ଗ୍ରାମ ନାହିଁ ଯେଉଁଠି କି ବେଲଗଛ ନାହିଁ । ଏହା ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଔଷଧୀୟ ଗଛ ଭାବରେ ଅତି ପରିଚିତ । ଏହାର ପତ୍ର, ଫଳ ତଥା ଚେରକୁ ଔଷଧ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହାର ପତ୍ରକୁ ମହୁ ସହିତ ମିଶାଇ ଖାଇଲେ ମଧୁମେହ ରୋଗର ଉପଶମ ହୋଇଥାଏ । ବେଲର ଚେର ଓ ଛେଳି ଛୁଇଁ ଉପଶମରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାଭଦାୟକ । ଏହା ବାତ-ବ୍ୟାଧି ଦୂର କରେ ଓ ରକ୍ତ ଶୁଦ୍ଧକାରକ । ଏହାର ପତ୍ର ଜୀବାଣୁ ରୋଧକ ଅଟେ । ବେଲଗଛ ଚେରର ଛାଲି ଦଶମୂଳର ଏକ ଉପାଦାନ ଅଟେ । ପାଚିଲା ଫଳ ପାଚନ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧିକାରକ ହେତୁ କୋଷ୍ଠକାଠିନ୍ୟ, ନାଳଝାଡ଼ା ଉପଶମରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୋଗୀ । ତୁଳସୀ ପରେ ବେଲର ଫଳ, ଫୁଲ, ପତ୍ର ଓ ଚେର ମହୌଷଧି କହିଲେ ଚଳିବ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ମଧ୍ୟମଧରଣର ବୃକ୍ଷ । ବେଳ ଗଛ ୮ ରୁ ୧୦ ମିଟର ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଶକ୍ତ କଣ୍ଟା ବିଶିଷ୍ଟ ବହୁବର୍ଷିୟ ଓ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଯୌଗିକ ପତ୍ରରେ ତିନୋଟି ଉପପତ୍ର ରହିଥାଏ । ବେଳେ ବେଳେ ପାଞ୍ଚଟି ଉପପତ୍ର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ଏ ଗଛ ବର୍ଷକୁ ଥରେ ପତ୍ରଝଡ଼ା ଦିଏ, ପୁଣି ନୂଆପତ୍ର କଅଁଳେ । ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଧଳା ଓ ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଏବଂ ଛୋଟ ଛୋଟ ପେନ୍ଥାରେ ହୋଇଥାଏ । ଫଳ ବୃତ୍ତାକାର, କଠିନ ଓ ସବୁଜ । ପାଚିଲେ ସବୁଜମିଶା ପାତବର୍ଣ୍ଣର ହୋଇଥାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଓ ସମଶୀତୋଷ୍ଣ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଫଳ । ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିକାଂଶ ଯାଗାରେ ଏ ଗଛ ଦେଖାଯାଏ । ସମୁଦ୍ରପତନ ଠାରୁ ୧୨୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ଯାଗା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରିବ । ବେଳଗଛ ଅତିଶୟ ଥଣ୍ଡା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭାଳି ପାରେ । ୦° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ଉତ୍ତାପରେ ମଧ୍ୟ ଗଛର କିଛି କ୍ଷତି ହୁଏନି ।

ମୃତ୍ତିକା : ବେଳ ସବୁ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ବଢ଼େ । ଏପରିକି ପଥୁରିଆ, ଚିକିଟା ଓ ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ମାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଏ ଗଛ ବଢ଼ିପାରେ । ମାଟିର ପି.ଏଚ୍ ୫ ରୁ ୧୦ ଭିତରେ ଏହାର ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଯେଉଁ ମାଟିରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଫଳଗଛ ଭଲ ହୁଏନି ସେ ଜମିରେ ବେଳ ଚାଷ କରାଯାଏ ।

କିସମ : ବେଲର ସେପରି ଉନ୍ନତ କିସମ ବାହାରି ତା'ର ବଂଶବିଷ୍ଣାର କରିବା ଦିଗରେ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହାନ୍ତି । ତେବେ ଗଛ ଗଛ ଭିତରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବେଳ ହୁଏ । କିଏ ଲମ୍ବା ତ କିଏ ଗୋଲ । କାହାର ମଞ୍ଜି କମ୍ ତ କାହାର ଶସ ବେଶି । ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶରେ ୭ କିସମର ବେଳ ବାଛିଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା- ମିର୍ଜାପୁରୀ, କାଘଜିଗଣ୍ଡା, ଦାରୋଗାଜି, ଓଝା, ରାମପୁରୀ, ଆଜମତି, ଖମାରିଆ । ଏହି ୭ କିସମ ଭିତରେ ମିର୍ଜାପୁରୀ ଓ କାଘଜିଗଣ୍ଡା ସବୁଠାରୁ ଭଲ କିସମ । ନରେନ୍ଦ୍ରପୁର କୃଷି ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଦୁଇ କିସମର ବେଳ ବାଛିଛନ୍ତି, ତା'ହେଲା ନରେନ୍ଦ୍ର ବେଳ-୧ (ଲମ୍ବାଳିଆ) ଓ ନରେନ୍ଦ୍ରବେଳ-୨ (ଗୋଲ୍), ଯାହାକି ସବୁଠାରୁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବେଳ ବୋଲି ଗଣାଯାଉଛି ।

ବଂଶବିଷ୍ଣାର : ସାଧାରଣତଃ ମଞ୍ଜିରୁ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ମଞ୍ଜିରୁ ଯେଉଁ ଗଛ ହୁଏ ତା ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ମା' ଗଛ ଭଳି ହୁଏନି । ତେଣୁ ମା' ଗଛର ଗୁଣ ଆଣିବା ପାଇଁ ଚେରରୁ ବାହାରିଥିବା ଗଛ ବା ପ୍ୟାର୍ ବଢ଼ିଙ୍ଗ ଦ୍ଵାରା ବେଲର ବଂଶବିଷ୍ଣାର କରାଯାଇ ପାରିବ । ସାଧାରଣତଃ ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ ମାସରେ ବେଳ କଲମୀ କଲେ ଭଲ ହୁଏ ।

ରୋପଣ : ୬ ରୁ ୭ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ବେଳ ଗଛ ଲଗାଯାଏ । ଗଛ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ୬୦ ସେ.ମି.ରେ ୬୦ ସେ.ମି. ଓ ୬୦ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ଗାତ କରାଯାଏ । ପ୍ରତି ଗାତରେ ଝୁଡ଼ିଏ ଖତ ସହ ଏକ କେ.ଜି. ଜୈବିକ ସାର ଦେଇ ବର୍ଷିକିଆ

ବା ଦୁଇବର୍ଷିଆ ବେଳ ଗଛ ଲଗାଯାଏ । ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭରେ ବେଳ ଗଛ ଲଗାଇବାରେ ସବୁଠୁ ଭଲ ।

ଖତ ଓ ସାର : ସାଧାରଣତଃ ବେଳ ଗଛରେ କେହି ଖତସାର ଦିଅନ୍ତିନି । ତେବେ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭରେ ୨/୩ ଟୋକେଇ ଖତସହ ଏକ କେ.ଜି. ଟ୍ରେବିକସାର ଦେଲେ ଗଛରେ ଭଲ ପତ୍ର ଫୁଲ ଆସି ଫଳ ଆସେ । ବର୍ଷିକିଆ ଗଛ ପିଛା ୫୦ଗ୍ରାମ୍ ଯବସ୍ଥାରଜାନ, ୨୫ ଗ୍ରାମ୍ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଓ ୨୫ ଗ୍ରାମ୍ ପଟାସ୍ ଦେଇ ପ୍ରତିବର୍ଷ ସେହି ପରିମାଣ ବଢ଼ାଇ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଲେ ଭଲ ଫଳ ଅମଳ ମିଳେ ।

ଜଳ ସେଚନ : ଗଛ ଥରେ ଭଲ ଭାବରେ ବଞ୍ଚିଗଲାପରେ ଆଉ ଜଳ ସେଚନ ଦରକାର କରେନି । ତେଣୁ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷେ, ଦି'ବର୍ଷ ଦରକାର ଅନୁଯାୟୀ ଜଳ ସେଚନ କରାଯାଇଥାଏ ।

କାଟଛାଣି : ବେଳଗଛ କାଟଛାଣି ଦରକାର କରେନି । ତେବେ ମଲା ଶୁଖିଲା ଡାଳକୁ ମଝିରେ ମଝିରେ କାଟିଦେବା ଉଚିତ୍ ।

ରୋଗ ଓ ପୋକ : ବେଳରେ ସେପରି ବିଶେଷ ରୋଗ ପୋକ ନାହିଁ । ତେବେ ବେଳେ ବେଳେ ବାକ୍‌ଟେରିଆସର୍-ହୋଲ୍ ଓ ଫଳରେ କାକର ରୋଗ ଦେଖାଯାଏ । ପ୍ଲାଝୋମାଇସିନ୍ ଓ ବୋର୍ଡୋମିକ୍ସଚର ଥ୍ରେ କଲେ ରୋଗ ଭଲ ହୁଏ ।

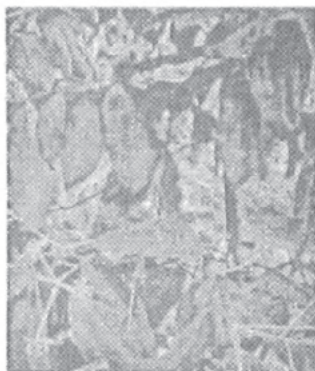
ଅମଳ : ମଞ୍ଜିରୁ ହେଉଥିବା ଗଛରେ ୭/୮ ବର୍ଷ ପରେ ଓ କଳମୀ ଗଛରେ ୪/୫ ବର୍ଷ ପରେ ଫଳ ଆସେ । ଗୋଟିଏ ଗଛରୁ ହାରାହାରି ୨୦୦ ରୁ ୪୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫଳ ଆସେ । ଏକର ପିଛା ଆୟ ୧୫,୦୦୦ ଟଙ୍କା ।

ଡାଳଚିନି

Cinnamomum verum Presl. Lauraceae

ମସଲା ଭିତରେ ଡାଳଚିନିର ସ୍ଥାନ ଅତି ଉଚ୍ଚରେ । ଏହି ଗଛରୁ ବିଭିନ୍ନ ମସଲା ଜାତୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯଥା ଛେଳି, ଗୁଣ୍ଡ, ତେଲ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧ ଇତ୍ୟାଦି ମିଳିଥାଏ । ଏହା ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଖାଦ୍ୟ, ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଅତର ଓ ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହାର ଛେଳିରୁ ମିଳୁଥିବା ସିନାମନ ଔଷଧ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଡାଳଚିନି ଡାଳର ଉପରେ ଛେଳିରୁ ମସଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ ଏବଂ ସେଥିରୁ ପାତଳ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଅର୍ଦ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଅର୍ଦ୍ଧରେ ୭୦ ରୁ ୮୦ ଭାଗ ସିନମିକ୍ ଆଲଡିହାଇଡ୍ ଥାଏ । ଏହାକୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଔଷଧର ସାମଗ୍ରୀରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ପତ୍ରରୁ ବାହାରୁଥିବା ଅର୍ଦ୍ଧ ଭାନିଲା ତିଆରିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହାର ପତ୍ରରୁ ଜଜିନିଲ୍, ବେନଜାଇଲ ବେନଜଏଲ୍ ମିଳିଥାଏ ଏବଂ ଏହା ଚର୍ମ ରୋଗର ପ୍ରତିଷେଧକ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଜରିବ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ଚିରହରିତ, ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ବୃକ୍ଷ ଅଟେ । ଏହି ଗଛ ୨୫ - ୩୦ ବର୍ଷରେ ୧୫ ରୁ ୨୦ ମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼େ । ଗଛର ମୂଖ୍ୟ ଚେର ଗଭୀର ମାଟି ତଳକୁ ଯାଏ । ଗଛର ପ୍ରଧାନ ଡାଳ ସିଧା ବଢ଼ିବା ସମୟରେ, ଶାଖା ଡାଳଗୁଡ଼ିକ ଗଛକୁ ସମାନ ବ୍ୟାସ ବ୍ୟବଧାନରେ ଚତୁର୍ପାର୍ଶ୍ବକୁ ମୂଳଠାରୁ ଅଗ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମତାଳ ଦେଇ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗେ । ଏହି ଗଛର ପତ୍ର ସାଧାରଣତଃ କମ୍ ଲମ୍ବା ଓ ଅଷ୍ଟାକୃତି ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରଥମେ ଗଛରୁ ରଙ୍ଗିନ, ଯଥା- ଲାଲ, ଫିକାଲାଲ, ଫିକା ସବୁଜ କିମ୍ବା ଫିକା ହଳଦୀଆ ରଙ୍ଗର ପତ୍ର ବାହାରେ ଓ ପରେ ଗାଢ଼ ସବୁଜ ରଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ । ଫୁଲ ପେଢ଼ା ପେଢ଼ା ହୁଏ ଓ ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ନଭେମ୍ବର ଓ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ଫୁଲ ହୁଏ

ଏବଂ ଜୁନ୍ ମାସରେ ଫଳ ପାକଳ ହୋଇଥାଏ । ଫଳ ପ୍ରଥମେ ଫିକା ନୀଳ ଓ ପରେ ବାଇଗଣି ରଙ୍ଗ ହୁଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଏହି ଗଛ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୁଏ । ସମୁଦ୍ର ପତନ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୧୦୦୦ମିଟର ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ତାଳଚିନି ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏ ଫସଲ ବାର୍ଷିକ ୨୦୦-୨୫୦ ସେ.ମି ବର୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।

ମୂଲିକା : ଗଭୀର ନିଗିଡ଼ା ଦୋରସା, ବାଲି ଦୋରସା ଓ ନାଲି ଦୋରସା ମାଟି ତାଳଚିନି ଚାଷ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ । ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ମାଟିରେ ତାଳଚିନି ଗଛ ଭଲ ବଢ଼େ ନାହିଁ ।

କିଷମ : ନଭେମ୍ବର ଓ ନିତ୍ୟଶ୍ରୀ । ନିତ୍ୟଶ୍ରୀ ଅପେକ୍ଷା ନଭେମ୍ବରୁ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳେ ଓ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅଧିକ ନୂତନ ଗଜା କାଣ୍ଡ ବାହାରେ ।

ବଂଶବିସ୍ତାର :

(୧) ମଞ୍ଜିରୁ ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ପାଟିଲା ଫଳରୁ ମଞ୍ଜି ବାହାର କରାଯାଇ ମଞ୍ଜି ଉପରେ ଲାଗିଥିବା ରସକୁ ଭଲଭାବରେ ଧୋଇ ସାଜେସାଜେ ଖତମାଟିଥିବା ଜରିମୁଣାରେ ପୋତାଯାଏ । ୨/୩ ସପ୍ତାହରେ ମଞ୍ଜି ଗଜା ହୁଏ । ୮/୧୦ ମାସର ଚାରା ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

(୨) ଗୁଟା କଳମୀ ଓ ଏୟାରଲେୟାରିଂ ପଦ୍ଧତିରେ ମଧ୍ୟ ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ମାତ୍ର ଏହି ଚାରା ଶିଘ୍ର ବଢ଼େ ନାହିଁ ।

ଲଗାଇବା ସମୟ : ଜୁନ-ଜୁଲାଇ - ଅଗଷ୍ଟମାସ ।

ଲଗାଇବା ଦୂରତା : ୨ମିଟର X ୨ମିଟର (ଏକର ପ୍ରତି ୧୦୦୦ଟି ଗଛ)

ଗାଡ଼ର ଆକାର : ୪୫ ସେ.ମି. X ୪୫ ସେ.ମି. X ୪୫ ସେ.ମି.

ଖତ ଓ ସାର : ଗଛ ପ୍ରତି ସାରର ପରିମାଣ

ସାରର ନାମ	ଲଗାଇବା ବେଳେ	୨ୟ ବର୍ଷ	୩ୟ ବର୍ଷ ଠାରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ
ଖତ	୧୫ କି.ଗ୍ରା	୧୫ କି.ଗ୍ରା	୧୫ କି.ଗ୍ରା
ଯବକ୍ଷାରଜାନ	୧୦୦ ଗ୍ରାମ୍	୨୦୦ ଗ୍ରାମ୍	୫୦୦ ଗ୍ରାମ୍
ଫସଫରସ୍	୧୦୦ ଗ୍ରାମ୍	୨୦୦ ଗ୍ରାମ୍	୫୦୦ ଗ୍ରାମ୍
ପଟାସ	୧୦୦ ଗ୍ରାମ୍	୨୦୦ ଗ୍ରାମ୍	୫୦୦ ଗ୍ରାମ୍

ଜଳସେଚନ : ବର୍ଷାରତୁ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ସମୟରେ ଜଳସେଚନ ଆବଶ୍ୟକ । ଶୀତ ଋତୁ ଅପେକ୍ଷା ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ବାରମ୍ବାର ଜଳସେଚନ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ।

କାଷ୍ଠହାର : ଗଛ ତିନିବର୍ଷ ହୋଇଯିବା ପରେ ଜୁଲାଇ-ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ମାଟି ଠାରୁ ୧୫ ସେ.ମି ଉଚ୍ଚାରେ ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ କାଟି ଦେଇ ଥିଆଯିବା ମୂଳ ମାଟିରେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଏହା ଦ୍ଵାରା ୨/୩ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଚାରିପଟୁ ନୂଆ କାଷ୍ଠ ବାହାରିବ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ :

ପତ୍ରଚିତା ଓ ଡାଲବ୍ୟାଙ୍କ ରୋଗ : ଚାରା ଅବସ୍ଥା ଠାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅବସ୍ଥାରେ ମୂଖ୍ୟତଃ ବର୍ଷା ଋତୁରେ ଏହି ରୋଗ ଦେଖାଯାଏ । ୧% ବେର୍ଡୋମିକ୍ସର ୧୫ଦିନ ଅନ୍ତରରେ ୩ଥର ପତ୍ରସିଞ୍ଚନ କରନ୍ତୁ ।

ପତ୍ରଖୁଆ ସର୍ବାନୁଆ ପୋକ : ମାଲ୍ୟୁଥର୍ମ ଏକ ଲିଟର ପାଣିରେ ୨ ମି.ଲି ବା କାର୍ବାରିଲ ଗୁଣ୍ଠ ବିଞ୍ଚନ୍ତୁ ।

ଭଲ : ଗଛ ମୂଳ ମାଟିରେ କେରାବାନ୍ ବା ଟରମେନ୍ଟ କ୍ଲୋରପାଇରିଫସ ସିଞ୍ଚନ କରନ୍ତୁ ।

ଅମଳ : ଦୁଇ ବର୍ଷିଆ ଡାଳ ଗୁଡ଼ିକ କାଟି ଚୋପା ଛଡ଼ାଯାଏ । ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭରେ ଲାଲ୍ କଅଁଳିଆ ନୂଆ ପତ୍ର ବାହାରେ । ନୂଆ ଲାଲ୍ ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ସବୁଜ ହେବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଦୁଇ ବର୍ଷିଆ ଡାଳ ଗୁଡ଼ିକ କାଟି ଦିଅନ୍ତୁ । ଏହି ସମୟରେ ଚୋପାତଳୁ ଲାଲୁଆ ରସ ବାହାରୁଥାଏ ଯାହାକି ଚୋପା ଛଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ୧.୨୫-୨ ସେ.ମି ମୋଟା ବିଶିଷ୍ଟ ଡାଳ/କାଣ୍ଡର ଧୂସର ପଡ଼ିଥିବା ଅଂଶ ଚୋପା ଛଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ରଖନ୍ତୁ । ଡାଳର ଅଗିଲା ଅଂଶ ଚୋପା ଛଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଅଗିଲା ଡାଳ ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ତେଲ ବାହାର କରାଯାଏ । ଉପଯୁକ୍ତ ଡାଳ ଗୁଡ଼ିକରୁ ସେହିଦିନ ଉପର ଧୂସର ରଙ୍ଗଟି ଖଣ୍ଡିତ ବାଉଁଶ ପାତିଆ ସାହାଯ୍ୟରେ ଛଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଛୁରା ସାହାଯ୍ୟରେ କାଣ୍ଡ ଉପରେ ଉପରୁ ତଳ ଯାଏଁ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବ ଗାର କାଟନ୍ତୁ । ତା ପରେ କାଣ୍ଡରୁ ଧିରେ ଧିରେ ଚୋପା/ଖୋଳପା ଛଡ଼ାନ୍ତୁ । ଖୋଳପା ଗୁଡ଼ିକ ବିଡ଼ା ବାନ୍ଧି ପ୍ରଥମେ ତିନିଦିନ ଛାଇରେ ପରେ ତିନିଦିନ ଖରାରେ ଶୁଖାନ୍ତୁ ଖୋଳପା ଗୁଡ଼ିକ ଧୂସର ରଂଗ ହୋଇଯିବା ପରେ ବ୍ୟବହାର/ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୁଏ । ଏହି ଖୋଳପା ଗୁଡ଼ିକୁ ‘କୁଇଲ’ କୁହାଯାଏ । ଶୁଖିଲା ଖୋଳପାର ରଂଗ, ଆକାର, ମୋଟା, ସ୍ଵାଦ ଓ ଗନ୍ଧ ଅନୁଶାରେ ଡାଲଚିନିର ଗୁଣ ଓ ବଜାର ଦର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରେ ।

ଅମଳ ପରିମାଣ : ତିନିବର୍ଷ ପରେ ୧୫୦ରୁ ୨୦୦ କି.ଗ୍ରା ଶୁଖିଲା ଡାଲଚିନି ଓ ୧କି.ଗ୍ରା ତେଲ (ପତ୍ରରୁ) ୧୦ ବର୍ଷ ପରେ ୨୫୦ରୁ ୩୦୦ କି.ଗ୍ରା ଶୁଖିଲା ଡାଲଚିନି ଓ ୨-୩ କି.ଗ୍ରା ତେଲ ଅମଳ ହୋଇଥାଏ ।

ଗୋଲ ମରିଚ

Piper nigrum Linn. Piperaceae

ଗୋଲମରିଚ ଭାରତର ଏକ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ ଫସଲ ଓ ଏହାକୁ ଗୁଆ, ନଡ଼ିଆ ସହିତ ମିଶାଇ ଚାଷ କରାଯାଏ । ଏହାକୁ ମସଲା ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଗୋଲ ମରିଚରେ ଓଲିଓରେସିନ୍ ନାମକ ଏକ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉପସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଏହାର ବାସନା କଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ଏହା କଲେରା, କ୍ବର ହେତୁ ଦୁର୍ବଳତା, ପାକସ୍ଥଳୀର ରୋଗ ଏବଂ ମ୍ୟାଲେରିଆ କ୍ବର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହା ସୁଗନ୍ଧିଯୁକ୍ତ, ଉଦ୍‌ଘିପକ, ଅଗ୍ନିବର୍ଦ୍ଧକ ବା କ୍ଷୁଧାକାରକ । ଏହାର ରାଗ ସ୍ବାଦ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଉଦ୍‌ଗତ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ବହୁବର୍ଷିୟ ଲତା । ଏହି ଲତାର ଗଣ୍ଡିରୁ ଚେର ବାହାରି ଆରୋହଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ପତ୍ର ଅଣ୍ଡାକୃତି । କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁଷ୍ପ ନିମ୍ନରେ କମ୍ବ ସଦୃଶ ଉପପତ୍ର ଥାଏ । ଫଳ କ୍ଷୁଦ୍ର, ଗୋଲାକାର, ୩.୫-୬ ମି.ମି. ବ୍ୟାସ ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଜଳବାୟୁ : ଉଷ୍ମ, ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁ, ୧୭୫ ରୁ ୨୦୦ ସେ.ମି. ହାରାହାରି ବାର୍ଷିକ ବୃଷ୍ଟିପାତ ଏବଂ ୧୦ ଡିଗ୍ରି ସେ. ରୁ ୪୦ ଡିଗ୍ରି ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ଼ ଉତ୍ତାପ ରହୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୁଦ୍ର ପତ୍ତନ ଠାରୁ ୧୫୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରେ । ଓଡ଼ିଶାର ରାୟଗଡ଼ା, କୋରାପୁଟ, ନବରଙ୍ଗପୁର, ମାଲକାନଗିରି, ପୁଲବାଣୀ, ଗଞ୍ଜାମ, ଗଜପତି, କଳାହାଣ୍ଡି, ଡ଼େଙ୍କାନାଳ, ପୁରୀ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, କେନ୍ଦୁଝର ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ଲାଭଜନକ ଭାବେ ଗୋଲମରିଚ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ ।

ମୃତ୍ତିକା : ନିଗିଡ଼ା, ବାଲି ଦୋରସା, ନାଲି ଦୋରସା, ପଟୁ ଦୋରସା ମାଟି ଗୋଲମରିଚ ଚାଷ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ । ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ମାଟିରେ ଏହା ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

କିଷମ : ପାନିୟର-୧, ପାନିୟର-୨, ପାନିୟର-୩, ପାନିୟର-୪, ପାନିୟର-୫, ଶ୍ରୀକର, ବାଲାନକୋଟା, କାଲୁଭାଲି, କାରିମୁଣ୍ଡା, କୁଥୁରାଭାଲି, ପଞ୍ଚମୀ, ନାରାୟାକୋଡ଼ି, କୋଟାନଡ଼ନ ।

ଆଶ୍ରୟ ଗଛ : ଗୋଲମରିଚ ଏକ ଲତା ଜାତୀୟ ଗଛ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହା ଅଳ୍ପ ଛାଇରେ ଗୁଆ, ନଡ଼ିଆ, ଦେବଦାରୁ, ଶାଳ, ପାଳଧୁଆ, ସିଲଭର ଓକ୍, ଆମ୍ବ, ପଣସ, ଚମ୍ପା ଆଦି ସବଳ ଗଛର ଆଶ୍ରାରେ ମାଡ଼ି ବହୁବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫଳ ଦିଏ । ତେଣୁ ଗୋଲମରିଚ ଗଛ ଲଗାଇବାର ୨-୩ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ୩ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ଆଶ୍ରା ଗଛ ଲଗାଯାଏ ।

ତେବେ ପିଚୁଳି, କଦଳୀ, ଲେମ୍ବୁ, କମଳା, ତାଳିମ୍ବ, ବରକୋଳି ବ୍ୟତିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଫଳବଗିଚାରେ ଗୋଳମରିଚ ଚାରା ଲଗାଯାଇପାରିବ ।

ବଂଶବିଷ୍ଣୁ : ଜାନୁୟାରୀ-ଫେବୃୟାରୀ ମାସରେ ୨-୩ଟି ଗଣି ଥିବା ତାଳ କାଟି ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ୨-୩ମାସ ପରେ ଚାରା ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଲଗାଇବା ସମୟ : ଜୁନ୍ ମାସ ଠାରୁ ଜୁଲାଇ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଲଗାଯାଇପାରିବ ।

ଲଗାଇବା ଦୂରତା : ଆଶ୍ରା ଗଛର ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଗଛ ମୂଳରୁ ୩୦ସେ.ମି. ଛାଡ଼ି ଗାତ ଖୋଳାଯାଏ । ଗୁଆ, ନଡ଼ିଆ ବଗିଚାରେ ଗଛ ମୂଳରୁ ୧-୧.୫ମି. ଛାଡ଼ି ଗାତ ଖୋଳାଯାଏ । ଏଥିରେ ବର୍ଷେ ଦୁଇବର୍ଷ ପାଇଁ (ଗଛ ବଢ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଅସ୍ଥାୟୀ ଆଶ୍ରା (ତାଳ ଆଦି) ପୋତାଯାଏ ।

ଗାତର ଆକାର : ୫୦ସେ.ମି X ୫୦ସେ.ମି. X ୫୦ସେ.ମି.

ଖତ ଓ ସାର : ଖତ ଓ ରାସାୟନିକ ସାର ବର୍ଷକୁ ଦୁଇଥର ମେ-ଜୁନ୍ ମାସରେ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର-ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ଗଛ ମୂଳଠାରୁ ଅଧମିତର ଛାଡ଼ି ଗୋଳ ନାଳୀ କରି ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଦରକାର ।

ଗଛପ୍ରତି ସାର ପରିମାଣ

ସାରର ନାମ	ଲଗାଇବା ବେଳେ	୧ମ ବର୍ଷ	୨ୟ ବର୍ଷ	୩ୟ ବର୍ଷ ଓ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ
ଖତ	୧୦ କି.ଗ୍ରା	୧୦ କି.ଗ୍ରା	୧୦ କି.ଗ୍ରା	୧୫ କି.ଗ୍ରା
ଯବସାରଜାନ	୩୫ ଗ୍ରାମ୍	୩୫ ଗ୍ରାମ୍	୫୦ ଗ୍ରାମ୍	୧୦୦ ଗ୍ରାମ୍
ଫସଫରସ୍	୨୦ ଗ୍ରାମ୍	୨୦ ଗ୍ରାମ୍	୨୦ ଗ୍ରାମ୍	୪୦ ଗ୍ରାମ୍
ପଟାସ୍	୫୦ ଗ୍ରାମ୍	୫୦ ଗ୍ରାମ୍	୭୫ ଗ୍ରାମ୍	୧୫୦ ଗ୍ରାମ୍

ପ୍ରତି ଦୁଇ ବର୍ଷରେ ଥରେ ଏପ୍ରିଲ-ମେ ମାସରେ ଗଛପ୍ରତି ୫୦୦ଗ୍ରାମ୍ ଚୂନ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଜଳସେଚନ : ଶୀତ ଓ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଛମୂଳରେ ମଳାକରି ପାଣି ମଡ଼ାଇବା ଦରକାର । ବୁଝା ଜଳସେଚନ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବେଶ ଉପାଦେୟ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ :

୧. ଝାଞ୍ଜିକା ରୋଗ ଓ ଫଳଝଡ଼ା ରୋଗ : ୧% ବୋର୍ଡ଼ୋ ମିଳ୍‌ଗୁର, ୦.୨% ବ୍ଲାଉଟ୍‌ସ୍ - ୫୦ ବା ଡାଥେଲ୍-ଏମ୍-୪୫ ଦଶଦିନ ଅନ୍ତରରେ ୨ଥର ପତ୍ରସିଞ୍ଚନ କରନ୍ତୁ ।

୨. ସ୍ପୋ ଡିକ୍‌କାଇନ ରୋଗ : ସୂକ୍ଷ୍ମାବ ଆକ୍ରାନ୍ତରୁ ହୋଇଥାଏ । ଗଛ ପ୍ରତି ୧କି.ଗ୍ରା ନିମ୍ବ ପିଡ଼ିଆ ବା ୩୦ଗ୍ରାମ୍ ଫୋରେଟ୍ ଗଛ ମୂଳରେ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

୩. ଅଗ୍ରବିକ୍ଷା ପୋକ, ଥ୍ରୀପସ ସ୍ଫେଇ : ୨ମି.ଲି. ମନୋକ୍ରୋଟୋଫସ ୧ଲିଟର ପାଣିର ଦ୍ରବଣ ଲତାରେ ସିଞ୍ଚନ କରନ୍ତୁ ।

୪. ପୋଲୁବିଟିଲ୍ : କ୍ୟୁନାଲ ଫସ୍ ବା ଏଥୋସଲ୍‌ଫାନ ୨ମି.ଲି., ୧ଲି.ପାଣିରେ ଦ୍ରବଣ ଲତାରେ ସିଞ୍ଚନ କରନ୍ତୁ ।

ଅମଳ : ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଫୁଲ ଧରି ଫଳ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ-ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ଫଳ ପାକଳ ହୁଏ । ପେନ୍ଥାରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ଫଳ ହଳଦିଆ ବା ଲାଲ୍ ହେବା ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ଫଳପେନ୍ଥା ତୋଳାଯାଏ । ପେନ୍ଥାରୁ ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ଅଲଗା କରି ଝୁଡ଼ିରେ ବା ଅଖାରେ ପୁରାଇ ଗରମ ପାଣିରେ ଏକ ମିନିଟ୍ ବୁଡ଼ାଇ ବାହାର କରି ୬/୭ ଦିନ ଖରାରେ ଶୁଖାଯାଏ । ଗୋଟିଏ ୭/୮ ବର୍ଷର ଗଛରୁ ହାରାହାରି ୪କି.ଗ୍ରା ଶୁଖିଲା ଗୋଲମରିଚ ମିଳିଥାଏ । ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୨ ରୁ ୨.୫ ଟନ ଶୁଖିଲା ଗୋଲମରିଚ ଅମଳ ହୋଇଥାଏ ।

ଗୋଲମରିଚରେ ଥିବା “ପିପରିନ୍” ନାମକ ଆଲକାଲଏଡ୍
(ହାରାହାରି ୪-୧୦% ଥାଏ) ଏହାର ରାଗର କାରଣ ଅଟେ ।

କାକମାଟୀ

Makoy (Solanum nigrum Linn) Solanaceae

ଏହା ଏକ ଗୁଳ୍ମ ଜାତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦ । ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଜିଲ୍ଲାରେ ଏହା ଦେଖାଯାଏ । ଛାଇ ଯାଗାରେ ଏହା ଭଲ ବଢ଼େ । ଏଥିରେ ପ୍ରୋଟିନ୍, ଖଣିଜ ଲବଣ୍ୟ କାର୍ବୋହାଇଡ୍ରେଟ୍, ଭିଟାମିନ୍-ସି, କ୍ୟାଲସିୟମ୍, ଫସଫରସ୍ ଓ ଲୌହ ଆଦି ଥାଏ । ଏହା କ୍ଷୁଧାକାରକ, ବଳବର୍ଦ୍ଧକ, ଜ୍ୱର ଉପଶମ, ଅମ୍ଳନାଶକ, ବ୍ୟଥା ନିବାରଣ ତଥା ଅନ୍ତନଳୀ ଘା' ଉପଚାର ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ । ଏହା ସେବନ ଦ୍ୱାରା ପେଟ ସଫା ରହେ । ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ଶ୍ୱାସ ରୋଗ, ଆଶ୍ମରଶ୍ମି ଦରଜ ଓ ହୃଦରୋଗ ଇତ୍ୟାଦିରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଭୂମିଦ ପରିଚୟ : ଏହାର ଉଚ୍ଚତା ୬୦-୯୦ ସେ.ମି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ପତ୍ର ଅଖଣ୍ଡିତ ବା ସାମାନ୍ୟ ଦନ୍ତୁରିତ, ମସୃଣ ଓ ୫ ରୁ ୭ ସେମି ତଥା ୩ ସେମି ଚଉଡ଼ା । ବର୍ଷାଦିନେ ଏହି ଗଛ ବଢ଼ିଥାଏ ଓ ଅଗଷ୍ଟ-ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଫୁଲ ଫୁଟେ । ପୁଷ୍ପ ଧବଳ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର । ଫଳ ଛୋଟ ଛୋଟ, ଗୋଲାକାର, ସବୁଜ ଓ ପେନ୍ଥାରେ ଫଳିଥାଏ । ପ୍ରଜାତି ଭେଦରେ ପାଟିଲା ଫଳର ରଙ୍ଗ ଜାମୁକୋଳି ଭଳି କଳା ଅଥବା ଇସର୍ ଲାଲ୍ ରଙ୍ଗର ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ସ୍ୱାଦ ଖଟାମିଠାୟୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଜଳବାୟୁ : ଉଷ୍ମ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଦଳବାୟୁରେ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୁଏ । ୧୦° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ରୁ ୪୦° ଉତ୍ତାପରେ ଭଲ ହୁଏ । ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିକାଂଶ ଯାଗାରେ ଏହାର ଚାଷ ହୋଇ ପାରିବ । ଏହା ଛାୟାୟୁକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଭଲ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ : ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ୭ ବର୍ଗ ମିଟର ଆକାରର ପଟାଳୀ ତିଆରି କରାଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୪୦୦-୫୦୦ ଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜି ଦରକାର ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପଟାଳୀରେ ଶୁଖିଲା ଗୋବର ଖତ ଭଲ ଭାବରେ ମିଶାଇ ମେ ମାସରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ୧ କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ପ୍ରତି ୩ ଗ୍ରାମ ଥିରାମ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପରେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ୫ ଗୁଣ ବାଲି ମିଶାଇ ପଟାଳୀରେ ବୁଣିଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଏହାକୁ ନିମପିଡ଼ିଆ, ଖତ ଓ ମାଟିର ମିଶ୍ରଣରେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଏ ଯେପରି ମଞ୍ଜି ମାଟି ଉପରକୁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ପଟାଳି ଉପରେ ଛାଇ (ସେଉଁ)ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ପଟାଳିରେ ୩-୪ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ପାଣି ସିଞ୍ଚନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ମଞ୍ଜି ବୁଣିବାର ୭-୮ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଅଙ୍କୁରଣ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ଚାରା ପଟାଳିରେ ଘାସ ବଛାବଛି କରିବା ଉଚିତ୍ । ଚାରାଗୁଡ଼ିକୁ ରୋଗ

ଆକ୍ରମଣ କରିଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ତିଥେନ୍ ଏମ୍-୪୫ / ୨.୫ ଗ୍ରାମ୍ ୧ ଲିଟର ପାଣିରେ ମିଶାଇ ସିଞ୍ଚନ କଲେ ଲାଭ ପ୍ରଦକ ହୋଇଥାଏ । ରୋଗର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଗୋମୂତ୍ର ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । ୪୦-୪୫ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାରାଗୁଡ଼ିକ ପଟାଳୀରେ ରହିବା ପରେ ୧୦ ରୁ ୧୫ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ ଓ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଜମିକୁ ୩/୪ ଓଡ଼ ଚାଷ କରି ଏକର ପ୍ରତି ୪ ଟନ୍ ଖତ ବା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଦିଆଯାଏ ।

ରୋପଣ ପ୍ରଣାଳୀ : ଚାରା ରୋପଣ ପୂର୍ବରୁ ଜମିରେ ପାଣି ସିଞ୍ଚନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଚାରାଗୁଡ଼ିକ ୪୫ ରୁ ୪୫ ସେ.ମି. ଦୂରରେ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଉପରଓଳି ସମୟରେ ଗଛ ଲଗାଇବା ଉଚିତ୍ । ଲଙ୍କା ମରିଚ ତଳି କିଆରିରେ ପୋତିଲା ଭଳି ଭୂମି ଚାରାକୁ ଜମିରେ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ଗଛ ଲଗାଇବାର ଦେହମାସ ପରେ ଗଛରେ ଫୁଲ ଧରିଥାଏ । ତା'ପରେ ଫୁଲରୁ ଫଳ ହୋଇଥାଏ । ଫଳଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଥମେ ସବୁଜ ରଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ ଓ ପାକଳ ହେବା ପରେ କଳା ରଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ ।

ଘାସ ବଛାବଛି ଓ ଜଳସେଚନ : ଏହି ଗଛ ଗୋଟିଏ ଅନାବନା ଗଛ ଭାବରେ ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବରେ ବଢ଼ିପାରୁଥିବାରୁ, ଏହାର ପାଖଆଖରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଘାସ ଆଦି ଗଛକୁ ସଫା କରିଦେବା ଉଚିତ୍ । ଏହାର ଚାଷ ପାଇଁ ଜଳସେଚନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

ଅମଳ : ଏହାର ଫଳ ଏବଂ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଔଷଧି ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ପାକଳ ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗଷ୍ଟ ଠାରୁ ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ମଧ୍ୟରେ ବାଛି ବାଛି ସଂଗ୍ରହ କରି ଭଲ ଭାବରେ ଶୁଖାଇ ଦିଆଯାଏ । ନଭେମ୍ବର-ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ଫଳ ସଂଗ୍ରହ କରି ସାରିବା ପରେ ଏହାର ପଞ୍ଚାଙ୍ଗକୁ ଉପାଡ଼ି ଖରାରେ ଶୁଖାଇ ରଖାଯାଏ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ ଏକଏକର କାକମାଟୀ ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିହନ - ମଞ୍ଜି

ମଜୁରୀ - ଟ. ୫୦.୦୦/କାର୍ଯ୍ୟଦିବସ

ବ୍ୟବଧାନ - ୪୫ × ୪୫ ସେ.ମି.

ଗଛସଂଖ୍ୟା- ୩୦୦୦୦

କ୍ର.ସଂ. ବିଷୟ	ଖର୍ଚ୍ଚର ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)
୧. ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦
୨. ମଞ୍ଜି ୫୦୦ ଗ୍ରାମ୍ / ୭୫୦ ଟଙ୍କା ଦରରେ	୩୭୫
୩. ପଟାଳି କରିବା - ୨ ଜଣ	୧୦୦
୪. ଚଳିଘରାର ଯତ୍ନ	୩୦୦
୫. ରୋପଣ - ୮ ଜଣ	୪୦୦
୬. ଘାସ ବଛାବଛି - ୨୫ ଜଣ	୧୨୫୦
୭. ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦
୮. ଖତ-୪ଟନ୍ / ୨୫୦ ଟଙ୍କା ଦରରେ	୧୦୦୦
୯. ସାର	୧୦୦୦
୧୦. ଜୈବିକ କୀଟନାଶକ ଔଷଧ	୪୦୦
୧୧. ଅମଳ	୪୦୦
୧୨. କାଟିବା ଓ ଶୁଖାଇବା	୪୦୦
୧୩. ଗଣ୍ଠିଳି କରଣ	୧୫୦
୧୪. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୮୨୫
ମୋଟ	୯୦୦୦

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଅମଳ-ଶୁଖିଲା	୧୫୦୦ କି.ଗ୍ରା.
ମୋଟ ଆୟ / ଟ. ୧୨ କି.ଗ୍ରା. ପ୍ରତି	୧୮୦୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୯୦୦୦

ଅଶୋକ

Ashok, *Saraca indica* Linn. Caesalpiniaceae

ଅଶୋକ ଗଛକୁ ସ୍ତ୍ରୀରୋଗର ମହାଣୌଧୀ କୁହାଯାଏ । କୁହାଯାଏ ସୀତା ଠାକୁରାଣୀ ଅଶୋକବନରେ ଥିବାରୁ ବିବାହର ୧୪ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ‘ମା’ ହୋଇଥିଲେ । ଏହା ସ୍ତ୍ରୀରୋଗ, ଗର୍ଭାଶୟ ଶିଥିଳ, ଗର୍ଭାଶୟର ମାସିକ ରତ୍ନସ୍ରାବର ପ୍ରବାହକୁ ଠିକ୍ କରିବା, କଫ-ପିତ୍ତରୋଗ, ବେଦନା, କୃମି, ରକ୍ତବିକାର, ଶୋଥ, ଦାହ, ରକ୍ତ ପ୍ରଦର, ଶ୍ୱେତ ପ୍ରଦର, ଜଡ୍ୟାଦିର ଉପଚାର ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହାର ଛେଲି, ମଂଜି, ପୁଷ୍ପ, ମୂଳ ସବୁ ଔଷଧ କାମରେ ଆସେ । ଏହାର ଛାଲିରେ ହିମାଟକ୍ସିଲିନ୍ ନାମକ ତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଥାଏ ।

ଉଚ୍ଚିତ ପରିଚୟ : ଏହା ଏକ ମଧ୍ୟମ ଆକୃତିର ବୃକ୍ଷ ଅଟେ । ପ୍ରାୟ ୬ ରୁ ୭ ମିଟର ଉଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ପତ୍ର କଅଁଳିଆ ଆୟତ ପତ୍ର ପକ୍ଷକ ସଦୃଶ ଏବଂ ୧୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବ ହୋଇଥାଏ । ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ରକ୍ତାଭ, ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ । ଲାଲ ରଙ୍ଗର ଫୁଲ କେଶର ବାହାରକୁ ବାହାରିଥାଏ । ଏହା ପ୍ରଥମେ ପାତ ବର୍ଷ ଓ ପରେ ରକ୍ତ ବର୍ଷର ହୋଇଥାଏ । ଗଛର ଶାଖାମାନ ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରୁ ବାହାରିଥାଏ । ଫଳ ୧୦ ରୁ ୨୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବା ତଥା ଚେପଟା ଆକାରର ହୋଇଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଫଳରେ ୪-୮ଟି ମଂଜି ଥାଏ । ଏହାର ଛେଲି ଚିକ୍ନଶ, ମୋଟା ଓ ଧୂସର ରଙ୍ଗ କିନ୍ତୁ ଛେଲିର ଭିତର ରଙ୍ଗ ଲାଗ ହୋଇଥାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଏହା ଉଷ୍ଣ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୁଏ । ଓଡ଼ିଶାର ସବୁ ଜିଲ୍ଲାରେ ଏହାର ଚାଷ ହୋଇପାରିବ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଏହାର ଚାଷ ସବୁ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ହୋଇ ପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଦୋରସା, ବାଲିକସିଆ, ଲାଲ୍ ମାଟିରେ ଏହା ଭଲ ହୁଏ ।

ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ : ଏହି ଗଛରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର-ଅକ୍ଟୋବରରେ ଫୁଲ ଧରିଥାଏ । ମାର୍ଚ୍ଚ-ଏପ୍ରିଲର ପାକଳ ଫଳରୁ ମଂଜି ସଂଗ୍ରହ କରି ନର୍ସରୀରେ ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଏ ।

ଏଥିପାଇଁ ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ୧୨ ଘଣ୍ଟା ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ ଭିଜା ଯାଇଥାଏ । ଏହି ମଞ୍ଜିକୁ ଆଗରୁ ଖତ ମାଟି ଭରି ହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ପଲିଥିନ ମୁଣିରେ ପୋତାଯାଏ ଓ ହାଲକା ପାଣି ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ । ଗଜାହେବା ପାଇଁ ପଲିଥିନ ମୁଣାକୁ ଛାଇ ଯାଗାରେ ରଖାଯାଏ । ହାରାହାରି ୩ ରୁ ୪ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ମଞ୍ଜି ଅଳ୍ପରୋଦମଗମ୍ ହୋଇଥାଏ । ଗଛ ୩୦ ସେ.ମି. ରୁ ୪୫ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚତା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଲିଥିନରେ ରଖାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଏହାକୁ କ୍ଷେତ କଡ଼ରେ, ବାଡ଼ ପାଖରେ, ପୋଖରୀ ବା ନାଳ କଡ଼ରେ ଲଗାଯାଇ ପାରିବ । ଏଥିପାଇଁ ମେ-ଜୁନ୍ ମାସରେ ଜମିରେ ୫×୫ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ୪୫×୪୫×୪୫ ସେ.ମି. ମାପର ଗାତ ଖୋଳାଯାଇ ଏଥିରେ ୫ କି.ଗ୍ରା. କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଖତ କିମ୍ବା ୩-୪ କି.ଗ୍ରା. ଜିଆ ଖତ ଓ ୫୦୦ ଗ୍ରାମ୍ ନିମ ପିଡ଼ିଆ ଭରି କରି ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ରୋପଣ ପଦ୍ଧତି : ଜୁଲାଇ-ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ୩୦ ସେ.ମି.ରୁ ୪୫ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚତା ବିଶିଷ୍ଟ ଚାରାକୁ ନର୍ସରୀରୁ ନେଇ ୫×୫ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଜମିରେ ଲଗାଯାଏ । ଏହାକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଫସଲ ସହିତ ମିଶ୍ରଣ ଚାଷ କଲେ ୬×୬ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ଲଗାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଗଛଟି ୧×୨ ମିଟର ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଛ ମୂଳରେ ଅନାବନା ଘାସ ଗଛ ଉପାଡ଼ିବା ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବଧାନରେ ପାଣି ଦେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିଲେ ଗଛର ବୃଦ୍ଧି ଭଲ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ସଙ୍ଗରେ ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା, ଭୂଇଁନିମ୍ବ, କାକମାଟୀ ଆଦି ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଗଛଗୁଡ଼ିକ ପାତଳି କରଣ କରିବା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼େ ।

ଅମଳ : ଅଶୋକ ଗଛ ୧୦ ବର୍ଷ ହେବା ପରେ ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ଗଣ୍ଠିରୁ ଛେଲି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ପ୍ରତି ୨ ବର୍ଷରେ ଥରେ ଏହାର ଛାଲି ସଂଗ୍ରହ କରି ହେବ । ଛାଲିଗୁଡ଼ିକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଶୁଖାଇ ବିକ୍ରି କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ।

କାଲ : ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଶୋକ ଛାଲି ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିବାରୁ ଏହାର ସଠିକ୍ ବ୍ୟବସାୟିକ ହିସାବ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେବେ ଆନୁମାନିକ ଭାବେ ଏକ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ କ୍ରିଣ୍ଡାଲ୍ ଛେଲି ମିଳିପାରିବ । ଯଦି କି.ଗ୍ରା. ପ୍ରତି ମୂଲ୍ୟ ୧୦ ଟଙ୍କା ହୁଏ ତେବେ ୧୦୦୦୦ ଟଙ୍କା ମିଳିବ । ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ବାଦ ଦେଲେ ଏକର ପ୍ରତି ୭୦୦୦ ଟଙ୍କା ମିଳିପାରିବ । ପ୍ରତି ୨ ବର୍ଷ ଅନ୍ତରାଳରେ ଆଗାମୀ ୫୦ ରୁ ୫୫ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଗଛରୁ ଛେଲି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏହା ସଂଗେ ଅନ୍ୟ ଫସଲରୁ ମଧ୍ୟ ଅତିରିକ୍ତ ଆୟ ଆଦାୟ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଜାତ୍ରୋଫା

Jatropha, Jatropha curcas, Euphobial

ଜାତ୍ରୋଫା, ଓଡ଼ିଆରେ ଆମେ ଯାହାକୁ ବାଇଗବ ବା ବାଇଜତା ବୋଲି କହୁ, ଅନେକ ଲୋକ ତାକୁ ବାତ ହିସାବରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଏହାର ତେଲକୁ ସାଧାରଣତଃ ଆଦିବାସୀମାନେ ଆମବାତ ଓ ଆଣ୍ଡୁଗଣ୍ଡି ବିକ୍ଷା ହେଲେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଏହାର ମଞ୍ଜି ଦାନ୍ତ ମାଡ଼ିରୋଗ ତଥା ସ୍ତ୍ରୀ ବନ୍ଧ୍ୟାତ୍ୱ ଦୂରୀକରଣ ପାଇଁ ଔଷଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଁ ଦରକାର ହୁଏ । ତେବେ ଏଗଛର ଚାଷ ଔଷଧପାଇଁ ଯେତେ ଚାଷ କରାଯିବ କଥା ତାହା ନହୋଇ ଯେବେ ଜଣା ପଡ଼ିଲାଯେ, ଏହାର ତେଲ ବାୟୋଡ଼ିଜେଲ ହିସାବରେ ବ୍ୟବହାର ହେଲାଣି, ଏହାର ଚାଷ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଭାରତର ସବୁ ପ୍ରଦେଶରେ ବଡ଼ ଆକାରରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଜାତ୍ରୋଫାରୁ ବାହାରୁ ଥିବା ବାୟୋଡ଼ିଜେଲ ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟବହୃତ ପାରମ୍ପରିକ ଇନ୍ଧନ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । ଏହାର ତେଲ ସାରୁନ ତିଆରିରେ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ମଲବେଇ ଭଳି ଟପର ଚାଷ ପାଇଁ ଜାତ୍ରୋଫା ଗଛ ଲଗାଇ ଏହାର ପତ୍ରକୁ ଟପର ପୋକର ଖାଦ୍ୟରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଭୂମି ପରିଚୟ :- ଏହା ଏକ ଟେଲ ଜାତୀୟ ବହୁବର୍ଷୀୟ ବୃକ୍ଷ, ଯାହା ଅନୁ୍ୟନ ୪୦ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହି ବୃକ୍ଷର ମଞ୍ଜିରୁ ଶତକଡ଼ା ୩୫ ରୁ ୪୦ ଭାଗ ତେଲ ବାହାରିଥାଏ, ଯାହାକୁ ବାୟୋଡ଼ିଜେଲ ହିସାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଜାତ୍ରୋଫା ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର । ଗୋଟିକର ପତ୍ର ଲାଲ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟଟିର ପତ୍ର ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ହୋଇଥାଏ । ଉଚ୍ଚତାରେ ୨ରୁ ୩ ମିଟର ଭିତରେ । ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ କେନି କେନିଆ ବଡ଼ ଓ ଚଉଡ଼ା, ଗଛର ଡାଳକୁ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଧଳା ଖୁର ବାହାରେ । ବର୍ଷକ ପରେ ଗଛରେ ଫୁଲ ଆସେ । ଫୁଲ ଗୁଡ଼ିକ ଇଷ୍ଟ ହଳଦିଆ । ଫୁଲ ପେଛା ପେଛା ହୋଇ ଫୁଟେ । ଫଳ ଗୁଡ଼ିକ ଗୋଲାକାର ଓ ଫଳ ଉପରେ କୋମଳ କଷା ଥାଏ । ମଞ୍ଜି ପାକଳ ହେବାକୁ ୪ ରୁ ୫ ମାସ ଲାଗେ ।

ଜଳବାୟୁ :- ଭାରତ ବର୍ଷର ଅଧିକାଂଶ ଜଳବାୟୁରେ ଏହାର ଚାଷ ହୋଇ ପାରିବ । କମ୍ପାଣି ବା ବହୁଦିନ ଧରି ବର୍ଷା ନହେଲେ ବି ଏଗଛ ବଞ୍ଚି ରହିପାରେ । ଅତ୍ରୁ ଉଷ୍ଣ ଜଳବାୟୁରେ ଏହାର ଚାଷ ଭଲ ହୁଏ । ବାର୍ଷିକ ବୃଷ୍ଟିପାତ ୫୦୦ ମି.ମିରୁ ୨୫୦୦ ମି.ଲି ମି.ମିରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଗରେ ଏଚାଷ ବିନା ଜଳସେଚନରେ ଲାଭ ଜନକ ଭାବେ କରାଯାଇପାରିବ ।

ମୂର୍ଚ୍ଚିକା :- ଯେ କୌଣସି ମୂର୍ଚ୍ଚିକାରେ ଏହାର ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରିବ । ପଡିତ, ନିପାଣିଆ ଏପରିକି ଅମ୍ଳଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରେ କ୍ଷାରିୟ ମାଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜମିରେ ଏହାର ଚାଷ

କରାଯାଇପାରିବ । ଯେଉଁ ଜମି ଅନ୍ୟତାପସ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ ସେଥିରେ ଜାଗ୍ରୋଫା ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରିବ । ତେବେ ଭଲ ମାଟିରେ ବେଶି ଅମଳ ମିଳେ ।

ବଂଶ ବିସ୍ତାର :- ଏହାର ବଂଶ ବିସ୍ତାର ମଞ୍ଜିରୁ ବା ଡାଳଖଣ୍ଡରୁ ହୋଇଥାଏ । ଟିସୁକଲ୍‌ଚର ମଧ୍ୟମରେ ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ଏକର ପିଛା ୨ କେଜି ଜାଗ୍ରୋଫା ମଞ୍ଜି ଦରକାର । ମାତ୍ର ମଞ୍ଜି ଲାଗାଇ ଚାଷ କଲେ ଅମଳ ପାଇଁ ଅଧିକ ସମୟ ଲାଗେ । ତେଣୁ କଲମି ଜାଗ୍ରୋଫା ଡାଳ ସଂଗ୍ରହ କରି ଚାଷ କଲେ ଶିଘ୍ର ଅମଳ ମିଳିଥାଏ ।

ରୋପଣ :- ଜାଗ୍ରୋଫା ଗଛକୁ ଧାତିକୁ ଧାତି ୨ମିଟର ଓ ଗଛକୁ ଗଛ ୨ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ଲାଗାଯାଏ । ୩୦ସେ.ମି. x ୩୦ସେ.ମି x ୩୦ସେ.ମି ର ଗାତକରିଲେ ପ୍ରତି ଗାତରେ ଗାଣ୍ଡୁଏ ଖତ ଓ ୨୫୦ଗ୍ରାମ ଜୈବିକ ସାର ଦେଇ ଜୁନ-ଜୁଲାଇ ମାସରେ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେବା ମାତ୍ରେକେ ଗଛ ଲଗାଇ ଦିଆଯାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୧୦୦୦ ଗଛ ଦରକାର ହୋଇଥାଏ ।

ଜଳସେଚନ :- ଜଳସେଚନର ଆବଶ୍ୟକତା ଏହି ଚାଷରେ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ତଥାପି ଗଛଟି ବଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଳସେଚନ ଦରକାର । ଆମ ଜଳବାୟୁରେ ଜୁନରୁ ଅକ୍ଟୋବର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବର୍ଷା ହେଉଥିବାରୁ ଜଳସେଚନ ଦବାର ନାହିଁ । ଅରେ ଗଛ ବଞ୍ଚିଗଲେ ଜଳସେଚନ ଦରକାର ନାହିଁ ।

ରକ୍ଷଣବେକ୍ଷଣ :- ଜାଗ୍ରୋଫା ଗଛ ବଢ଼ିବଢ଼ି ୨ମିଟରରୁ ୩ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ଭିତରେ ରହେ । ଏହି ଗଛକୁ ସିଧାସଳଖ ବଢ଼ିବାକୁ ନଦେଇ ଗଛକୁ ୨/୩ ଥର ଅଗ ଡାଳକୁ କାଟି ଦେବା ଦରକାର । ଏହା ଦ୍ଵାରା ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ଅଧିକ ହୁଏ ଓ ଫଳ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଧରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଗାଇ ଗୋରୁ ଛେଳି କେହି ଏହି ଗଛର ପତ୍ର କି ଡାଳକୁ ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ ତେଣୁ ଜାଗ୍ରୋଫାଚାଷ ପାଇଁ ବାଡ଼ ଦରକାର ହୁଏନି ।

ଅମଳ :- ଗଛକୁ ବର୍ଷେ ହୋଇଗଲେ ଏଥିରେ ଫୁଲ ଆସେ ଓ ଫଳ ଧରେ । ପେଛା ପେଛା ହୋଇ ଫୁଲ ଫୁଟିଥାଏ । ଫଳଗୁଡ଼ିକ ଗୋଲାକାର ଏବଂ ପାଚିଲେ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକ କଳା ରଙ୍ଗର ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଫଳରୁ ୩/୪ଟି ମଞ୍ଜି ବାହାରିଥାଏ ଫଳଧରି ପାକଳ ହେବାକୁ ୪ରୁ ୫ମାସ ଲାଗିଥାଏ । ବର୍ଷକୁ ୩ଥର ଫଳ ତୋଳାଯାଏ । ଏବଂ ଗଛ ୩୦ ରୁ ୪୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଞ୍ଚେ । ହାରାହାରି ବର୍ଷକୁ ଏକର ପିଛା ୧୫ରୁ ୨୦ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଜାଗ୍ରୋଫା ମଞ୍ଜି ମିଳେ ।

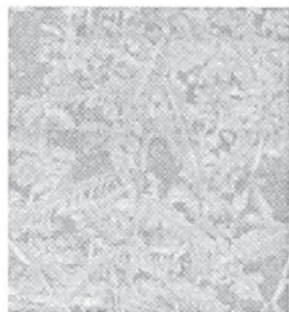

ଭୂଇଁ ଅଁଳା

Bhuin Anla, *Phyllanthus amarus* Sehunm & Thon

ଭୂଇଁ ଅଁଳା ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଦେଶରେ ଅନାବନା ଗଛ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏହା ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଗାଁ ଗଣ୍ଡାରେ ମିଳୁଥିବାରୁ ଏହାର ସାଧାରଣତଃ ଚାଷ ହୁଏନି । ଏହାର ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଔଷଧୀୟ ଗୁଣଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଏହାକୁ ପୋଲିଓ ତଥା ହେପାଟାଇଟିସ୍-ବି ର ଆରୋଗ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଯକୃତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରୋଗ ବ୍ୟତୀତ ମଧୁମେହ, ଆଖିରୋଗ, ଚର୍ମରୋଗ ଓ ମୁଣ୍ଡ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରୋଗର ଉପଚାର ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ଚାହିଦା ବଢ଼ିବାରୁ ଏହାର ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତରେ ଚାଷ କଲେ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଲାଭ ମିଳିବ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ :- ଏହା ୧୦ ସେମିରୁ ୬୦ ସେମି ଉଚ୍ଚା ଏକ ବର୍ଷୀୟ ଛୋଟ ଗଛ ଅଟେ । ଏଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଷା ଋତୁରେ ଖାଲି ପଡ଼ିଆରେ ଅଦରକାରୀ ଅନାବନା ଗଛ ରୂପେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଉଠିଥାଏ । ଏହି ଗଛ ଅଁଳା ଗଛ ତୁଳନାରେ ବହୁତ ଛୋଟ କିନ୍ତୁ ଦେଖିବାକୁ ଭୂଇଁ ଅଁଳାର ପତ୍ର ଅଁଳା ଗଛର ପତ୍ର ଏକାପରି । ଏହାର ପତ୍ର ପଛରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଅଁଳା ପରି ଫଳ ଲାଗିଥବାରୁ ଏହାକୁ ଭୂଇଁ ଅଁଳା କହନ୍ତି । ଏହାର ଫୁଲ ଛୋଟ ଓ ଧଳା ମିଶା ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ।

ଜଳବାୟୁ :- ଏହା ଉଷ୍ଣ ଜଳବାୟୁର ଗଛ । ଏହା ଅଧିକତମ ୪୬° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ଼ ତାପମାତ୍ରା ସହିପାରେ । ଏହା ମରୁଡ଼ି ସହିପାରେ । ଅଧିକ ବର୍ଷା ହୋଇ ପାଣି ଜମି ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ଗଛର କିଛି କ୍ଷତି ହୁଏନି ।

ମୃତ୍ତିକା :- ସବୁ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଏହାର ଚାଷ ହୋଇପାରେ । ତେବେ ବାଲିଆମାଟି ଓ ବାଲି ଦୋରସା ମାଟିରେ ବେଶି ଫଳ ଦିଏ । ୫.୫ ରୁ ୮.୦ ପି.ଏଚ୍. ଥିବା ମାଟିରେ ଏହାର ଚାଷ ଭଲ ହୁଏ ।

କିଷମ :- ଉନ୍ନତ କିଷମ ଭିତରେ “ନବଯାକୃତ” ପ୍ରଧାନ ।

ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ :- ସାଧାରଣତଃ ମଞ୍ଜିରୁ ଏହାର ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଏ । ଏକର ପିଛା ପ୍ରାୟ ୫୦୦ ଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜି ଦରକାର ହୁଏ । ପ୍ରଥମେ ମଞ୍ଜିରୁ ପଟାଳିରେ ଚାରା

କରାଇ ଛୋଟ ପଲିଥିନ ମୁଣିରେ ଗଛ ବଢ଼ାଯାଏ । ଚାରା ୧୦ ରୁ ୧୫ ସେମି. ହୋଇଗଲା ପରେ ଜମିରେ ଲଗାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି :- ଗଛ ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଏକର ପ୍ରତି ୫ଟନ ଗୋବରଖତ ମିଶାଇ ଭଲ ଭାବରେ ଚାଷ କରି ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ବର୍ଷାଦିନ ଆରମ୍ଭରେ ଧାତିକୁ ଧାତି ୨୫ସେମି ଓ ଗଛକୁ ଗଛ ୨୫ସେମି ବ୍ୟବଧାନରେ ଲଗାଯାଏ ।

ଘାସ ବଛାବଛି ଓ ଜଳସେଚନ :- ବର୍ଷାରତୁ ଆରମ୍ଭରେ ଗଛ ଲଗାଯାଉଥିବାରୁ ଜଳସେଚନ ଦରକାର କରେନି । ଯଦି ବର୍ଷା ଛାଡ଼ିଯାଏ ତେବେ ୧୫-୨୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ଜଳସେଚନ ଦରକାର କରିଥାଏ । ଯାଧାରଣତଃ ବର୍ଷାଦିନେ ଘାସ ବେଶି ହୁଏ । ତେଣୁ ଗଛ ଲଗାଇବାର ୨୫ ରୁ ୩୦ ଦିନରେ ଥରେ ଏବଂ ୫୫ରୁ ୬୦ ଦିନରେ ଆଉଥରେ ଘାସ ବାଛି ଦେବା ଉଚିତ୍ । ପ୍ରଥମଥର ଘାସ ବାଛିବା ସମୟରେ ଏକର ପିଛା ଦୁଇକୁଇଝାଲ ଜୈବିକ ସାର ଦେଲେ ଭଲ ଅମଳ ମିଳେ ।

ଅମଳ :- ଭୂଇଁ ଅଁଳାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଔଷଧି ଗୁଣଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ତେଣୁ ଅମଳ ସମୟରେ ଏହି ଗଛକୁ ମାଟିରୁ ଉପାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ । ଜୁନ୍ ମାସରେ ଗଛ ଲଗାଇଲେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର-ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ଏହି ଗଛରେ ଫୁଲ ଫଳ ଧରିଥାଏ । ଫଳ ପାକଳ ହେବା ବେଳକୁ ଗଛରୁ ପତ୍ର ଖସି ଆସେ । ତେଣୁ କେବଳ ମଞ୍ଜି ପାଇଁ ଗଛକୁ ଅକ୍ଟୋବର-ନଭେମ୍ବର ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖାଯାଏ । ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଅମଳ ପାଇଁ ଗଛକୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ବା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଗଛ ଗୁଡ଼ିକୁ ଓପାଡ଼ିବା ପରେ ମୂଳକୁ ଭଲଭାବରେ ଧୋଇ ଛାଇ ଜାଗାରେ ତାରପୋଲିନ୍ ଉପରେ ରଖାଯାଏ । ୪-୫ ଦିନରେ ଏହା ଭଲ ଭାବରେ ଶୁଖିଗଲା ପରେ ଏହା ଔଷଧି ତିଆରି ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ଠିକ୍ ସମୟରେ ଅମଳ କଲେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ କୁଇଝାଲ ଶୁଖିଲା ଗଛ ମିଳେ । କିଲୋ ୨୦ ଟଙ୍କା ହିସାବରେ ବିକ୍ରି ହେଲେ ଏକରକୁ ୨୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ମିଳେ । ଖର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରାୟ ୬ ରୁ ୮ ହଜାର ଟଙ୍କା ହୋଇ ଲାଭ ୧୨ ରୁ ୧୩ ହଜାର ଟଙ୍କା ମିଳେ ।

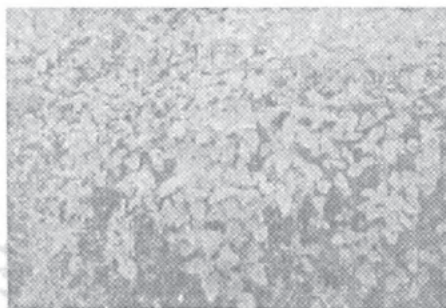

ସୁଗନ୍ଧ ଉଦ୍ଭିଦ ଚାଷ

ପାଚୋଲି ଚାଷ

PACHOULI (*Pogostemon Patchouli*) Labiatae

ପାଚୋଲି ଗଛରୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ସୁଗନ୍ଧି ତୈଳ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଏ, ଯେଉଁ ତେଲର କି.ଗ୍ରା. ପ୍ରତି ଭାରତରେ ମୂଲ୍ୟ ପନ୍ଦର ହଜାର ଟଙ୍କା । ଭାରତୀୟ ଶୀତ୍ର ଆବଶ୍ୟକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବାର୍ଷିକ ୫୦ଟନ୍ ପାଚୋଲି ତେଲ ବିଦେଶରୁ ଆମଦାନୀ କରାଯାଉଅଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଜଳବାୟୁ ଏହାର ଚାଷ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ଥିବାରୁ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଷ କରାଯିବାର ବିଶେଷ ସୁବିଧା ରହିଅଛି ।

ଜଳବାୟୁ : ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଚଳ ଏହି ଚାଷପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଏହା ନିରୋଳା ଫସଲ ଭାବେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଫଳ ବଗିଚାରେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତଃ ଫସଲ ଭାବେ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଅର୍ଦ୍ଧ ଛାଇ ପଡୁଥିବା ଫସଲରୁ ଚାରିବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ତେଲ ଅମଳ କରାଯାଇ ପାରୁଥିବାରୁ ନଡ଼ିଆ ଆଦି ଫଳ ବଗିଚାରେ ଅନ୍ତଃ ଫସଲ ଭାବେ ଚାଷ କରିବା ଲାଭଜନକ ଅଟେ ।

କିସମ : ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ, ଜାଭା, ଜୋହର, ମାଲେସିଆ, ସିଙ୍ଗାପୁର । ଜୋହର କିସମରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଉନ୍ନତ ମାନର ତେଲ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇ ପାରୁଅଛି ।

ବଂଶବିଷ୍ଣୁ : ଅଗିଲା ଡାଳରୁ ନୂଆ ଗଛ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଅଗିଲା ଡାଳରୁ ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ତାହା ଜମିରେ ରୋପଣ କରାଯାଏ ।

ଚାରାରୋପଣ : ଜମିକୁ ୩/୪ ଓଡ଼ ଭଲଭାବେ ଚାଷ କରି ଖତ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ସମତଳ କରି ଦିଅନ୍ତୁ । ୩ ମିଟର ଓସାରର ଛୋଟ ପଟାଳି କରି ୬୦ X ୪୫ ସେ.ମି. ଦୂରତାରେ ଚାରା ରୋପଣ କରନ୍ତୁ । ଉପରବେଳା ଚାରାରୋପଣ କରିବା ଭଲ । ଏ ଫସଲ ବର୍ଷସାରା ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରେ । ତେବେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ଚାରାରୋପଣ କରିବାହିଁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ।

ଖଟ ଓ ସାର : ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ବାର୍ଷିକ ୧୦ଟ୍ରକ ଖଟ ସହ ଯଥାକ୍ରମେ ୧୨୦ କି.ଗ୍ରା, ୫୦କି.ଗ୍ରା ଓ ୫୦କି.ଗ୍ରା ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ଫସଫରସ୍ ଓ ପଟାସ ସାର ଦରକାର ହୁଏ । ସମୁଦାୟ ଫସଫରସ୍ ଓ ପଟାସ ସାର ଗୋଟିଏ ଥରରେ ଚାରା ଲଗାଇବା ବେଳେ ସିଆରରେ ଦିଆଯିବା ବେଳେ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ସାର ସମାନ ୪ଥରରେ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ପାଚୋଲିର କାଣ୍ଡ କୋମଳ ହୋଇଥିବାରୁ ଖରା ସମୟରେ ପ୍ରାୟ ମାସକୁ ୪-୫ ଥର ଜଳ ସେଚନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ଗଛର ଅଗ୍ରଭାଗ ଝାଉଁଳି ଆସିବା ମାତ୍ରେ ଜଳସେଚନ କରିବା ଦରକାର ।

ଅମଳ : ଫସଲ ୫-୬ ମାସ ବେଳକୁ ଶତକଡ଼ା ୭୫ ଭାଗ ପତ୍ର ହଳଦିଆ ପଡ଼ି ଆସିଲେ ଫସଲ ଅମଳ କରାଯାଏ । ବର୍ଷକୁ ଦୁଇଥର ଅମଳ କରାଯାଏ । ଅମଳ ଫସଲକୁ ୩-୪ଦିନ ଛାଇରେ ଶୁଖାଇ ପାତନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ତେଲ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଏ । ଉତ୍ପାଦିତ ତେଲକୁ ସୋଡ଼ିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍ ଦ୍ଵାରା ଜଳମୁକ୍ତ କରାଯାଏ । ଶୁଖିଲା ଗଛରୁ ୨-୩% ତେଲ ଅମଳ କରାଯାଇଥାଏ । ଏକର ପ୍ରତି ୨ଥର ଅମଳରୁ ୩୦ କି.ଗ୍ରା ତେଲ ଅମଳ କରାଯାଇ ପାରେ । ଅନ୍ତତଃ ୨୫ ଏକରରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ ଏକ ଚକଡ଼ା ଭାବେ ଚାଷ କଲେ ବାର୍ଷିକ ଦୁଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଲାଭ ମିଳିପାରିବ ।

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ
ଏକ ଏକର ପାତୋଲି ଚାଷପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

କ୍ର.ସଂ.ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚର ପରିମାଣ			
	ପ୍ରଥମ	ଦ୍ଵିତୀୟ	ତୃତୀୟ	ମୋଟ
୧. ବିହନ	୫୨୫୦	-	-	୫୨୫୦
୨. ଖତ ଓ ସାର	୬୬୮୪	୫୪୮୪	୫୪୮୫	୧୭୬୫୨
୩. ରୋଗ ପୋକ ଔଷଧ	୨୧୦୦	୨୧୦୦	୨୧୦୦	୬୩୦୦
୪. ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ଡ୍ରେୟାର୍	୧୨୦୦	-	-	୧୨୦୦
୫. ବାଡ଼ବନ୍ଧି (ଚାରବାଡ଼)	୮୦୦୦	-	-	୮୦୦୦
୬. ଜଳ ସେଚନ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ	୩୦୦୦	୩୦୦୦	୩୦୦୦	୯୦୦୦
୭. ପତ୍ରସେଚ୍ଚ ଓ ପତ୍ରଘର	୨୫୦୦୦	-	-	୨୫୦୦୦
୮. ଶୁଖେଇବା ଖଜା	୧୭୦୦	-	-	୧୭୦୦
୯. ମଜୁରୀ	୧୩୪୫୦	୯୪୫୦	୯୪୫୦	୩୨୩୫୦
୧୦. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ	୩୬୬୯	୧୦୮୭	୧୦୮୭	୫୮୪୩
ମୋଟଖର୍ଚ୍ଚ	୭୦୦୫୩	୨୧୧୨୧	୨୧୧୨୧	୧୧୨୨୯୫

ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ

ଶୁଖିଲା ପୁଲ - ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ନର	୧.୮	୩୦	୩୦
ଆୟ-ଟ. ୨୦,୦୦୦/ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ନ.	୩୬,୦୦୦	୬୦,୦୦୦	୬୦,୦୦୦

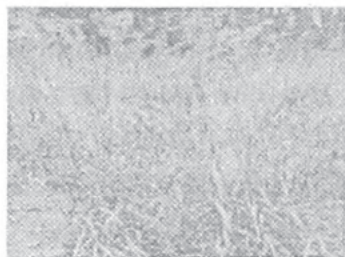
ପାମାରୋଜା ଚାଷ ଏବଂ ସୁଗନ୍ଧି ତୈଳ ଉତ୍ପାଦନ

PALMAROSA (*Cymbopogon martine*) Graminae

ପାମାରୋଜା ଏକ ଶୁଣ୍ଠ ଘାସ । ଏହି ଘାସରୁ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଉଥିବା ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକୀୟ ସୁଗନ୍ଧିତ ତୈଳ ରସ୍ତାନୀ କରିବାରେ ଭାରତ ତୃତୀୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି । ଏହି ତୈଳ ଅତର, ସାବୁନ, ତମାଖୁ ଜାତୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର କସମେଟିକ୍ ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ପାମାରୋଜା ତୈଳରେ ୭୫% ରୁ ୯୫% ଜେରାନିଅଲ୍ ଅଛି । ବିଶ୍ୱ ବଜାରରେ ଏହାର ଚାହିଦା ଅଧିକ ଥିବାରୁ ବୈଦେଶ୍ୟକ ମୁଦ୍ରା ଉପାର୍ଜନ କରିବାରେ ଏ ଫସଲ ଚାଷ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ପାମାରୋଜା ଏକ ଆଶାପ୍ରଦ ଫସଲ ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଅଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଜଳବାୟୁରେ ଏହାର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଅଛି । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ବିନା ଜଳସେଚନରେ ଶୁଷ୍କ ନିମ୍ନମାନ ଜମିରେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଏହି ଫସଲ ଥରେ ଚାଷ କଲେ ୭-୮ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଞ୍ଚି ରହିପାରେ ।

ଅନ୍ତତଃ ୧୦୦ ଏକର ଜମିରେ ପାମାରୋଜା ଲାଭ ଜନକ ବ୍ୟବସାୟ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଷ କରାଯାଏ । ଏହି ଚାଷ ପାଇଁ ସ୍ଥାୟୀ ଗୃହ, ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ସ୍ଥାୟୀ ଖର୍ଚ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉ ଥିବାରୁ ଅତି କମ୍ରେ ୨୦ ଏକର ରୁ କମ୍ ଜମିରେ ଲାଭ ଜନକ ଚାଷ କରିବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ ।

ମୃତ୍ତିକା ଓ ଜଳବାୟୁ : ପାମାରୋଜା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ମୃତ୍ତିକା ଏବଂ ଜଳବାୟୁରେ ଜଳସେଚିତ ଓ ବିନା ଜଳସେଚିତ ନିଗାଡ଼ିଆ ଜମିରେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ସମୁଦ୍ର ପତନ ଠାରୁ ୩୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚ ଜମିରେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହା ମଟାଳ ମାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଭଲଭାବେ ବଢ଼ିପାରେ । ଉର୍ବର ଏବଂ ଅଳ୍ପ ଅମ୍ଳ ମାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ବଢ଼ିବା ସମୟରେ ଚାଣ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ, ବେଶି ମାତ୍ରାରେ ଉତ୍ତାପ, ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ଆର୍ଦ୍ର ପାଗ ଦରକାର । ବାର୍ଷିକ ବର୍ଷାର ପରିମାଣ ୯୦-୧୫୦ ସେ.ମି. ଏବଂ ଉତ୍ତାପ ୧୫-୩୫ ଡିଗ୍ରୀ ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ଏହି ଚାଷ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ।

କିସମ : ଅଧିକ ଲାଭ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉନ୍ନତ ଧରଣର ବୀଜ ଓ ଉନ୍ନତ ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଡେଲର ଚାରା ରୋପଣ କରିବା ଉଚିତ୍ । ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ଉନ୍ନତ ବିହନ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ ହେଲା - ଆର୍.ଆର୍.ଏଲ୍, (ବି) ୪୯, ୬୯, ୭୭, ୭୮, ଆଇ.ଡବ୍ଲିଉ ୩୧ ୨୪୫, ତ୍ରିଷ୍ଟା ଏବଂ ପି.ଆର୍.ସି ୧ । ଏହି ବୀଜ ଗୁଡ଼ିକରୁ ୫୦ରୁ ୬୦ କେ.ଜି. ଡେଲ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ପ୍ରତି ଏକର ଜମିରେ ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସେଥିରୁ ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଡେଲର ଭାଗ ୯୦ରୁ ୯୫ ହୋଇଥାଏ ।

ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଉତ୍ତମ ଧରଣର ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତି ନିମିତ୍ତ ପ୍ରଥମେ ସାଧାରଣତଃ ମଞ୍ଜିକୁ ନର୍ସରୀରେ ଯଦ୍ୱ ସହକାରେ ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବା ପରେ ଜମିରେ ରୋପଣ କରାଯାଏ । ନର୍ସରୀରେ ୫X୧ ମିଟର ଆକାରରେ ଛୋଟ ପଟାଳି କରାଯାଏ । ନର୍ସରୀରେ ପଟାଳୀଗୁଡ଼ିକରେ ମାଟିକୁ ପ୍ରଥମେ ଭଲରୂପେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇ ସେଥିରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣରେ ଖତ ଓ ସାର ମିଶାଇବାକୁ ପଡ଼େ । ଏକର ପିଛା ୧୦ଗାଡ଼ି ଖତ ମିଶାଇବାକୁ ପଡ଼େ । ଉଚ୍ଚ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୀଟପତଙ୍ଗ ଠାରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣରେ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ ଗୁଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ବୀଜଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହାଲୁକା ହୋଇଥିବାରୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଥମେ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣର ବାଲି ଓ ମାଟି ମିଶାଇବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ତା'ପରେ ଧାଡ଼ି କରି ୧୫ ରୁ ୨୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣାଯାଏ । ବୀଜବପନ ସାଧାରଣତଃ ମେ' ମାସର ଶେଷ ସପ୍ତାହ ଆଡ଼କୁ କିମ୍ବା ଜୁନ୍ ମାସର ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ହୋଇଥାଏ । ବୁଣିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଗଲେ ନିୟମିତ ଧାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକରେ ଜଳସେଚନ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ । ତେଣୁ ମାଟି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଓଦାଳିଆ ରହେ । ବେଶି ବର୍ଷା ବା ଖରାରୁ ନର୍ସରୀର ଗଛଗୁଡ଼ିକ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ନିହାତି ଦରକାର । ଗଜା ହେବାକୁ ପ୍ରାୟ ୪ରୁ ୫ ଦିନ ସମୟ ଲାଗିଥାଏ । ମୂଳ ବଛାବଛି କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଏକ ସପ୍ତାହ ପରେ ହାତରେ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଯେତେବେଳେ ଚାରାଗୁଡ଼ିକ ୧୫ ଦିନର ହୋଇଯାଆନ୍ତି, ସେତେବେଳେ କାଲ୍‌ସିୟମ୍, ଆମୋନିୟମ୍ ନାଇଟ୍ରେଟ୍ ୨୦୦ ଗ୍ରାମ୍ କରି ପ୍ରତି ଧାଡ଼ିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଯୁରିଆ ସ୍ତେ କଲେ ଭଲ କାରଣ ସୁନ୍ଦର ଓ ସବଳ ଚାରା ହେବାର ଦେଖାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ୩୦ରୁ୪୦ ଦିନର ଚାରାଗୁଡ଼ିକ ରୋପଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରାୟ ୭୫୦ ଗ୍ରାମ୍ ଓଜନର ମଞ୍ଜି ଗୋଟିଏ ଏକର ଜମି ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ । ମଞ୍ଜିର ଜୀବନ ଶକ୍ତି ଅମଳଠାରୁ ଏକ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥାଏ । ଚାରା ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ମେ-ଜୁନ୍ ମାସ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ସମୟ ଅଟେ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ଚାରା ରୋପଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜମିକୁ ଭଲଭାବରେ ଚାଷ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ସାଧାରଣତଃ ମୋଇତ୍ ବୋଲତ ଲଙ୍ଗଳରେ ଜମି ଥରେ ଚାଷ କରି, ଦୁଇଥର ଟିଲ୍‌ରେ ଚାଷ କରାଯାଏ ଏବଂ ଶେଷରେ ଏହାକୁ ସମତଳ କରାଯାଏ । ପ୍ରତି ୧୦

ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ଅଧ ମିଟରର ବନ୍ଧ ଏବଂ ଜଳସେଚନର ସିଆର/ପହି ତିଆରି କରାଯାଏ ।

ମଞ୍ଜି ବୁଣା : ସ୍ଥାନ ସୀମିତ ଥିଲେ ଏବଂ ଜମିଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲେ ତେବେ ସିଧା ସଳଖ ଭାବେ ମଞ୍ଜିକୁ ଜମିରେ ବୁଣାଯାଏ । ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକ ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ହୋଇଥିବାରୁ ବାଣ୍ଟିବା ଏବଂ ଲଗାଇବା ସମୟରେ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣର ବାଲି ଏବଂ ମାଟି ସହିତ ମିଶ୍ରିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ବୃକ୍ଷରୋପଣ ପରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ଜଳସେଚନ ଦ୍ଵାରା ଅଳ୍ପରୋଦ୍ଗମ ପାଇଁ ମାଟିକୁ ଓଦାକିଆ ରଖିବାକୁ ହୁଏ । ୫ଦିନ ପରେ ଅଳ୍ପର ବାହାରିଥାଏ । ୧୫ରୁ ୨୦ ଦିନ ହେଲା ପରେ ଅଧିକ ଚାରା ଗଛ ଉଠିଥିଲେ, ସେଥିରୁ କିଛି ଚାରା ଗଛ ବାହାର କରି ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଉପାୟରେ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଏକର ଜମି ପାଇଁ ୧୨୦୦ ଗ୍ରାମ ମଞ୍ଜି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଚାଷ ମଧ୍ୟ ମୂଳ ଭାଙ୍ଗି ରୋପଣ କରାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ଵାରା ବହୁତ କମ୍ ଗଛ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ଚାଷ କେବଳ ଉନ୍ନତ ଧରଣର ବିହନ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ କରାଯାଏ ।

ଚାରାରୋପଣ : ମୌସୁମୀର ଆରମ୍ଭ ମଞ୍ଜି ବୁଣା ବା ଚାରା ରୋପଣର ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ । ମଞ୍ଜି ଚାରା ୪ ରୁ ୬ ସପ୍ତାହ ହୋଇଗଲେ ଜମିରେ ଚାରାଗୁଡ଼ିକ ରୋପଣ କରାଯାଏ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଜୁନ୍ ମାସର ଶେଷ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ବା ଜୁଲାଇ ମାସର ପ୍ରଥମରେ କରାଯାଏ । ବର୍ଷାଋତୁର ଆରମ୍ଭରେ ତଳି ରୋପଣ କଲେ ଅଧିକ ଚାରା ବଞ୍ଚୁ ରହେ । ପିଣ୍ଡ ଭଙ୍ଗା ଚାରା ଜୁଲାଇ, ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ରୋପଣ କରାଯାଏ । ଜଳ ସେଚିତ ଜମିରେ ବର୍ଷର ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ଏହି ଶସ୍ୟ ରୋପଣ କରାଯାଇପାରିବ । ଚାରା ଗୁଡ଼ିକ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି କରି ଲଗେଇବା ଦ୍ଵାରା ଜମିରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସହଜସାଧ୍ୟ ହୁଏ । ପାମାରୋଜା ଏକ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ଉଦ୍ଭିଦ । ଯେ କି ୭ରୁ ୮ ବର୍ଷ କିମ୍ବା ତା'ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଦିନ ସ୍ଥାୟୀ ହୁଏ । ଏହା ସୁନ୍ଦର ଓ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ହେବା ପାଇଁ ୫୦x୫୦ ସେ.ମି. ଦୂରତ୍ଵର ସ୍ଥାନ କରିବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ବୃକ୍ଷ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଳସେଚନ ଦ୍ଵାରା ଉଦ୍ଭିଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖାଯାଇପାରେ ।

ଖଟ ଓ ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ୪୦ ଗାଡ଼ି ସତ୍ତା ଗୋବର ଖଟ ଏବଂ ୪୦୦ କେ.ଜି. ନାଇଟ୍ରୋଜେନ୍, ୪୦୦ କେ.ଜି. ଫସ୍ଫୋରେ ଏବଂ ୨୦ କେ.ଜି. ପଟାସ୍ ଏକ ଏକର ଜମି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ଖଟ ସୁପର ଓ ପଟାସ୍ ରାସାୟନିକ ସାର ଦୁଇ ସମାନ ଭାଗରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଚାରା ରୋପଣ ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ ପ୍ରଥମ ଥର ଘାସ କାଟିବା ପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଯତ୍ସାରଯାନ ସାର ତିନି ସମାନ ଭାଗରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ପ୍ରଥମଟି ଚାରା ରୋପଣର ୧୫ଦିନ ପରେ, ଦ୍ଵିତୀୟଟି

ପ୍ରଥମ ଘାସକଟା ଓ ଚୂଡ଼ାଯିବି ଦ୍ଵିତୀୟ ଘାସ ଅମଳ ପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ରାସାୟନିକ ସାର ଜମିର ଆର୍ଦ୍ରତା ଥିବା ସମୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନଚେତ୍ ସାର ଦେବା ପରେ ଜଳସେଚନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ମଧ୍ୟମକାଳୀନ ଯନ୍ତ୍ର : ଚାରା ଲଗାଇବାର ୧୫ଦିନ ପରେ ଜମି କୋଡ଼ା ଯାଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଘାସ ବଢ଼ାଯାଏ । ତା'ପରେ ପ୍ରତି ଦେଢ଼ ମାସରେ ମାଟି ଖୁସା ଓ ଘାସ ବଢ଼ା କରାଯାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ପାମାରୋଜା ଚାଷରେ ଜଳସେଚନ କରାଗଲେ ବାର୍ଷିକ ୪ରୁ୫ଥର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମଦାନୀ କରାଯାଇପାରିବ । ତେବେ ଖରା ସମୟରେ ମାସକୁ ୧ଥର ପାଣି ଦିଆଗଲେ ମଧ୍ୟ ଅମଳ ଭଲ ହୋଇଥାଏ ।

ରୋଗ ଓ ପୋକ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା : କୌଣସି ବଡ଼ ଧରଣର ରୋଗ ପୋକ ଏହି ଶସ୍ୟକୁ ଆକ୍ରମଣ କରେ ନାହିଁ । ସମୟେ ସମୟେ ଏହାର ମୂଳ ଉଦ୍ଧ ଦ୍ଵାରା ନଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ । ଡର୍ବସାନ ବା ଲୁସିକ୍ ଦ୍ଵାରା ଏହାକୁ ଆୟତ କରାଯାଏ । ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ସମୟେ ସମୟେ ମୋଜାଇକ୍ ରୋଗ ଦ୍ଵାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ ଗଛଟିକୁ ଓପାଡ଼ି ଦେଇ ପୋଡ଼ି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶସ୍ୟ ଅମଳ : ଗଛର ବଢ଼ିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଏହା ଫୁଲରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ । ସେତେବେଳେ ଏହାର ଅମଳ କରିବା ସମୟ ଆସେ । ଫୁଲର ଅଂଶରୁ ଏବଂ ପତ୍ରରୁ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ତୈଳ, କିନ୍ତୁ ତାଳରୁ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ତୈଳ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥାଏ । ତତକା ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ବିକଶିତ ହୋଇଥିବା ସମୟରେ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ତୈଳ ଅଂଶ ଧାରଣ କରିଥାଆନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ମଳିନ ହୋଇଥାଏ ସେତେବେଳେ ଏହା ତୈଳ ଅଂଶ କମିଯିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଏହାର ମାନ ମଧ୍ୟ କମିଯାଏ । ସେପ୍ଟେମ୍ବର-ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ପ୍ରଥମ ଅମଳ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରାଯାଏ । ଦ୍ଵିତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟଟି ନଭେମ୍ବର-ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ କରାଯାଏ । ଶୀତ ଭଲ ପଡ଼ିଥିଲେ ତୃତୀୟଟି ମାର୍ଚ୍ଚ-ଏପ୍ରିଲରେ କରାଯାଏ । ଅମଳ କରାଯିବା ସମୟରେ ଦାଆ ସାହାଯ୍ୟରେ ତଳଠାରୁ ୮-୧୦ ସେ.ମି. ଛାଡ଼ି କଟାଯାଏ ।

ତୈଳ ନିଷ୍କାସନ ପ୍ରଣାଳୀ : ଅମଳ କରାଯାଇଥିବା ଘାସଗୁଡ଼ିକ ସିଧାସଳଖ ଭାବେ ନିଷ୍କାସନ କରାଯାଇଥାଏ ଅଥବା ଖରାରେ କେତେ ଘଣ୍ଟା ରଖାଯାଇ ପୁନଶ୍ଚ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ଛାଇରେ ରଖାଗଲାପରେ ନିଷ୍କାସନ କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସଦ୍ୟ ଘାସରୁ ତୈଳ ନିଷ୍କାସନ ପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ଵାରା ବାହୁରୁ ଥିବା ତୈଳ ଉପଯୁକ୍ତ ମାନର ହୋଇଥାଏ । ବାଷ୍ପ ଦ୍ଵାରା ହେଉଥିବା ତୈଳ ନିଷ୍କାସନ ପଦ୍ଧତିରେ ଘାସକୁ ଟାଙ୍କି ମଧ୍ୟରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଏ ଏବଂ ବାଷ୍ପ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଯନ୍ତ୍ରରୁ ଟାଙ୍କିର ତଳ ଆଡୁ ଏହି ବାଷ୍ପ ଘାସ ଦେଇ ଉପରକୁ ଛଡ଼ାଯାଇଥାଏ । ଜଳ ବାଷ୍ପ ନିଷ୍କାସନ ପଦ୍ଧତିରେ ଘାସକୁ ଜାଲି ଥିବା ଟାଙ୍କିରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଏ । ଏହି ଟାଙ୍କିର

ତଳ ଅଂଶରେ ଜାଲିର କିଛି ଅଂଶ ଛାଡ଼ି ପାଣି ଦିଆଯାଏ । ଏହାପରେ ଟାଙ୍କିକୁ ତଳୁ ସିଧାସଳଖ ଜାଳେଣି ଦ୍ଵାରା ଉତପ୍ନ କରାଯାଏ । ତେଲ ବାହାର କରିସାରିବା ପରେ ଏହି ଘାସକୁ ଜାଳେଣି ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଗରମ କରିବା ଫଳରେ ବାଷ୍ପ ଟାଙ୍କିରୁ ଘାସ ଦେଇ ଉପରକୁ ଆସେ ଏବଂ ଏହାର ଘାସରେ ଥିବା ତୈଳ ବାଷ୍ପ ଆକାରରେ ବାହାରକୁ ଆସେ । ଏହି ବାଷ୍ପ ପାଇପ ଦ୍ଵାରା ପାଣି ସାହାଯ୍ୟରେ ଏବଂ ଶୀତଳ କରିବା ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଶୀତଳ କରିବା ଫଳରେ ତରଳ ପଦାର୍ଥ ଆକାରରେ ଜଳ ଓ ସୁଗନ୍ଧି ତୈଳ ବାହାରୁଥିବା ପାତ୍ରରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ଯେହେତୁ ସୁଗନ୍ଧି ତୈଳ ପାଣି ଠାରୁ ହାଲୁକା, ଏହା ଜଳ ଉପରେ ଭାସି ରହେ । ପ୍ରଥମେ ପାତ୍ରରୁ ଜଳ ବାହାର କରି ଦେଇ ତୈଳକୁ ଅଲଗା ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ତୈଳ ନିଷ୍କାସନ ପଦ୍ଧତି ସମୟରେ ଜାଳେଣିକୁ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଜାଳିବା ଉଚିତ୍ । ନଚେତ୍ ଏହା ତୈଳକୁ ପୋଡ଼ିଦିଏ । ତୈଳ ପୋଡ଼ିଗଲେ ଏହାର ସୁଗନ୍ଧି ଗୁଣ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ଯାହାକି ତୈଳର ମାନ କମାଇଦିଏ । କିନ୍ତୁ ବାଷ୍ପ ନିଷ୍କାସନ ପଦ୍ଧତିରେ ବିପଦକୁ କମାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରେ ଏବଂ ଉନ୍ନତ ଧରଣର ତୈଳର ଉତ୍ପାଦନ ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଭିନ୍ନ ଆକୃତିର ତୈଳ ନିଷ୍କାସନ ଯନ୍ତ୍ର ମିଳୁଅଛି ଏବଂ ଏହା ନିଜର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ବାଛିବା ଉଚିତ୍ ।

ତୈଳ ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା : ଉତ୍ପାଦିତ ସୁଗନ୍ଧି ତୈଳରେ କିଛି ଜଳ ଅଂଶ ଥାଏ । ଯାହାକି ସୁଗନ୍ଧି ଭାଗର ଗୁଣ କମାଇ ଥାଏ । ଏହି ଅଂଶକୁ ତୈଳ ଭିତରେ ସୋଡ଼ିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍ କିମ୍ବା ଲୁଣ ପକାଇ ଜଳ ନିଷ୍କାସିତ କରାଯାଏ । କିଛି ସମୟ ରଖିବା ପରେ ତୈଳକୁ ପାଉନ ପଦ୍ଧତିରେ ଅଲଗା କରାଯାଏ । ଜଳରୁ ଶୁଷ୍କ ତୈଳ ଅମ୍ଳର କଲର, ଗ୍ଲୁସ୍ ବୋତଲ, ଡି.ଆର ଟାଙ୍କି କିମ୍ବା ପି.ଭି.ସି. ପାତ୍ରରେ ସିଲ୍ କରି ରଖାଯାଏ । ତୈଳ ପାତ୍ରରେ ଶେଷ ଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୈଳ ଭର୍ତ୍ତି କରି ରଖାଯାଏ । କାରଣ ଏହା ଭିତରେ ଅଧିକା ବାୟୁ ରହିଲେ ତୈଳର ଗୁଣ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ତୈଳକୁ ସାଧାରଣତଃ ଅଣ୍ଡା, ଶୁଷ୍କ ଏବଂ ଛାଇ ଜାଗାରେ ରଖାଯାଏ । ବାୟୁର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସି ସମୟେ ସମୟେ ତୈଳର ରଂଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ଯାଇପାରେ । ତେଣୁ ଏହି ତୈଳକୁ ଅଳ୍ପ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଆମଦାନୀ : ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଏହି ଘାସ ଏକର ପିଛା ୮୦ କ୍ରିଷ୍ଣାଲ ଘାସ ଓ ୩୦ କି.ଗ୍ରା ତେଲ ଦେଇଥାଏ । ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷ ଠାରୁ ଏହା ୧୨୦ କ୍ରିଷ୍ଣାଲ ଘାସ ଓ ୬୦ କି.ଗ୍ରା ତେଲ ଦେଇଥାଏ । ଏହି ଘାସରେ ସାଧାରଣତଃ ୦.୩୫ ଭାଗ ତୈଳ ଥାଏ ।

ତୈଳର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶ ଓ ରାସାୟନିକ ଭାଗ : ଯଦିଓ ପାମାରୋଜା ଗଛର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶରେ ସୁଗନ୍ଧି ତୈଳ ଅଛି, ତଥାପି ଏହାର ଫୁଲରେ ସର୍ବାଧିକ ତା'ପରେ ପତ୍ରରେ ଏବଂ ଖୁବ୍ କମ୍ ଅଂଶ ଡାଙ୍ଗରେ ଥାଏ । ତଳ ପତ୍ରରେ ଉପର ପତ୍ର ଅପେକ୍ଷା କମ୍

ତୈଳ ଭାଗ ହୋଇଥାଏ । ତୈଳର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶକୁ ଜିରାନିଅଲ୍ କହନ୍ତି ଯାହା ୭୫ ରୁ ୯୫ ଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୈଳରେ ଥାଏ ଏବଂ ଏହା ତୈଳର ସୁଗନ୍ଧି ଗୁଣ ପ୍ରକଟ କରିଥାଏ । ଆଇ.ଏସ୍.ଆଇ ଚାହିଦା ଅନୁସାରେ ତୈଳର ବିଭିନ୍ନ ଗୁଣ ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ଗୁଣଥିଲେ ତୈଳ ରସ୍ତାମୀ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

ଆଇ.ଏସ୍.ଆଇ ସେସିଫିକେସନ୍

କ୍ୟାରେକ୍ଟର	ସେସିଫିକେସନ୍
୧. ରଙ୍ଗ	- ଅଳ୍ପ ହଳଦିଆରୁ ହଳଦିଆ
୨. ବାସ୍ନା	ଗୋଲାପଯୁକ୍ତ
୩. ଘନତ୍ୱ (୨୭° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍)	- ୦.୮୭୬୨ ରୁ ୦.୮୮୮୨
୪. ଅପତିକାଳ ରୋଟେସନ୍	- -୨° ରୁ ୩° -
୫. ରିଫ୍ରାକ୍ଟିଭ୍ ଇନ୍ଦେକ୍ସ (୨୭° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍)	- ୧.୪୭୦୨ ରୁ ୧.୪୭୪୭
୬. ଅମ୍ଳତା	- ୩
୭. ଇଷ୍ଟର ମୂଲ୍ୟ ଏସିଟିଲେସନ୍	- ୨୬୬ ରୁ ୨୮୦
୮. ଟୋଟାଲ ଆଲକୋହଲ୍ (ଜିରାନିଅଲ୍)	- ୯୦
୯. ମିଶ୍ରଣ ୭୦ ଭାଗ ଆଲକୋହଲରେ	- ୨ ଭାଗ

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଛ, ପତ୍ର ଓ ଫୁଲରେ ତୈଳର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା

ଗଛର ଅଂଶ	ତୈଳ%	ଜିରାନିଅଲ୍ %	ଜିରାନିଅଲ୍ ଏସିଟେଟ୍ %
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଛ	୪.୩୫	୭୨ ରୁ ୮୬	୬ ରୁ ୧୫
ପତ୍ର	୦.୬୦	୯୨ ରୁ ୯୪	୪ ରୁ ୫
ଫୁଲ	୦.୮୦	୭୨ ରୁ ୮୪	୧୦ ରୁ ୨୪
ତାଳ	୦.୦୧	----	----

ବିକ୍ରୟ : ପାମାରୋଜା ତୈଳର ଅତ୍ୟଧିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଅଧିକ ଚାହିଦା ରହିଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୈଳର କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ପିଛା ଦାମ୍ ୨୫୦ ରୁ ୩୦୦ ଟଙ୍କା । ତୈଳର ମାନ ଅନୁସାରେ ମୂଲ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । ତୈଳର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ଜିରାନିଅଲ୍ ଭାଗ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ୯୦ ଭାଗରୁ ଅଧିକା ଜିରାନିଅଲ୍ ଥିବା ତୈଳର ଦାମ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ । କୌଣସି ଅନାବଶ୍ୟକ ବାସ୍ନା ତୈଳକୁ ନିକୃଷ୍ଟ ମାନର କରେ ଏବଂ ଦାମ୍ କମାଏ ।

□□□

ନାବାର୍ତ୍ତ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମୋଦିତ

ଏକ ଏକର ପାମ୍‌ରୋଜା ଚାଷ ପାଇଁ ଆୟବ୍ୟୟ ହିସାବ

ବିଷୟ	ବର୍ଷପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)				
	୧	୨	୩	୪	ମୋଟ
ଜମିପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୦୦୦	୦	୦	୦	୧୦୦୦
ମଞ୍ଜି	୨୫୦୦	୦	୦	୦	୨୫୦୦
ସାର ଓ ଔଷଧ	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦	୪୦୦୦
ଘାସବଢ଼ା ଓ ଜଳସେଚନ	୧୦୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୫୦୦	୨୫୦୦
ପ୍ରୋସେସିଙ୍ଗ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ କେଜିକୁ ୫୦ ହିସାବରେ ୪୦ କେଜିକୁ	୨୦୦୦	୨୫୦୦	୨୫୦୦	୨୫୦୦	୯୫୦୦
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ (୧୦%)	୭୫୦	୪୦୦	୪୦୦	୪୦୦	୧୯୫୦
ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୮୨୫୦	୪୪୦୦	୪୪୦	୪୪୦୦	୨୧୪୫୦
ଅମଳ ଏବଂ ଆୟ					
ଅମଳ (କି.ଗ୍ରା.ରେ)	୪୦	୫୦	୫୦	୫୦	୧୯୦
ମୋଟ ଆୟ (୧୫.୪୫୦/କି.ଗ୍ରା./) ୧୮୦୦୦	୨୨୫୦୦	୨୨୫୦୦	୨୨୫୦୦	୨୨୫୦୦	୮୯୫୦୦
ନେଟ୍ ଆୟ	୯୭୫୦	୧୮୧୦୦	୧୮୧୦୦	୧୮୧୦୦	୬୪୦୫୦

ସିଟ୍ରୋନେଲା

Citrenella, (Cymbopogon winterianus) Graminae

ଜଳବାୟୁ : ସିଟ୍ରୋନେଲା ଘାସ ୪୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚ ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚାଷ କରାଯିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ । ଭାରତର ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ବହୁଳ ଭାବେ ଚାଷ କରାଯାଏ ।

ମୃତ୍ତିକା : ନିରିଡ଼ା ପତ୍ର ମାଟିରେ ଏହି ଗଛ ଭଲ ବଢ଼େ । ହାଲୁକା ଲାଲ ମାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଭଲଭାବେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ ।

କି ସମ : ସିଟ୍ରୋନେଲା ମୂଖ୍ୟତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଯଥା - ସିଲୋନ୍ ସିଟ୍ରୋନେଲା (*C. nardus*) ଓ ଜାଭା ସିଟ୍ରୋନେଲା (*C. winterianus*) । ଜାଭା ସିଟ୍ରୋନେଲାର ଚାହିଦା ବହୁତ । ଏହାର ଉନ୍ନତି କିସମ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ବି.ଆଇ.ଓ - ୧୩, ଆର୍.ଆର୍.ଏଲ (ବି)-୧୫ ଓ ଜର୍.ଲା.ସି.-୨ ।

ବଂଶବିସ୍ତାର : ଥରେ ଚାଷ କଲେ ଏହା ୩-୪ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜମିରେ ଅମଳ ଦେଉଥାଏ । ୨୦-୨୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ଚେର ସହ ଲାଗିଥିବା ୩-୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର ମାଟିତଳ କାଣ୍ଡ ଏବଂ ବିସ୍ତାର ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ୨-୩ ଓଡ଼ ଭଲଭାବେ ଚାଷ କରି ମଜା ଦେଇ ମାଟି ସମତଳ କରିଦିଅନ୍ତୁ । ୧୦ ମିଟର ଅନ୍ତରରେ ୫୦ ସେ.ମି. ଓସାରର ପାଣି ନଳୀ କାଟନ୍ତୁ । ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷରେ ୧ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ ଗାଡ଼ି ଖତ, ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ଫସଫରସ୍ ଓ ପଟାସ ସାର ସହ ୧୦ କି.ଗ୍ରା କୋର ପାଇରିଫସ୍ ଗୁଣ୍ଡ ପ୍ରୟୋଗ କରି ମାଟିରେ ଭଲ ଭାବେ ମିଶାନ୍ତୁ । ପ୍ରତି ବୁଦାରେ ୨ ଖଣ୍ଡ ଲେଖାଏଁ କଟା ଚେର ୫୦ସେ.ମି. X ୫୦ସେ.ମି. ଅନ୍ତରରେ ୫-୭.୫ ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ଲଗାନ୍ତୁ ।

ରୋପଣ ସମୟ : ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ (ଜୁଲାଇ - ଅଗଷ୍ଟ ମାସ)

ଖତ ଓ ସାର : ମୂଳ ସାର ହିସାବରେ ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ ଗାଡ଼ି ଖତ ସହ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ଫସଫରସ ଓ ପଟାସ ସାର ମାଟିରେ ମିଶାନ୍ତୁ । ବର୍ଷା ବନ୍ଦ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅବଶିଷ୍ଟ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଓ ପଟାସ ସାର ମାଟିରେ ଦେଇ ଖୁସାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ପ୍ରତିଥର ଅମଳ ପରେ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଲେଖାଏଁ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

ଜଳସେଚନ : ବର୍ଷା ଦିନ ବ୍ୟତିତ ମାଟି ବଉର ଅନୁଶାରେ ୧୫-୨୦ଦିନ ଅନ୍ତରରେ ଜଳସେଚନ କରନ୍ତୁ ।

ରୋଗପୋକ :

ଭଲ - କୋରପାଇରିଫସ୍ ଗୁଣ୍ଡ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ କି.ଗ୍ରା ।

ପତ୍ରଚିତା - ବର୍ଷାଦିନରେ ଦେଖାଯାଏ । ବାଭିଷ୍ଟିନ୍ ପ୍ରତି ଲିଟର ପାଣିରେ ୧ ଗ୍ରାମର ଦ୍ରବଣରେ ପତ୍ରସିଞ୍ଚନ କରନ୍ତୁ ।

ଅମଳ : ଶେଷ ପତ୍ରର ୨.୫ ସେ.ମି. ଉପରକୁ ବୁଦାଟି କାଟି ଅମଳ କରାଯାଏ । ଅଣଜଳସେଚିତ ଫସଲ ପ୍ରତି ୬ ମାସ ଅନ୍ତରରେ ମାତ୍ର ଜଳସେଚିତ ଫସଲ ପ୍ରତି ୪ମାସ ଅନ୍ତରରେ ଅମଳ କରାଯାଏ । ବର୍ଷକୁ ଏକର ପ୍ରତି ୧୨-୩୫ ଟନ୍ ପତ୍ର ଅମଳ ହୁଏ ।

ତେଲ ଅମଳ : ପ୍ରତିଥର କଟାଯାଉଥିବା ପାତ୍ରକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡ କରି ଜଳପାତନ (Hydrodistillation) ପଦ୍ଧତିରେ ତେଲ ଅମଳ କରାଯାଏ । ସିଣ୍ଡ୍ରୋନେଲା ପତ୍ରରୁ ବର୍ଷା ଦିନେ ୦.୭% ଓ ଅନ୍ୟ ଦିନେ ୧.୨% ତେଲ ହିସାବରେ ବାର୍ଷିକ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦୦-୧୨୦କି.ଗ୍ରା ତେଲ ଅମଳ କରାଯାଇପାରେ ।

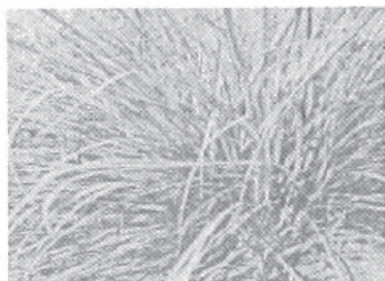
ତେଲ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଛାଇ : ଦିଲ୍ଲୀର ସିତା କେମିକାଲସ ଓ ଆସାମର ଜଲାନୁ ହାଉସ୍, ଭାରତରେ ସିଣ୍ଡ୍ରୋନେଲା ତେଲ ବ୍ୟବସାୟରେ ଅଗ୍ରଣୀ ଅଛନ୍ତି । ତେବେ କୋଟିନ୍, ମୁମ୍ବାଇ ଓ ଚେନେଇର ଅତର କମ୍ପାନୀ ମାନେ ଏହି ତେଲ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି । ସିଣ୍ଡ୍ରୋନେଲା ପତ୍ରରେ ଶତକଡ଼ା ୦.୭ ରୁ ୧.୨ ଭାଗ “ସିଣ୍ଡ୍ରୋନେଲଲ”, ‘ଜିରାନିଅଲ’ ନାମକ ସୁଗନ୍ଧି ତୈଳ ରହିଛି ଯାହାକି ଅତର, ପ୍ରସାଧାନ ସାମଗ୍ରୀ, ସାବୁନ ତଥା ମଶା ପ୍ରତିରୋଧକ ମଲମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ ଅନ୍ତତଃ ୩୦ ଏକର ଚାଷ କଲେ ଏଥିରୁ ଆଶାନୁରୂପ ଲାଭ ମିଳିପାରିବ ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରାୟ ୫ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ବାର୍ଷିକ ୧.୫ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆମଦାନୀ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏ ଫସଲ ଥରେ ଚାଷ କଲେ ଜମିରେ ୪ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ପ୍ରତି ୪ ବର୍ଷରେ ଆଉଥରେ ଗଛ ଲଗାଇବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।

□□□

-୧୨୯-

ଲେମନ ଗ୍ରାସ୍

Lemon Grass, (*Cymbopogon citratus*, *C. flexuosus*) Graminae

ଜଳବାୟୁ : ଲେମନ ଗ୍ରାସ ଉଷ୍ଣ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁ ସହ ଅଧିକ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ସନ୍ତସନ୍ତୀ, ପାଣି ଜମି ରହୁଥିବା ମାଟିରେ ଏହା ବଢ଼ି ପାରେ ନାହିଁ ଶୀତ ଋତୁରେ ଗଛ ଧୀରେ ଧୀରେ ବଢ଼େ ଓ ଚାଣ ଖରାରେ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଶୁଖିଯାଏ ।

ମୃତ୍ତିକା : ନିରିଡ଼ା ସାମାନ୍ୟ ଅମ୍ଳ ମାଟିରେ ଲେମନ ଗ୍ରାସ ଭଲ ବଢ଼େ । ସାଧାରଣ ପତ୍ତିତ ଜମିରେ ଏହି ଚାଷ କରାଯାଏ ।

କିଷମ : ପ୍ରଗତୀ, ଆର୍.ଆର୍.ଏଲ୍. (ବି)-୨୮, ଆର୍.ଆର୍.ଏଲ୍ (ବି)-୧, ଓ.ଡି.-୧୯, ଏସ୍.ଡି.-୬୮ ।

ବଂଶବିସ୍ତାର : ସାଧାରଣତଃ ପୁରୁଣା ଗଛର ମୂଳ ରୋପଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ବୁଦାରୁ ୩୦-୪୦ ଟେର ଲାଗିଥିବା ପିଲ ଛଡ଼ାଯାଏ । ପିଲ ଗୁଡ଼ିକ ୨୦-୨୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବର କାଟି ଲମ୍ବା ଟେର ଗୁଡ଼ିକ ଛିଣ୍ଡାଇ ରୋପଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ୨-୩ ଓଡ଼ ଭଲଭାବେ ଚାଷ କରି ମଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ୧୦ ମିଟର ଅନ୍ତରରେ ୫୦ ସେ.ମି. ଓ ସାରର ପାଣି ନାଳି କାଟନ୍ତୁ । ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ ଗାଡ଼ି କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଖାତ ସହ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ଓ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ପଟାସ ସାର ମାଟିରେ ଭଲଭାବେ ମିଶାନ୍ତୁ । ପ୍ରତି ବୁଦାରେ ୨ଟି ଲେଖାଏଁ ପିଲ ୪୫ ସେ.ମି. X ୪୫ ସେ.ମି. ଦୂରତାରେ ୫-୬.୫ସେ.ମି. ଗଭୀରରେ ପୋତନ୍ତୁ । ଥରେ ପିଲ ରୋପଣ କଲେ ୮-୧୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମଳ କରାଯାଇଥାଏ ।

ରୋପଣ ସମୟ : ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ (ଜୁଲାଇ-ଅଗଷ୍ଟ ମାସ) ରୋପଣ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ।

ଖତ ଓ ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଶେଷ ଓଡ଼ ଚାଷରେ ଏକର ପ୍ରତି ୧୦ ଗାଡ଼ି କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଖତ ସହ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ଓ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ପଟାସ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ରୋଇବାର ୧୫ ଦିନ ପରେ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଯାନ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ପ୍ରଥମ ପତ୍ର ଅମଳ ପରେ ୧୫ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ, ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ପଟାସ ଓ ୧୦ କି.ଗ୍ରା. ଫସଫରସ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ୨ୟ ଅମଳ ପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ୧୫ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାରଜାନ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ପ୍ରତି ଥର ସାର ପ୍ରୟୋଗ ପରେ ପରେ ମାଟି ଖୁସାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଏହି ଅନୁକ୍ରମେ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଜମିରେ ଥରେ ଚାଷ କଲେ ୮-୧୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମଳ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଜଳସେଚନ : ଖରାଦିନେ ୧୫-୩୦ ଦିନ ଅନ୍ତରରେ ଜଳସେଚନ କଲେ ଅମଳ ଶତକଡ଼ା ୪୦ ଭାଗ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ରୋଗପୋକ : ସାଧାରଣତଃ ଏ ଫସଲରେ କୌଣସି ରୋଗ, ପୋକ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଅମଳ : ରୋଇବାର ତିନିମାସ ପରେ ପତ୍ର କଟା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ପ୍ରତି ୭୫-୮୦ ଦିନ ଅନ୍ତରରେ ବର୍ଷକୁ ତିନିଥର ପତ୍ର କଟାଯାଏ । ବାର୍ଷିକ ହାରାହାରି ୩୦-୩୫ ଟନ୍ ପତ୍ର ଅମଳ ହୁଏ ଯେଉଁଥିରୁ ୦.୩ ରୁ ୦.୩୫% ହିସାବରେ ୧୦୦ କି.ଗ୍ରା. ତେଲ ଅମଳ ହୁଏ ।

ତେଲ ଅମଳ : କଟାଯିବା ପରେ ପରେ ପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଯାଏ । ତେଣୁ ପତ୍ର କାଟିବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେଥିରୁ ତେଲ ବାହାର କରିବା ଦରକାର । ଜଳପାତନ (Hydrodistillation) ପଦ୍ଧତିରେ ପତ୍ରରୁ ତେଲ ଅମଳ କରାଯାଇ ଆଲୋକ ନ ପଡ଼ିବା ସ୍ଥାନରେ ସାଇତି ରଖାଯାଏ । ଏହି ପଦ୍ଧତିରେ ଅମଳ କଲେ ତେଲରେ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ରହେନାହିଁ ।

ତେଲ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଲାଭ : ଲେମ୍ବୁଗ୍ରାସରେ ଶତକଡ଼ା ୦.୩ ରୁ ୦.୩୫ ଭାଗ “ସିଟ୍ରାଲ” ନାମକ ସୁଗନ୍ଧି ତୈଳ ରହିଛି ଯାହାକି ଅତର, ପ୍ରସାଧାନ ସାମଗ୍ରୀ, ସାବୁନ୍ ଓ ଖାଦ୍ୟପ୍ରାଣ ‘କ’ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ । ଏହି ତେଲର ବ୍ୟବସାୟ ଭାରତର କୋଟିନ୍, କେରଳ ଠାରେ ବହୁଳ ଭାବେ ରହିଛି ଯେଉଁ ଠାରୁ ଯୁରୋପୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ମାନଙ୍କୁ ରପ୍ତାନୀ ହେଉଅଛି । ଏହି ତେଲର ମୂଲ୍ୟ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ପ୍ରତି ୨୮୦ଟଙ୍କା ରୁ ୩୫୦ଟଙ୍କା । ଏହି ଚାଷକୁ ବ୍ୟବସାୟୀକ ରୂପ ଦେବାକୁ ହେଲେ ଅନ୍ତତଃ ୩୦ ଏକରର ଚାଷ କରିବା ଦରକାର । ଏଥିପାଇଁ ଟ.୪,୫୦,୦୦୦/- ର ବିନିଯୋଗରେ ବାର୍ଷିକ ଟ.୧,୨୦,୦୦୦/- ର ଲାଭ ମିଳି ପାରିବ ।

□□□

ଭାନିଲା

Vanilla planifolia Andrews, Orchidaceae

ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ସୁବାସ ପାଇଁ ପଦାର୍ଥ ବାହାରିଛି, ତା' ମଧ୍ୟରେ ଭାନିଲା ଅନ୍ୟତମ । “ଭାନିଲା ଚିନି” ଚକୋଲେଟ୍‌ରେ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ଭାନିଲା ମହକ (*Vanilla flavouring*), ଅନେକ ପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଓ ମଦରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଖାଦ୍ୟ ଭିତରେ ଆଇସକ୍ରିମ୍, ଥଣ୍ଡାପାନୀୟ, ଚକୋଲେଟ୍, ମିଠା, ଧୁଆଁପତ୍ର, ପୁଡିଙ୍ଗ୍, କେକ୍, ଇତ୍ୟାଦିରେ ବେଶି ପରିମାଣରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ଔଷଧ ତିଆରିରେ ଏବଂ ଶିଟାମିନ୍ ତିଆରିରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ପରିଚୟ : ଏହି ଉଦ୍ଭିଦଟି ଲତାଭଳି ମାଡିଥାଏ ଏବଂ ଆଶ୍ରୟ ପାଇଲେ ଉପରକୁ ଉଠେ । ଏହାର କାଣ୍ଡ ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ଏବଂ କଅଁଳିଆ । ଗଣ୍ଡିରେ ବାୟବିୟ ଚେର ବାହାରିଥାଏ । ଫୁଲ ତିନି ପାଖୁଡ଼ା ବିଶିଷ୍ଟ । ପଳଗୁଡ଼ିକ ଶିମ୍ବ ବା ବିନ୍ ଭଳିଆ । ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଚିଗଲେ ତହିଁରୁ ମଞ୍ଜି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ମଞ୍ଜିରୁ ଭେନିଲିନ୍ ନାମକ ଏକ ସୁଗନ୍ଧ ରସାୟନ ନିଷ୍କାସନ କରି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଜଳବାୟୁ : ଏହା ଉଷ୍ମ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଭଲ ବଢ଼େ । ସମୁଦ୍ର ପତ୍ତନ ଠାରୁ ୧୫୦୦ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ୨୫୦ ସେ.ମି. ବୃଷ୍ଟିପାତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଭଲ ହୁଏ । ତାପମାତ୍ରା ୨୧° ରୁ ୩୨° ସେଣ୍ଟିଗ୍ରେଡ୍ ଭିତରେ ରହୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ ଭଲ ହେବ । ଯେଉଁ ଯାଗାରେ ବର୍ଷା ୯ ମାସ ହେଉଥିବ ଏବଂ ୩ ମାସ ଶୁଖିଲା ରହୁଥିବ ସେ ଯାଗାରେ ଭଲ ହେବ । ଓଡ଼ିଶାର ସବୁ ଯାଗାରେ ଏ ଚାଷ ହୋଇ ପାରିବନି । କେନ୍ଦୁଝର, ମୟୂରଭଞ୍ଜର ସିମିଳିପାଳ ଅଞ୍ଚଳ, କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏ ଚାଷ ଭଲ ହୋଇ ପାରିବ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅଧିକାଂଶ ମାଟିରେ ଭାନିଲା ଚାଷ ହୋଇ ପାରିବ; କିନ୍ତୁ ପାହାଡ଼ିଆ ଜମି ଯେଉଁଥିରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଜୈବିକସାର ଥିବ ଏବଂ ପାଣି ଜମାରୁ ଜମି

ରହୁ ନଥିବ, ସବୁଠାରୁ ଉତ୍ତମ । ନଡ଼ିଆ ଓ ଗୁଆ ବଗିଚାରେ ଏହାର ଚାଷ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଚିକିଟା, ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ମାଟି ପୁରାପୁରି ଅନୁପଯୁକ୍ତ ।

ବଂଶବିଷ୍ଣୁ : ସାଧାରଣତଃ କଟା ତାଳଦ୍ୱାରା ଏହାର ବଂଶ ବିଷ୍ଣୁର ହୁଏ । ତାଳର ଲମ୍ବ ୬୦ ରୁ ୧୨୦ ସେ.ମି. ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅତି କମ୍ରେ ତାଳରେ ୬ ରୁ ୭ଟି ଗଣ୍ଠି ଥିବା ଉଚିତ । ତାଳ କଟିଂ ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଶତକଡ଼ା ଏକଭାଗ ବୋର୍ଡ଼କ୍ସ ମିଶ୍ରଣରେ ବା ଶତକଡ଼ା ୨ ଭାଗ କପରଅକ୍ସିକ୍ଲୋରାଇଡ୍ ଦ୍ରବଣରେ ବୁଡ଼ାଇ ଛାଇରେ ୨ ରୁ ୩ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖାଯାଏ । ତା'ପରେ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ତାଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଲମ୍ବା ତାଳ ଲଗାଇଲେ ଶିଳ୍ପ ଫୁଲ ଆସେ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି : ୩/୪ ଓଡ଼ ଚାଷ କରି ମାଟିକୁ ଗୁଣ୍ଠ କରିବେ । ଜମିର ଗୋଟିଏ ପାଖ ଗଡ଼ାଣିଆ ରହିଲେ ଜମିରେ ପାଣି ଜମି ରହେ ନାହିଁ । ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତିବେଳେ ଏକର ପିଛା ୧୦ ଗାଡ଼ି ଖତ ମିଶାଇ ଦେବା ଉଚିତ ।

ଖତସାର : ମାଟିର ଉର୍ବରତାକୁ ଦେଖି ଗଛ ପିଛା ୪୦ ରୁ ୬୦ ଗ୍ରାମ୍ ଯବସାରଜାନ୍, ୨୦ ରୁ ୩୦ ଗ୍ରାମ୍ ଫସଫରସ୍ ଓ ୬୦ ରୁ ୧୦୦ ଗ୍ରାମ୍ ପଟାସିୟମ୍ ବର୍ଷକୁ ଦିଆଯାଏ । ଯବସାରଜାନ ଓ ପଟାସିୟମ୍ ସାରକୁ ୨/୩ ଅରରେ ଜୁନ୍‌ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମଧ୍ୟରେ ଦେଲେ ଭଲ । ଗଛ ମୂଳରୁ ୨୦ ରୁ ୩୦ ସେ.ମି. ଛାଡ଼ି ସାର ଦେଇ ଶୁଖିଲା ତାଳପତ୍ର ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଲେ ଭଲ । ମାଟିରେ ବତର ଥିବାବେଳେ ସାର ଦେବେ । ଶତକଡ଼ା ୧ ଭାଗ ଇଉରିଆ ଦ୍ରବଣ ସ୍ତେ କଲେ ମଧ୍ୟ ଭଲ କାମ ଦିଏ ।

ଚାରା ରୋପଣ : ସାଧାରଣତଃ ଭାନିଲା ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୩ ମିଟର ଓ ଗଛକୁ ଗଛ ଦେଢ଼ମିଟରରେ ଲଗାଯାଏ । ୫୦ × ୫୦ × ୫୦ ସେ.ମି.ର ଗାତକରି ସେଥିରେ ଉର୍ବର ମାଟି ଓ ପତ୍ରଖତ ଦେଇ ଗଛ ଲଗାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଖତ ମାଟି, ମାଟି ପତନ ଠାରୁ ଉଚ୍ଚରେ ରହେ ଯେପରି ଗାତରେ ପାଣି ଜମି ନରହେ । ଭାନିଲା ଖଣ୍ଡମାନ ଲଗାଇବା ବେଳେ ମାଟିରେ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବେ ଲଗାଯାଏ ଓ ୨ ଗଣ୍ଠି ମାଟିତଳେ ରହେ ଓ ଉପରେ ୨ ଗଣ୍ଠି ରହେ । ଲଗାଇ ସାରିବା ପରେ ତାଳ ପତ୍ର ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ୪ ରୁ ୮ ସପ୍ତାହ ପରେ ତାଳରୁ ଗଜା ବାହାରେ ।

ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ ଓ ପୁନିଙ୍ଗ୍ : ଭାନିଲା ପାଇଁ ଭାଡ଼ି କରି ଗଛକୁ ଟ୍ରେନିଙ୍ଗ୍ କରାଯାଏ । ଗଛକୁ ୨ ମିଟର ଭିତରେ ରଖାଯାଏ, କାରଣ ହାତରେ ପରାଗ ସଙ୍ଗମ କରିବା ପାଇଁ ସୁବିଧା ହୋଇଥାଏ ।

ପରାଗ ସଙ୍ଗମ : ସାଧାରଣତଃ ଚାରା ଲଗାବାର ୩ ବର୍ଷ ପରେ ଭାନିଲା ଗଛରେ ଫୁଲ ଆସେ । ପେଛା ପେଛା ହୋଇ ଫୁଲ ଫୁଟେ । ପ୍ରଥମେ ଅଳ୍ପ ଫୁଲ ଆସେ ଓ ତା'ପରେ

ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଫୁଲ ଫୁଟେ । ଭାନିଲା ଫୁଲ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ମଉଳିଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ ପରାଗ ସଙ୍ଗମ କରୁରା ହୋଇଥାଏ । ଫୁଲକୁ ଫୁଲ ଘସି ଓ ଛୁଷ୍ଟି ସାହାଯ୍ୟରେ ପରାଗ ସଙ୍ଗମ କରାଯାଏ । ସକାଳ ୬ଟାରୁ ଦିନ ଗୋଟାଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ରୋଗପୋକ ଓ ତାର ପ୍ରତିକାର : ଭାନିଲାରେ ସାଧାରଣତଃ ପୋକ ଲାଗନ୍ତିନି । କିନ୍ତୁ ରୋଗ ଭିତରେ ମୂଳସତ୍ତା ରୋଗ ପ୍ରଧାନ । ତେବେ ଶତକଡ଼ା ୦.୧ ଭାଗ ବେଭିଷ୍ଟିନ୍ ଦ୍ରବଣର ମାଟି ଭିଜାଇ ଦେଲେ ଏ ରୋଗରୁ ରକ୍ଷା ମିଳେ । ଭାନିଲାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତକୋନୋଭ୍ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଜମିରେ ଅଧିକା ପାଣି ହେଲେ, ବର୍ଷାଦିନ ବେଶି ଲାଗି ରହିଲେ, ଅଧିକା ଗଛ ରହିଲେ, ଅଧିକା ଛାଇ ହେଲେ ଏ ରୋଗ ବେଶି ହୋଇଥାଏ । ଶତକଡ଼ା ୦.୧ ଭାଗ ବେଭିଷ୍ଟିନ୍ ପକାଇ ରୋଗକୁ ଆୟତ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

ଅମଳ : ପରାଗ ସଙ୍ଗମର ୬ ରୁ ୯ ମାସରେ ଫଳ ପାଚେ । ଫଳଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବାକୁ ଶିମ୍ବ ବା ବିନ୍ ପରି । ପାଚିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଫଳଗୁଡ଼ିକ ସବୁଜ ରଙ୍ଗରୁ ଋଷ୍ଟ ହଳଦିଆ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ସମୟରେ ଫଳଗୁଡ଼ିକ ୧୨ ରୁ ୧୫ ସେ.ମି. ଲମ୍ବା ଓ ଅଡ଼େଇ ସେ.ମି.ର ଗୋଲେଇ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରତିଦିନ ଏହିଫଳ ତୋଳିବା ଉଚିତ । ଛୁରି ସାହାଯ୍ୟରେ ଫଳ ତୋଳା ଯାଏ । ୬ କି.ଗ୍ରା. ଫଳରୁ ୧ କି.ଗ୍ରା. ମଞ୍ଜି ବାହାରେ । ବର୍ଷକୁ ଏକ ଏକର ଭାନିଲା ଚାଷରୁ ୧୫୦ ରୁ ୨୫୦ କେଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଞ୍ଜି ମିଳେ ।

□□□

ଫ୍ରେଞ୍ଚ ଯାସ୍ମିନ୍

French Jasmine, *Jasminum grandiflorum*

ଏହା ଏକ ଲତା ଜାତୀୟ ମଲ୍ଲୀ ଗନ୍ଧ ମାତ୍ର ବ୍ୟବସାୟିକ ଚାଷ ପାଇଁ ଏହାକୁ ବୃଦ୍ଧା ଆକାରରେ ରଖାଯାଏ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆରେ ଏହାକୁ “ଜାଇ” ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏଥିରୁ ‘କଂକ୍ରାଟ୍’ ନାମକ ଏକ ଅତର ବାହାରେ ଯାହାର ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଚାହିଦା ରହିଛି । ଇତିପତ୍ର ପରେ ଭାରତ ଏହାର ଉତ୍ପାଦନରେ ଦ୍ୱିତୀୟ । ତାମିଲ୍‌ନାଡୁ ଓ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ପ୍ରଦେଶରେ ଏହି ଚାଷ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ କରାଯାଇଥାଏ । ଫୁଲ ତୋଳିବାରେ ଅଧିକ ଲୋକ ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିବାରୁ କମ୍ ଦରରେ ମୂଲିଆ ମିଳୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଏହି ଫସଲ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଜଳବାୟୁ : ସାଧାରଣତ ଜଳବାୟୁରେ ବାର୍ଷିକ ୮୦୦-୧୦୦୦ ମିମି-ବର୍ଷା ହେଉଥିବା ଏବଂ ବର୍ଷସାରା ପ୍ରଚୁର ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ପଡୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଚାଷ ଭଲ ହୋଇଥାଏ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଏହା ଏକ କଠିନ ଫସଲ ଏବଂ ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ମାତ୍ର ମାଟି ନିଗିଡ଼ା ହେବା ଅତି ଜରୁରୀ । ନିଗିଡ଼ା, ଦୋରସା ଏବଂ ପି.ଏଚ୍. ୬-୮ ଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଲାଭଜନକ ଭାବେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରେ ।

କିଷମ : ‘ପିଟି’ ନାମକ ଏକ କିଷମ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ଚାଷ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ବଂଶବିସ୍ତାର : କାଟ କଲମୀ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ବଂଶ ବିସ୍ତାର କରାଯାଏ । ବର୍ଷାରତ୍ନରେ ମଧ୍ୟମ ଟାଣ କାଣ୍ଡ ବା ଡାଳକୁ ୨୦ସେ.ମି. ଲମ୍ବରେ କାଟି ଚେର କରିବା ହରମୋନେ ଦେଇ ନର୍ସରୀରେ ଲଗାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋପଣ : ମାଟିକୁ ୨ଥର ଗଭୀର ଚାଷ କରି ୧.୮ ମି. X ୧.୫ ମି. କିମ୍ବା ୨ ମି. X ୨ ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ୩୦ସେ.ମି. ଲମ୍ବ, ପ୍ରସ୍ଥ ୬ ଗଭୀରର ଗାତ ଗ୍ରୀଷ୍ମରତ୍ନରେ କରାଯାଏ । ଗାତରେ ଉପରମାଟି, ସଜା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ୧୦କି.ଗ୍ରା., ପତ୍ରଗୁଣ୍ଡ ଏବଂ ଉଇ ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନରେ ୧୫-୨୦ ଗ୍ରାମ କ୍ଲୋରୋପାଇରିଫସ୍ ୧.୫% ଗୁଣ୍ଡ ଭରି ପୂରଣ କରାଯାଏ ।

ରୋପଣ ସମୟ : ବର୍ଷାରତ୍ନ ଆରମ୍ଭରେ ଚାରା ରୋପଣ କରାଯାଏ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ : ଗୋଟିଏ ଗଛ ପ୍ରାୟତଃ ୧୫ ବର୍ଷ ଯାଏ ରହିଥାଏ । ତେଣୁ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଖତସାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ । ବର୍ଷକୁ ଗଛ ପ୍ରତି ୧୦ କି.ଗ୍ରା. କମ୍ପୋଷ୍ଟ, ୧୦୦ ଗ୍ରାମ ଯବକ୍ଷାରଯାନ, ୧୫୦ ଗ୍ରାମ ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ୧୦୦ ଗ୍ରାମ ପୋଟାସିୟମ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯତ୍ନ : ମଝିରେ ମଝିରେ କୋଡାଖୋସା କରି ଅନାବନା ଗଛ ପରିଷ୍କାର କରିବା ଉଚିତ୍ । ପ୍ରଥମ ବର୍ଷାଗୁଡ଼ିକରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପନିପରିବା, ଫୁଲ କିମ୍ବା ଡାଲି ଜାତୀୟ ଫସଲକୁ ଅନ୍ୟଫସଲ ହିସାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଡିସେମ୍ବର ଶେଷ ଭାଗରୁ ଜାନୁଆରୀ ମଧ୍ୟଭାଗ ମଧ୍ୟରେ କାଣ୍ଡଛାଣ୍ଡ କରି ଗଛ ପ୍ରତି ୯-୧୧ ଗୋଟି ଡାଳ ରଖାଯାଏ । ଏହି ଡାଳଗୁଡ଼ିକର ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ୯୦ ସେ.ମି. ରହିଥାଏ । କାଣ୍ଡଛାଣ୍ଡ ପରେ ମାଟିକୁ ଖୁସାଇ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସମସ୍ତ ରୋଗାଣା ଶୁଖିଲା ଏବଂ ଦୁର୍ବଳ ଡାଳସବୁ କାଟି ଦିଆଯାଏ । କାଣ୍ଡଛାଣ୍ଡ ପରେ ଗଛର ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେଇ କଟା ସ୍ଥାନରେ ବୋର୍ଡ଼ ଦ୍ରବଣ (୧୦%) ଲେପ ଦେବା ଉଚିତ୍ । ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ହାତରେ ନ ଛିଣ୍ଡାଇ ପେଣ୍ଟାକ୍ଲୋରୋ ଫିନଲ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ଏବଂ ପୋଟାସିୟମ ଆଇଓଡାଇଡ୍ (୪ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଇପାରେ । ଗଛର ଡାଳ ବୃଦ୍ଧି ସମୟରେ ସାଇକୋସେଲ୍ (୧ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ୭-୧୦ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ୨ଥର ସିଞ୍ଚନ କଲେ ଡାଳସଂଖ୍ୟା ବଢେ ଏବଂ ଫୁଲର ମାନ ଓ ଅମଳ ବଢିଥାଏ ।

ଫସଲ ସଂରକ୍ଷଣ :

ପତ୍ରଦାଗ ରୋଗ : ପତ୍ରରେ ମାଟିଆ ରଙ୍ଗର ଗୋଲାକାର ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଏ । ପତ୍ରଧାର ଓ ଅଗ ପୋଡ଼ିଗଲା ପରି ଜଣାଯାଏ ।

ପ୍ରତିକାର : ଫସଲରେ ମାନକୋଜେବ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

କଳକିରୋଗ : ପାତ୍ରର ତଳ ପାଖରେ, ଡାଳ ଏବଂ କଢରେ କମଳା ରଙ୍ଗର ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଏ । ପତ୍ର ଲୋଡା କୋଡା ହୁଏ ।

ପ୍ରତିକାର : କାଣ୍ଡଛାଣ୍ଡ ପରେ ନୂତନ ଡାଳ ବାହାରିବା ସମୟରେ ମାନକୋଜେବ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର) ସ୍ତେ କରାଯାଏ ।

ଝାଉଁଜିରୋଗ : ପ୍ରଥମେ ପୁରୁଣା ପତ୍ର ହଳଦିଆ ପଡି ଝଡିପଡେ ଏବଂ ଗଛ ଛାଉଁଳି ମରିଯାଏ ।

ପ୍ରତିକାର : ଜଳ ନିଷାସନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରି ଗଛ ମୂଳରେ କପର

ଅକ୍ଷିକ୍ଲୋରାଇଡ୍ (୩ଗ୍ରାମ/ଲିଟର) ଦ୍ରବଣ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ଅଷ୍ଟପଦୀ ପୋକ : ପତ୍ରର ତଳପାଖରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଛୋଟଛୋଟ ପୋକ ଲାଗି ରସ ଶୋଷି ଖାଇବାରୁ ପତ୍ର ହଳଦିଆ ହୋଇ ଶୁଖି ଝଟିପଡ଼େ ।

ପ୍ରତିକାର : ଫସଲରେ ମାଇଟାକ୍ (୨ଗ୍ରାମ/ଲିଟର ପାଣି) କିମ୍ବା ଡାଇକୋଫଲ (୩ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେଷ କରାଯାଏ ।

କବ୍ଜିକ୍ଷାପୋକ : ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ଶୁକ୍ଳଗୁଡ଼ିକ କଢ଼ରେ କଣାକରି ପଶି ଖାଆନ୍ତି ।

ପ୍ରତିକାର : ଫସଲରେ ଡାଇମିଥୋଏଟ୍ (୨ମି.ଲି./ଲିଟର ପାଣି) ସ୍ତେଷ କରାଯାଏ ।

କିଆ

Scrw pine, *Pandanus fascicularis*

କିଆ ଗଛ ଆମ ରାଜ୍ୟର ଅବିଭକ୍ତ କଟକ, ପୁରୀ, ବାଲେଶ୍ଵର ଏବଂ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲା ଗୁଡ଼ିକର ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦେଖାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଏହାକୁ ସବୁଜ ବାଡ଼ ହିସାବରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି । ଏହା ବାଲିଝଡ଼ ରୋକିବାରେ ଏବଂ ମୃତ୍ତିକା ସଂରକ୍ଷଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏହାର ଅଣ୍ଟିରା ଫୁଲରୁ ଗୋଟିଏ ସୁଗନ୍ଧ (ଅତର) ବାହାରେ ଯାହାକୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇ ମୃଦୁପାନୀୟ, ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ, କେଶ ତେଲ, ଧୂପକାଠି, ସାବୁନ୍ ପ୍ରଭୃତିରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାର ପତ୍ରରୁ ଅନେକ ସୌଖିନ ପଦାର୍ଥ ଯଥା ଚଟେଇ, ଟୋପି, ବ୍ୟାଗ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ତାଷ ଦ୍ଵାରା କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗ ପାଇପାରିବେ ।

ଜଳବାୟୁ : ଆମ ରାଜ୍ୟର ଉପକୂଳ ବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳ ଏହି ତାଷ ପାଇଁ ଅଧିକ ଉପଯୋଗୀ । ଏଗୁଡ଼ିକର ମରୁତି ସହଣୀ ଶକ୍ତି ରହିଛି । ବନ୍ୟା ପାଣିରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ବିଶେଷ କ୍ଷତି ହୋଇନଥାଏ । ଧାନ ଜମିର ହୁଡ଼ାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ତାଷ କରାଯାଇପାରେ । ଶୁଷ୍କ ଓ ଆର୍ଦ୍ର ଜଳବାୟୁରେ ଅଧିକ ଫୁଲ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଅତରର ମାନ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ମୃତ୍ତିକା : ଅନେକ ପ୍ରକାର ମାଟିରେ କିଆ ତାଷ କରାଯାଇପାରେ । ମାତ୍ର ଉର୍ବର ଏବଂ ବାଲିଦୋରସା ମାଟି ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ । ମାଟି ନିଗିଡ଼ା ହେବା ଜରୁରୀ ।

କିସମ : ଏହାର କୌଣସି ଉନ୍ନତ କିସମ ବାହାରି ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ମିଳୁଥିବା ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ କିସମ ତାଷ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ବଂଶବିସ୍ତାର : କିଆ ଗଛ ମୂଳରେ ଉଠୁଥିବା ପୁଆକୁ ଚାରାହିସାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଚାରା ରୋପଣ : ଏହି ଫସଲ ଅଧିକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ । ଜମିକୁ ୨-୩ଥର ଗୁଣ୍ଡଚାଷ କରି ଧାତିକୁ ଧାତି ଏବଂ ଗଛକୁ ଗଛ ୩-୬ ମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ୪୫ ଏକରରୁ ୬୦ ସେମି ଫୁଟ ଲମ୍ବ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଗଭୀରର ଗାତ ଖୋଳି ଉପରମାଟି ଏବଂ ସତ୍ତା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ଦେଇ ପୂରଣ କରାଯାଏ । ଜୁଲାଇ-ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ପୁଆଗୁଡ଼ିକୁ ଲଗାଯାଏ । ଏହି ଫସଲରେ ରାସାୟନିକ ସାର ପ୍ରାୟତଃ ଦିଆଯାଇ ନଥାଏ ।

ପରବର୍ଷ ୧ ଯବ୍ : ଏକ ଚକି ଫସଲ କରୁଥିଲେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଅନାବନା ଗଛ ପରିଷ୍କାର କରିବା ସହିତ ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁରେ ଜଳସେଚନ କରାଯାଇପାରେ । ଏହାର ଡାଳକାଟି କାଷ୍ଠ ଛାଷ୍ଟ କଲେ ଫୁଲ ଅମଳ ବଢ଼ିଥାଏ । ଏଥିରେ ରୋଗପୋକ ପ୍ରାୟ ଲାଗି ନଥାନ୍ତି ।

ଅମଳ : ଲଗାଇବାର ୫ ବର୍ଷଠାରୁ ଫୁଲ ଫୁଟିଥାଏ ଏବଂ ୪୦ ରୁ ୫୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ୧୦ ରୁ ୨୫ ବର୍ଷର ଗଛରେ ବର୍ଷାରତୁରେ (ଜୁଲାଇରୁ ଅକ୍ଟୋବର) ଗଛ ପ୍ରତି ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ୫୦ ଗୋଟି ଫୁଲ ମିଳିଥାଏ ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ ମାସ ଯାଏ ଅଳ୍ପ କିଛି ଫୁଲ ମିଳେ । ଅକ୍ଟିରା ଫୁଲରୁ ଅତର ମିଳିଥାଏ । ଫୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ସକାଳ ବେଳା ତୋଳି ଦିନ ୯ ଘଟିକା ମଧ୍ୟରେ ଅତର ନିଷ୍କାସନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କାରଣ ଫୁଲ ମଉଳିଗଲେ ବାସ୍ନାର ମାନ କମିଯାଏ । ତେଣୁ ସୁଗନ୍ଧ ନିଷ୍କାସନ କାରଖାନା ପାଖରେ ଏପରି ଚାଷ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ଅମଳ: ପ୍ରଥମ ବର୍ଷଠାରୁ ଫୁଲ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ୧୦-୧୫ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ଫୁଲ ଗୁଡ଼ିକୁ ସକାଳ ୫ରୁ ୮ ଘଟିକା ମଧ୍ୟରେ ତୋଳି ଯଥାଶୀଘ୍ର ଅତର ଉତ୍ପାଦନ କାରଖାନାକୁ ପଠାଇବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଯଥାଶୀଘ୍ର ଫୁଲରୁ ଅତର ନିଷ୍କାସନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ତେଣୁ ଏହି ଚାଷ କରିବା ସହିତ ପ୍ରତି ୪ ହେକ୍ଟର ଚାଷ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନିଷ୍କାସନ କାରଖାନା ବସାଇବା ଜରୁରୀ । ଏକ ଏକର ଜମିରୁ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ୨ କ୍ୟୁଷାଲ, ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷ ୨୦ କ୍ୟୁଷାଲ ଏବଂ ତୃତୀୟ ବର୍ଷଠାରୁ ୩୦ କ୍ୟୁଷାଲ ଫୁଲ ମିଳିଥାଏ । ଏକ ଏକର ଫୁଲ ତୋଳିବା ପାଇଁ ୪-୧୪ ଜଣ ଲୋକ ପ୍ରତିଦିନ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଛୋଟ କଟ ଅବସ୍ଥାରେ ତୋଳିବା ଅନୁଚିତ୍ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆକାରର କଟ କିମ୍ବା ସଦ୍ୟ ଫୁଟିଥିବା ଫୁଲ ତୋଳିଲେ ଅଧିକ ମାନର ଅତର ମିଳିଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ୩୪୦-୪୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଫୁଲରୁ ୧କି.ଗ୍ରା. କଂକ୍ରୀଟ୍ ଏବଂ ଏକ ଏକରରୁ ପ୍ରାୟ ୪ କି.ଗ୍ରା. କଂକ୍ରୀଟ୍ ମିଳିଥାଏ ।

ବିବିଧ

କେତେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷଲତାଙ୍କର ଗୁଣ

କ୍ରମ. ନାମ	ଉଦ୍ଭିଦ ବିଜ୍ଞାନ ନାମ	ଔଷଧୀୟ ଅଂଶ	କେଉଁଥି ପାଇଁ
୧. ଅକର କର	<i>Spilanthes calva</i>	ଫୁଲ	ଦାନ୍ତ ରୋଗ
୨. ଅଗିବଥୁ	<i>Premna integrifolia</i>	ମୂଳ, ପତ୍ର, ଛାଲି	ଶୋଥ, ଜରା
୩. ଅର୍ଜୁନ	<i>Terminalia arjuna</i>	ଛାଲି	ଆଜମା, ଡାକରିଆ
୪. ଅଦା	<i>Zingiber officinale</i>	କନ୍ଧ	ସର୍ଦ୍ଦି, ଆଜମା
୫. ଅନନ୍ତମୂଳ	<i>Hemidesmus indicus</i>	ମୂଳ	ରକ୍ତ ଶୋଧନ
୬. ଅନ୍ତମୂଳ	<i>Tylophora indica</i>	ପତ୍ର, ଚେର	ଶ୍ୱାସ, କଫ
୭. ଅପମାରଜ	<i>Achyranthes aspera</i>	ପତ୍ର, କାଣ୍ଡ, ଚେର	ବଥ, ଝାଡ଼ା, ମେଦ ବୃଦ୍ଧି
୮. ଅପରାଜିତା	<i>Chitoria temated</i>	ମୂଳ, ପତ୍ର	ପଦରୋଗ
୯. ଅପିମ	<i>Papaver somniferum</i>	କ୍ଷୀର	ନିଶା ପାଇଁ
୧୦. ଅମର ପୋଇ	<i>Bryophyllum pinatum</i>	ପତ୍ର	ଅର୍ଶ, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ
୧୧. ଅମୃତଭଣ୍ଡା	<i>Carica papaya</i>	ଫଳ	ଜନ୍ତୁସ୍ୱ, ଝାଡ଼ା
୧୨. ଅଶୋକ	<i>Saraca indica</i>	ଛାଲି	ଅର୍ଶ, ସ୍ତ୍ରୀରୋଗ
୧୩. ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା	<i>Witbania somnifera</i>	ମୂଳ	ବାତ, ଚର୍ମ ରୋଗ
୧୪. ଅରଣ୍ଡ	<i>Calotropis gigantea</i>	ମୂଳ, ଛାଲି, କ୍ଷୀର	ସର୍ପଦର୍ଶନ, କାନ୍ଥ
୧୫. ଅଳା	<i>Embllica officinalis</i>	ଫଳ, ଚେର, ଛାଲି	କୃମି, ହୃଦରୋଗ
୧୬. ଅକରାନ୍ତି	<i>Solarum xanthocarpum</i>	ଫଳ, ଚେର	କୃମି, କଫ, ଶ୍ୱାସ
୧୭. ଅଇଁଠାଳ	<i>Cephaelispecacuanha</i>	ଚେର	କୃମି, ଝାଡ଼ା
୧୮. ଅକାନବିନ୍ଧି	<i>Stephanta japonica</i>	ପତ୍ର, ମୂଳ	ଦ୍ରଷା, ଅର୍ଶ, କୃମି
୧୯. ଅଗସ୍ତି	<i>Seshania grandiflora</i>	ପତ୍ର, ମୂଳ	ଅନ୍ଧାରକଣା, ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା
୨୦. ଅଗରୁ ଚନ୍ଦନ	<i>Aquilaria agallocha</i>	କାଠ	ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, କେଶ ସୁରକ୍ଷିକରଣ
୨୧. ଅଶ ସୋରିଷ	<i>Cleome viscosa</i>	କାଠ	କର୍ଷଣମୂଳ, ଦ୍ରଷା ବିଛା ଦଂଶନ ପରିଚ୍ଛାପୋଡ଼ା,
୨୨. ଆୟାପାନା	<i>Upatorium triplinerve</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ସ୍ୱର୍ଦ୍ଧି, ଜନ୍ତୁସ୍ୱ

୨୩. ଆକୁଳ	<i>Alangium chinensis</i>	ବକଳା, ପୁଲ	ବିଷ, ଅତିସାର,
୨୪. ଆତାପି	<i>Anona Squamosa</i>	ଫଳ, ମୂଳ, ଛାଲି	କୃମି, ଉକ୍ଷୁଣି, କାଶ, ଶ୍ୱାସ, ଜ୍ୱର
୨୫. ଆମ୍ବ	<i>Mangifera indica</i>	ଫଳ, କୋଇଲି, ପତ୍ର	ନାଳରକ୍ତ ଝାଡ଼ା, ଦନ୍ତତମ୍ବ୍ୟ ରୋଗ
୨୬. ଆମ୍ବତା	<i>Spondias pinnata</i>	ଫଳ, ପତ୍ର	ବାତ, ପିତ୍ତ, ଗ୍ରହଣୀ, କାନଟଣା
୨୭. ଆମ୍ବିତ	<i>Oxalis corniculata</i>	ପତ୍ର	ଅର୍ଶ, ପାଳିଜ୍ୱର, ପିତ୍ତଜ, ଆଖିରୋଗ
୨୮. ଇଉକାଳିପଟସ	<i>Eucalyphus globulus</i>	ପତ୍ର	ସର୍ଦ୍ଦି, ଜ୍ୱର
୨୯. ଇସବୁଲ	<i>Plantago ovata</i>	ମଞ୍ଜି	ମଳକଷକ
୩୦. ଇନ୍ଦ୍ରମାରିଶ	<i>Acalypha indica</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଆଖି, ଅଶ୍ମରୀ
୩୧. ଇଶ୍ୱରାମୂଳ	<i>Aristolochia indica</i>	ଚେର, କନ୍ଦ	ଜ୍ୱର, ଚର୍ମରୋଗ
୩୨. ଉତୁରୁଳୀ	<i>Pergularia darmiachieoe</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଅନ୍ତଃକୋଷ୍ଠ ବୃଦ୍ଧି
୩୩. ଓଡ଼ଣମାରୀ	<i>Argemone mexicana</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ବ୍ରଣ, କଳତା ବିଛା ଦର୍ଶନ, କପ, କୃମି, ବୋହୁଟିସ୍, ଆଜମା
୩୪. ଓଲୁଅ	<i>Amorphophallus paconiiifolius</i>	କନ୍ଦ	
୩୫. ଓଷ୍ଠ	<i>Ficus religiosa</i>	ପତ୍ର	ଆଜମା, ଦାନ୍ତରୋଗ
୩୬. କଦମ୍ବ	<i>Anthocephalus Cadamba</i>	ଛାଲି, ପତ୍ର	ଦା, ଜ୍ୱର, ପେଟପମ୍ପା
୩୭. କର୍ପୁର	<i>Cinnamomum Campora</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ବାତ, ହୃଦରୋଗ
୩୮. କରଞ୍ଜି	<i>Derris indica</i>	ଛାଲି, ପତ୍ର, ମଞ୍ଜି	ଚର୍ମରୋଗ, କଷ୍ଟ
୩୯. କର୍କ	<i>Nymphaea stellata</i>	କେଶର, ମୂଳ	ଚର୍ମରୋଗ, ପେଟ ଦୋଷ, କାମଳ
୪୦. କଞ୍ଚଣ	<i>Bauhinia Purpurea</i>	ଫୁଲ, ଛାଲି	ରକ୍ତାତିସାର, ଗ୍ରହଣୀ, କୋଷ୍ଠ
୪୧. କଣ୍ଡା କେଉଟିଆ	<i>Amaranthus spinosus</i>	ମୂଳ, ଗଛର ରସ	କାଟଦର୍ଶନ, ମେହ, ପରିସ୍ରାଦୋଷ
୪୨. କଟକ	<i>Stoychnos potatorum</i>	ମୂଳ, ମଞ୍ଜି	କୂଷ୍ଠ, ମେହ,

			ରନେରିଆ
୪୩. କଦଳୀ	<i>Musa paradisiaca</i>	ପତ୍ର, ପୁଲ, ପଳ	ଝାଡ଼ା ପରିଷାର, କୃମିରୋଗ, ଗ୍ରହଣୀ
୪୪. କମଳା ଗୁଣ୍ଡି	<i>Mallotus Philippnsis</i>	ପତ୍ର, ପଳ	ଯାଦୁ, ବିରୋଚନା
୪୫. କଷ୍ଟା ପଲାର	<i>Cochlospermum religiosum</i>	ପୁଲ, ଡାଳ, ଛାଲି	କଫ, ପିତ୍ତ, ଶ୍ୱେତ ପ୍ରଦର
୪୬. କରଞ୍ଜୀ	<i>Pongamia Pinnata</i>	ପତ୍ର, ପୁଲ, ଛାଲି	ଚର୍ମରୋଗ, ବାତ, ବହୁମୁତ୍ର
୪୭. କରାନ୍ଦା କୋଳି	<i>Carissa Carandas</i>		
୪୮. କନିଆର	<i>Thevetia nerifolia</i>	ଛାଲି, ପତ୍ର	ହୃଦ, କୁଷ୍ଠ ରୋଗ
୪୯. କାଠଚମ୍ପା	<i>Plumeria rubra</i>	ପତ୍ର, ଖୁର	ଚର୍ମରୋଗ, ବାଗି
୫୦. କାଉଁଅଁ	<i>Abrus precatorius</i>	ପତ୍ର, ମଞ୍ଜି	ସ୍ୱରକ୍ଷା, ଧଳାଛତା, କ୍ଷତ, ପରିବାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ
୫୧. କାଣି ଲେଉଟିଆ	<i>Amaranthus Polygamus</i>	ଶାର, ମୂଳ	ରକ୍ତ ପିତ୍ତ, ବିଶାକ୍ତ କାଟ ଦର୍ଶନ
୫୨. କାନ୍ଦୁଳ ଗଛ	<i>Cajanus cajan</i>	ପତ୍ର, ମଞ୍ଜି	ଅପିମ ନିଶାର୍ଥେ, ଅଧ କପାଳି, ଗାଈ ନିଶାର୍ଥେ
୫୩. କାଞ୍ଚନ	<i>Bauhunia Purpuria</i>	ଚେର, ଛେଲି, କଢି	କୃମି, ଝାଡ଼ାରୋଗ
୫୪. କିଆ	<i>Pandanus facicularis</i>	ପତ୍ର, ପୁଲ, ମୂଳ, ଚେର	ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, ଗର୍ଭପାତ, ବାତହୃଦ
୫୫. କୁଆମଇଟା	<i>Trichosanthes cucumerina</i>	ପତ୍ର, ପଳ	ରକ୍ତ ପିତ୍ତ, ବିଷବୋଷେ, ପିତ୍ତକଫ
୫୬. କୁଙ୍କମ	<i>Crocus sativus</i>	କେଶର	ମୂତ୍ରକୃଚ୍ଛ, ନିଦ୍ରା ଶିରୋରୋଗ, ସ୍ତ୍ରୀପ୍ରସବାର୍ଥେ,

୪୭.	କୁମୁକୁମ	<i>Bixa orellana</i>	ମଞ୍ଜି, ଚେର	କୃମି, ପେଟରୋଗ
୪୮.	କୁଟୁଜ	<i>Ritja tinctoria</i>	ମଞ୍ଜି, ଛେଲି	ଚର୍ଦ୍ଦି କମାଉବା
୪୯.	କୃଷ୍ଣ ପର୍ଣ୍ଣାଗଛ	<i>Uraria lagoprides</i>	କ୍ୱାଥ	ବାତ, ନେତ୍ର ରୋଗ, ଅସ୍ତିତ୍ୱ
୬୦.	କେନ୍ଦୁ	<i>Diospyros melanoxylon</i>	ପତ୍ର, ଛାଲି	ପିତ୍ତ, ବାନ୍ତି, ଗ୍ରହଣୀ, ତୁଷ୍ଣତା
୬୧.	କେଉ	<i>Costus speciosus</i>	ମୂଳ, କନ୍ଦ	କୃମି
୬୨.	କେଶରୀ	<i>Eclipt alba</i>	ରସ	ଅନ୍ଧାରକଣା, ଆମରକ୍ତିପିସାର, କେଶବୃଦ୍ଧି
୬୩.	କୋଇଲେଶା	<i>Hygrophila auriculata</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	କାମଳ, ବାତ
୬୪.	କୋଟିକା	<i>Strychnos nux-vomica</i>	ମଞ୍ଜି, ଶସ	ବାତ, କଷ୍ଟ
୬୫.	କୋଇଲିଖୁଆ	<i>Astercantha longifolia</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଜନ୍ତୁସ୍ୱ, ବାତ
୬୬.	କୋଟି ସିନ୍ଦୂରା	<i>Holorena antidysentrica</i>	ଚେର, ଛେଲି, ପତ୍ର	ତାଲିଆ
୬୭.	କୋଡ଼ିସିନେ	<i>Ritja tomentosa</i>	ମଞ୍ଜି, ଛେଲି	ସାପ, ବିଛା କାମୁଡ଼ା
୬୮.	ଖଇର	<i>Acacia catechu</i>	ମଞ୍ଜି କାଠ, ଛେଲି	କଫ, ଚର୍ମ ରୋଗ
୬୯.	ଖଡ଼ିସିନ୍ଧୁ	<i>Euphorbia tirucalli</i>	କାଣ୍ଡ	ରିମାଟିଜିସ୍ୱ, ଶ୍ୱାସ
୭୦.	ଗମ୍ଭୀରୀ	<i>Gamelina aborea</i>	ମୂଳ, ଫଳ	ଜ୍ୱର, ଶୋଥ
୭୧.	ଗୟା	<i>Leucas aspara</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଚର୍ମରୋଗ
୭୨.	ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି	<i>Caimferia glanga</i>	କନ୍ଦ	ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ
୭୩.	ଗଙ୍ଗା ଶିଉଳୀ	<i>Niktantheci</i>	ପତ୍ର, ଛେଲି, ମଞ୍ଜି	ଜ୍ୱର, ବାତ
୭୪.	ଗରୁଡ଼	<i>Canabis sotiva</i>	ପତ୍ର, ଫୁଲ	ମସ୍ତିଷ୍କ ମାଜିନ୍ୟ, କାନକଣା, ଯୋନିଶିଥଳା, ଅନିଦ୍ରା
୭୫.	ଗନ୍ଧଣା	<i>Premna latefolia</i>	ପତ୍ର, ଛାଲି, ମୂଳ	ବିଷ ନିବୃତ୍ତାର୍ଥେ, ମେହ, କାଶ କଫ
୭୬.	ଗାଈ ଗୋଷ୍ଠାକିଆ	<i>Costos secioses</i>	ଚେର, କନ୍ଦ	ଜନ୍ତୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ
୭୭.	ଗୁଆ	<i>Arcca catechu</i>	ଗୁଆ	ଦାନ୍ତରୋଗ,

ରତିଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି
ପାଇଁ, ଅତିସାରାଥେ
କୋଳେଷୁକ, ବାଡ଼
ଜଣ୍ଡିସ, କଫ
ଡାଇରେଟିସ୍
ବଥ, ଅଣ୍ଡା, ବାତ
ପେଟରୋଗ
ମୂତ୍ର, ଶୋଥ
ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, କୋଷ୍ଠ
ପରିଷ୍କାର,
ରତିଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି

୭୮. ଗଗୁଳ	<i>Commiphora wighti</i>	ଛେଲି, ଅଠା	କୋଳେଷୁକ, ବାଡ଼
୭୯. ଗୁଡମାରା	<i>Gymnema sylvestre</i>	ପତ୍ର	ଜଣ୍ଡିସ, କଫ
୮୦. ଗୁଳୁଚି	<i>Tinospora cordifolia</i>	କାଣ୍ଡ	ଡାଇରେଟିସ୍
୮୧. ଗୋଷ୍ଠ	<i>Tagetes erecta</i>	ପତ୍ର, ପୁଲ	ବଥ, ଅଣ୍ଡା, ବାତ
୮୨. ଗୋଲମରିଚ	<i>Piper nigrum</i>	ଫଳ	ପେଟରୋଗ
୮୩. ଗୋଖୁର	<i>Tribulus terrestris</i>	ଫଳ, ମୂଳ	ମୂତ୍ର, ଶୋଥ
୮୪. ଗୋଲାପ	<i>Rosa indica</i>	ପୁଲ, ମଞ୍ଜି	ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, କୋଷ୍ଠ ପରିଷ୍କାର, ରତିଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି
୮୫. ଘରପୋଡିଆ	<i>Oldenlandia corymbosa</i>	କ୍ୱାଥ	ଜ୍ୱର, କ୍ଷତନିବାରଣ
୮୬. ଘି କୁଆଁରୀ	<i>Aloe barbadensis</i>	ପତ୍ର	ଆଶ୍ମଶ୍ଳିଷାତ
୮୭. ଚନ୍ଦନ	<i>Santatum album</i>	କାଠ	କଣ୍ଡୁ, ଦାହ
୮୮. ଚିତାକୁଟୀ	<i>Euphorbia hirtal</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ରକ୍ତ ପଦର, ବ୍ରଣ
୮୯. ଚିରେଇତା	<i>Swerlia chirayta</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ସ୍ୱାଦିତ୍ୱ, ଜ୍ୱର, କୃମି
୯୦. ଚିତ୍ରମୂଳ	<i>Plumbago gilancia</i>	ଚେର	ଅର୍ଶ, ଚର୍ମରୋଗ
୯୧. ଜଡା	<i>Ricinus communis</i>	ତେଲ, ପତ୍ର	କୋଷ୍ଠ କାଠିନ୍ୟ
୯୨. ଜଳଦ୍ରାଘ୍ନା	<i>Bacopa monieri</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି
୯୩. ଜାଇଫଳ	<i>Ministica tragras</i>	ଫଳ	ବାତ, ଏକଜିମା
୯୪. ଜାମୁ	<i>Syzygium jambolanum</i>	ଫଳ, ମଞ୍ଜି	ଡାଇରେଟିସ୍
୯୫. ଜୁଆଣୀ	<i>Tracispermum amri</i>	ଫଳ, ଚେର, ମଞ୍ଜି	ଆଜମା, ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ
୯୬. ତାଳଚିନି	<i>Cinnamomum</i>	ଛାଲି	ଯକ୍ଷ୍ମ
୯୭. ତାଳମୁଦ୍ରା	<i>Curculigo orchioidas</i>	ମୂଳ	ବାଜୀକାରକ
୯୮. ତେଙ୍ଗାଭେଜି	<i>Solanum indicum</i>	ଫଳ, ମୂଳ	ଶ୍ୱାସ, କାଶ, ଜ୍ୱର
୯୯. ତିହୁଡି	<i>Operculina turpethum</i>	ଛାଲି, ମୂଳ	ଶୋଥ, ବିରେଚକ
୧୦୦. ତୁଳସୀ	<i>Ocimum santum</i>	ପତ୍ର	କଫ, ଜ୍ୱର, ଆଜମା
୧୦୧. ତେଜପତ୍ର	<i>Cinnamomum tamala</i>	ପତ୍ର	ଦୀପନାୟ
୧୦୨. ତେଜୁଳି	<i>Tamarindus indica</i>	ଫଳ, ପୁଲ, ମଞ୍ଜି	ଅର୍ଶ, ଆମାଶୟ

୧୦୩. ଥୁଜା	<i>Thuja compacta</i>	ମୂଳ	ଜାତୁତି ନାଶକ
୧୦୪. ଦାସ କେରେଷା	<i>Barleria prionitis</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ସୂତିକା, କଟାଘା
୧୦୫. ଚୂବ	<i>Cynodon dactylon</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଝାଡ଼ା, କଟାଘା
୧୦୬. ଦେଶୀଆକୁ	<i>Dioscorea floribunda</i>	କନ୍ଦ, ମୂଳ	ଗର୍ଭନିରୋଧ, ବାତ
୧୦୭. ଦହଦହିଆ	<i>Cliffampelos speciosa</i>	ପତ୍ର, ମୂଳ	ମେହ, ଅତିସାର, ଧାତୁପୁଷ୍ଟି
୧୦୮. ଦାରୁ ହଳଦୀ	<i>Berberis asiatica</i>	ଜୁଆ, ଛାଲି	ବିରକାର, କାମଳ
୧୦୯. ଦୁଧ ଲତା	<i>Hemidesmus indicus</i>	ମୂଳ, ଜୁଆ	ମୁତ୍ରରୋଗ, ମିଳିମିଳା
୧୧୦. ଦୁର୍ଲଭା	<i>Ocimum basilicum</i>	ପତ୍ର, ମୂଳ	ରକ୍ତପିତ, ନାଶିକାରୁ ରକ୍ତସ୍ରାବ, ଅର୍ଶ
୧୧୧. ଦେବଦାରୁ	<i>Ployalthia longifolia</i>	ପତ୍ର, କାଠ,	ଚକ୍ଷୁରୋଗ, ଚର୍ମରୋଗ, ବାତ,
୧୧୨. ଧଳା କାଜିଚ	<i>Abrus precatorius</i>	ପତ୍ର, ମଞ୍ଜି, ଚେର	ସ୍ନାୟୁରୋଗ
୧୧୩. ଧନିଆଁ	<i>Coniandrum sativum</i>	ପତ୍ର,	ନେତ୍ରରୋଗ, ମୁଖଦୁର୍ଗନ୍ଧ, ବୃକ୍ଷାର୍ଥେ
୧୧୪. ଧାନ	<i>Oryza sativa</i>	ଚାଉଳ	ରକ୍ତଝାଡ଼ା, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧ, ଜ୍ୱରଦାହ
୧୧୫. ନଷ୍ଟା ବଗୁଲି	<i>Ocimum besilium</i>	ପତ୍ର, ମଞ୍ଜି	ଜ୍ୱର, କଫ
୧୧୬. ନାଗେଶ୍ୱର	<i>Mesua ferra</i>	ଫୁଲ	ଜ୍ୱର
୧୧୭. ନିମ୍ବ	<i>Azadirachta indica</i>	ପତ୍ର, ଫୁଲ, ତେଲ	ଚର୍ମରୋଗ
୧୧୮. ନଡ଼ିଆ	<i>Cocos nucifera</i>	ବତୀ, ସତେଜ, ପଇତ୍, କୃମିରୋଗ, ହସ୍ତି, ଜାତୁ ପିତ୍ତବିକାର	
୧୧୯. ନିର୍ମୁଳା	<i>Cusuta reflexa</i>	ଲଗା,	ବେଦନାନିବାରଣେ, ଚକ୍ଷୁରୋଗ, ଚର୍ମରୋଗ
୧୨୦. ନାଜଗଛ	<i>Indigofera tinctoria</i>	ପତ୍ର, ଜୁଆ	କାନ୍ଥକୁଣ୍ଡିଆ, ଅଗ୍ନି ଦଗ୍ଧ, ତୁଷ୍ଣଘା
୧୨୧. ପଳାଶ	<i>Butee manosperma</i>	ପତ୍ର, ଛେଳି, ଫୁଲ	କୃମି, ରକ୍ତ ଚାପ
୧୨୨. ପସାରୁଣୀ	<i>Paederia Foetida</i>	ପତ୍ର, ମୂଳ	ବାତ, ମା. କ୍ଷୀର ବୃଦ୍ଧି, ଦୁର୍ବଳ
୧୨୩. ପାଲରେଥମ	<i>Chrysanthemum cinerarfahium</i>	ଫୁଲ	ମଶା, କୀଟନାଶକ

୧୨୪. ପାଚୁଳୀ	<i>Steriospermum checonoides</i>	ପତ୍ର, ଫୁଲ, ମୂଳ ଭୃକ, ଶ୍ଵାସ
୧୨୫. ପଦ୍ମ	<i>Nelumbium speciosum</i>	ପଦ୍ମକେଶର, ଫୁଲପତ୍ର ରକ୍ତାକ୍ଷ, ମୃତୁକୁଳ, ଚର୍ମରୋଗ
୧୨୬. ପାଣି କଖାରୁ	<i>Benincasa hisbida</i>	ପତ୍ର, କଖାରୁ ବାତ, କଫ, ରକ୍ତପିତ୍ତ, ଉଦରବ୍ୟାଧି
୧୨୭. ପାନମହୁରୀ	<i>Foeniculum valgare</i>	ପତ୍ର, ମୂଳ, ବିଷାକ୍ତ କାଟୁକ୍ଷୟ, ଅତିସାର, ଆଖିଧାରା
୧୨୮. ପିଆଜ	<i>Allium upa</i>	ପିଆଜରସ ମହୁମାଛି, ଦଂଶନ, ଦାନ୍ତବିକ୍ଷା, ଅଂଶୁପାତ
୧୨୯. ପିପ୍ପଳୀ	<i>Piper langum</i>	ପିପ୍ପଳୀ କାଶ, ଦର୍ଦ୍ଦ, ଅଗ୍ନିମାନ୍ଦ୍ୟ, ନାକଶୂଳଘାତା,
୧୩୦. ପିତା ଡରଡ଼ା	<i>Cephalandra indica</i>	ପତ୍ର, ମୂଳ, କ୍ଷତଉପଶମ, ରକ୍ତଦୋଷ, ଉଜ୍ଜ୍ଵାଳିନିପାତ
୧୩୧. ପେଡ଼ପେଡ଼ିକା	<i>Abutilon indicum</i>	ପତ୍ର, କାମଳରୋଗ, କାଶସର୍ଦ୍ଦ, ଅର୍ଶ, କୃମି
୧୩୨. ପୋଦିନୀ	<i>Metha viridis</i>	ପତ୍ର ବାତ, ମାନ୍ଧାରବୃଦ୍ଧି, ଦୁର୍ବଳ
୧୩୩. ପାତାଳ ଗରୁଡ଼	<i>Rauvolfia serpentina</i>	ମୂଳ, ପତ୍ର, କାଣ୍ଡ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ରକ୍ତଚାପ
୧୩୪. ପାନ ଅଇଁରି	<i>Aristelechia inchica</i>	ମୂଳ ଶ୍ଳେଷପବର
୧୩୫. ପାନ	<i>Piper betel</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ ସର୍ଦ୍ଦ, ଶ୍ଵାସ, ଶ୍ଳେଷା
୧୩୬. ପାଞ୍ଚଆଙ୍ଗୁଳିଆ	<i>Gloriosa shperba</i>	ମଞ୍ଜି, କନ୍ଦ ଆଖି ଗଣ୍ଡି ବାତ
୧୩୭. ପାଷାଣଭେରୀ	<i>Coleus forskholli</i>	କନ୍ଦ ଅକ୍ଷ୍ମା
୧୩୮. ପିତାକୋରୁଅ	<i>Hollarthena antidysentrida</i>	ପତ୍ର ଝାଡ଼ାଲୋଗ
୧୩୯. ପୁତ୍ରନିଜିଭ୍	<i>Putrangiv roxyburg</i>	ଫଳ ଅକ୍ଷ୍ମା, ଭୃକ
୧୪୦. ପୁରୁଣୀ	<i>Boerhaavia diffuse</i>	ପତ୍ର, ଫୁଲ, ମଞ୍ଜି କଫ, ବାତ
୧୪୦. ପେସ୍ତାବଦାନ	<i>Terminalia catapa</i>	ଫଳ, ମଞ୍ଜି, ଛେଲି ଷ୍ଠାବିଭ୍
୧୪୧. ପେଙ୍ଗୁ	<i>Celastrus paniculaths</i>	ମଞ୍ଜି ସ୍ମୃତିଶକ୍ତି
୧୪୨. ପଞ୍ଚଭୌର	<i>Digitalis lanata</i>	ପତ୍ର ବ୍ରୁଦ୍ଧି, ଜଳପୋଡ଼ା
୧୪୩. ପଶପଶା	<i>Oroxylum indicum</i>	ପତ୍ର, ଛାଲି, ମୂଳ ଭୃକ, ଶୋଥ

୧୫୪. ବଟ	<i>Acorus calamus</i>	ମୂଳ	ଦ୍ଵାୟୁ, ରୋଗ
୧୫୫. ବଡ଼କୁଳଞ୍ଜନ	<i>Alpinia galanga</i>	କନ୍ଦ	ବାତ, କୀଟନାଶକ
୧୫୬. ବଣ କୋଳଥି	<i>Tephrosia purpurea</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଆଜମା, ବାତ
୧୫୭. ବର	<i>Ficus bengalensis</i>	କ୍ଷୀର	ଝାଡ଼ା ରୋଗ
୧୫୮. ବସୁନାଭ	<i>Aconitum chasmanthum</i>	ମୂଳ	ବାତ
୧୫୯. ବାଇଗବ	<i>Jatropha carcas</i>	ମଞ୍ଜି, ଅଗଡ଼ାଳ	ଧକାଛତ୍ର
୧୬୦. ବାଇଡକ	<i>Mucuna pruriens</i>	ମଞ୍ଜି	ଡାଇବେଟିସ୍
୧୬୧. ବାଜିଚାଙ୍ଗ	<i>Symphorema polyandrum</i>	ମଞ୍ଜି	ସର୍ପବିଷ
୧୬୨. ବାସଙ୍ଗ	<i>Tusticia adhatoda</i>	ପତ୍ର	ଶ୍ଵାସ
୧୬୩. ବାହାଡ଼ା	<i>Terminalia belarica</i>	ଫଳ	ଶ୍ଵାସ, ପେଟରୋଗ
୧୬୪. ବରାହାକନ୍ଦ	<i>Discoria bulbifera</i>	କନ୍ଦ, ମୂଳ	ବାତରୋଗ
୧୬୫. ବାହୁ	<i>Centella asiatica</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ସ୍ମୃତି ଶକ୍ତି ବର୍ଦ୍ଧକ
୧୬୬. ବିଡ଼ଙ୍ଗ	<i>Embelia ribes</i>	ଫଳ	କୃମିରୋଗ
୧୬୭. ବୃଦ୍ଧଦାରକ	<i>Argyreia nervosa</i>	ମୂଳ	ମୁଦ୍ରିଦୋଷ
୧୬୮. ବେରୁନିଆ	<i>Vitex negundo</i>	ପତ୍ର, ଫଳ, ଚେର	ବାତ, ମୁଣ୍ଡବିନ୍ଧା
୧୬୯. ବେଣା	<i>Vetiveria zizaniodes</i>	ମୂଳ	ମୁଦ୍ରରୋଗ
୧୭୦. ବେଲ	<i>Aegle marmelos</i>	ପତ୍ର, ଛାଲି, ମୂଳ	ଜ୍ୱର, ଝାଡ଼ା
୧୭୧. ବେଲା ଡୋନା	<i>Atropa belladonna</i>	ପତ୍ର, ମୂଳ	ବାତ
୧୭୨. ବଉଳ	<i>Rimusops elengi</i>	ଫୁଲ, ଫଳ	ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, ରକ୍ତଝାଡ଼ା, ଦାନ୍ତମାଡ଼ି, ମୁଖକ୍ଷତି
୧୭୩. ବଜ୍ରମୂଳୀ	<i>Sida acuta</i>	କୃଷ୍ଣ	ଶକ୍ତ ବୃଦ୍ଧି, ଜର, ସ୍ଥାୟିକ ଦୁର୍ବଳତା
୧୭୪. ବଣହଳଦୀ	<i>Curcuma aromatica</i>	ହଳଦୀ	ବିଷାକ୍ତ କିଟଦଂଶନ, କଷ୍ଟେ କାଶରୋଗ
୧୭୫. ଚଣୁଆ ଶାଗ	<i>Chenopodium album</i>	ଶାଗରରସ	ରକ୍ତଶ, ବାତରୋଗ
୧୭୬. ଚରକୋଳି	<i>Zyzyphus jujuba</i>	ପତ୍ର	ଜ୍ୱର, ବିଷଧର କୀଟଦଂଶନ, ଅର୍ଶ
୧୭୭. ବାଉଁଶ	<i>Bambusa jujuba</i>	ପତ୍ର	ମୁଦ୍ରକୁଳ୍ମ, ଅର୍ଶ, କପ
୧୭୮. ବାତି ଅଁଳା	<i>Phyllanthus niruri</i>	ପତ୍ର	ହିକ୍ମତ, ନାଳରକ୍ତ ଝାଡ଼ା, ବ୍ରଣ, କାମଳରୋଗ, ଚର୍ମରୋଗ

୧୭୯. ବିଶଳ୍ୟକରଣୀ	<i>Tridax procumbens</i>	ପତ୍ର	ରକ୍ତସ୍ରାବ, ବ୍ରଣ, ସର୍ଦ୍ଦି, କଫ
୧୮୦. ଚୂଇଁ ଅଁଳା	<i>Phyllanthus urinaria</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଚକ୍ଷୁସ୍, ରକ୍ଷୁରୋଗ
୧୮୧. ଚୂଇଁ କଖାରୁ	<i>Pueraria tuberosa</i>	କନ୍ଦ	ବାଜୀକାରକ
୧୮୨. ଚୂଇଁ ଚାକୁଣ୍ଡା	<i>Cassia sophora</i>	ପତ୍ର	ଏକଜିମା, ଆର୍ଜୁନା
୧୮୩. ଚୂଇଁ ନିମ୍ବ	<i>Andrographis paniculata</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	କୃମି
୧୮୪. ଚୂଇଁ ରାଜ	<i>Eclipta alba</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ବାଳ ବର୍ଦ୍ଧକ
୧୮୫. ଭେଜି ବାଇଗଣ	<i>Solanum viarum</i>	ଫଳ	ହୃଦ, ଶୋଥ
୧୮୬. ମଦରକା	<i>Alternanthera sesilis</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଅନ୍ଧାରକଣା
୧୮୭. ମହୁଳା	<i>Madhuka indica</i>	ଫୁଲ, ମଞ୍ଜି	ହୃଦ, କୁଷ୍ଠ
୧୮୮. ମୟୂରବିଲ୍ବ	<i>Celosia cristata</i>	ପତ୍ର	ଝାଡ଼ାରୋଗ
୧୮୯. ମୁଥା	<i>Cyperus rotundus</i>	କନ୍ଦ	ହୃଦ, କଫ, ବାତ
୧୯୦. ମୋଡ଼ି ମୋଡ଼ିକା	<i>Helicteres isora</i>	ପତ୍ର, ଫଳ	ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ, ଝାଡ଼ା
୧୯୧. ମଞ୍ଜୁଆତି	<i>Lawsonia inermis</i>	ପତ୍ର	ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, ଚର୍ମରୋଗ, କେଶବୃଦ୍ଧି
୧୯୨. ମୂଳା	<i>Raphanus sativus</i>	ପତ୍ର	କାମଳରୋଗ, ଯାଦୁ ଅର୍ଶ
୧୯୩. ମେଥୁ	<i>Trigonella foenum-graecum</i>	ମେଥୁ	ଅଗ୍ନିମାନ୍ଦ୍ୟ, ଅରୁଚି, ବହୁମୁତ୍ର, ବ୍ରଣ
୧୯୪. ଯଷ୍ଟିମଧୁ	<i>Glycyrrhiza glabra</i>	ଚେର	କଷ୍ଠ, ପେଟ, କଫ
୧୯୫. ଯୁଆଣି	<i>Anethum graveolens</i>	ଯୁଆଣି	ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ, ଅରୁଚି, ପେଟରୋଗମାଳ
୧୯୬. ରକ୍ତ ବିତାପାରୁ	<i>Plumbago indica</i>	ମୂଳ	ଶୂଳ
୧୯୭. ରକ୍ତ ଚନ୍ଦନ	<i>Pterocarpus santalinus</i>	ଛେଦି, ମଞ୍ଜି	ଅର୍ଶ, ଚର୍ମରୋଗ
୧୯୮. ରସୁଣ	<i>Allium sativa</i>	କନ୍ଦ	ଅଣ୍ଡା, ରକ୍ତଗତ
୧୯୯. ରାସ୍ନା	<i>Vanda tessellata</i>	ମୂଳ	ବାତ
୨୦୦. ରାମତୁଳସୀ	<i>Ocimum gratissimum</i>	ପତ୍ର	ଅର୍ଶ, ଦାନ୍ତରୋଗ
୨୦୧. ରୁଇ	<i>Ruta graveolens</i>	ପତ୍ର	ସ୍ତ୍ରୀରୋଗ
୨୦୨. ରକ୍ତମନ୍ଦାର	<i>Hibiscus rosasinensis</i>	ପତ୍ର	ହାତପାଦ ଜ୍ୱାଳା, କୃମିରୋଗ, ବାତରୋଗ

୨୦୩. ଭାରି	<i>Sesamum orientale</i>	ପତ୍ର, ଫୁଲ, ତେଲ	ଅର୍ଶ, ଶୂଳ, ପୁଷ୍କିବର୍ଦ୍ଧନ, ଆମବାତ
୨୦୪. ଭାସ୍କା	<i>Vanda tessellata</i>	ପତ୍ର	ହାତପାଦକ୍ଷାଳା, କୃମିରୋଗ, ବାତରୋଗ
୨୦୫. ସଜନା ଛୁଇଁ	<i>Moringa oleifera</i>	ଫଳ, ମଞ୍ଜି, ପତ୍ର	ସ୍ତନ୍ନ, ଏପିଲେପ୍ସି
୨୦୬. ସହଜ ମାରି	<i>Alstonia macrophylla</i>	କାଣ୍ଡ, ପତ୍ର	କୁଷ୍ଠ, କର୍କଟ
୨୦୭. ସଦାବିହାରୀ	<i>Catharanthus roseus</i>	ପତ୍ର, ଡାଳ, ଚେର	ରକ୍ତକର୍କଟ
୨୦୮. ସିଙ୍ଗୋନା	<i>Cinchona sp.</i>	ଛେଲି	ମ୍ୟାଲେରିଆ
୨୦୯. ସାହାଡ଼ା	<i>Stephis aswar</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଦାନ୍ତ ଓ ଚର୍ମରୋଗ
୨୧୦. ସୁନାମୁଖୀ	<i>Cassia angustifolia</i>	ପତ୍ର, ଫଳ	ରକ୍ତହୀନତା, ଚର୍ମ
୨୧୧. ସୁନାରାକ	<i>Cassia fistula</i>	ଫଳ	କଫ, ପିତ୍ତ
୨୧୨. ସୁନ୍ ସୁନିଆ	<i>Marsilea quadrifolia</i>	ଶାଗ	ରକ୍ତପିତ୍ତ, ଜ୍ୱର, ବାଗି, ବଥ
୨୧୩. ସୋରିଷ	<i>Brassica campestris</i>	ପତ୍ର, କ୍ୱାଥ,	ଅକ୍ଷୀରକଣା, ଦାନ୍ତମାଡ଼ି, ଦୁର୍ବଳତା
୨୧୪. ଶଙ୍ଖପୁଷ୍ପୀ	<i>Convuvulus pluricaulis</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ସ୍ମୃତି ଶକ୍ତି ବର୍ଦ୍ଧକ
୨୧୫. ଶତାବରୀ	<i>Asparagus racemosus</i>	ମୂଳ	କାମୋର୍ଷିପକ
୨୧୬. ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ	<i>Desmodium gangeticum</i>	ସମସ୍ତ ଅଂଶ	ଜ୍ୱର, ଶୋଥ
୨୧୭. ଶାଳିହା	<i>Boswellia serrata</i>	ରସ	ବାତ
୨୧୮. ଶିମୁଳି	<i>Bombax ceiba</i>	ରସ, ଛେଲି, ଫୁଲ	ପ୍ରମେହ, ଗେନେଟିଆ
୨୧୯. ଶ୍ୱେତ ଚିତାପାରୁ	<i>Plumbago zeylanice</i>	ମୂଳ	ଶୂଳ
୨୨୦. ହରିଡ଼ା	<i>Terminalia chebula</i>	ଫଳ	ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ, ଅର୍ଶ
୨୨୧. ହେନା	<i>Lasonia enermis</i>	ପତ୍ର, ଫୁଲ, ମଞ୍ଜି	ଜନ୍ତୁସ୍ତ, ନାଳଝାଡ଼ା
୨୨୨. ହରିହରିକା	<i>Euphorbia hirta</i>	ମୂଳ, ପତ୍ର	କାଶ, ପେଟରୋଗ
୨୨୩. ହଳଦୀ	<i>Curcuma longa</i>	ହଳଦୀ	ଚର୍ମରୋଗ, ରକ୍ତରୋଗ
୨୨୪. ହିଡ଼ିମିଶ	<i>Enydra fuctuans</i>	ରସ	ଶରୀର ଦୂର୍ବଳ, ମସ୍ତକଦ୍ରୁମ, ପିତ୍ତ
୨୨୫. ହେମ କାକରୀ	<i>Kalanchoe lacinitia</i>	ପତ୍ର	ରକ୍ତସ୍ରାବ, ବିଛାଦଂଶନ, ବ୍ରଣ

୨୨୬. ସ୍ନିଗ୍ଧତୁଳସୀ	<i>Ocimum canum</i>	ପତ୍ର	ମ୍ୟାଲେରିଆ
୨୨୭. ଲେମ୍ବୁ	<i>Citrus qurentifolia</i>	ଫଳ, ପତ୍ର	ପେଟରୋଗ, ମଧୁମହ
୨୨୮. ଲହରୀଜଙ୍ଗ	<i>Gloriosa superba</i>	ମଞ୍ଜି, କନ୍ଦ	ଶୋଥ, ବାତ
୨୨୯. ଲଙ୍କା ମରିଚ	<i>Capsicum annuum</i>	ଜଳା	ଆଜୀର୍ଣ, ଶୂଳରୋଗ, ହଜମ, ଶକ୍ତିବର୍ଦ୍ଧନ
୨୩୦. ଲାଜକୁଳୀ	<i>Mimosa pudica</i>	ପତ୍ର, ଚେର,	ଦାନ୍ତରୋଗ, ବ୍ରଣ, ଜ୍ୱର, କାଶରୋଗ
୨୩୧. ଲୁଣିଲୁଣିକା	<i>Solanam nigrum</i>	ପତ୍ର	ଶୋଥ, ଜ୍ୱର, କୁଷ୍ଠ, ମୂଷିକ ବିଷ

ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ ପରିଭାଷା

୧. ତ୍ରିଫଳା - ଅଁଳା, ହରିଡ଼ା, ବାହାଡ଼ା ।
୨. ତ୍ରିମଦ - ମୁଥା, ଚିତାପାରୁ, ବିଡ଼ଙ୍ଗ ।
୩. ତ୍ରିକଟୁ - ଶୁଣ୍ଠି, ପିସ୍ତଳୀ, ଗୋଲମରିଚ
୪. ତ୍ରିଜାତକ - ତାଳଚିନି, ତେଜପତ୍ର, ଗୁଜୁରାତି
୫. ଚତୁର୍ଜାତ - ତାଳଚିନି, ତେଜପତ୍ର, ଗୁଜୁରାତି, ନାଗେଶ୍ୱର ।
୬. ଚତୁର୍ଭଦକ - ମୁଥା, ଗୁଜୁତି, ଶୁଣ୍ଠି, ଆତୁସୀ ।
୭. ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ - ଗୋଟିଏ ଗଛର ପତ୍ର, ଫୁଲ, ଫଳ, ଛାଡ଼ି, ଚେର ।
୮. ପଞ୍ଚକୋଳ - ଶୁଣ୍ଠି, ପିସ୍ତଳୀ, ଗଜପିସ୍ତଳୀ, ପିସ୍ତଳୀ ମୂଳ, ଚିତାପାରୁ ।
୯. ଲଘୁ ପଞ୍ଚମୂଳ - କୃଷ୍ଣପର୍ଣ୍ୟ, ଶାଳପର୍ଣ୍ୟ, ଗୋଖୁର, ଭେଜିବାଇଗଣ, ତେଙ୍ଗା ଭେଜି ।
୧୦. ବୃହତ ପଞ୍ଚମୂଳ - ବେଲ, ଗମ୍ଭାରୀ, ପାଟୁଳୀ, ଫଣଫଣା, ଅଗିବଥୁ ।
୧୧. ଦଶମୂଳ - ଲଘୁ ପଞ୍ଚମୂଳ + ବୃହତ୍ ପଞ୍ଚମୂଳ

କେତେକ ଔଷଧି ଉଦ୍ଭିଦର ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର ପ୍ରଣାଳୀ

କ୍ର. ସଂ	ବୃକ୍ଷଜଗତର ନାମ	ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର ପ୍ରଣାଳୀ	ମଞ୍ଜି ଅମଳବସନ
୧.	ଅଶୋକ	ମଞ୍ଜି	ସେପ୍ଟେମ୍ବର
୨.	ଅଗିବଥୁ	ମଞ୍ଜି, ଡାଳ	ମେ-ଜୁନ୍
୩.	ଅଁଳା	ମଞ୍ଜି, ଆଖି କଳମୀ	ଫେବ୍ରୁଆରୀ-ମାର୍ଚ୍ଚ
୪.	ଅଜୁନ	ମଞ୍ଜି	ଏପ୍ରିଲ-ମେ
୫.	ଅମର ପୋଇ	ପତ୍ର	
୬.	ଇଉକାଲିପ୍ଟାସ୍	ମଞ୍ଜି	ମାର୍ଚ୍ଚ-ଏପ୍ରିଲ
୭.	ଗୋଲମରିଚ	ମଞ୍ଜି, ଡାଳ	ମାର୍ଚ୍ଚ-ଏପ୍ରିଲ
୮.	ଗମ୍ଭୀରୀ	ମଞ୍ଜି	ମେ-ଜୁନ୍
୯.	କୃଷ୍ଣ ପର୍ଣ୍ଣା	ମଞ୍ଜି	ଅକ୍ଟୋବର
୧୦.	କୁରେଇ	ମଞ୍ଜି	ଜାନୁଆରୀ-ଫେବ୍ରୁଆରୀ
୧୧.	ବାହାଡ଼ା	ମଞ୍ଜି	ଜାନୁଆରୀ-ଫେବ୍ରୁଆରୀ
୧୨.	ପାତାଳ ଗୁରୁତ୍	ମଞ୍ଜି	ଜୁନ୍-ଅକ୍ଟୋବର
୧୩.	ପାରୁକା	ମଞ୍ଜି	ଜାନୁଆରୀ-ଫେବ୍ରୁଆରୀ
୧୪.	ଶାଳପର୍ଣ୍ଣା	ମଞ୍ଜି	ମେ-ଜୁନ୍
୧୫.	ଭେଟି ବାଇଗଣ	ମଞ୍ଜି	ମେ-ଜୁନ୍
୧୬.	ନାଗେଶ୍ୱର	ମଞ୍ଜି	ଅକ୍ଟୋବର-ନଭେମ୍ବର
୧୭.	ଜେଜପତ୍ର	ମଞ୍ଜି, ଗୁଡ଼ାକଳମୀ	ଜୁଲାଇ-ଅଗଷ୍ଟ
୧୮.	ବୃକ୍ଷହାରକ	ମଞ୍ଜି, ଡାଳ କଳମୀ	ଫେବ୍ରୁଆରୀ
୧୯.	ବେଲ	ମଞ୍ଜି, ଆଖି କଳମୀ	ଏପ୍ରିଲ-ଜୁନ୍
୨୦.	ହରିଡ଼ା	ମଞ୍ଜି	ଜାନୁଆରୀ-ଫେବ୍ରୁଆରୀ
୨୧.	ପଣପଣା	ମଞ୍ଜି	ମାର୍ଚ୍ଚ
୨୨.	ଚିତାପାରୁ	ମଞ୍ଜି, ଡାଳ କଳମୀ	ଡିସେମ୍ବର-ଜାନୁଆରୀ
୨୩.	ଜାମୁ	ମଞ୍ଜି	ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ
୨୪.	ନିମ୍ବ	ମଞ୍ଜି	ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ
୨୫.	ଖଇର	ମଞ୍ଜି	ଜାନୁଆରୀ-ଫେବ୍ରୁଆରୀ
୨୬.	କଦମ୍ବ	ମଞ୍ଜି	ସେପ୍ଟେମ୍ବର-ଅକ୍ଟୋବର
୨୭.	ଶିମିଳି	ମଞ୍ଜି	ଏପ୍ରିଲ-ମେ

ଅକ୍ଷୟୀୟ ଉଦ୍ଭିଦର ଚାରା ପାଇବାର କେତୋଟି ଠିକଣା

କ୍ର.ସଂ.	ନାମ ଏବଂ ଠିକଣା	କେଉଁ ପଦ୍ଧତି
1.	The Director Indian Institute of Horticultural Research Hessarghatta, Bangalore - 560 089	ସମସ୍ତ ଅକ୍ଷୟୀୟ ଓ ବାୟା ଗଛ
2.	The Scientist-in-charge CIMAP, Allahasanda GKVK, Bangalore - 560 065	ସମସ୍ତ ଅକ୍ଷୟୀୟ ଓ ବାୟା ଗଛ
3.	Shri R. P. Dube Chandan Seeds Corporation Pachour Ward, Shahgarh Sagar - 470 339	ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା, ପାତାଳଗରୁଡ଼ ସପେଦ ମୁସୁଲି, ଅଁଳା
4.	Bhilai Herbals 69, Industrial Estate Nandhini Road, Bhilai Madhya Pradesh	ସମସ୍ତ ଅକ୍ଷୟୀୟ ଓ ବାୟା ଗଛ
5.	Mahaveer Jodi Booti Ayurved Bhavan Rajeswari Road, Shivapuri - 473 551 Madhya Pradesh	ସମସ୍ତ ଅକ୍ଷୟୀୟ ଓ ବାୟା ଗଛ
6.	Mishri Lai Rajput Ravi Agrotech & Essential Distilleries Khajur, Kalan, Piplani Post BHEL, Bhopal	ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା, ଅକରକର, ମିଷ୍ଟ ମେଢା, କେନ୍ଦୁ, ଘାସ
7.	The Officer-in-charge Aushodhya & Sugandhya Po - Audh Vikas Parayojana Krishi Mahavidyalaya, Indore	ଯଷ୍ଟିମଧୁ, ପାମାରୋଡ଼ା
8.	The Officer-in-charge State Forest Research Institute Poli pathar, Jabalpur	ବାବୁରୀ, ଦୁବୁରୀ
9.	Shri T. Prithiviraj Ashiana Enterprises, Vikash Niketan, Chapparguda. Asana, Jagadapur, Bastar Madhya Pradesh - 494 991	ଭୂଇଁନିମ୍ବ, ଶତାବରୀ, ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ, ବଟ, ପାଚୋଲା କେନ୍ଦୁଘାସ

10. Shri Sanjaya Dupar
Subash Agrotech Products
18/46, Pendy Naka, Queens Road
Jabalpur, Madhya Pradesh	ବତ
11. Shri Umesh Wankhade
Ankit Hills, Pathragadh
Jagdarpur, Bastar - 494 001	ଶତାବରୀ
12. Umesh Kumar Srivastava
Van Aushodh Plant & Seed Bank
Kantagi Road, Kota, Bilaspur-495113	ଅଁଳା, ବତ, ଶତାବରୀ
13. Vidyasagar Farms & Plantations Ltd.
Subhash Colony, Guna	ଅକରକର, ଅଶ୍ବଗନ୍ଧା,
ସଫେଦ ମୁସଲି
14. Shri Ambarish Jain
Synthozyme Laboratories
169, Jouhari Bazar
Jalgaon, MaharaSTRA	
15. Shri C. M. Ketkar
Neem Machine 471
Shaniwar Pet, Pune - 411 030	ନିମ୍ବ
16. The Officer-in-charge
Neem Foundation, 67-A
Vittal Nagar Road No. 12
Juhu Scheme, Mumbai-400 059	ନିମ୍ବ
17. The Officer-in-charge
Medicinal & Aromatic Plants Scheme
Dept. of Botany,
Mahatma Pogue Krishi Vidya Peeth
Rahani, Ahmednagar - 413 722	ଅର୍ଜୁନ, ଅଶ୍ବଗନ୍ଧା, ଗୁଗୁଳ,
ଇସବଗୁଳ, ଶତାବରୀ,
ଅକରକର, ଭେଜିବାଇଗଣ
18. The Director
Central Institute of Medicinal & Aromatic
Plants, Kukrail, Lucknow - 226015	ପାତାଳଗରୁଡ଼, ପାମାରୋଜା
ଅଶ୍ବଗନ୍ଧା, ପାତୋଲି, ମେଢା
ଇତ୍ୟାଦି
19. The Director,
NRC for Medicinal and Aromatic Plants
Boriavi, Anand-387310, Gujarat	

20. The Officer-in-charge
Flavours & Fragrances Development
Centre, Industrial Estate, GT Road
Makarannagar, Kannaiy - 209726	ତୁଳସୀ, ଗୋଲାପ, ସିନ୍ଦୂର-
ନେଲା, ଲେମ୍ବୁ ଘାସ, ମେଞ୍ଚା
21. The Officer-in-charge
Medicinal & Aromatic Plants Division
Narendradev Krishi Proudogiki
Viswavidyalaya,
Narendra Nagar, Farizabad-224229	ଅଁଳା, ପାଚୋଳି
22. Shri Satya Prakash Kedia
Kedia Nursery
83, Chilbila, Pratapgarh UP	ଅଁଳା
23. Shri K. V. Narayan Rao
Chaitanya Enterprises 12-85/2
Srinivasanagar Kodvel-508206	ଭେଜିବାଇଗଣ, ପାଷାଣ-
ଭେଦୀ, ଅଶୁଗନ୍ଧା,
ଘି'କୁଆଁରୀ
24. Deccan Phyto Chemicals
309, Cobra Complex, 61, M. G. Road,
Secundarabad - 500 003, AndhraPradesh	
25. The Officer-in-charge
Medicinal & Aromatic Division
Plant Propagation Unit
Choudhori Charan Singh Krishi
Vishya Vidyalaya, Hissar, Haryana	ଯଷ୍ଟିମଧୁ, ପୋଦିନା ପ୍ରଭୃତି
26. The Officer-in-charge
Kshethriya Anusandhan Prayagshola
Bhubaneswar - 75 013, Orissa	ସମସ୍ତ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
27. Johnson Enterprises (P) Ltd.
34, New Thandar Balsia Street,
P. B. 905, Washerman Street
Chennai - 600 021, Tamilnadu	ସଦାବିହାରୀ
28. The Director
Central Institute of Medicinal & Aromatic
Plants, Near Kukrail Picnic Spot Road
Po - CIMAP, Lucknow - 226 015
Uttarpradesh	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ

29. Shri P. R. Kumaresh
Sanjeevani Herbs, No.1, 6th Cross
Maravaneri, Salem - 636 007, Tamilnadu	ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
30. Sanjeevi Mooligai Farm
No. 1, The Eden Garden, Thally Road
Hosur - 635 109, West Bengal	ପିତ୍ତଳୀ, ପାଷାଣଭେଦୀ,
ତୁଳସୀ, ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳିଆ
31. M. Gangadhar Rao
Vundura Via, Samalko - 533 440,
Andhra Pradesh	ସଦାବିହାରୀ, ପାତାଳଗରୁଡ଼
32. Sonajuli Tea Estate
P.o. - Borjuli, Assam	ପାତାଳଗରୁଡ଼
33. Indo Drugs Hybrid Seeds
218/5, Gate No. 10, Tensing Nagar,
Anand Parbat, New Delhi - 110 005	ସଦାବିହାରୀ
34. Ashok Industries
High Way, Bhandra
Mehsana, Gujarat	ସଦାବିହାରୀ, ସୁନାମୁଖୀ
ହେନା
35. Bali Sana Isabgol
2, GIDC, Industrial Estate
Belirana - 384110, Gujarat	ସୁନାମୁଖୀ, ସଦାବିହାରୀ,
ହେନା
36. Sidhpur Sat Isabgol Factory
Bidhu Sarovar Road
Sidhpur - 384 151	ହେନା, ସୁନାମୁଖୀ,
ପାତାଳଗରୁଡ଼
37. Shri Subramanian
Hill Green Company
17/13 Cross, Vasanthnagar
Bangalore - 560 052	ଶତାବରୀ, ତୁଳସୀ,
ସୁନାମୁଖୀ, ପାଞ୍ଚଆଙ୍ଗୁଳିଆ
38. Natural Remedies (P) Ltd.
P. O. Box - 456,
169/3, Vasavi Temple Road,
V. V. Puram, Bangalore - 560 004	ପାଷାଣଭେଦୀ, ତୁଳସୀ
ଭେଜିବାଇଗଣ, ଭୂଇଁନିମ୍ବ
ଭୂଞ୍ଜରାଜ, ବ୍ରାହ୍ମୀ, ଶତାବରୀ
39. Mahavir Jodi Buti Ayurved Bhavan
Rajeswari Road, Shivapuri - 473551
Madhyapradesh	ଭୂଞ୍ଜରାଜ, ସଫେଦମୁସଲୀ,
ବଟ, ତୁଳସୀ, ଗୁଳୁଟି,
ଘି'କୁଆଁରୀ, ଶତାବରୀ

40. The Silviculturist,
Maharashtra State Dept. of Forestry
Pune - 411 001	ଦେଶୀ ଆଳୁ
41. Mittal Musli Farm
(Above Old Telephone Exchange)
At/Po : Lalgaon Jasmod
Railway Station, Nandura (CR)
District - Buldhane - 443 402 (MS)	ସଫେଦ ମୁସଲୀ
42. Shri V. R. Pusalkar
Aruna Planta Medica
Shriman 5/96 Q, Netaji Street
Alagapuram, Salem - 636 016	ପାଷାଣଭେଦୀ,
ପାଞ୍ଚଆଙ୍ଗୁଳିଆ
43. Radha Ram Schanlal
3, Mallick Street, Kolkatta - 700 001	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
44. Shri Arun Kumar
Parashram Puniya, 13, Rajmahal 1st Street
B-2, Bhubaneswar Road, Mumbai-400 002	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
45. Bhauji Lakhamidas & Co.
Anand 82/84, Kali Soodyad Street
Mumbai - 400 003	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
46. Dimodh & Company
201, Narayan Peth, Lakshmi Road
Pune - 411 030	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
47. The Director
Tropical Botanical Garden Research
Institute, Karimancode,
Pacha Palode P.O., Kerala	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
48. Patidar Musli Farm & Research Centre
Village Jotpur, Tehsil-Manawar
District- Dhar-454 446, Madhyapradesh	ସଫେଦ ମୁସଲୀ, ଘିକୁଆଁରୀ
49. The Executive Director
The Convenient Centre for Development
38, TPM Nagar, Virattipathi
Madurai - 625 010, Tamilnadu	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ

50. National Herbs Company
291/2 Ashish Marketm Katra Peram
Tilak Bazar, Jehari Basti, Delhi-110 006	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
51. Gujarat Ayurveda University
Dhanvanthir Mandir
Jamnagar, Gujarat	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
52. Shree Baidynath Ayurved Bhawan Ltd.
28, Ishwar Nagar, Mathura Road
New Delhi - 110 065	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
53. Shri K. D. Sharma, Managing Director
Biovedic India Ltd., K-21, Hauz Khas
Enclave, New Delhi-110 016	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
54. Bharati Impex
44, New Bangaru Naidu Colony
K. K. Nagar West, Chennai - 600 028	ଅନେକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ
55. Dr. N. Barathi
Director, Growmore Biotech (P) Ltd.
41-B, SIPCOT, Phase - II,
Hosur - 635 109, Tamilnadu	ତୁଳସୀ, ପାଚୋଲି, ସଫେର୍
ମୁସଲୀ, ଘି'କୁଆଁରୀ
ଇତ୍ୟାଦି
56. Suresh Forestry Network
Nandi - 562 103, Chickballapur, >
Karnataka	ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା, ପାତାଳଗରୁଡ଼,
ସୁନାମୁଖୀ, ସଦାବିହାରୀ,
ଭେଜିବାଇଗଣ
57. Rajkamal Herbs & Aromatics
3/6th Floor, K B Commercial Centre
Near Duriabhai Towers
Lal Darwaja, Ahmedabad - 380 001	
58. Nivee Gardens Nursery, Kasavampalayam
Vavipalayam Post, Kethanur (via)
Palladam, Coimbatore - 641 671
Tamilnadu	

59. Academy of Development Science
Kashela Post, Karjat Taluka
Raigad District, Maharashtra-410201
60. Ashit Ali (MP)
Golana, Khambhat
Dist - Ananda, Gujarat
61. Anil Kumar
Co- Durg Sales, 109-110,
Lower Ground, Dawa Bazar, RNT Marg
Indore-1, Madhya Pradesh
62. Anrori Agro Herbo Medica (I) Pvt. Ltd.
Post Box - 30, Nainital - 263 001
Uttaranchal
63. Arvind Kumar Pandey
Near Saraswati Vidya Mandir
Bisra-Dahar Road, Rourkela - 12, Orissa
64. Balaji Herbal Farms
Ghodadongri, Dist-Baitul-460 443
65. The Director
Botanical Survey of India
Botanic Garden, Sibpur
Howrah - 711 103, West Bengal
66. CIMAP Field Station
Allasnandra (Near Yelahanka)
GKVK Post, Bangalore - 560 065
Karnataka
67. D. S. Manesar Farm
1-62, Sector - 9
Noida-201 301, Uttarpradesh
68. Head, Department of Horticulture
OUAT, Bhubaneswar-751003, Orissa
69. Diamond Herbal Farm
7/2, Civil Centre, Madhatal
Jabalpur, Madhyapradesh

70. Dr. A. a. Faroogi
B-17, USA Staff Quarters
Habble, Bangalore - 560 065
71. Maa Danteswari Herbal Farm
DNK Colony, Konda Gaon.
Bastar, Chhatisgarh
72. Maharshi Ayurveda Products
Plot 17-18, Noida Export Processing Zone
Noida - 201 305, Uttar Pradesh
73. Medi Medicinal Plants and Aromatic Oil
Distilleries, Medi Bhawan, Katra Bazar
Panna - 488 001, Madhya Pradesh
74. NBPGR, Regional Station
Umrai Road, Barapani - 793 103
District - Ribhoi, Meghalaya
75. Rizwana Attarwala
7-A, United Flats, Near EME Circle
Sharma Road, Baroda - 2
76. Regional Plant Resource Centre
N-2/20, Nayapalli, Bhubaneswar - 751 015
Orissa
77. Sharda Herbal and Essential Oils
Block No. 2, Bhaskar, Sweet Seven
Apartments, Opp. Gujral Petrol Pump
Jalgaon, Maharastra
78. Royal Herbs and Musli Farm
Usha Colony, Dabra, Gwalior
Madhyapradesh
79. Kalinga Herbal Production Training Export Pvt. Ltd.
52, Nuasahi, Rasulgah
Bhubaneswar - 751 010

ଐଷ୍ୟୀୟ ଉଦ୍ଭିଦର ବିକ୍ରିବଟା ପାଇଁ କେତୋଟି ଠିକଣା

1. Ahmadali Jafferjee Gandhi
24, Pollock Street, Koklatta - 700001
West Bengal.
2. Akshat Udyog
Bhanpur Industrial Area
Raipur - 493 001
3. Aldrich International
216/2-A, Acharya J. B. Road
Kolkatta - 700017, West Bengal
4. Anan Impex Pvt. Ltd.
14, Roop Chand Roy Street
Kokatta - 700 007, West Bengal
5. Arun & Company
Arun Chamber
P-38, Indian Exchange Place
Kolkatta - 700 001, West Bengal
6. Aurora Export Trading Agency
6-A, 3rd Floor, Saklat Place
Kolkatta - 700 072, West Bengal
7. Babulal Sarabhi & Company
Khariar Road, Khariar - 766 104
8. Bahubali Udyog
21-A, Tifara Industrial Area
Bilaspur - 495223
Chhatisgarh
9. Beharilal Hemraj
176, Jamuna Lal Bajaj Street
Kolkatta - 700 021, West Bengal
10. Bhagawati Trading Company
Stakar Hotel Gali, Station Road,
Raipur, Chhatisgarh

11. Bharat Drug & Extracts
13, Jail Road Dewas City - 455001
Madhya Pradesh
12. Bhartia Sons Ltd.,
12, Government Place East
Kolkatta - 700 069, West Bengal
13. Bhawani Traders,
Raipur Road, Dhamtari - 492145
14. Biyanis
25, Ganesh Chandra Avenue
Kolkatta, West Bengal
15. C. Palaniappan & Son
2, Reddy Raman Street,
Chennai - 600079, Tamilnadu
16. Deccan Phytochemicals
309, Kabra Complex, 61, M. G. Road
Secunderabad - 500003
Andhrapradesh
17. Dogra Drugs Pharma
29, Industrial Estate, Bilaspur - 174 001
Himachal Pradesh
18. Duncans Agro Industrial Ltd.,
31, Netaji Subhas Road, Kolkatta
West Bengal
19. Eastman & Company
3, Southern Avenue, Kolkatta-700026
West Bengal
20. Excel Drug House
18-B, Sukeas Lane, Kolkatta-700001
West Bengal
21. Expo International Experters & Supplirs
20, Old Court House Street, Kolkatta -700 001,
West Bengal

22. Gandharb Ayurved Research Institute
4th Mile, Mandla Road, Jabalpur-482020
Madhya Pradesh
23. Girijan Corporation Ltd.,
East Point Colony, Visakhapatnam-530017
Andhra Pradesh
24. Giya Experts
60, Sir Hari Ram Goenka Street
Kolkatta - 700 007, West Bengal
25. Global Expert Pvt. Ltd.
55, Stephen House, 4B B-D, Bagh East,
Kolkatta - 700 001, West Bengal
26. Indo World Trading Company Ltd.
10, Armerian Street, Kolkatta-700 001
West Bengal
27. Kiwanram Sheoduttra
Block-D, Chowringhee Mansion
30, Jawaharlal Nehru Road, Kolkatta-700 016
West Bengal
28. Kanilal Ram Kumar
178, Harrison Road, Kolkatta-700 007
West Bengal
29. Keshirmal Kastoorchand
Nayanpara, Raipur, Chhatisgarh
30. Krishna Traders
20, Harichandan Mullick Street
Kolkatta - 700 005, West Bengal
31. M. S. Vawda & Company
67, B.R.B.B. Road Canning Street
Kolkatta - 700 001, West Bengal
32. Madhura Industries
107, Rippon Street, Kolkatta-700016
West Bengal

33. Marchants & Traders Pvt. Ltd.
32, Armerncences Street,
Kolkatta - 700 001, West Bengal
34. Miller & Co. Pvt. Ltd.
24, Netaji Subhash Road, G.P.O. Box No. -2567
Kolkatta - 700 001, West Bengal
35. Minex Agencies
71, Ganesh Chandra Avenue, Kolkatta - 700 013
West Bengal
36. Patidar Musli Farm & Research Farm
Village-Jotpur, Tehsil-Manawar
Dist- Dhar- 4544446, Madhya Pradesh
37. Vadamalai Consultancy Services
C, 2/286, 2C Cross, 4th Main, Illrd Phase,
Domlur IInd Stage, Bangalore - 560 071

ଶିଷ୍ୟୀୟ ଉଦ୍ଭିଦର ବିକ୍ରିକର୍ତ୍ତା ପାଇଁ କେତୋଟି ବିଦେଶୀ ସଂସ୍ଥାର ଠିକଣା

1. Balanced Bodies Enterprises
15, Potter Street Sutie 1
Haddonfield - 08033, USA
2. Baltimore Spice Co., the
P.O. Box - 5858
Baltimore MD 21208, USA
3. Barwinnock Herbs
Barrhill Ayrshire
Scotland KA26 ORB, UK
4. Bechara Yordan Obegi
P.O. Box - 343, Damascus, Syria
5. Bender and Cassel Blackhorse Road,
Letch Worth, Herts, SG6
I HL England, UK
6. Bohara Industries Co. Ltd.
P.O. Box - 8982, Jeddah - 21492
Saudi Arabia
7. BPs Pragance
20090, Buccinasco (MI)
ITALY
8. Buchanan Trading Inc.
4171, Dundas Street West,
Toronot, Ontario M8X, 1X3, Canada
9. Bush Beach Ltd.
Stanely Green Ltd. GB - Cheadic H.,
Cheadic SK6 6RN, England.
10. Bush Boakee Allen (Nz) Ltd.
128 - 130 Stoddard Road,
New Zealand

11. Champon, L.A. & Co., Inc.
1040 OAK Tree Road
P.O. Box 950 ISELIN NJ 08830
12. Chia Shin Trading Co. Ltd.
P.O. Box - 22841,
Taipei City, Taiwan
13. Clos D' Aguzon
Saint Auban Sur l' Ouveze
26170 Buil - les - Barronies, France.
14. Daiei Sangyo Kaisha Ltd.
18, Honjin-Dori 4 - Chome,
Nakamuraku, Nagoya 453, Japan
15. Dunn. G.S. & Co. Limited
30, Park Street North Hamilton,
Ontario L8R 2m9, Canada
16. General Spice, Inc.
238 St. Nichols Avenue
South Plain Field NJ 07080, USA
17. Gilory Foods Inc.
P.O. Box 1088 GIL Roy,
CA 95021, USA
18. Glaxo Australia Pty. Ltd.
Mountian Highway, P.O. Box 168,
Bornia 3155, Victroria, Australia
19. Golombeck, Morris J. Inc
960 Franklin Ave., Brooklyn
NY 11225, USA
20. H. J. Langdon & Co. Pty. Ltd.
351 - 336 King Street
Melbourne VIC 3000, Australia
21. Hindustan Importers
48 Dingley Ave.
Dandenong Vic 3175, Australia

22. Hybritech Europe S.A.
12, All, Des Noiseties, S.A.
B-4900 Angleur, Belgium
23. La Champion & Co.
P.O. Box 950
Iselin, New Jersey 08830, USA
24. Lian Huat & Co. PTE Ltd.
163, Tras Street # 11-02/04 Lian Huat
Building, Singapore
25. Lion Corporation
3 - 7, Honjo I - Chome
Sumida-KU. Tokyo - 130, Japan.

ଶିକ୍ଷଣୀୟ ଓ ସୁଗନ୍ଧ ଉଦ୍ଭିଦ ଉପରେ କେତୋଟି ପୁସ୍ତକର ନାମ

- (୧) ଭାରତରେ ଆରୋଗ୍ୟକାରୀ ବୃକ୍ଷଲତା - ଡଃ ରଘୁନାଥ ରାଉତ.
- (୨) ବୃକ୍ଷଲତାର ଔଷଧିଗୁଣ - ଡଃ କମଳକୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ
- (୩) ଉଦ୍ଭିଦ ସଂପଦ - ଅଧ୍ୟାପକ ମଧୁସୂଦନ ଦାଶ
- (୪) ଔଷଧି ଗଛ ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ - ଡଃ ଦେବୀ ପ୍ରସାଦ ରାୟ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ (OUAT)
- (୫) ଔଷଧି ଉଦ୍ଭିଦର ଚାଷପଦ୍ଧତି - ଶ୍ରୀ ବିଜୟ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ
(ଓଡ଼ିଶା ବନ ବିଭାଗ)
- (୬) A Laxicon of Medicinal Plants In India - D. N.Guha Bakshi & Others
- (୭) Tribal Medicine - Marie D' Souza
- (୮) Home Remedics - T. V. Sairam
- (୯) Hand book of Horticulture - ICAR, Publication
- (୧୦) ଜଡ଼ିବୁଟି ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ରକ୍ଷା - ଡଃ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ସେଠ
- (୧୧) ଆମ୍ଭ ନିୟୁତ୍ତି ପାଇଁ କେତୋଟି ଅଥକରି ଔଷଧୀୟ ଉଦ୍ଭିଦର ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ - ଡଃ ସୂର୍ଯ୍ୟମଣି ବେହେରା

ଡଃ. ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ଦେହେରା

ଜନ୍ମ - ୧୪.୧୯୪୩
ସିମିଡିଆ ଗ୍ରାମ, ଡେଘାଳାଳ

୧୯୬୪ ମସିହାରେ ବୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସ୍ନାତକ ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବୃଷି ପଦବୀ ଲାଭ କରିଥିଲେ ଏବଂ ୧୯୬୬ ମସିହାରେ ସେହି ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ସମାପ୍ତ କରି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବୃଷି ଓ ଉଦ୍ୟାନ ବିଭାଗରେ ଡିପ୍ଲୋମା ପାଇ ତା ୩୧.୩.୨୦୦୧ ରେ ଉଦ୍ୟାନ ବିଭାଗର ଡିବିଜନ ପଦରୁ ଅବସର ନେଇଛନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶାର ଆମ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରି ଉତ୍ତର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ୧୯୯୯ ମସିହାରେ ପି.ଏଚ୍.ଡି. ଡିଗ୍ରୀ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି ।

୩୫ ବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଭିନ୍ନ ପଦ ବରିଷ୍ଠ ସ୍ଥାପନ, ନର୍ସରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ବିଶେଷକରି ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦର ଡିସନ ପରିପରିବାରୁ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଦୃତ କରିବାରେ ବିଶେଷ ସୁନାମ ଅଛି ।

ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ବହି “ପଦ ବରିବା କରିବେ ବିପରି” ୧୯୯୨ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାର ବରପୁର ସ୍ୱର୍ଗତ ବିରୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଇନ୍ସ୍ପିରିଟ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ଲିଖିତ “ଉଦ୍ୟାନ ସାଥୀ” ଉଦ୍ୟାନ ବୃଷି ଉପରେ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମାନ୍ଦବ୍ୟୁଷ । “ପରିପରିବା ଓ ମସଲା ଚାଷ” ଏବଂ “ପଦ ବରିବା କରିବେ ବିପରି ଓ ବାସ୍ତବିକ ପାର୍ମ ହାଇଲ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ” ବହି ଚାଷୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବହୁତ ଆଦୃତ ।

ଶ୍ରୀ ସୁଶାନ୍ତ ରାଜନ ଦାଶ

ଜନ୍ମ - ତା ୧୦.୧୧.୧୯୬୫, ଗୋବିନ୍ଦପୁର, ଡେଘାଳାଳ ଶ୍ରୀ ଦାଶ ଓଡ଼ିଶା ବୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ୧୯୮୮ ମସିହାରେ ସ୍ନାତକ (ବୃଷି) ଏବଂ ୧୯୯୧ ମସିହାରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର (ବୃଷି) ବୃଷି ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ ବିଭାଗରେ ୧୯୯୧ ମସିହାରୁ କାର୍ଯ୍ୟରତ । ୧୯୯୯ ମସିହାରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର (ବୃଷି) ବୃଷି ଉଦ୍ୟାନରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ୧୪ ବର୍ଷର କ୍ଷେତ୍ର ଅଭିଜ୍ଞତା ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ପଦପତ୍ରରେ ଉଦ୍ୟାନ ବୃଷି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନେକ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଶ୍ରୀ ଦାଶ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟବସାୟିକ ଉଦ୍ୟାନ ବୃଷି, ବାଡ଼ି ବଜର, ବୃଷି ବାଉରୀ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟିକ ପୁର ଚାଷ ନାମରେ ବାରିଗୋଟି ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଦେବାଜିତ ଦେହେରା

ଜନ୍ମ - ୨୮.୧.୧୯୭୭ , ସିମିଡିଆ ଗ୍ରାମ, ଡେଘାଳାଳ ୧୯୯୯ରେ କାନପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ବୃଷି ସ୍ନାତକ (ଅନର୍ସ) ଓ ୨୦୦୧ରେ କରିକଟା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ବୃଷି ସ୍ନାତକୋତ୍ତରରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୃଷି ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ । ଉତ୍ତରମାନ ବରମା ପଦ ଚାରା ଓ ପରିପରିବା ମଞ୍ଜି ଉତ୍ପାଦନ କରିବାରେ ତାଙ୍କର ବେଶ୍ ସୁନାମ ଅଛି । ଆବହାନିକ ଉଦ୍ୟାନ, ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷଲତା ଉପରେ ଓ ପଟୋଗ୍ରାଫିରେ ବିଶେଷ ଦକ୍ଷତା ରହିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଡୋ ଅପରେଟିଭ୍ ଆଇଡ଼ିବିଲ୍ ଅଫ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀଆର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ୍ ଅଫିସର ଭାବେ କୁଚନେଶ୍ୱର ଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ।

ଉପା ପବ୍ଲିକେଶନ